



# ZBIRNA VLOGA 2024

## Navodila za uveljavljanje intervencij iz Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027





ZBIRNA VLOGA 2024

# Navodila za uveljavljanje intervencij iz Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027

Maj, 2024



Sofinancira Evropska unija



**Naslov:** Zbirna vloga 2024 - navodila za uveljavljanje intervencij iz Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027

**Izdajatelj:** Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Spletna izdaja

**Grafično oblikovanje:** Ministrstvo za kmetijstvo,  
gozdarstvo in prehrano

Ljubljana, 2023

## Kazalo

<b>1. STRATEŠKI NAČRT SKP 2023-2027 ZA SLOVENIJO IN ZBIRNA VLOGA 2024</b> .....	<b>6</b>
<b>2. POGOJENOST</b> .....	<b>7</b>
2.1 DOBRI KMETIJSKI IN OKOLJSKI POGOJI – DKOP .....	7
2.2 PREDPISANE ZAHTEVE RAVNANJA .....	13
2.3 SISTEM KONTROL IN UPRAVNE SANKCIJE .....	25
2.4 SEZNAM SLOJEV ZA POGOJENOST .....	27
<b>3. SKUPNA PRAVILA ZA NEPOSREDNA PLAČILA IN DRUGE INTERVENCIJE</b> .....	<b>27</b>
<b>4. NEPOSREDNA PLAČILA</b> .....	<b>28</b>
4.1 OSNOVNA DOHODKOVNA PODPORA ZA TRAJNOSTNOST .....	33
4.2 DOPOLNILNA PRERAZPOREDITVENA DOHODKOVNA PODPORA ZA TRAJNOSTNOST 34	
4.3 VEZANA DOHODKOVNA PODPORA .....	34
4.3.1 Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice .....	34
4.3.2 Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi .....	35
4.3.3 Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje .....	36
4.3.4 Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih .....	37
4.3.5 Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline .....	40
4.4 SHEME ZA PODNEBJE IN OKOLJE (SOPO) .....	42
4.4.1 Shema INP 8.01 Ekstenzivno travinje – EKST .....	44
4.4.2 Shema INP 8.02 Tradicionalna raba travinja – TRT .....	45
4.4.3 Shema INP 8.03 Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak – NIZI .....	47
4.4.4 INP 8.04 Shema dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka (INHIBIT) in TGP (KRMDOD) .....	50
4.4.5 INP 8.05 Naknadni posevki in podsevki – NPP .....	53
4.4.6 Shema INP 8.06 Ozelenitev prek zime – ZEL .....	55
4.4.7 Shema INP 8.07 Konzervirajoča obdelava tal – KONZ .....	56
4.4.8 Shema INP 8.08 Neposejana tla za poljskega škranca – POŠK .....	57
4.4.9 Shema INP 8.09 Varstvo gnezd pribe – VGP .....	58
4.4.10 Shema INP 8.10 Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih –OGNTN .....	60
4.4.11 Shema INP 8.11 Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih – BIORAZTN	61
4.5 INP09 - DOPOLNILNA DOHODKOVNA PODPORA ZA MLADE KMETE .....	63
<b>5 INTERVENCIJE V OKVIRU RAZVOJA PODEŽELJA</b> .....	<b>67</b>
5.1 SPLOŠNA PRAVILA ZA INTERVENCIJE KOPOP .....	68
5.2 INTERVENCIJA KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA – PODNEBNE SPREMEMBE (KOPOP_PS) .....	72
5.2 INTERVENCIJA KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA – NARAVNI VIRI (KOPOP_NV) .....	81
5.3 INTERVENCIJA KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA – BIOTSKA RAZNOVRSTNOST IN KRAJINA (KOPOP_BK) .....	93
5.5. EKOLOŠKO KMETOVANJE .....	113
5.6. EKOLOŠKO ČEBELARJENJE .....	115
5.7 LOKALNE PASEM IN SORTE .....	117
5.7.1 Operacija lokalne pasme (PAS) .....	118

5.7.2	Lokalne sorte (SOR) .....	119
5.8	BIOTIČNO VARSTVO RASTLIN .....	120
5.9	HABITATNI TIPI IN VRSTE NA OBMOČJIH NATURA 2000 .....	121
5.10	PLAČILA OBMOČJEM Z NARAVNIMI ALI DRUGIMI POSEBNIMI OMEJITVAMI .....	127
5.11	DOBROBIT ŽIVALI .....	129
<b>6.</b>	<b>INTEGRIRAN ADMINISTRATIVNI IN KONTROLNI SISTEM .....</b>	<b>142</b>
6.1	ZBIRNA VLOGA 2024 .....	142
6.2	UPRAVNI PREGLEDI .....	144
6.3	PREGLEDI NA KRAJU SAMEM.....	147
6.4	IZRAČUN IN UPORABA UPRAVNIH SANKCIJ .....	148
6.5	PRENOS CELOTNEGA KMG ALI POSAMEZNEGA ZEMLJIŠČA PO ODDAJI ZBIRNE VLOGE.....	148
6.6	VIŠJA SILA IN IZJEMNE OKOLIŠČINE .....	148
<b>7.</b>	<b>UREDITEV PODATKOV V REGISTRIH.....</b>	<b>149</b>
7.1	REGISTER KMETIJSKIH GOSPODARSTEV.....	149
7.1.1	Podatki o nosilcu, članih kmetije in zaposlenih na kmetiji.....	149
7.1.2	Podatki o zemljiščih v uporabi .....	150
7.1.3	Določitev največje upravičene površine (NUP) .....	150
7.1.4	Pravila vrisa KRZ v RKG.....	150
7.1.5	Pravila vrisa GERK v RKG.....	151
7.1.6	VRSTA RABE 1320 - travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi.....	151
7.1.7	Kontrola z evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč .....	152
7.2	IDENTIFIKACIJA IN REGISTRACIJA REJNIH ŽIVALI/GOJENIH KOPENSKIH ŽIVALI .....	154
7.2.1	Govedo .....	154
7.2.2	Prašiči.....	155
7.2.3	Drobnica .....	165
7.2.4	Enoprsti kopitarji .....	167
7.2.5	Evidenca imetnikov rejnih živali (EIRŽ) in Evidenca rejnih živali (ERŽ) .....	168
7.3	REGISTRACIJA OBRATOV NA PODROČJU PRIMARNE PRIDELAVE ŽIVIL RASTLINSKEGA IN ŽIVALSKEGA IZVORA IN OBRATOV NA PODROČJU PRIMARNE PRIDELAVE KRME .....	168

## SEZNAM KRATIC

GERK	Grafična enota rabe kmetijskega gospodarstva
CRD	Centralni register drobnice
CRG	Centralni register govedi
CRK	Centralni register kopitarjev
CRPš	Centralni register prašičev
CPZ Govedo	Centralna podatkovna zbirka govedo
RČ	Register čebelnjakov
RKG	Register kmetijskih gospodarstev
KMG	Kmetijsko gospodarstvo
ARSKTRP	Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja
VVO_I_DR	Najožja vodovarstvena območja – državni nivo
OOTT	Okoljsko občutljivo trajno travinje
DKOP	Standard za dobre kmetijsko okoljske pogoje
PZR	Predpisane zahteve ravnanja
SOPO	Shema za podnebje in okolje v okviru neposrednih plačil
PS_GOV	Operacija PS.1 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved iz int.. KOPOP_PS
PS_PRAP	Operacija PS.2 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih iz int. KOPOP_PS
PS_DROB	Operacija PS.3 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz iz int. KOPOP_PS
VOD	Operacija NV.1 Vodni viri iz intervencije KOPOP_NV
KOL	Operacija NV.2 Ohranjanje kolobarja iz intervencije KOPOP_NV
IPP	Operacija NV.3 Integrirana pridelava poljščin iz intervencije KOPOP_NV
IPZ	Operacija NV.4 Integrirana pridelava zelenjave iz intervencije KOPOP_NV
IPH	Operacija NV.5 Integrirana pridelava hmelja iz intervencije KOPOP_NV
IPSO	Operacija NV.6 Integrirana pridelava sadja in oljk iz intervencije KOPOP_NV
IPG	Operacija NV.7 Integrirana pridelava grozdja iz intervencije KOPOP_NV
BIOTM_TNS	Operacija NV.8 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih iz int. KOPOP_NV
VIN_HERB	Operacija NV.9 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih iz intervencije KOPOP_NV
VIN_INSK	Operacija NV.10 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih iz intervencije KOPOP_NV
PGS	Operacija NV.11 Precizno gnojenje in škropljenje iz intervencije KOPOP_NV
SENEA	Operacija NV.12 Senena prireja iz intervencije KOPOP_NV
PAS_VOD	Operacija NV.13 Varovalni pasovi ob vodotokih iz intervencije KOPOP_NV
HAB	Operacija BK.1 Posebni traviščni habitati iz intervencije KOPOP_BK
MET	Operacija BK.2 Traviščni habitati metuljev iz intervencije KOPOP_BK
STE	Operacija BK.3 Steljniki iz intervencije KOPOP_BK
HAMB	Operacija BK.4 Mokrotni traviščni habitati
MOKR_BAR	Operacija BK.5 Ohranjanje mokrišč in barij iz intervencije KOPOP_BK
SUHI_KTP	Operacija BK.6 Suhi kraški travniki in pašniki iz intervencije KOPOP_BK
VTSA	Operacija BK.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki iz intervencije KOPOP_BK
S50	Operacija BK.8 Strmi travniki iz intervencije KOPOP_BK
GRB	Operacija BK.9 Grbinasti travniki iz intervencije KOPOP_BK
MEJ	Operacija BK.10 Ohranjanje mejic iz intervencije KOPOP_BK
ITRV	Operacija BK.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst iz int. KOPOP_BK
ZVE	Operacija BK.12 Sobivanje z velikimi zvermi
PP	Operacija BK.13 Planinska paša iz intervencije KOPOP_BK
VTR	Operacija BK.14 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov iz intervencije KOPOP_BK
PEK	Preusmeritev v prakse ekološkega kmetovanja
EKČ	Intervencija Ekološko čebelarjenje
PAS	Operacija LO.1 Lokalne pasme iz intervencije Lokalne pasme in sorte (LOPS)
SOR	Operacija LO.2 Lokalne sorte iz intervencije Lokalne pasme in sorte (LOPS)
BVR	Intervencija Biotično varstvo rastlin
OMD	Intervencija Plačila za naravne ali druge omejitve
HTV	Intervencija Habitati tipi in vrste na območjih Natura 2000
DŽ	Intervencija Dobrobit živali
GVŽ	Glava velike živali

# 1. STRATEŠKI NAČRT SKP 2023-2027 ZA SLOVENIJO IN ZBIRNA VLOGA 2024

Leto 2024 je drugo leto izvajanja intervencij Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo (SN 2023–2027), ki so usmerjene predvsem v zagotavljanje trajnostne pridelave hrane na celotnem območju države in povečanje samooskrbe.

Obvezna pravila pogojenosti, neposredna plačila, vključno s shemami za okolje in podnebne spremembe, plačila za okoljske in podnebne obveznosti ter naravne ali druge omejitve namreč predstavljajo pomembne gradnike za zagotavljanje odporne pridelave hrane, za trajnostno upravljanje naravnih virov, za blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe ter za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Prvo leto izkušenj z izvajanjem zahtev na pogojenosti in pravil intervencij skupne kmetijske politike, ki se uveljavljajo prek zbirne vloge, je v letu 2024 vplivalo na prilagoditev že vzpostavljenega sistema iz leta 2023 in nekaterih zahtev na pogojenosti in pravil na intervencijah, s čimer se je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) med drugim na ta način odzvalo na stankovne zahteve deležnikov. Del sprememb pa je tudi posledica sprememb EU uredb, s katerimi je EU prisluhnila pozivom kmetom in težavam v kmetijskem sektorju.

Prav tako v letu 2024 uvajamo nekaj novih intervencij ali pravil kot je bilo že načrtovano v SN 2023–2027: nova shema za okolje in podnebje (SOPO) »Dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov«, nova podintervencija »Dobrobit živali – perutnina«, nova operacija »Ohranjanje mokrišč in barij« iz intervencije KOPOP\_BK in standard DKOP 2 - varovanje mokrišč in šotišč.

Navodila vsebujejo ključne informacije o posameznih intervencijah in pravilih pogojenosti, ki vam v pomoč pri uveljavljanju intervencij za leto 2024 ter nato pri samem izvajanju zahtev in pogojev tekom leta.

Opozarjamo, da navodila ne nadomeščajo pravnih podlag. Zato so vlagatelji zbirnih vlog vabljeni, da se seznanijo tudi z uredbami in se posvetujejo s kmetijskimi svetovalci ter spremljajo podrobnejše informacije na spletnih straneh MKGP in Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP).

## 2. POGOJENOST

Pogojenost je obsežen nabor obveznih pravil oz. standardov, ki smo jih do sedaj poznali pod nazivom navzkrižna skladnost in je ravno tako razdeljena na dva sklopa: dobro kmetijsko in okoljsko stanje zemljišč (DKOP) z 9 standardi in na predpisane zahteve ravnanja (PZR) z 11 standardi. Osredotoča se na sledeča področja: podnebje in okolje, vključno z vodo, tlemi in biotsko raznovrstnostjo ekosistemov, javno zdravje in zdravje rastlin ter dobrobit živali.

**ZAVEZANCI** za izpolnjevanje standardov DKOP in PZR so vsi vlagatelji zahtevkov za neposredna plačila, za intervencije Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, Ekološko kmetijstvo, Biotično varstvo rastlin, Lokalne pasme in sorte, Dobrobit živali in Plačilo za območja z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (v nadaljevanju plačilo OMD) ter Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000.

Prejemniki sredstev za obnovo vinogradov so do izteka triletnega obdobja po letu prejema plačila še naprej zavezanci za navzkrižno skladnost. Če poleg obnove vinogradov uveljavljajo še katero od naštetih intervencij, so poleg tega še zavezanci za pogojenost.

Pravna podlaga (poleg uredb EU): Uredba o pravilih pogojenosti (Uradni list RS, št. 2/24 in 30/24).

### 2.1 DOBRI KMETIJSKI IN OKOLJSKI POGOJI – DKOP

#### **DKOP 1: Ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja v primerjavi s kmetijsko površino na nacionalni ravni**

Razmerje trajnega travinja v primerjavi s kmetijsko površino na nacionalni ravni se za posamezno leto glede na leto 2018 ne sme zmanjšati za več kot 5 %. Standard velja na ravni države in ne KMG.

#### **DKOP 2: Varovanje mokrišč in šotič**

Mokrišča in šotiča za ta standard so za leto 2024 na območju, ki je habitatni tip presihajoča jezera in obenem tla z visoko vsebnostjo ogljika, in sicer območje Cerkniškega jezera (sloj DKOP\_2\_MOKR\_SOT\_24: Območja ohranjanja mokrišč in šotič).

Veljajo sledeče zahteve:

- (Zahteva 2) Travniške površine na območju mokrišč in šotič je prepovedano preoravati, požigati, nasipavati ali kakor koli posegati v zgornji sloj tal/travno rušo.
- (Zahteva 3) Orne površine in površine trajnih nasadov na območju mokrišč in šotič so obdelane plitvo. Prepovedano jih je požigati ali nasipavati.
- (Zahteva 4) Prepovedano je izkopavanje/izkoriščanje šote.
- (Zahteva 5) Površine na območju mokrišč in šotič so obdelane vsaj enkrat na dve leti, vendar pa je treba izvajati ukrepe za omejitev širjenja tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom in ukrepe za preprečitev širjenja zaraščanja.
- (Zahteva 6) Prepovedano je izsuševanje in spreminjanje vodnih režimov. Vzdrževanje osuševalnih sistemov se izvaja v skladu z letnim programom vzdrževanja, ki ga pripravi Državna javna služba oziroma se vzdržujejo na način, da se ohrani mokrotni značaj površin.
- (Zahteva 7) Na površinah na območju mokrišč in šotič je prepovedana uporaba organskih in mineralnih gnojil.
- (Zahteva 8) Na kmetijskih površinah znotraj območja mokrišč in šotič je prepovedana reja na prostem.



### **DKOP 3: Prepoved sežiganja ornih strnišč, razen zaradi zdravstvenega varstva rastlin**

Poleg prepovedi kurjenja žetvenih ostankov na ornih strniščih (Zahteva 9) ni dovoljeno požiganje travniških površin kot edinega načina obdelave za tekoče leto (Zahteva 10).

### **DKOP 4: Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov**

Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov za namen tega standarda je obvezna ob vodotokih 1. reda (v širini 15 m) in vodotokih 2. reda (v širini 5 m) ter skladno z Uredbo (EU) št. 2021/2115 tudi ob osuševalnih jarkih širših od dveh metrov v širini 3 m.

V varovalnem pasu je prepovedano oranje. Dovoljena pa je površinska obdelava zaradi vzdrževanja varovalnih pasov (priprava zemljišča za setev in sama setev dovoljenih rastlin, košnja, mulčenje ali paša). Varovalni pas je lahko zaraščen s travo, travnimi mešanici, deteljami, lucernami, TDM, DTM, samoniklimi rastlinami, grmovjem ali drevesi (Zahteva 33). Kot prehodna rešitev se za leto 2024 varovalni pasovi ob vodotokih vzpostavijo tako, da se odmeri 5 metrov od meje brega za vodotoke II. reda in 15 metrov od meje brega za vodotoke I. reda na način, opisan v pravilniku, ki določa podrobnejši način določanja meje vodnega zemljišča celinskih voda. Varovalni pasovi za osuševalne jarke, širše od dveh metrov, so prikazani v sloju DKOP\_4\_OJ na javnem pregledovalniku grafičnih podatkov.

Znotraj varovalnih pasov je prepovedano gnojenje z organskimi in mineralnimi gnojili, ne velja za iztrebljanje živali na pašnikih med pašo (Zahteva 34).

Prav tako je znotraj varovalnih pasov prepovedana uporaba FFS (Zahteva 35).

Znotraj varovalnih pasov velja prepoved odlaganja organskih gnojil (Zahteva 36).

Paša živine na varovalnih pasovih se izvaja brez poseganja v strukturo brega vodnih teles. Napajanje živine v vodotokih je dovoljeno le na za to določenih mestih in nadzorovano, brez pretiranih znakov poškodbe zemljišča. Živino napajamo nadzorovano v več manjših skupinah. Dokrmiljevanje živine v varovalnih pasovih ni dovoljeno (Zahteva 37).

### **DKOP 5: Upravljanje obdelave za zmanjšanje tveganja degradacije in erozije tal, vključno z upoštevanjem naklona terena**

Kmetijske površine je treba obdelovati tako, da je možnost erozije tal čim manjša, in hkrati uporabljati agrotehnične ukrepe, ki zmanjšujejo učinek erozije. Zaradi zaščite pred erozijo je treba ohranjati terase (Zahteva 38), v primeru razgradnje terase pa je treba pred izvedbo razgradnje pridobiti odločbo MKGP o uvedbi zahtevne agromelioracije (Zahteva 40).

Kjer teras ni, je treba na kmetijskih površinah z rabo njiva, ki imajo srednji naklon 10 % ali več, med 15. novembrom in 15. februarjem upoštevati vsaj enega od sledečih ukrepov: orati po plastnicah, ohraniti strnišče ali poskrbeti za ozelenitev. Zahteva za oranje po plastnicah ne velja za orne površine, manjše od 0,3 ha, ter za orne površine v smeri naklona, katerih krajša stranica ni daljša od vključno 40 m (Zahteva 39).

Pri obdelavi tal je treba upoštevati njihovo razmočenost, zato na kmetijskih površinah ne sme biti očitnih sledi zaradi neprimerne uporabe mehanizacije (Zahteva 41).

### **DKOP 6: Minimalna pokritost tal, da se prepreči gola zemlja v obdobjih, ki so najbolj občutljiva**

Kot Zahteva 42 je predpisano, da se talna odeja vzdržuje na vsaj 80 % ornih površin in trajnih nasadov KMG v času od 15. novembra do 15. februarja naslednje leto. Zagotoviti je treba pokritost tal z rastlinami oz. posevki, zastirko ali strniščem oziroma nepreorano površino.

Zahteva ne velja za orna zemljišča, na katerih se pridelujejo krompir in naslednje vrste zelenjadnic: cvetača, listnati ohrovt, glavni ohrovt, brstični ohrovt, blitva, špinača, grah, bob, čebula, česen, solatnice, peteršilj, šparglji, radič, motovilec, sladki komarček, šalotka, por, zimski luk, hren, rabarbara in korenje. Kot izjema so določene tudi sladkorna pesa, jara žita, pivovarski ječmen, zelje, sončnice in hmelj, saj širitev seznama že za leto 2024 omogoča uredba EU, ki je formalno še v postopku sprejemanja in bo veljala retroaktivno ter državam članicam omogoča uporabo nekaterih sprememb pred uskladitvijo z Evropsko komisijo. Zato v skrajnem primeru lahko pride do črtanja teh dodatnih izjem z naknadno spremembo uredbe, o čemer pa boste pridelovalci pravočasno obveščeni.

Rastline, za katere velja izjema, se vpišejo pod šifro 402 - zelenjadnice in navede posamezno vrsto rastline, 405 - mešana raba pod 0,1 ha, ter 020 - krompir pozni in 022 - krompir zgodnji.

### **DKOP 7: Kolobarjenje na ornih zemljiščih, razen kmetijskih rastlin, ki rastejo pod vodo**

Kot Zahteva 43 je določeno, da je obvezna menjava posevkov, pravilno prijavljenih na zbirni vlogi, vsako leto na najmanj 60 % ornih površin KMG. Na ostalih 40 % ornih površin KMG je treba posevek zamenjati najpozneje po treh letih, pri čemer je v teh treh letih med glavnimi posevki obvezen podsevek, dosevek ali drugi glavni posevek. »Drugi glavni posevek« v istem letu se šteje kot kolobarni člen, če sledi takoj po spravi glavnega posevka in je prisoten do priprave zemljišča za setev in setve naslednjega glavnega posevka. Trave, TDM, DTM, lucerne, detelje, praha in trajni nasadi na ornih površinah so del kolobarja in so lahko na istem zemljišču več kot tri leta.

Kmetijske rastline za zasnovano in spremljanje kolobarja so določene v šifrantu vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin ter pomoči, ki je objavljen na spletni strani agencije in na osrednjem spletnem mestu državne uprave.

Iz te zahteve so izvzeta:

- KMG z 10 ha ali manj ornih površin,
- KMG, na katerih se na več kot 75 % ornih površin uporablja za proizvodnjo trav ali drugih zelenih krmnih rastlin, za pridelavo stročnic, je neobdelanega ali pa gre za kombinacijo naštetih uporab,
- KMG z več kot 75 % upravičenih kmetijskih površin, na katerih je trajno travinje, ki se uporablja za proizvodnjo trav ali drugih zelenih krmnih rastlin, ali pa gre za kombinacijo naštetih uporab,
- KMG, ki so certificirana v skladu z Uredbo (EU) št. 2018/848 (ekološka pridelava).

Za kolobar iz DKOP 7 se kontrola (z upravnimi pregledi, s kontrolo na kraju samem in z uporabo sistema za spremljanje površin) in določitev sankcij izvede za tekoče subvencijsko leto. Za namen predpisane menjave posevkov se kolobar spremlja predhodna tri leta z začetkom spremljanja z letom 2023.

Za vsako poljino se med posameznimi leti preverjata ustreznost kolobarja in sledenje vrstenja kmetijskih rastlin. Pri ugotavljanju dejanskega stanja lahko agencija uporablja vse zbirke podatkov, ki jih ima na voljo, vključno s podatki nosilcev KMG.

Če v zbirni vlogi prijavljenih rastlin po preverjanju s sistemom za spremljanje površin ni mogoče potrditi, se zavezanca pozove, da dopolni zbirno vlogo. Če zavezanec zbirne vloge ne dopolni v danem roku, se šteje, da krši zahtevo po vrstenju rastlin iz DKOP 7. V tem primeru se za ta GERK z naslednjim letom začne vrstenje posevkov spremljati od začetka.

Za namene vrstenja kmetijskih rastlin iz DKOP 7 se na ravni KMG upošteva toleranca v meji do 5 % oziroma ne več kot 50 arov.

V primeru ugotovljene višje sile na katerem koli delu GERK-a in na katerem koli posevku tekočega leta podvrženega kolobarju iz DKOP 7, se za ta GERK vrstenje posevkov pretrga in z naslednjim letom začne spremljati od začetka. Ti GERK-i se v naslednjem letu ne štejejo v osnovo za izračun ornih površin na KMG za izvajanje DKOP 7. Ko se zanj začne spremljanje vrstenja posevkov od začetka, se štejejo za določanje vstopnega praga za izvajanje DKOP 7.

Za trajne nasade, trave, TDM, DTM, detelje, lucerne, zelenjadnice in zelišča se šteje, da izpolnjujejo to zahtevo in so del 60 %. Enako se šteje, da zelenjadnice pod šiframi 400, 402 in 405 ter zelišča pod šifro 404 iz šifranta kmetijskih rastlin izpolnjujejo zahtevo za menjavo posevka vsako leto na 60 % ornih površin na kmetijskem gospodarstvu.

Od leta 2024 se zahteva kontrolira tudi s sistemom za spremljanje površin. Ob nepravilni prijavi kmetijske rastline (KMRS) bo nosilec KMG prek sistema Sopotnik pozvan, da odpravi napako na zbirni vlogi. Če se nosilec KMG ne bo odzval na pozive, se uporabi upravna sankcija.

### **DKOP 8: Minimalni delež neproizvodnih površin, ohranjanje krajinskih značilnosti, omejitev rezanja mejic, omejevanje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst**

Ta standard vsebuje štiri zahteve:

**Minimalni delež neproizvodnih površin** (zahteva 53). V skladu z Uredbo EU št. 2024/587 se je v uredbo o pravilih pogodjenosti za leto 2024 dodala možnost derogacije pri DKOP 8, kar pomeni, da lahko nosilci 4% neproizvodnih površin na ornih zemljiščih zagotovijo s praho in/ali krajinskimi značilnostmi, in /ali rastlinami, ki vežejo dušik, in/ali rastlinami, ki štejejo kot vmesnimi posevki.

Zahteve za posamezne možnosti so opisane spodaj.

**Neproizvodne površine in elemente**, ki so lahko:

- **praha**, ki je vzdrževana (pleveli se ne smejo širiti oz. semeniti, lahko je zasejana): praha mora biti prisotna najmanj od 1. januarja do 31. julija tekočega leta, brez uporabe fitofarmaceutskih sredstev (FFS) in gnojenja. Če se izvaja zelena praha, se rastlin ne sme uporabiti za prehrano za ljudi in živali, tudi po končanem obdobju (po 31. juliju). „Zelena“ in „črna“ praha se lahko menjata, vendar jih je treba prijaviti po pravilih za zbirno vlogo. Praha je določena v šifrantu vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin ter pomoči, ki je objavljen na spletni strani agencije in na osrednjem spletnem mestu državne uprave; in/ali
- **krajinske značilnosti** ob ali na njivah: mejice, obvodna vegetacija, skupina dreves oziroma grmičevja, posamezno drevo, drevesa v vrsti in vodne prvine (kali) iz sloja e-KRZ, vključno s slojem DKOP\_8\_OHR\_EKRZ\_24: Lesne prvine in manjše vodne prvine EKRZ na območjih ohranjanja.

**Rastline, ki vežejo dušik:** v poštevek pridejo sledeče KMRS: lucerna, detelje (med detelje se uvršča tudi inkarnatka), DTM, krmni bob, krmni grah, soja, grašica, volčji bob, bob, grah, fižol, leča, čičerika, nokota ali grahor. Pri lucerni, deteljah, DTM in nokoti se zahteva, da je prisoten zeleni pokrov pretežni del obdobja od 1. maja do 31. julija tekočega leta, medtem ko se za ostale KMRS iz seznama (soja, grah, grahor, ...) zahteva prisotnost do tehnološke zrelosti. V tem obdobju obvezne prisotnosti mora vlagatelj izpolniti zahtevo o prisotnosti zelenega pokrova ustreznih KMRS in v tem času je mulčenje ali košnja prepovedano. Velja prepoved uporabe FFS na teh površinah od 6. april (veljavnost spremembe uredbe o pravilih pogodjenosti) do spravila v predpisanem obdobju, ni pa posebej določene prepovedi gnojenja. Ko je obdobje obvezne prisotnosti zelenega pokrova rastline zagotovljeno (če je setev npr. lucerne opravljena pred 1. majem, je pretežni del izpolnjen po 16. juniju) se na površini lahko posevek pospravi in uporabi za prehrano ljudi ali živali.

**Površine, ki so posejane z rastlinami, ki štejejo kot vmesnimi posevki:** ključno je, da se po pravilu glavnega posevka izvede setev na način, da je zeleni pokrov zagotovljen od 15. avgusta do vključno 15. oktobra ali od 1. septembra do vključno 30. oktobra 2024 in v tem obdobju je prepovedana uporaba FFS. Po obvezni prisotnosti se vmesni posevki lahko uporabijo za prehrano za ljudi in živali. Kmetijske rastline za vmesne posevke so označene v šifrantu vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin in pomoči, ki je objavljen na spletnih straneh agencije in ministrstva.

Zavezanci morajo ob oddaji zbirne vloge označiti, na katerih ornih površinah in s katero možnostjo bodo izpolnili zahtevo glede 4 %, ter v določenih primerih, katere KMRS bodo tam posejane.

Iz te zahteve so izvzeta:

- KMG z 10 ha ali manj ornih površin,
- KMG, na katerih se na več kot 75 % ornih površin uporablja za proizvodnjo trav ali drugih zelenih krmnih rastlin, je neobdelanih, se uporabljajo za pridelavo stročnic ali pa gre za kombinacijo naštetih vrst uporabe,
- KMG z več kot 75 % upravičenih kmetijskih površin, na katerih je trajno travinje, ki se uporablja za proizvodnjo trav ali drugih zelenih krmnih rastlin ali pa gre za kombinacijo naštetih vrst uporabe.

### **Ohranjanje krajinskih značilnosti** (Zahteva 54)

Na površinah KMG je obvezno ohranjati krajinske značilnosti:

- lesne prvine iz sloja DKOP\_8\_OHRA\_EKRZ\_24 (posamična drevesa, drevesa v skupini, drevoredi, mejice, pasovi vegetacije ob vodotokih),
- naravne vrednote iz sloja DKOP\_8\_NV\_24,
- terase v trajnih nasadih,
- manjše vodne prvine (kali) iz sloja DKOP\_8\_OHRA\_EKRZ\_24,
- suhi zidovi (suhozidi) iz sloja DKOP\_8\_SUHOZIDI\_24,
- oljke (posamične ali v skupini, ki niso del trajnega nasada) na območju, kjer uspevajo oljke.

Krajinskih značilnosti iz sloja DKOP\_8\_OHRA\_EKRZ\_24 ni dovoljeno odstranjevati, razen v primerih višje sile ali z dovoljenjem pristojnih inštitucij. Če se krajinske značilnosti odstrani, jih je treba do naslednjega leta vzpostaviti/zasnovati nazaj v prejšnjem obsegu, kar pa ne velja za naravne vrednote.

Površine pod krajinskimi značilnostmi iz sloja e-KRZ iz tega standarda so upravičene do nekaterih intervencij neposrednih plačil.

### **Omejitev rezanja mejic** (Zahteva 56)

Izkrčitev in obrezovanje ter redčenje mejic in dreves ni dovoljeno v času od 1. marca do 1. avgusta tekočega leta.

### **Omejevanje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst** (Zahteva 55)

Na kmetijskih površinah se izvajajo ukrepi za omejitev širjenja (ne sme cveteti ali semeniti oziroma se širiti v primeru lesnih rastlin) tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom:

- rudbekija/deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia laciniata*),
- kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis*),
- orjaška zlata rozga (*Solidago gigantea*),
- enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*),
- ambrozija/pelinolistna žvrklja (*Ambrosia artemisifolia*), s katero se ravna v skladu z Odredbo o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia* (Uradni list RS, št. 63/10),
- sirska svilnica (*Asclepias syriaca*),
- žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera*),

- navadna barvilnica (*Phytolacca americana*),
- veliki pajesen (*Ailanthus altissima*),
- dresniki (japonski dresnik (*Fallopia japonica*), češki dresnik (*Fallopia bohemica*), sahalinski dresnik (*Fallopia sachalinensis*)).

### **DKOP 9: Prepoved preusmeritve (spremembe) ali oranja trajnega travinja, opredeljenega kot okoljsko občutljivo trajno travinje, na območjih Natura 2000**

Zahteva 57 določa, da je prepovedano spreminjanje ali preoravanje vseh površin trajnih travnikov na območju, ki je določeno kot okoljsko občutljivo trajno travinje (OOTT) znotraj območij Natura 2000. Območje OOTT je predstavljeno v obliki digitalnega grafičnega sloja, ki je objavljen na javnem v pregledovalniku grafičnih podatkov Registra kmetijskih gospodarstev.

Za leto 2024 in nadaljnja leta se za OOTT štejejo površine GERK-ov, za katere so v RKG na podlagi dejanskega stanja po preveritvi geoprostorskih obrazcev zbirnih vlog za leto 2023 določene rabe 1300 – trajni travnik, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, s površinami trajnega travinja in 1222 – ekstenzivni sadovnjak, ki je trajno zatavljen, in:

- ležijo v območju NATURA 2000 in znotraj območij planin v skladu z evidenco območij planin iz zakona, ki ureja kmetijstvo, ali
- ležijo na območju NATURA 2000 znotraj Območja OOTT v skladu z Uredbo o pravilih pogojenosti (Uradni list RS, št. 166/22 in 34/23), pri čemer so:
  - a) na podobmočju, ki je določeno na podlagi naravovarstvenih meril, izvzete površine GERK-ov, ki izpolnjujejo vsaj eno od teh izločitvenih meril:
    - zaradi intenzivne obdelave na dan 31.12.2023 niso okoljsko občutljive;
    - zadnjih 15 let so del obstoječih in delujočih namakalnih sistemov;
    - v RKG je bila v obdobju od vključno leta 2009 do vključno leta 2023 na dan 30. junij za tekoče leto vsaj enkrat vpisana raba GERK-a, ki ni raba 1300, 1320 in trajno zatavljena 1222 ali katera od rab, ki so se v tem obdobju štele za trajno travinje v skladu s pravilnikom, ki ureja RKG (1321 – barjanski travniki, 1330 – gorski pašnik, 1430 – ekstenzivni kraški pašnik in 1800 – kmetijske površine porasle z gozdnim drevjem);
  - b) na preostalem podobmočju izvzeti površine GERK-ov, ki izpolnjujejo vsaj eno od teh izločitvenih meril:
    - leta 2023 so bile varovane z najvišjo stopnjo trajnostne obdelave;
    - zaradi intenzivne obdelave na dan 31.12.2023 niso okoljsko občutljive;
    - so del obstoječih namakalnih sistemov;
    - v RKG je bila v obdobju od vključno leta 2009 do vključno leta 2023 na dan 30. junij za tekoče leto vsaj enkrat vpisana raba GERK-a, ki ni raba 1300, 1320 in trajno zatavljena 1222 ali katera od rab, ki so se v tem obdobju štele za trajno travinje v skladu s pravilnikom, ki ureja RKG (1321 – barjanski travniki, 1330 – gorski pašnik, 1430 – ekstenzivni kraški pašnik in 1800 – kmetijske površine porasle z gozdnim drevjem).

Vendar zgoraj navedena izločitvena merila (iz točke a in b) ne veljajo za površine:

- a) ki v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto 2023, ležijo na območjih iz evidenc:
  - območja Natura 2000 plačila – Ljubljansko barje (N2000\_PL\_LJ\_BARJE\_A\_23),
  - območja Natura 2000 plačila – Ljubljansko barje (N2000\_PL\_LJ\_BARJE\_B\_23),
  - območja Natura 2000 plačila – Planinsko polje (N2000\_PL\_PLAN\_POLJE\_23),
  - območja Natura 2000 plačila – Goričko (N2000\_PL\_GORICKO\_23);

- b) za katere je Agencija na dan 4. 3. 2024 razpolagala z zahtevki za operacijo HAB, HABM, MET ali VTR intervencije KOPOP\_BK iz zbirne vloge za leto 2023, kot operacije določa uredba, ki ureja okoljske in podnebne obveznosti ter naravne ali druge omejitve iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027;
- c) ki imajo na ravni GERK-a povprečno 17-odstotni ali večji nagib.

Če je za tekoče leto z upravnimi pregledi z uporabo sistema za spremljanje površin ali s pregledi na kraju samem ugotovljeno, da je nosilec KMG zoral ali spremenil GERK-e z OOTT v rabe, ki niso 1300, 1320 ali 1222 (zatravljen), se mu izreče upravna sankcija iz pravil pogojenosti in mora najpozneje do 31. decembra v letu ugotovitve kršitve te površine ponovno spremeniti v trajno travinje z eno od vrst rab GERK-a za trajno travinje. Izjemoma se za površine, ki so ponovno zasejane s travami ali mešanicami s travami, šteje kot trajno travinje za namen tega standarda tudi raba 1131 – začasno travinje. To velja, dokler taka površina ne preide v GERK rabo 1300.

Površine GERK-ov OOTT se lahko med dvema zaporednima letoma na ravni poligona spremenijo v mejah tolerance do 10 arov.

Površine pod OOTT, ki so del območja, namenjenega za komasacijo, se lahko v enakem obsegu v sklopu komasacijskega postopka prestavijo znotraj komasacijskega območja. Komacijski odbor to prestavitev sporoči ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljnjem besedilu MKGP). Prestavitev se v obliki spremembe digitalnega grafičnega sloja OOTT upošteva naslednje leto.

Ne glede na to, ali je površina določena kot OOTT ali ne, morajo zavezanci spoštovati obstoječo zakonodajo, ki velja na območju, na katerem opravljajo kmetijsko dejavnost.

## **2.2 PREDPISANE ZAHTEVE RAVNANJA**

### **PZR 1: Nadzorovanje razpršenih virov onesnaževanja s fosfati**

Za namakanje kmetijskega zemljišča je potrebno pridobiti odločbo MKGP ali drug akt o uvedbi namakanja (Zahteva 11).

MKGP z rednimi monitoringi ARSO spremlja stanje fosforja v površinskih vodah in v primeru, da se stanje poslabša in se ugotovi, da je poslabšanje posledica kmetijske dejavnosti, uvede ustrezne ukrepe za nadzor nad porabo fosforja v kmetijstvu na prispevnih območjih površinskih voda, ki so obremenjene s fosforjem (Zahteva 12).

### **PZR 2: Varstvo voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov**

Nosilec KMG vodi podatke o uporabi organskih in mineralnih gnojil (Zahteva 13).

Tekoča organska gnojila se ne uporabljajo v obdobju prepovedi, pri čemer lahko minister, pristojen za kmetijstvo, pod določenimi pogoji, dovoli podaljšanje obdobja gnojenja s tekočimi organskimi gnojili (razen digestatom) (Zahteva 14). Obdobja so določena v 8. členu Uredbe o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (Uradni list RS, št. 113/09, 5/13, 22/15, 12/17 in 44/22).

Hlevski gnoj se ne uporablja v obdobju prepovedi, razen če se gnojijo kmetijske rastline v rastlinjaki (Zahteva 15)

V obdobju prepovedi se ne gnoji z mineralnimi gnojili, ki vsebujejo dušik, razen, če se gnojijo kmetijske rastline v rastlinjaki (Zahteva 16).

Na KMG se upošteva prepoved gnojenja ozimin z mineralnimi gnojili, ki vsebujejo dušik, med 1. decembrom in 15. aprilom, razen, če se gnojijo kmetijske rastline v rastlinjaki (Zahteva 17).

Na KMG vnos dušika v tla v obliki mineralnih gnojil v času od 1. septembra do začetka prepovedi ne presega 40 kg N/ha, razen, če se gnojijo kmetijske rastline v rastlinjaki (Zahteva 18).

Na strmih zemljiščih, ki so nagnjena k površinskim vodam, odmerek dušika ob posameznem gnojenju ne presega 80 kg/ha. Za spremljanje predpisanih največjih odmerkov dušika ob posameznem gnojenju se vodijo podatki o vrsti, količini in času uporabe gnojila (Zahteva 20).

Na strmih zemljiščih z rabo njiva, ki so nagnjena k površinskim vodam, zavezanci zagotavljajo enega od naslednjih ukrepov (Zahteva 21):

- njiva mora biti razmejena s prečnimi ozelenjenimi pasovi, ki preprečujejo odplavljanje gnojil, ali
- med njivo in površinsko vodo mora biti najmanj 15 m širok pas zemljišča, porasel z zeleno odejo ali drugimi kmetijskimi rastlinami, ali
- njiva mora biti obdelana prečno na strmino, ali
- njiva mora biti čez zimo prekrita z zeleno odejo.

Na KMG se upošteva prepoved vnosa gnojil na priobalnih zemljiščih površinskih voda, in sicer v tlorisni širini 15 m od brega voda 1. reda in 5 m od meje brega voda 2. reda (Zahteva 22).

Vnos gnojil v tla in na tla je prepovedan na kmetijskih zemljiščih v zaraščanju ter na nerodovitnih in vodnih zemljiščih (Zahteva 23).

Na KMG so po vizualni oceni skladiščni prostori za živinska gnojila in bioplinsko gnojevko izdelani tako, da je preprečeno izlivanje, izpiranje ali odtekanje izcedkov v površinske ali podzemne vode ali v okolje (Zahteva 24).

Na KMG imajo zadostne skladiščne zmogljivosti za skladiščenje živinskih gnojil in bioplinske gnojevke (Zahteva 25).

Uležan hlevski gnoj se lahko začasno odloži na kmetijskem zemljišču v uporabi tako, da se vode ne onesnažujejo (Zahteva 26).

Na KMG letni vnos dušika iz živinskih gnojil ne presega 170 kg N/ha kmetijskih (Zahteva 27).

KMG, ki oddaja, prodaja ali drugače odstranjuje živinska gnojila ali uporablja kupljena ali zunaj lastnega KMG pridobljena organska gnojila, ima za oddajo, nakup ali prejem organskih gnojil izpolnjen Obrazec za oddajo in prejem živinskih gnojil digestata ali komposta (Zahteva 28). KMG, ki uporablja digestat, mora k obrazcu priložiti tudi dokazilo o vsebnosti dušika v skladu s predpisom, ki ureja predelavo biološko razgradljivih odpadkov in uporabo komposta ali digestata. Iz tega dokazila mora biti razviden tudi delež dušika iz živinskih gnojil. Tako obrazec kot tudi dokazilo o vsebnosti dušika morajo zavezanci hraniti najmanj pet let.

Skupni vnos dušika pri gnojenju posameznih vrst kmetijskih rastlin ne presega predpisanih mejnih vrednosti, ki so navedene v preglednici 4 iz Priloge 1 Uredbe, ki ureja varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov, razen če je večji vnos utemeljen z gnojilnim načrtom (Zahteva 29).

Letni vnos dušika iz organskih gnojil na posamezno enoto rabe kmetijskih površin ne presega 250 kg N/ha, pri čemer se letni vnos dušika izračuna na podlagi vsebnosti dušika v živinskih gnojilih iz preglednice 2 iz priloge 1 Uredbe, ki ureja varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov, ali na podlagi analize dušika v teh gnojilih (Zahteva 30).

Mineralna in organska gnojila so po površini, ki se gnoji, enakomerno nanesena. Pri prevozu in gnojenju ni nenadzorovanega raztrosa gnojil in gnojenja zunaj predvidenega območja gnojenja (Zahteva 31).

Nosilec KMG, ki živinska gnojila oddaja drugemu nosilcu KMG (ali prejema v primeru, če oddajalec ne oddaja zbirne vloge), mora Obrazec za oddajo in prejem živinskih gnojil, digestata ali komposta poslati na ARSKTRP kot skenogram ali prek ponudnika poštnih storitev najpozneje do 15. decembra tekočega leta (Zahteva 32). Obrazec podpišeta tako oddajalec kot prejemnik živinskih gnojil. Podatki iz tega obrazca se upoštevajo pri izpolnjevanju pogojev za posamezne ukrepe kmetijske politike za zavezanca, ki oddaja živinska gnojila in za zavezanca, ki je prejemnik živinskih gnojil.

Vendar, če oddajalec odda živinska gnojila KMG, ki v RKG nima prijavljenih površin, se ne glede na prejšnji stavek podatki iz »Obrazca za oddajo/prejem živinskih gnojil, digestata ali komposta« ne upoštevajo oddajalcu.

### **PZR 3: Ohranjanje prosto živečih ptic**

Travniške površine in zatravljene površine travniških visokodebelnih sadovnjakov so vzdrževane vsaj enkrat letno, najpozneje do 15. oktobra tekočega leta, pri čemer se kot izjema dopušča obdelava enkrat na dve leti v skladu z definicijo vzdrževanja kmetijskih površin v primeru trajnega travinja (v poglavju o neposrednih plačilih) (Zahteva 44).

Na območjih 'Natura 2000 – ptice' je na kmetijskih zemljiščih prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih plantaž gozdnega drevja in hitro rastočih panjevcev, vključno z vrstami in hibridi iz rodu *Paulownia* sp., z namenom pridobivanja lesa/sekancev (Zahteva 45).

Na območjih 'Natura 2000 – ptice' je prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih nasadov naslednjih tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom: miskant (*Miscanthus* sp.), goji jagode, topinambur, aronija in abesinska gizotija (Zahteva 46).

### **PZR 4: Ohranjanje naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst**

Košnja in/ali mulčenje travniških površin v območju 'Natura 2000 – habitati', ki poškoduje travno rušo, ni dovoljeno (Zahteva 47).

Nove agromelioracije na območju 'Natura 2000 – habitati' so dovoljene le z Odločbo MKGP o uvedbi zahtevne agromelioracije oziroma s soglasjem Zavoda RS za varstvo narave za ostale agromelioracije (nezahtevne agromelioracije) (Zahteva 48).

Na območjih 'Natura 2000 – habitati' je na kmetijskih zemljiščih prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih plantaž gozdnega drevja in hitro rastočih panjevcev, vključno z vrstami in hibridi iz rodu *Paulownia* sp., z namenom pridobivanja lesa/sekancev (Zahteva 49).

Ob čiščenju oziroma vzpostavitvi novih osuševalnih jarkov na območjih iz sloja »PZR\_4\_OJ\_23: Območje odvoza izkopane zemljine ob čiščenju osuševalnih jarkov« je obvezno raztresti izkopano zemljino na njive. Izkopane zemljine ni dovoljeno poravnati ob jarkih in na travnike (Zahteva 50). Dovoljenje ZRSVN ni potrebno.

Na območjih 'Natura 2000 – habitati' je prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih nasadov naslednjih tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom: miskant (*Miscanthus* sp.), goji jagode, topinambur, aronija, abesinska gizotija (Zahteva 51).

Na območjih 'Natura 2000 – habitati za varstvo proteusa', kjer je vrsta v neugodnem ohranitvenem stanju zaradi onesnaženosti podzemnih vod z dušikom (9,2 mg N/l), ni dovoljeno gnojenje kmetijskih zemljišč z digestatom in bioplinsko gnojevko (Zahteva 52).



## **PZR 5: Varnost živil in krme**

Zahteve tega standarda so enake kot so bile pri navzkrižni skladnosti.

Nosilec živilske dejavnosti primarne pridelave živil ne daje v promet primarnih proizvodov živalskega ali rastlinskega izvora, če ugotovi ali utemeljeno sumi, da proizvodi niso varni (Zahteva 58).

Nosilec dejavnosti poslovanja s krmo ne daje v promet primarnih proizvodov živinorejske ali rastlinske proizvodnje namenjenih za krmo, če ugotovi ali utemeljeno sumi, da niso varni (Zahteva 59).

Živila živalskega izvora ne vsebujejo ostankov dovoljenih farmakološko aktivnih snovi nad predpisanim MRL, ostankov nedovoljenih in prepovedanih snovi (Zahteva 60).

Krma oziroma živila rastlinskega in živalskega izvora se ne daje v promet kot hrana ali krma ali se z njimi krmi živali, če presega mejne vsebnosti ostankov pesticidov (Zahteva 61).

Z odpadki in nevarnimi snovmi se ravna in se skladiščijo tako, da ni možnosti, da pridejo v stik (ni možnosti za onesnaženje) s krmo, živilom ali živalmi (Zahteva 62).

Nosilec živilske dejavnosti mora redno preverjati zdravstveno stanje živali, pri tem mora posebno pozornost nameniti dokupljenim živalim. Ob pojavu znakov, po katerih je mogoče sumiti, da so živali zbolele, jih mora nosilec nemudoma oskrbeti in po potrebi namestiti ločeno od zdravih živali ter takoj obvestiti pristojno veterinarsko službo (Zahteva 63).

Nosilec živilske dejavnosti hrani in uporablja dodatke h krmi in veterinarska zdravila skladno z zakonodajo, navodili proizvajalca oziroma, v primeru veterinarskih zdravil, v skladu z navodili veterinarja (Zahteva 64).

Fitofarmacevtska sredstva in biocide je treba uporabljati skladno z navodili proizvajalca. Ni dovoljeno uporabljati sredstev s pretečenim rokom uporabe ali sredstev, za katera se ugotovi, da so bila neustrezno skladiščena, ali katerih embalaža je bila poškodovana zaradi neustreznih pogojev skladiščenja in ravnanja (Zahteva 65).

Nosilec živilske dejavnosti izvede ukrepe, odrejene s pravnomočno ureditveno odločbo, ki jo izda uradni veterinar, v roku določenem z odločbo (Zahteva 66).

Nosilec živilske dejavnosti vodi in hrani evidence/dokumente (Zahteva 67):

- dnevnik veterinarskih posegov,
- izsledke vseh laboratorijskih preiskav vzorcev, odvzetih živalim, ali drugih vzorcev, odvzetih za diagnostične namene,
- zapisnike in poročila o preverjanjih, opravljenih na živalih ali proizvodih živalskega izvora,
- vrsti in izvoru krme, ki jo dajejo živalim.

Nosilec živilske dejavnosti vodi in hrani evidence/dokumente (Zahteva 68) o:

- kakršni koli uporabi fitofarmacevtskih sredstev in biocidov,
- izsledkih vseh analiz, pomembnih za zdravje ljudi, opravljenih na rastlinam odvzetih vzorcih ali na drugih vzorcih, odvzetih za diagnostične namene.

Nosilec živilske dejavnosti pridelave surovega mleka/kolostruma dnevno preverja zdravstveno stanje živali (Zahteva 69), tako da:

- pred vsako molžo oceni splošno počutje živali;
- preverja prisotnost pojava nenormalnih vaginalnih izcedkov;
- preverja pojav morebitne hude driske;
- pred vsako molžo preveri, ali je prišlo do morebitnega vnetja vimena (oteklina, prvi curki);
- preverja morebitni pojav ran na vimenu;

- živalim se dajejo le dovoljene snovi ali pripravki. Nosilec upošteva karenci, predpisano za te proizvode ali snovi.

Nosilec živilske dejavnosti pridelave surovega mleka/kolostruma izvede vse odrejene ukrepe, ki jih z odločbo naloži uradni veterinar in se nanašajo na zdravstveni status živali in proizvode teh živali v povezavi z brucelozo in/ali tuberkulozo (Zahteva 70).

Nosilec živilske dejavnosti pridelave surovega mleka/kolostruma zagotovi (Zahteva 71):

- uporabo ustrezne molzne opreme, ki preprečuje onesnaženje mleka in/ali kolostruma;
- ločen prostor za skladiščenje in hlajenje mleka in/ali kolostruma;
- zaščito pred škodljivci (učinkovito tesnjenje vrat, zaščitna mreža na oknih, po potrebi uporaba vab in pasti, ...);
- uporabo gladkih in pralnih površin iz netoksičnega materiala;
- najmanj enkrat dnevno čiščenje in razkuževanje opreme in posod (cistern) za mleko.

Nosilec živilske dejavnosti pridelave surovega mleka/kolostruma zagotovi (Zahteva 72):

- čiščenje seskov in vimena pred vsako molžo;
- da so zdravljeni živali v karenci ustrezno označene in/ali ločene od drugih živali. Te živali se, če jih je treba molsti, molzejo ločeno od drugih po končani molži živali, ki niso zdravljeni;
- takojšnje hlajenje mleka na 8°C ali manj pri dnevnem zbiranju ali na 6°C ali manj, če zbiranje mleka ne poteka dnevno, razen če se mleko predela v dveh urah po molži ali pa je višja temperatura potrebna zaradi tehnoloških vzrokov, povezanih s proizvodnjo določenih mlečnih proizvodov (v ta namen mora biti izdana odločba uradnega veterinarja).

Nosilec živilske dejavnosti pridelave jajc zagotovi, da so jajca po znesenju nameščena v prostor, v katerem je omogočena njihova zaščita pred onesnaženjem, udarci, vlago, neprijetnimi vonjavami in neposrednim vplivom sončnih žarkov (Zahteva 73).

Nosilec dejavnosti poslovanja s krmo upošteva izsledke vseh laboratorijskih preiskav vzorcev iz primarnih proizvodov ali drugih vzorcev, ki so pomembni za varnost krme (Zahteva 74).

Nosilec dejavnosti poslovanja s krmo vodi in hrani podatke/dokumente o (Zahteva 75):

- morebitni uporabi proizvodov za zaščito rastlin in biocidov;
- uporabi gensko spremenjenih semen;
- viru in količini vseh surovin za krmo ter namembnem kraju in količini vse proizvedene krme.

Zagotovljena je ustrezna higiena skladiščenja krme. Kemična sredstva, tretirana semena, fitofarmaceutska sredstva, biocidi in veterinarska zdravila ter medicirana krma se morajo hraniti na varnem in ne smejo nenačrtovano priti v stik s krmo, živili ali živalmi (Zahteva 76).

Sistem distribucije krme na kmetiji mora zagotoviti, da je prava krma poslana na pravo namembno mesto in da se med distribucijo na kmetiji krma ne onesnaži (Zahteva 77).

Nosilci dejavnosti nabavljajo krmo samo iz obratov, ki so registrirani ali odobreni pri pristojnih organih, razen če se registracija v skladu z Uredbo 183/2005 ES ne zahteva (Zahteva 78).

Nosilec živilske dejavnosti in/ali nosilec dejavnosti poslovanja s krmo razpolaga s podatki o izvoru rejnih živali in vseh snovi, ki jih uporablja pri proizvodnji živil, viru in količini vseh surovin za krmo ter s podatki, komu je dobavil živila ali krmo. Velja načelo »en korak nazaj, en korak naprej« - nosilec živilske dejavnosti in/ali nosilec dejavnosti poslovanja s krmo mora razpolagati s podatki o neposrednemu dobavitelju in neposrednemu odjemalcu, če to niso končni potrošniki (Zahteva 79).

Nosilec živilske dejavnosti ob sumu ali ugotovitvi, da njegovo živilo ni varno, sprejme ustrezne ukrepe (obveščanje kupcev, umik in odpoklic) in obvesti o tem pristojne organe (npr. o pozitivnem izvidu notranje kontrole) (Zahteva 80).

Nosilec dejavnosti poslovanja s krmo ob sumu ali ugotovitvi, da njegova krma ni varna, sprejme ustrezne ukrepe (obveščanje kupcev, umik in odpoklic) in obvesti o tem pristojne organe (npr. o pozitivnem izvidu notranje kontrole) (Zahteva 81).

### **PZR 6: Zdravstveno varstvo ljudi in živali**

Zahteve tega standarda so enake kot so bile pri navzkrižni skladnosti.

Imetniki živali ne smejo uporabljati snovi in pripravkov, ki vsebujejo snovi iz prilog 1 in 2 pravilnika o prepovedi uporabe določenih snovi s hormonskim ali tireostatskim delovanjem in betaagonistov v živinoreji (Zahteva 82).

Prepovedano je posedovanje farmskih živali in akvakultur, z izjemo tistih, ki so pod uradnim nadzorom, promet in trgovanje ali zakol farmskih živali za prehrano ljudi, pri katerih so prisotne prepovedane snovi, razen farmskih živali in akvakultur, kjer je prisotnost teh snovi posledica dovoljene uporabe za namen zdravljenja (Zahteva 83).

Meso in mesni proizvodi, ki izvirajo od farmskih živali, ki so bile tretirane s prepovedanimi snovmi, se ne daje na trg za prehrano ljudi. Akvakulture in njihovi proizvodi, če vsebujejo prepovedane snovi, se ne dajejo na trg za prehrano ljudi (Zahteva 84).

Samo veterinar daje preparate, ki vsebujejo testosteron in progesteron ter derivate (Zahteva 85).

Le veterinar ali oseba z neposredno odgovornostjo veterinarja daje kopitarjem oralna zdravila, ki vsebujejo alil trenbolon ali beta-agoniste. Prepovedano je zdravljenje proizvodnih živali vključno s plemenskimi živalmi z zdravili ki vsebujejo alil trenbolon ali beta-agoniste po zaključenem reproduktivnem obdobju (Zahteva 86).

Imetnik živali nima zdravil, ki vsebujejo beta-agoniste, ki se lahko uporabijo za indukcijo tokolize. Prepovedano je zdravljenje proizvodnih živali, vključno s plemenskimi živalmi po zaključenem reproduktivnem obdobju (Zahteva 87).

Imetnik živali daje snovi za sinhronizacijo estrusa in pripravo živali darovalk in prejemnic za presaditev zarodkov samo z neposrednim dovoljenjem veterinarja. V zvezi z akvakulturami sme veterinar dajati mladim ribam v prvih treh mesecih življenja zaradi spremembe spola zdravila za uporabo v veterinarski medicini z androgenim delovanjem, če imajo dovoljenje za promet. Zootehnična uporaba zdravila je prepovedana pri proizvodnih živalih, vključno pri plemenskih živalih v času pitanja, če se ne uporabljajo več za razplod (Zahteva 88).

Farmskim živalim, za zootehniško uporabo, daje zdravila z estrogenim (razen estradiola 17 $\beta$  in njegovih estrom podobnih derivatov), androgenim ali gestagenim delovanjem samo veterinar. Zootehnična uporaba zdravila je prepovedana pri proizvodnih živalih, vključno pri plemenskih živalih v času pitanja, če se ne uporabljajo več za razplod (Zahteva 89).

Imetnik živali ne daje živali, namenjene za pleme, in plemenskih živali, ki jim je veterinar ali oseba na neposredno odgovornost veterinarja dajal snovi s hormonskim ali tireostatskim delovanjem in beta-agoniste, v promet za prehrano ljudi pred potekom karence (Zahteva 90).

Imetnik živali skrbi, da dragocene konje ter dirkalne in tekmovalne konje, cirkuške konje ali konje, namenjene za razplod ali razstave, vključno z registriranimi kopitarji, ki jim je bilo dano zdravilo za uporabo v veterinarski medicini z vsebnostjo alil trenbolona ali beta-agonistov, spremlja veterinarsko spričevalo ali potni list s podatki o zdravljenju (Zahteva 91).

Meso in izdelki živali, ki so jim bile dane snovi z estrogenim, androgenim ali gestagenim učinkom ali betaagonisti, se ne dajejo v promet za prehrano ljudi, razen če je živali zdravil veterinar in je upoštevana karence, preden so bile zaklane (Zahteva 92).

### **PZR 7: Pravilna uporaba fitofarmacevtskih sredstev (FFS)**

Dovoljena je uporaba le registriranih FFS ali sredstev, za katera je bilo izdano dovoljenje za nujne primere, dovoljenje za vzporedno trgovanje ali dovoljenje za raziskave in razvoj (Zahteva 93).

Registrirana FFS je treba uporabljati skladno z dobro prakso varstva rastlin ob upoštevanju navodil za uporabo, navedb na etiketi ali s podatki v dovoljenju za uporabo (Zahteva 94).

Na KMG se vodijo podatki o uporabi FFS na prostem in v zavarovanih prostorih po GERK-PID-u in kulturah v skladu s prilogo 1 Pravilnika o integriranem varstvu rastlin. Podatki o uporabi FFS in računi od nakupa FFS se hranijo najmanj tri leta od uporabe FFS oziroma nakupa FFS (Zahteva 95).

### **PZR 8: Uporaba, ravnanje in skladiščenje FFS**

Izvajalec varstva rastlin (torej vsakdo, ki uporablja FFS) na KMG ima veljavno izkaznico o pridobitvi znanja iz fitomedicine (Zahteva 96). Za varstvo rastlin se uporabljajo izključno redno pregledane naprave, ki imajo znak o rednem pregledu (Zahteva 97).

Izvajalec varstva rastlin na najožjem vodovarstvenem območju (VVO I) ne uporablja FFS, ki so prepovedana za uporabo na najožjih VVO (ta sredstva so naštetá na povezavi [https://spletni2.furs.gov.si/FFS/REGSR/FFS\\_RegSeznVVO.asp?top=1](https://spletni2.furs.gov.si/FFS/REGSR/FFS_RegSeznVVO.asp?top=1)) (Zahteva 98).

Izvajalec varstva rastlin izvaja predpisane ukrepe za varovanje voda na varstvenih in ogroženih območjih ter na območjih s posebnimi zahtevami (Zahteva 99), in sicer:

- upošteva opozorila o varnostnih pasovih do voda, navedenih na etiketi in navodilih za uporabo;
- na priobalnih zemljiščih v tlorisni širini 15 m od meje brega voda 1. reda in 5 m od voda 2. reda se FFS ne uporablja FFS.
- izvajalec varstva rastlin na posebnih varstvenih območjih izvaja predpisane ukrepe za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Prepovedano je uporabljati FFS (Zahteva 100):

- na ožjem zavarovanem območju Krajinskega parka Ljubljansko Barje,
- na travnikih varstvenega območja Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera,
- na celotnem območju Krajinskega parka Sečoveljske soline.

FFS mora biti shranjeno v izvorni embalaži, ločeno od živil in drugih predmetov splošne rabe, zunaj dosega otrok, pri ustrezni temperaturi, vlagi in svetlobi v skladu z navedbami v navodilu proizvajalca. Odpadna FFS (potekla odločba o registraciji, dovoljenje ali rok uporabe), ostanke FFS in neočiščeno embalažo mora uporabnik FFS odstraniti kot nevarni odpadki v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje z odpadnimi FFS. Odpadne FFS je treba do odstranitve hraniti v posebnih pokritih, nevnetljivih in nekorozivnih posodah, izven dosega otrok, v skladiščih, kjer se tudi sicer hranijo FFS. Temeljito izpraznjeno in očiščeno embalažo v skladu z navodili proizvajalca se, do oddaje v zbirne centre, hrani v suhem prostoru (Zahteva 101).

### **PZR 9: Dobrobit telet**

Zahteve tega standarda so enake kot so bile pri navzkrižni skladnosti.

Če so teleta do osem tednov starosti nameščena posamezno, imajo posamezni boksi za zdrava teleta take pregrade, da se teleta med seboj vidijo, zaznavajo in dotikajo ter ustrezajo predpisani širini in dolžini (ne velja za gospodarstva, ki imajo na dan pregleda manj kot šest telet, in sesna teleta, ki so ob materi). Teleta, mlajša od osem tednov, so lahko nameščena v skupinah (Zahteva 102).

Teleta, starejša od osem tednov, morajo biti nameščena v skupinah. Če so teleta zaradi zdravja ali vedenja izolirana, posamezni boksi ustrezajo predpisani širini in dolžini (ne velja za gospodarstva, ki imajo na dan pregleda manj kot šest telet, in sesna teleta, ki so ob materi) (Zahteva 103).

Vsa teleta v skupini imajo dovolj prostora, da se brez težav obračajo, vstajajo in legajo ter imajo na voljo minimalno neovirano talno površino glede na težo (1,5 m<sup>2</sup> za tele z živo maso pod 150 kg, najmanj 1,7 m<sup>2</sup> za tele z živo maso 150 kg ali več in manj kakor 220 kg ter najmanj 1,8 m<sup>2</sup> za tele z živo maso 220 ali več kg); ne velja za gospodarstva, ki imajo na dan pregleda manj kot šest telet, in sesna teleta, ki so ob materi (Zahteva 104).

Objekti, boksi in oprema so iz materialov, ki ne povzročajo poškodb in niso škodljivi za teleta. Materiali morajo biti dovolj odporni in primerni za enostavno čiščenje in razkuževanje (Zahteva 105).

Tla teletom ne povzročajo poškodb, bolezni in neugodja. Vsa teleta imajo neomejen dostop do ležišča, ki je udobno, čisto, suho in ne vpliva škodljivo na teleta (Zahteva 106).

Električna napeljava in oprema sta urejeni tako, da preboj elektrike na teleta ni mogoč (preprečeni elektrošoki) (Zahteva 107).

Zahtevi po zračenju ustreza pogoj, da so 1/20 talne površine odprtine v steni (okna in vrata) ali umetno zračenje, primerno vrsti živali (Zahteva 108).

Vso avtomatsko ali mehansko opremo, nujno za zdravje in dobro počutje telet, je treba pregledati najmanj enkrat na dan. Nepravilnosti se nemudoma odpravijo oziroma se sprejmejo ustrezni ukrepi za varovanje zdravja in dobrega počutja telet. Kadar sta zdravje in dobrobit telet odvisna od umetnega prezračevanja, je potrebno zagotoviti alarmni sistem, ki opozarja na okvare in ustrezen rezervni sistem za zagotavljanje zadostnega kroženja zraka. Alarmni sistem je treba redno preizkušati (Zahteva 109).

Teleta v objektih ne smejo biti v stalni temi. Pri naravni osvetlitvi so 1/20 talne površine odprtine v steni (okna in vrata). Pri umetni osvetlitvi je zagotovljenih 80 luksov. Osvetlitev v slednjem primeru ustreza naravni osvetlitvi od 9. do 17. ure. Na voljo je dovolj močan vir svetlobe, ki omogoča pregled telet ob vsakem času (Zahteva 110).

Vsa teleta v objektu so vsaj dvakrat dnevno pod nadzorom skrbnika. Vsa teleta, ki so nameščena zunaj objekta, so vsaj enkrat dnevno pod nadzorom skrbnika. Teleta, ki kažejo znake bolezni ali poškodbe, se takoj ustrezno zdravijo, pri čemer se za vsako tele, ki se na oskrbo skrbnika ne odziva, čim prej pokliče veterinarja. Zagotovljena mora biti ločena namestitvev bolnih, poškodovanih ali onemoglih telet v boksih z nastilom (Zahteva 111).

Teletom je zagotovljena primerna svoboda gibanja, če so razmere v boksu vsaj take, da nemoteno legajo, vstajajo, se obračajo in opravljajo fiziološke potrebe (Zahteva 112).

Teleta se ne privezujejo. Med napajanjem je dovoljeno teleta privezati, vendar ne več kot eno uro. Privezi teletom ne smejo povzročati poškodb in pretiranega zategovanja, dopuščati morajo nemoteno vstajanje, leganje, stanje, ležanje in nego telesa. Priveze je treba redno pregledovati (Zahteva 113).

Namestitveni objekti, boksi, oprema, pripomočki in posoda, ki se uporabljajo za teleta, se redno čistijo in razkužujejo, da se prepreči prenos bolezni. Blato, urin in polita ali raztresena krma se redno odstranjujejo, da se čim bolj zmanjša smrad in prepreči zbiranje muh ali glodalcev. Navedeno se izvaja skladno z načinom reje (Zahteva 114).

Oprema za napajanje in krmljenje je oblikovana, grajena, nameščena in vzdrževana tako, da je onesnaženje vode in krme čim manjše in da so možnosti poškodb zaradi prerivanja za vodo in krmo med teleti čim manjše (Zahteva 115).

Vsem teletom mlajšim od dveh tednov (z izjemo sesnih telet ob materah na paši), je zagotovljen nastil (Zahteva 116).

Teletom je treba zagotoviti ustrezno prehrano, primerno njihovi starosti, telesni teži ter etološkim in fiziološkim potrebam. Krma za teleta mora vsebovati dovolj železa, ki zagotavlja povprečno stopnjo krvnega hemoglobina najmanj 4,5 mmol/l. Teleta od drugega tedna starosti imajo na razpolago dovolj strukturne krme glede na starost, težo ter etološke in fiziološke potrebe. Teletom je prepovedano natikati nagobčnike (Zahteva 117).

Vsa teleta so krmljena najmanj dvakrat dnevno. V skupinski reji in pri omejevalnem krmljenju brez elektronskih krmilnih postaj imajo vsa teleta istočasno nemoten dostop do krme (Zahteva 118).

Vsa teleta, starejša od dveh tednov, imajo dostop do pitne vode v zadostnih količinah ali pa zadostijo potrebe po tekočini z drugimi, za napajanje primernimi tekočinami. Teletom, ki so izpostavljena visokim temperaturam ali so bolna, se zagotovi stalen dostop do sveže pitne vode (Zahteva 119).

Vsako tele prejme kolostrum v prvih šestih urah življenja (Zahteva 120).

### **PZR 10: Dobrobit prašičev**

Zahteve tega standarda so enake kot so bile pri navzkrižni skladnosti, razen zahteve da prašiči ne smejo biti privezani in da morajo imeti breje mladice in breje svinje na razpolago dovolj krme, da se nasitijo.

Zagotovljena je najmanjša predpisana neovirana talna površina za tekače v skupini (Zahteva 121):

teža (kg) ...m<sup>2</sup>

do 10 ..... 0,15

10–20 ..... 0,20

20–30 ..... 0,30.

Zagotovljena je najmanjša predpisana neovirana talna površina za pitance v skupini (Zahteva 122):

teža (kg) .... m<sup>2</sup>

30–50 ..... 0,40

50–85 ..... 0,55

85–110 ..... 0,65

več kot 110...1,00.

Zagotovljena je najmanjša predpisana neovirana talna površina za mladice po osemenitvi in svinje v skupini (Zahteva 123):

2–5 živali v skupini:

1,80 m<sup>2</sup>/mladico

2,48 m<sup>2</sup>/svinjo

6–39 živali v skupini:

1,64 m<sup>2</sup>/mladico

2,25 m<sup>2</sup>/svinjo

40 živali in več v skupini:

1,48 m<sup>2</sup>/mladico.

2,03 m<sup>2</sup>/svinjo.



Na celotnem delu predpisane najmanjše neovirane talne površine za mladice po osemenitvi in svinje, ki meri najmanj 0,95 m<sup>2</sup> za mladico in 1,30 m<sup>2</sup> za svinjo, morajo biti polna tla, pri katerih je lahko največ 15 % namenjenih drenažnim odprtinam (Zahteva 124).

Kadar se uporabljajo betonske rešetke za prašiče v skupini, največja širina rež med rešetkami ne sme presegati (Zahteva 125):

- 11 mm za pujske,
- 14 mm za odstavljenke,
- 18 mm za pitance,
- 20 mm za mladice po parjenju in svinje;

in mora širina rešetk znašati najmanj:

- 50 mm za pujske in odstavljenke ter
- 80 mm za pitance, mladice po osemenitvi in svinje.

Privezovanje prašičev je prepovedano (Zahteva 126).

Svinje in mladice so od štirih tednov po paritvi ali osemenitvi do enega tedna pred pričakovano pravitvijo nameščene v skupine. Stranice boksa, v katerem je skupina šestih ali več živali, morajo biti daljše od 2,8 m. Stranice boksa, v katerem je nameščenih pet ali manj živali, morajo biti daljše od 2,4 m. Na gospodarstvih z desetimi svinjami ali manj so lahko živali tudi v individualnih boksih, v katerih imajo dovolj prostora za obračanje (Zahteva 127).

Vsi prašiči imajo na voljo primeren material oziroma predmete za zadostitev svojih etoloških potreb skladno z načinom reje (Zahteva 128).

Svinje in mladice v skupini morajo imeti zadostno količino krme, tudi če se zanjo hkrati potegujejo druge živali (Zahteva 129).

Vse breje svinje in mladice morajo za potešitev lakote in potrebe po žvečenju ter da bi se nasitile dobiti zadostno količino voluminozne ali visoko vlakninaste krme in visokoenergetske krme, glede na obdobje brejosti (Zahteva 130).

Iz skupinske reje je treba individualno namestiti prašiče, ki: so izredno agresivni, jih napadejo drugi prašiči, so bolni ali poškodovani. Pri tem individualni boksi omogočajo neovirano obračanje, če to ni v nasprotju s posebnimi veterinarskimi nasveti (Zahteva 131).

V objektu, kjer se redijo prašiči, se je potrebno izogibati stalnemu hrupu, ki je enak ali višji od 85 dBA. Izogibati se je treba trajnemu ali nenadnemu hrupu (Zahteva 132).

Pri naravni osvetlitvi so 1/40 talne površine odprtine v steni (okna in vrata). Pri umetni osvetlitvi je zagotovljenih 40 luksov najmanj osem ur dnevno (Zahteva 133).

Prašiči morajo imeti dostop do ležišča, ki mora biti udobno, čisto, suho in ne sme škodljivo vplivati na njih. V boksu mora biti dovolj prostora, da lahko vsi prašiči istočasno ležijo, normalno vstajajo in legajo. Boksi morajo biti urejeni tako, da se lahko prašiči vidijo med seboj. V zadnjem tednu pred pravitvijo in med pravitvijo so lahko svinje in mladice ločene od ostalih živali (Zahteva 134).

Tla v boksih za prašiče morajo biti takšna, da živalim ne povzročajo poškodb, bolezni in neugodja. Ustrezati morajo teži in kategoriji prašičev (Zahteva 135).

Vsi prašiči se krmijo najmanj enkrat dnevno. V skupinski reji in pri omejevalnem krmljenju brez elektronskih krmilnih postaj imajo vsi prašiči istočasno nemoten dostop do krme (Zahteva 136).

Vsi prašiči starejši od dveh tednov morajo imeti stalen dostop do zadostne količine sveže pitne vode ali pa morajo biti njihove potrebe po tekočini zadovoljene s pomočjo drugih, za napajanje primernih tekočin (Zahteva 137).

Vsi posegi, ki se ne opravljajo za terapevtske ali diagnostične namene ali, ki niso namenjeni označevanju prašičev v skladu z ustreznimi zakonodajami, ki pri živalih povzročijo poškodbo ali izgubo občutljivega dela telesa ali spremembo zgradbe kosti, so prepovedani (Zahteva 138).

Kastracija se opravlja do 7. dneva starosti na način, ki ne vključuje trganja tkiva. Po sedmem dnevu jo opravlja uradni veterinar z uporabo anestezije in dodatne dolgotrajne analgezije (Zahteva 139).

Krajšanje repa se ne izvaja rutinsko. Repi se krajšajo pri sesnih živalih do starosti sedem dni. Krajšanje repa po sedmem dnevu starosti opravlja uradni veterinar z uporabo anestezije in dodatne dolgotrajne analgezije (Zahteva 140).

Krajšanje podočnikov z brušenjem ali ščipanjem se ne opravlja rutinsko, vendar le kadar so nastale poškodbe. Zobje se pri sesnih pujskih brusijo ali ščipajo do starosti sedem dni. Pri merjascih se lahko zaradi preprečevanja poškodb ali zaradi varnosti, skrajšajo čekani (Zahteva 141).

Boksi za merjase morajo omogočati, da se v njih merjasec lahko obrača ter sliši, voha in vidi druge prašiče (Zahteva 142).

Talna površina boksa za odraslega merjasca je najmanj 6 m<sup>2</sup> ali 10 m<sup>2</sup>, če se boks uporablja tudi za pripust (Zahteva 143).

Nosilec sprejme ukrepe za zmanjšanje agresivnosti pri svinjah in mladica v skupinah (Zahteva 144).

Če je potrebno, se morajo breje svinje in mladice tretirati pred zunanjimi in notranjimi zajedavci. Breje svinje in mladice je treba pred namestitvijo v prasitvene bokse temeljito očistiti (Zahteva 145).

Svinje in mladice imajo v tednu pred prasiatvijo na voljo material za gradnjo gnezda, razen če uporabe materiala ne dopušča način reje (sistem preluknjanih tal in sistem odgnojevanja) (Zahteva 146).

Za svinjo ali mladico v prasitvenem boksu je dovolj prostora, da se omogoči nemotena prasitev ali pomoč pri prasitvi (Zahteva 147).

V prasitvenih boksih je pujskom zagotovljena možnost umika (Zahteva 148).

Vsi pujski imajo možnost istočasnega počivanja. Tla v gnezdu so polna (nepreluknjana). Če so preluknjana, so pokrita z blazino, slamo ali drugim primernim materialom (Zahteva 149)

Kadar se uporablja prasitveni boks, morajo imeti pujski dovolj prostora, da lahko sesajo brez težav. Pri ukleščanih svinjah imajo pujski možnost, da nemoteno sesajo (Zahteva 150).

Pujski se ne odstavljajo pred 28. dnem starosti, razen kadar bi nadaljnje sesanje škodljivo vplivalo na dobro počutje ali zdravje svinje ali pujska. Vendar pa se lahko sesni pujski odstavijo do sedem dni prej, če se premestijo v posebne prostore, ki se pred nastanitvijo nove skupine izpraznijo, temeljito očistijo in razkužijo ter so ločeni od prostorov, v katerih se nahajajo svinje, z namenom zmanjševanja možnosti prenosa bolezni na pujske (Zahteva 151).

Pri reji tekačev in pitancev v skupinah je treba z ustreznimi ukrepi preprečiti medsebojne spopade, ki presegajo mejo normalnega vedenja (Zahteva 152).

Tekači in pitanci morajo biti nameščeni v stabilnih skupinah s čim manj mešanja. Če je treba tekače in pitance ki se ne poznajo, združiti v skupino, je treba to storiti čim prej, najkasneje v sedmih dneh po odstavitvi. Pri združevanju je treba vsem tekačem in pitancem na primeren način omogočiti, da se lahko umaknejo in skrijejo pred drugimi tekači in pitanci (Zahteva 153).

Ob znakih hudih spopadov med tekači in pitanci se nemudoma preučijo vzroki zanje in sprejmejo ustrezni ukrepi, kot na primer zagotovitev zadostne količine slame ali drugih materialov, ki jih živali lahko raziskujejo. Iz skupinske reje je treba individualno namestiti tekače in pitance, ki so izredno agresivni, ki jih napadejo drugi tekači in pitanci (Zahteva 154).

Uporaba pomirjeval zaradi lajšanja prilagoditve tekačev in pitancev reji v skupini se uporablja samo izjemoma, če veterinar presodi, da je uporaba pomirjeval upravičena (Zahteva 155).



## **PZR 11: Dobrobit rejnih živali**

Za živali mora skrbeti primerno število ljudi z ustreznim znanjem, usposobljenostjo ter odgovornim odnosom do živali (Zahteva 156).

Na KMG je določena odgovorna oseba za ustrezno oskrbo živali, da vsaj enkrat dnevno opravi redni nadzor nad njimi. Skrbnik živali mora zagotoviti redno preverjanje zdravstvenega stanja in dobrobiti živali, kar mora biti opravljeno tako pogosto, da se prepreči nepotrebno trpljenje živali. Skrbnik mora preveriti stanje dobrobiti in zdravja piščancev v objektu najmanj dvakrat dnevno. Na voljo je ustrezna razsvetljava, da se lahko kadar koli opravijo temeljiti pregledi živali (Zahteva 157).

Bolne, poškodovane in onemogle živali se takoj ustrezno oskrbijo in, če je treba, ločeno namestijo v prostorih ali primernih krajih s suhim in udobnim nastilom. Skrbnik živali mora pravočasno zahtevati veterinarsko pomoč in oskrbo bolnih ali poškodovanih živali, po potrebi veterinarsko pomoč pri porodih ter ustrezno nego bolnih, poškodovanih in onemoglih živali (Zahteva 158).

Skrbnik živali vodi dnevnik veterinarskih posegov v skladu s predpisom, ki ureja izjemno uporabo zdravil za zdravljenje živali. Vodi tudi evidenco o poginih živali (Zahteva 159).

Skrbnik živali hrani dnevnik veterinarskih posegov najmanj tri leta od zadnjega vpisa, evidenco poginov pa prav tako najmanj tri leta od zadnjega vpisa (Zahteva 160).

Živalim je zagotovljena primerna svoboda gibanja, če so razmere v boksu vsaj take, da nemoteno legajo, vstajajo, se obračajo in opravljajo fiziološke potrebe v skladu z načinom reje. Če so privezane, privezi omogočajo nemoteno leganje in vstajanje in niso pretesni (Zahteva 161).

Objekti, boksi in oprema so iz materialov, ki ne povzročajo poškodb in niso škodljivi za živali. Materiali morajo biti dovolj odporni in primerni za enostavno čiščenje in razkuževanje (Zahteva 162).

Nastanitev in pribor za zavarovanje živali so zgrajeni in vzdrževani tako, da ni ostrih robov ali izbočenih delov, ki bi lahko poškodovali živali (Zahteva 163).

Zahtevi po zračenju ustreza pogoj, da so 1/20 talne površine odprtine v steni (okna in vrata) ali umetno zračenje, primerno vrsti živali (Zahteva 164).

Zahtevi po svetlobi ustreza pogoj, da so 1/20 talne površine odprtine v steni (okna in vrata) ali vir umetne osvetlitve (v jakosti 80 luks) primerne vrsti živali. Za pitovne piščance in kokoši nesnice veljajo pogoji, zapisani v Pravilniku o zaščiti rejnih živali (Uradni list RS, št. 51/10 in 70/10). Živali v objektih ne smejo biti stalno temi. Pri uporabi umetne svetlobe je treba določiti čas za počitek, ko morajo biti živali v temi (Zahteva 165).

Vso avtomatsko ali mehansko opremo, nujno za zdravje in dobro počutje živali, je treba pregledati najmanj enkrat na dan. Nepravilnosti se nemudoma odpravijo oziroma se sprejmejo ustrezni ukrepi za varovanje zdravja in dobrega počutja živali. Kadar sta zdravje in dobrobit živali odvisna od umetnega prezračevanja, je potrebno zagotoviti alarmni sistem, ki opozarja na okvare in ustrezen rezervni sistem za zagotavljanje zadostnega kroženja zraka. Alarmni sistem je treba redno preizkušati (Zahteva 166).

Živali, nastanjene zunaj objektov, so, kadar je potrebno in mogoče, zavarovane pred neugodnimi vremenskimi razmerami, plenilci in drugimi nevarnostmi. V neugodnih vremenskih razmerah morajo imeti na voljo najmanj zaščito pred močnim vetrom ali soncem in suh prostor oziroma suho mesto za počitek (Zahteva 167).

Skrbnik živali mora živali oskrbeti s primerno prehrano glede na vrsto živali in njene fiziološke potrebe. Živali ne dobivajo hrane ali tekočine na način oziroma hrana ali tekočina ne vsebuje snovi, ki bi lahko povzročile nepotrebno trpljenje ali poškodbe. Vse živali morajo imeti dostop do krme v časovnih intervalih, ki ustrezajo njihovim fiziološkim potrebam (Zahteva 168).

Vse živali morajo imeti dostop do primerne vodnega vira ali pa jim mora biti omogočen dostop do napajanja na drug način (Zahteva 169).

Oprema za krmljenje in napajanje mora biti načrtovana, zgrajena in nameščena tako, da so možnost kontaminacije vode in krme in poškodbe zaradi prerivanja za vodo in krmo med živalmi čim manjše (Zahteva 170).

V prehrano živali se smejo vključevati dovoljene snovi le za dovoljene preventivne, terapevtske ali zootehniške namene, kot je določeno v členu 1(2)(c) Direktive 96/22/EGS [1], razen če so znanstvene študije o dobrem počutju živali ali praktične izkušnje pokazale, da učinki omenjene snovi ne škodujejo zdravju ali dobremu počutju živali (Zahteva 171).

Prepovedano je brez utemeljenega razloga povzročiti živali trpljenje, bolezen ali smrt ter mučenje živali. Na živalih niso vidne posledice namernega pohabljanja. Izjema so pašne živali, ki si same poškodujejo dele telesa in poškodbe uhiljev zaradi zatrganja ušesnih številčk (Zahteva 172).

Na živalih ni očitnih znakov poškodb zaradi neustreznega sistema reje (Zahteva 173).

Živali se smejo rediti le, če je na podlagi njihovega genotipa ali fenotipa mogoče pričakovati, da to ne škoduje njihovem zdravju in dobremu počutju (Zahteva 174).

## 2.3 SISTEM KONTROL IN UPRAVNE SANKCIJE

Namen kontrolnega sistema je zagotoviti, da zavezanci spoštujejo pravila pogojenosti in da so kršitelji sankcionirani. Agencija opravlja **kontrole** skladnosti s pravil pogojenosti z upravnimi pregledi, vključno s sistemom za spremljanje površin (sistem AMS) in pregledi na kraju samem.

Praviloma se zavezanec, izbran za pregled na kraju samem, preveri takrat, ko se lahko preveri večina pravil pogojenosti, za katera je bil izbran. Pregledi se praviloma opravijo v okviru enega obiska na KMG.

Kadar je ustrezno, pregledi na kraju samem zajemajo vse kmetijske površine KMG, vključno z zemljišči, ki se ne uporabljajo več za proizvodne namene, in zemljišča s krajinskimi značilnostmi za potrebe DKOP 8. Kljub temu je lahko pregled površin v okviru pregleda na kraju samem omejen na vzorec najmanj polovice kmetijskih parcel na KMG, na katere se nanaša zahteva ali standard, če tak vzorec zagotavlja zanesljivo in reprezentativno stopnjo kontrole v zvezi s pravili pogojenosti.

Pregledi v okviru kontrolnega sistema se opravijo v istem koledarskem letu, v katerem je vložena zbirna vloga.

Agencija obravnava tudi nepravilnosti, ki jih ugotovijo drugi organi, pristojni za nadzor nad izvajanjem predpisov, ki lahko pomenijo neskladnost po tej uredbi, z namenom sankcioniranja kršiteljev v okviru pogojenosti.

Če zavezanec prepreči izvedbo pregleda na kraju samem ali je ne omogoči, se mu zavrnejo vsa plačila intervencij iz zbirne vloge.

Zavezancu, ki krši pravila pogojenosti iz te uredbe, se določi znižanje ali izključitev skupnega zneska plačil iz intervencij, ki so predmet pogojenosti. **Upravne sankcije** se izračunajo na podlagi plačil za zadevne intervencije, ki so bila ali bodo odobrena v letu, v katerem je prišlo do neskladnosti v povezavi s kmetijsko dejavnostjo na območju KMG oziroma s površinami, ki jih ima v uporabi zavezanec znotraj države. Kadar ni mogoče določiti koledarskega leta, v katerem je prišlo do neskladnosti, se upravne sankcije izračunajo na podlagi plačil, ki so bila ali bodo odobrena v koledarskem letu ugotovitve neskladnosti.

Če so pravila pogojenosti kršena nenamerno in je kršitev ugotovljena prvič, se določi odstotek upravne sankcije iz Priloge 2 Uredbe o pravilih pogojenosti, ki lahko za posamezno **nenamerno** neizpolnjevanje pravil (zahtev) pogojenosti znaša 1 % (za lažjo kršitev), 3 % (za srednjo), 5 % (za težjo) ali 10 % (za hujšo).

Za nenamerne kršitve, ki so ugotovljene prvič in so bile zaznane s sistemom AMS, se uporabijo polovične vrednosti odstotkov upravne sankcije.

Če so pravila pogojenosti kršena nenamerno in je ista kršitev ugotovljena v zadnjih treh letih že drugič, se to šteje kot prva ponovitev iste kršitve. Za prvič ponovljeno nenamerno kršitev se določi odstotek upravne sankcije iz Priloge 2 Uredbe o pravilih pogojenosti, ki je praviloma 10 %, oziroma odvisno od obsega, resnosti in stalnosti je znižanje lahko od 5 % do 15 %.

Za **neskladnost oziroma kršitev brez posledic** ali z zanemarljivimi posledicami za doseganje ciljev standarda ali zahteve ni znižanja, temveč dobi zavezanec obvestilo (odločbo) z napotitvijo na storitve kmetijskega svetovanja, ki jih izvaja izvajalec javne službe kmetijskega svetovanja.

**Namerna neskladnost** je neskladnost, pri kateri iz okoliščin očitno izhaja, da se je zavezanec zavedal, da bo imelo njegovo ravnanje ali opustitev za posledico neskladnost, vendar pa je kljub temu hotel nastanek te posledice ali je vsaj privolil v nastanek te posledice. Prav tako se za namerno neskladnost šteje drugič ponovljena neskladnost (to pomeni, da je bila trikrat ugotovljena ista neskladnost), za katero je zavezancu agencija dvakrat v treh zaporednih letih že določila upravno sankcijo. Za namerne kršitve je sankcija od 15 % do vključno 100 %, odvisno glede na resnost, obseg in trajanje (iz Priloge 3 Uredbe o pravilih pogojenosti).

Če se pojavi več nenamernih, ponavljajočih ali namernih kršitev, se le-te med seboj seštevajo, vendar seštevok sankcij ne sme preseči 100 % sredstev, do katerih je upravičen zavezanec na podlagi intervencij, ki jih uveljavlja.

Upravnih sankcij se ne uporabi v 36 mesecih od datuma odločbe o pravici do sredstev v zvezi z zahtevki za podporo mladim kmetom za neizpolnjevanje predpisanih zahtev ravnanja s področja nitratov, če se izvajajo ukrepi za preprečevanje onesnaževanje okolja, in zaščite rejnih živali, če so te naložbe, ter predvidena odstopanja, čas odstopanja in ukrepi, ki bodo preprečevali onesnaževanje okolja, opredeljeni v poslovnem načrtu na podlagi 75. člena Uredbe 2021/2115/EU ali 19. člena Uredbe (EU) št. 1305/2013. V času izvajanja teh naložb je treba poskrbeti za ustrezno ravnanje z živinskimi gnojili in zaščito rejnih živali.

Pravila pogojenosti se ne bodo uporabila pri zavezancih za izpolnjevanje pravil pogojenosti, ki so vključeni v znanstvene in strokovne raziskave ali projekte, začete pred veljavnostjo pogojenosti.

**NOVOST ZA LETO 2024:** Novela uredbe o pravilih pogojenosti skladno s predlogom spremembe uredbe EU 2021/2115 in uredbe EU 2021/2116 določa odstopanja od izvedbe nadzorov in sankcij za vsa pravila pogojenosti za KMG, ki na zbirni vlogi prijavijo deset ali manj hektarjev kmetijskih zemljišč. Pri tem opozarjamo, da so ta KMG še vedno zavezanci za pravila pogojenosti, torej so jih dolžni upoštevati, in da zanje veljajo pravila, ki jih določa druga nacionalna zakonodaja in so v tem primeru še vedno lahko predmet inšpekcijskega nadzora. Prav tako se bodo kršitve pogojenosti pri teh KMG vseeno upoštevale pri nadstandardnih intervencijah v primeru, da kršitev pogojenosti predstavlja bistven element nadstandarda.

## 2.4 SEZNAM SLOJEV ZA POGOJENOST

Sloji za pogojenost so razvidni iz javnega pregledovalnika grafičnih podatkov MKGP-RKG (<http://rkg.gov.si/GERK/WebViewer/>):

PZR\_8\_FFS\_23: Območja prepovedi uporabe FFS

DKOP\_8\_OHR\_EKRZ\_24: Lesne prvine in manjše vodne prvine EKRZ na območjih ohranjanja

DKOP\_8\_SUHOZIDI\_24: Sloj suhozidov

DKOP\_8\_NV\_24: Naravne vrednote iz registra naravnih vrednost, ki se v skladu z uredbo, ki ureja pravila pogojenosti štejejo za krajinske značilnosti

PZR\_4\_N2000\_HAB\_23: Natura2000 - habitati

PZR\_3\_N2000\_PTICE\_23: Natura2000 – ptice

PZR\_4\_N2000\_PROTEUS\_23: Območje Natura2000 – Proteus

DKOP\_4\_VP\_INFO\_SLOJ\_24: Informativni sloj varovalnih pasov ob vodotokih

DKOP\_4\_OJ\_24: Varovalni pasovi za osuševalne jarke širše od dveh metrov (DKOP\_4\_OJ)

VVO\_I\_DR\_23: Evidenca najožjih vodovarstvenih območij - državni nivo

PZR\_4\_OJ\_23: Območje odvoza izkopane zemljine ob čiščenju osuševalnih jarkov

VVO\_VSA\_24: Evidenca vodovarstvenih območij

DKOP\_2\_MOKR\_SOT\_24: Območjih ohranjanja mokrišč in šotišč (MOKR\_SOT)

DKOP\_9\_OOTT\_24: Območje okoljsko občutljivega trajnega travinja.

## 3. SKUPNA PRAVILA ZA NEPOSREDNA PLAČILA IN DRUGE INTERVENCIJE

Intervencije v okviru neposrednih plačil iz I. stebra SKP in intervencije iz II. stebra SKP (razvoj podeželja), s katero se podpirajo nadstandardne zahteve, ter tudi pravila pogojenosti imajo skupna pravila glede osnovnih definicij oziroma opredelitev, ki so deloma določena v 3. in 4. členu Uredbe 2021/2115/EU o strateških načrtih SKP in deloma v Zakonu o kmetijstvu, predpisu, ki ureja neposredna plačila iz SN 2023 – 2027, in predpisu, ki ureja RKG. Gre za definicije: kmet, kmetijsko gospodarstvo, kmetijska površina, kmetijska dejavnost, orno zemljišče, trajni nasadi, trajno travinje. Ker je zaradi pravil Svetovne trgovinske organizacije večina neposrednih plačil proizvodno nevezanih, je **kmetijska dejavnost** tudi v tem programskem obdobju opredeljena kot:

- 1) proizvodnja, reja ali gojenje kmetijskih proizvodov ali
- 2) vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov (ponekod poimenovano tudi »minimalna aktivnost«), in sicer:
  - a) za orno zemljišče, katerikoli agrotehnični ukrep, ki preprečuje semenitev plevelov (agrotehnični ukrepi vključujejo najmanj plitko obdelavo tal ali košnjo ornih površin preden rastline semenijo),
  - b) za trajne nasade, košnja vsaj enkrat letno do 15. oktobra tekočega leta in obrezovanje trajnih rastlin na način, da ohranijo proizvodni potencial,
  - c) za trajno travinje, košnja vsaj enkrat letno do 15. oktobra tekočega leta, ali vsaj enkrat do 15. oktobra naslednjega leta, kadar gre za izjeme, določene v uredbi, ki ureja plačila za okoljske in podnebne obveznosti ter naravne ali druge omejitve iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027, in v uredbi, ki ureja pogojenost (gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja v okviru intervencije KOPOP – BK operacije »Posebni traviščni habitati« (HAB), »Traviščni habitati metuljev« (MET), »Steljniki« (STE), »Mokrotni traviščni habitati« (HABM), »Ohranjanje mokrišč in barij« (MOKR\_BAR), »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« (VTR) in »Ohranjanje suhih travišč« (SUHA\_TRAV), ali pa intervencija »Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000« ter intervencija »Testiranje naravovarstvenih ukrepov na zavarovanih območjih«, pri katerih je del ali cel GERK nepokošen, ali pa gre za mokrišča in šotišča za namen DKOP 2).

## 4. NEPOSREDNA PLAČILA

Do neposrednih plačil je upravičen kmet oz. nosilec KMG, ki:

- izvaja kmetijsko dejavnost,
- intervencije neposrednih plačil uveljavlja na vsaj 1 ha upravičenih hektarjev površin KMG (najmanjša ugotovljena upravičena površina kmetijske parcele znaša vsaj 0,1 ha),
- izpolnjuje pogoj aktivnega kmeta,
- izpolnjuje zahteve pogojenosti ter
- izpolnjuje pogoje iz posameznih intervencij neposrednih plačil, ki jih uveljavlja na zbirni vlogi.

Izjema velja za nosilce KMG, ki vlagajo zahtevke za podporo za rejo drobnice, podporo za rejo govedi, podporo za rejo krav dojilj ali podporo za mleko v gorskih območjih in ne dosegajo 1 ha upravičenih hektarjev površin KMG za intervencije neposrednih plačil ali pa sploh ne prijavijo površin. Ti upravičenci morajo doseči vstopni prag tako, da so v danem koledarskem letu upravičeni do najmanj 100 EUR neposrednih plačil (upoštevata se odobreni skupni znesek neposrednih plačil za tekoče leto pred upoštevanjem upravnih sankcij).

**Kmetijska površina** je orno zemljišče, trajno travinje ali trajni nasad, na novo pa vključuje kmetijsko-gozdarski sistem na površinah. Kmetijsko-gozdarski sistem na površinah pomeni kmetijsko površino, na kateri raste do 50 posamičnih samoniklih gozdnih dreves ali grmov na hektar ali površino z več kot 50 posamičnimi samoniklimi gozdnimi drevesi ali grmi na hektar, ki je v evidenci dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč kot raba 1800 – kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem. Za uvrstitev GERK rabe 1222 v trajno travinje je pogoj zatravljenost.

Kot »**upravičen hektar**« za neposredna plačila se šteje:

- a) vsaka kmetijska površina KMG, ki se uporablja za kmetijske dejavnosti ali ki se, kadar se površina uporablja tudi za nekmetijske dejavnosti nosilca KMG, v obdobju vegetacije uporablja za nekmetijsko dejavnost za obdobje, ki v tekočem letu ni daljše od 30 dni, oziroma se kmetijska površina KMG, ki se uporablja tudi za nekmetijske dejavnosti kljub več kot 30 dnevom lahko šteje za upravičeno, če nosilec KMG dokaže, da se kmetijske dejavnosti lahko izvajajo ne da bi jih znatno ovirali intenzivnost, narava, trajanje in časovni razpored nekmetijskih dejavnosti. Ta občasna nekmetijska raba mora biti časovno omejena, ne sme povzročiti uničenja vegetacijske odeje, razen v primeru, da je uničenje vegetacijske odeje posledica priprave zemljišča za izboljšanje kmetijske dejavnosti, ali ogrožati skladnosti z dobrimi kmetijskimi in okoljskimi pogoji na kmetijski površini. Dopušča se kmetijska raba vsako drugo leto, kot je določeno pri kmetijski dejavnosti, kadar gre za trajno travinje, pomembno za ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000.
- b) kot upravičen hektar se štejejo tudi:
  - krajinske značilnosti na vseh vrstah kmetijskih površin, razen trajnega travinja z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, ki obsegajo največ 100 m<sup>2</sup> ali so široke največ 2 m;
  - v primeru osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost, dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost in dopolnilne dohodkovne podpore za mlade kmete se kot upravičen hektar šteje tudi vsaka površina KMG, ki ima krajinske značilnosti, za katere velja obveznost ohranjanja na podlagi standarda DKOP 8 iz pogojenosti, in vsaka površina KMG, ki se uporablja za doseganje minimalnega 4 % deleža ornega zemljišča, namenjenega za neproizvodne površine in elemente, vključno z neobdelanimi zemljišči, na podlagi standarda DKOP 8 iz pogojenosti;

- c) površina, na kateri se prideluje konoplja, se šteje kot upravičen hektar le v primeru, da vsebnost tetrahidrokanabinola pri uporabljenih sortah konoplje ne presega 0,3 %. Nadalje se površina, na kateri se predeluje konoplja oziroma vrtni mak, šteje kot upravičen hektar, če je nosilec KMG pridobil dovoljenje za gojenje konoplje oziroma dovoljenje za gojenje vrtnega maka v skladu s pravilnikom, ki ureja pogoje za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje oziroma vrtnega maka;
- d) površine se štejejo za upravičene hektarje, če ustrezajo opredelitvi upravičenega hektarja v celotnem koledarskem letu, razen v primeru višje sile ali izjemnih okoliščin;
- e) upravičen hektar je na razpolago nosilcu KMG, ki se vpiše v RKG kot nosilec KMG in ima zanj pravico do uporabe v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo.

Pri neposrednih plačilih se lahko v primeru, kadar napovedi za financiranje intervencij na ravni EU kažejo, da bodo posebne zgornje meje za posamezno proračunsko leto presežene, uporablja **mehanizem finančne discipline**. Gre za znižanje izplačil neposrednih plačil le nosilcem KMG, ki se jim v letu, ko se izvaja finančna disciplina, odobri več kot 2.000,00 EUR neposrednih plačil. Namen je vzpostavitev finančne rezerve kmetijskemu sektorju na ravni EU v primeru večjih kriz. Izplačila se za določen odstotek znižajo. Delež morebitnega znižanja določi Evropska komisija tekom posameznega koledarskega leta, prav tako tudi znesek morebitnega povračila, ki pripada Sloveniji.

**Pogoj aktivnega kmeta** morajo izpolnjevati vlagatelji zahtevkov za neposredna plačila in tudi za plačilo za naravne in druge omejitve (OMD plačilo). Nosilci KMG, ki so za preteklo leto (2023) prejeli vključno ali manj kot 5.000 EUR neposrednih plačil, se avtomatično štejejo za aktivne kmete. Za ostale nosilce KMG pa se preverja, če **opravljajo vsaj minimalno raven kmetijske dejavnosti**, ki jo dokažejo z enim od naslednjih meril:

1. obvezna vključenost v pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje kot kmet od 1. januarja do 30. novembra tekočega leta (upoštevata se le šifra podlage za zavarovanje 051), kar bo Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) izvedla po uradni dolžnosti, zato ni treba prilagati dokazil;
2. obtežba živali na KMG nosilca je najmanj 0,2 glave velikih živali (GVŽ) na ha kmetijskih zemljišč v uporabi, kar bo ARSKTRP preverjala po uradni dolžnosti, zato ni treba prilagati dokazil;
3. orna zemljišča oziroma trajni nasadi predstavljajo več kot polovico kmetijskih površin na KMG, kar bo ARSKTRP preverjala glede na prijavljen glavni posevek, ki ga je prijavil nosilec KMG na geoprostorskem obrazcu zbirne vloge za leto 2024, zato ni treba prilagati dokazil;
4. prihodki nosilca KMG iz kmetijske dejavnosti predstavljajo vsaj eno tretjino prihodkov nosilca KMG iz nekmetijskih dejavnosti, o čemer nosilec KMG pošlje dokazila ARSKTRP do 31. decembra 2024, če sam oceni, da drugih meril, ki se bodo preverjala po uradni dolžnosti, ne bo izpolnil;
5. ima v lasti kmetijsko mehanizacijo (nosilec KMG je lastnik kolesnega traktorja vsaj 30 dni v obdobju od 1. januarja do 30. junija 2024 in je hkrati vpisan v evidenco registriranih vozil, kar bo ARSKTRP preverjala po uradni dolžnosti, zato ni treba prilagati dokazil) ali pa je izvedel plačilo storitve za kmetijska opravila (nosilec KMG, ki s plačilom storitve dokazuje pogoj aktivnega kmeta, pošlje dokazila ARSKTRP do 31. decembra 2024),
6. izkazuje pomemben prispevek k varovanju okolja v obliki vključitve večine površin KMG (vsaj 50 % površin KMG) v intervencije KOPOP – NV, KOPOP – BK in ekološko kmetovanje, biotično varstvo rastlin, operacije lokalne sorte znotraj intervencije lokalne pasme in sorte, ter intervenciji biotično varstvo rastlin ali plačila Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000. Dokazil ni treba prilagati, ker ARSKTRP preverja delež na podlagi stanja zahtevkov na geoprostorskem obrazcu na dan 8. julij 2024; 50 % je lahko doseženo s seštevkom več navedenih intervencij, vendar ne na isti površini.

Nosilec KMG mora izpolniti enega od naštetih meril in se šteje za aktivnega kmeta. AKTRP vsa naštetá merila preveri preko evidenc, razen 4. merilo in merilo plačilo storitve za kmetijska opravila iz točke 4. Za ti dve merili mora nosilec KMG potrebna dokazila in obrazec poslati na AKTRP do 30. decembra tekočega leta. Pošlje ju le v primeru, da oceni, da ne bo izpolnil nobenega merila, ki se preverijo po uradni dolžnosti. Pozivov za omenjeni dve merili, AKTRP ne bo izvajala.

### **Postopek preverjanja nekaterih meril za izpolnjevanje pogoja aktivnega kmeta:**

Glede drugega merila na podlagi obtežbe živali (najmanj 0,2 GVŽ/ha kmetijskih zemljišč v uporabi KMG nosilca) se pri izračunu obtežbe upošteva:

- govedo (podatke ARSKTRP prevzame iz Centralnega registra govedi (CRG) po stanju na dan 1. februarja 2024 in na štiri reprezentativno izbrane datume, ki jih določi ARSKTRP in objavi na svoji spletni strani, vendar ne prej kot dva tedna po njihovi določitvi; ter podatek iz kontrole na kraju samem, če je na voljo kot šesti datum),
- drobnico (podatke ARSKTRP prevzame iz Centralnega registra drobnice (v nadaljnjem besedilu: CRD) po stanju na dan 1. februar 2024 in na štiri reprezentativno izbrane datume, ki jih določi agencija in objavi na svoji spletni strani, vendar ne prej kot dva tedna po njihovi določitvi),
- za prašiče pitance in perutnino, ki se redijo v turnusih, se pri izračunu obtežbe upoštevajo podatki o povprečnem številu živali v turnusu in skupno število dni vseh turnusov iz evidence EIRŽ,
- druge rejne živali (ARSKTRP prevzame podatke o številu posameznih vrst in kategorij na dan 1. februarja 2024 iz Evidence imetnikov rejnih živali (evidenca EIRŽ)),
- Za planino oziroma skupni pašnik se upoštevajo podatki o številu živali posameznih vrst in kategorij, ko so živali na paši, iz »Zapisnika o prigonu živali na pašo na planino ali skupni pašnik« na dan 1. julija 2024 in glede na podatke iz CRG in CRD. V obdobju, ko so živali na paši na planini ali skupnem pašniku na drugem KMG, se za izračun obtežbe za izpolnjevanje pogoja aktivnega kmeta za te živali upošteva, da zmanjšujejo število živali na osnovnem KMG. Za izračun obtežbe pri ostalih intervencijah neposrednih plačil pa se za te živali upošteva, da ne zmanjšujejo število živali na osnovnem KMG.
- pri izračunu obtežbe živali za izpolnjevanje pogoja aktivnega kmeta na KMG se upošteva celotna kmetijska površina KMG, ki izpolnjuje splošne pogoje za upravičenost do neposrednih plačil.

*Primer izračuna obtežbe za aktivnega kmeta:*

Nosilec KMG ima na dan 1. februar 2024 v reji 20 govedi starejših od dveh let (20 GVŽ) in 15 živali drobnice starejše od enega leta (2,25 GVŽ). Živali je poleti od 15. julija do 20. avgusta premaknil na pašo na planino. Kmetija ima 13 ha KZU.

Izračun obtežbe:

Govedo: Stanje CRG na dan 1. februar 2024 in štirih reprezentativnih datumov, kjer en od teh datumov vključuje tudi obdobje paše na planini (vse na stanje CRG in »Zapisnika o prigonu živali na pašo na planino ali skupni pašnik«):

$$(20 \text{ GVŽ} + 20 \text{ GVŽ} + 0 \text{ GVŽ (planina)} + 20 \text{ GVŽ} + 20 \text{ GVŽ}) / 5 = 16 \text{ GVŽ}$$

Drobnica: Stanje na dan 1. februarja 2024 (na stanje CRD) in štirih reprezentativnih datumov, kjer en od teh datumov vključuje tudi obdobje paše na planini (dodatni datumi na stanje CRD in »Zapisnika o prigonu živali na pašo na planino ali skupni pašnik«):

$$(2,25 \text{ GVŽ} + 2,25 \text{ GVŽ} + 2,25 \text{ GVŽ} + 0 \text{ GVŽ (planina)} + 2,25 \text{ GVŽ}) / 5 = 1,8 \text{ GVŽ}$$

Skupaj obtežba:  $17,8 \text{ GVŽ} / 13 \text{ ha KZU} = 1,37 \text{ GVŽ/ha}$

*Primer izračuna obtežbe za shemo TRT:*

Nosilec KMG ima na dan 1. februar 2024 v reji 20 govedi starejših od dveh let (20 GVŽ) in 15 živali drobnice starejše od enega leta (2,25 GVŽ). Živali je poleti od 15. julija do 20. avgusta premaknil na pašo na planino. Kmetija ima 13 ha KZU.

Izračun obtežbe:

Govedo: Stanje CRG na dan 1. februar 2024 in štirih reprezentativnih datumov, kjer en od teh datumov vključuje tudi obdobje paše na planini (vse na stanje CRG in »Zapisnika o prigonu živali na pašo na planino ali skupni pašnik«):

$$(20 \text{ GVŽ} + 20 \text{ GVŽ} + 20 \text{ GVŽ (planina)} + 20 \text{ GVŽ} + 20 \text{ GVŽ}) / 5 = 20 \text{ GVŽ}$$

Za četrto merilo, ali prihodki nosilca KMG iz kmetijske dejavnosti predstavljajo vsaj eno tretjino prihodkov nosilca KMG iz nekmetijskih dejavnosti, se:

- upošteva izkaz poslovnega izida iz letnega poročila oziroma revidiranega letnega poročila ali izdani računi in druge knjigovodske evidence za ugotavljanje skupnega letnega prihodka in letnega prihodka iz kmetijske dejavnosti v zadnjem obračunskem letu,
- nosilec KMG izpolni tudi obrazec »Izjava o dohodkih iz kmetijske in nekmetijske dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu« (Priloga 3 Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027),
- prihodki iz kmetijskih dejavnosti so tisti, ki jih je nosilec na svojem KMG prejel iz kmetijske dejavnosti, vključno s podporo EU v okviru Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) ter vsako nacionalno pomočjo, dodeljeno za kmetijske dejavnosti.

Pri petem merilu, kadar nosilec KMG dokazuje pogoj aktivnega kmeta s plačilom storitve za kmetijska opravila, mora imeti dokazilo o plačilu te storitve (račun(i) izvajalca za opravljeno kmetijsko opravilo, ki so izdani v obdobju od 1. januarja do vključno 15. oktobra 2024), ta storitev za kmetijska opravila je morala biti opravljena na vsaj 50 % kmetijskih površin KMG in za ta namen mora nosilec KMG voditi podatke o plačilu storitve za kmetijska opravila na obrazcu »Evidenca o opravljeni kmetijski storitvi na kmetijskem gospodarstvu« (Priloga 4 Uredbe o neposrednih plačilih 2023–2027).

Prag 5.000 EUR neposrednih plačil: Znesek neposrednih plačil za preteklo leto (2023), ki se uporablja pri preverjanju, je odobreni znesek neposrednih plačil, do katerega je bil nosilec KMG upravičen v letu 2023 v skladu z uredbo, ki ureja neposrednih plačil iz strateškega načrta in Uredbo 2021/2115/EU, po upoštevanju upravnih sankcij.



**Skupni obseg sredstev za neposredna plačila**, ki je na voljo Sloveniji za koledarsko leto 2024 (131.530.052,00 EUR), se v Sloveniji nameni za izvajanje naslednjih intervencij neposrednih plačil:

1. INP01 - Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost – ODPT (63,02 %);
2. INP02 - Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost – DPDPT (5 %);
3. Vezane dohodkovne podpore (15 %):
  - INP03 - Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice;
  - INP04 - Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi;
  - INP05 - Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje;
  - INP06 - Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih;
  - INP07 - Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline.
4. INP08 - Sheme za podnebje in okolje (15,48 %):
  - INP08.1 Ekstenzivno travinje – EKST;
  - INP08.2 Tradicionalna raba travinja – TRT;
  - INP08.3 Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak – NIZI;
  - INP 8.04 Shema dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka (INHIBIT) in TGP (KRMDOD);
  - INP08.5 Naknadni posevki in podsevki – NPP;
  - INP08.6 Ozelenitev ornih površin prek zime – ZEL;
  - INP08.7 Konzervirajoča obdelava tal – KONZ;
  - INP08.8 Zaplate neposejanih tal za poljskega škrjanca – POŠK;
  - INP08.9 Varstvo gnezd pribe – VGP;
  - INP08.10 Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih – OGNTN;
  - INP08.11 Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih – BIORAZTN;
5. INP09 – Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete (1,5%).

Zahtevki za vse naštetih intervencije in sheme ter morebitna dokazila so sestavni del zbirne vloge in se vložijo hkrati z zbirno vlogo najpozneje do 10. julija 2024.

S 1. januarjem 2023 so prenehale veljati plačilne pravice.

#### **Načrtovana višina plačila za posamezne intervencije za leto 2024 (EUR/enoto)**

<b>Intervencije</b>	<b>Načrtovani znesek EUR/enoto</b>	<b>Min. znesek EUR/enoto</b>	<b>Maks. znesek EUR/enoto</b>
Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost	184,20	168,00	200,00
Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost	27,57	22,05	35,84
Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete	78,91	59,33	98,64
<b>Sheme za podnebje in okolje</b>			
Ekstenzivno travinje	45,65	36,52	45,65
Tradicionalna raba travinja	129,03	103,22	161,29
Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak	95,41	76,33	159,02
Dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka (ha)	60,00	48,00	75,00
Dodatki za zmanjšanje emisij TGP (GVŽ)	60,00	48,00	75,00
Naknadni posevki in podsevki	137,60	110,08	172,00
Ozelenitev ornih površin prek zime	148,00	118,40	185,00
Konzervirajoča obdelava tal	18,24	14,59	22,80

Zaplate neposejanih tal za poljskega škrjanca	60,00	48,00	60,00
Varstvo gnezd pribe ( <i>Vanellus vanellus</i> )	200,00	160,00	200,00
Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih	312,00	249,60	390,00
Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih	273,20	218,56	341,50
<b>Vezana dohodkovna podpora</b>			
Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice	18,52	16,67	21,30
Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi (govedo, ki ni IK ali EK)	49,84	44,86	57,32
Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi - 30% višja podpora (EK in IK)	64,80	58,32	74,52
Vezana dohodkovna podpora za krave dojlje - 30% višja podpora (OMD)	99,58	89,60	114,52
Vezana dohodkovna podpora za krave dojlje (ni OMD)	76,60	68,94	90,10
Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih	91,00	82,00	104,65
Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline	245,80	196,64	294,96

Realiziran znesek je lahko višji ali nižji in je odvisen od končnega števila upravičenih hektarjev, vključenih v shemo oz. intervencijo.

#### 4.1 OSNOVNA DOHODKOVNA PODPORA ZA TRAJNOSTNOST

##### Namen intervencije

Intervencija je namenjena izboljšanju dohodkovnega položaja kmetov, hkrati pa prispeva tudi k zagotavljanju javnih dobrin, saj morajo upravičenci izpolnjevati pogoje pogojenosti. Gre za enotno podporo na upravičen hektar, ki nadomešča plačilne pravice, in je neodvisna od tekočega obsega kmetijske proizvodnje.

##### Upravičenci, pogoji in zahteve

Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost se kot enotno plačilo za leto 2024 odobri za vsak upravičeni hektar, ki ga je nosilec KMG prijavil v zbirni vlogi za leto 2024 in je vpisan v RKG na dan 10. julij 2024.

Podpora je namenjena vsem kmetom oz. vlagateljem, ki:

- imajo najmanj 1 ha upravičene kmetijske površine, pri čemer najmanjša ugotovljena upravičena površina kmetijske parcele, znaša vsaj 0,1 ha, ali, če gre za vlagatelje vezanih podpor za živali, so upravičeni do najmanj 100 EUR neposrednih plačil,
- izvajajo kmetijsko dejavnost in
- so aktivni kmetje.

## Postopno zniževanje izplačila osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost

Nosilcu KMG, ki se mu za osnovno dohodkovno podporo za trajnostnost, po uporabi upravnih sankcij, za zbirno vlogo v letu 2024 odobri več kot 60.000 EUR, se ta znesek po tranšah zniža na naslednji način:

- v tranši več kot 60.000 do vključno 160.000 EUR za 35 %,
- v tranši več kot 160.000 do vključno 260.000 EUR za 45 %,
- v tranši več kot 260.000 do vključno 360.000 EUR za 55 % in
- v tranši več kot 360.000 EUR za 65 %.

Pri tem se plače iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti več ne upoštevajo. Pridobljen znesek iz znižanja se bo prerazporedil na dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo za trajnostnost.

### Primer:

Nosilec KMG ima po uporabi upravnih kazni odobren znesek ODPT v višini 250.000, ki je znižan na sledeč način:

- do 60.000 – ni znižanja,
- več kot 60.000 eur do vključno 160.000:  $160.000 - 60.000,01 = 99.999,99$ ; 35 % od 99.999,99 = 35.000,
- več kot 160.000 do vključno 250.000:  $250.000 - 160.000,01 = 89.999,99$ ; 45 % od 89.999,99 = 40.500.

Nosilec KMG dobi podporo za ODPT:  $250.000 - 75.500 = \underline{174.500 \text{ EUR}}$ .

## 4.2 DOPOLNILNA PRERAZPOREDITVENA DOHODKOVNA PODPORA ZA TRAJNOSTNOST

### Namen intervencije

Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost (prerazporeditveno plačilo) je intervencija, in sicer »dodatno plačilo« k osnovni dohodkovni podpori za trajnostnost, s katero se prispeva k pravičnejši porazdelitvi neposrednih plačil. Sredstva za intervencijo sestavljajo sredstva v višini 5 % nacionalne ovojnice za neposredna plačila in sredstva, ki so pridobljena s postopnim znižanjem plačil večjih KMG.

### Upravičenci, pogoji in zahteve

Podpora se dodeli na upravičeni hektar za prvih 8,2 ha površin nosilcem KMG, ki so upravičeni do plačila osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost. Upoštevajo se ugotovljeni upravičeni hektarji nosilca KMG pri osnovni dohodkovni podpori za trajnostnost, ki niso podvrženi upravnim sankcijam za leto zbirne vloge 2024. Upravičene hektarje, ki so podvrženi upravnim sankcijam, se upošteva le v primeru, če meja 8,2 ha ni izpolnjena s hektarji brez upravnih sankcij.

## 4.3 VEZANA DOHODKOVNA PODPORA

### 4.3.1 Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice

#### Namen intervencije

S podporo sektorja reje drobnice, ki je v težavah, se naslavlja predvsem ohranjanje reje drobnice in s tem ekonomske smiselnosti nadaljevanja te proizvodnje. Drobnica se v večini nahaja na OMD območjih in ohranjanje drobnice na teh območjih je pomembno zaradi družbenih in demografskih razlogov kot tudi iz vidika preprečevanja zaraščanja.

#### Upravičenci, pogoji in zahteve

Nosilec KMG, ki redi ovce, koze, ovne ali kozle (drobnica), je upravičen do podpore, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- na dan 15. marec 2024 redi 14 ali več živali drobnice;

- na zahtevek prijavi vsaj 14 živali drobnice, ki so prisotne na KMG na dan 15. marca 2024 in so v mesecu marcu dosegle starost najmanj devet mesecev;
- drobnica mora biti prisotna na KMG v obdobju obvezne reje, ki traja od 15. marca do 31. julija 2024. Pri tem se premik drobnice na planino ali skupni pašnik, na sejem ali razstavo šteje kot prisotnost drobnice na KMG;
- drobnica je, ko je na kmetijskem gospodarstvu nosilca ali na planini, skupnem pašniku, od vključno prvega dne obdobja obvezne reje označena, vodena in so zanjo podatki priglašeni v CRD v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo drobnice.
- Podatki o drobnici se prevzamejo iz CRD. Nosilec KMG je upravičen do podpore za rejo drobnice za posamezno žival le enkrat na leto.

#### **4.3.2 Vešana dohodkovna podpora za rejo govedi**

##### **Namen intervencije**

S podporo se bo prispevalo k zagotovitvi doseganja ustreznega in stabilnega dohodka rejcev govedi oziroma k večji odpornosti in višji konkurenčnosti sektorja, ki je v težavah. Preko pogoja vključenosti v nacionalno shemo Izbrana kakovost ali v ekološko kmetovanje se bo z višjo podporo (30 %) podprlo nosilce KMG, ki imajo za govedo certifikat za shemo Izbrana kakovost ali so vključeni v ekološko kmetovanje. S tem se želi zasledovati tudi cilj večje kakovosti (sledljivosti v verigi, dobrobiti živali, krajše transportne poti, kakovosti proizvodov za potrošnika) in trajnostne živinoreje.

##### **Upravičenci, pogoji in zahteve**

Nosilec KMG, ki redi vsaj dva bika oziroma vola oziroma telici (v nadaljnjem besedilu: govedo), je upravičen do podpore za rejo govedi, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- je govedo na zadevnem KMG v reji neprekinjeno vsaj šest mesecev, kar se šteje za obdobje obvezne reje;
- je govedo oddano v zakol ali izvoz v obdobju od 1. novembra 2023 do 31. oktobra 2024 ;
- ob zakolu ali izvozu govedo ni mlajše od devetih mesecev. Pri tem se premik govedi na planino ali skupni pašnik, na sejem ali razstavo šteje kot prisotnost govedi na KMG, če je sporočen v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo goveda;
- je govedo, ko je na kmetijskem gospodarstvu nosilca ali na planini, skupnem pašniku, od vključno prvega dne obdobja obvezne reje označeno, vodeno in so zanj podatki priglašeni v CRG v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo govedi.

Obdobje obvezne reje se prične šest mesecev pred dnevom zakola ali izvoza živali z zadevnega KMG in zaključí z dnem zakola ali izvoza govedi z zadevnega KMG. Telica je govedo ženskega spola, ki še ni telila. Podatke o govedu se prevzame iz CRG.

Za nosilce KMG, ki so vključeni v ekološko rejo govedi se štejejo nosilci KMG, ki imajo certificirano ekološko rejo govediza leto, v katerem poteka obdobje obvezne reje. V primeru, da obdobje obvezne reje poteka v letu 2023 in v letu 2024, mora imeti nosilec KMG certificirano ekološko rejo govedi vsaj za eno od zadevnih let.

Za nosilce KMG, katerih KMG ima certifikat za shemo »Izbrana kakovost govedo« se štejejo tisti, ki imajo ta certifikat veljaven na dan izvoza ali zakola. V primeru, da je govedo rojeno v Sloveniji in je bilo v reji na KMG, ki ima certifikat za shemo »Izbrana kakovost za govedo« šele po dopolnjeni starosti šestih mesecev, se načrtovani zneski upoštevajo le, če je bil premik iz KMG, ki je imel na dan premika prav tako veljaven certifikat za shemo »Izbrana kakovost za govedo«.

Primer 1: Za vključene v ekološko rejo govedi se štejejo nosilci KMG, ki imajo certificirano ekološko rejo govedi za leto v katerem poteka obdobje obvezne reje (npr. obdobje obvezne reje poteka od 5. februarja 2024 do 6. avgusta 2024 (ta dan je žival dana v zakol) to pomeni, da mora imeti kmet certifikat za ekološko rejo govedi v letu 2024.

Primer 2: Če obdobje obvezne reje poteka v predhodnem letu in v letu oddaje zahtevka, mora imeti nosilec KMG certificirano ekološko pridelavo govedi vsaj za eno od zadevnih let. Npr. obdobje obvezne reje poteka od 5. novembra 2023 do 6. junija 2024 (ta dan je žival dana v zakol) to pomeni, da mora imeti kmet certifikat za ekološko rejogovedi v letu 2023 ali v letu 2024.

### 4.3.3 Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje

#### Namen intervencije

S podporo se naslavlja predvsem ohranjanje kmetijske proizvodnje in s tem ekonomske smiselnosti nadaljevanja te proizvodnje, ki se spopada z izrazito slabim ekonomskim stanjem. Reja krav dojilj je pomembna tudi z vidika vzreje telet. Z višjo podporo na enoto za krave dojilje na OMD območjih se prispeva k ciljem trajnosti. Prav tako se rejci na gorskem območju soočajo z višjimi stroški prireje na enoto proizvoda pri pridelavi osnovne krme zaradi prisotnosti naravnih omejitev.

#### Upravičenci, pogoji in zahteve

Nosilec KMG, ki redi krave dojilje, je upravičen do podpore za krave dojilje, če redi vsaj dve ali več krav dojilj, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- so iz črede namenjene reji telet za prirejo mesa;
- so ustrezne pasme ali križanke med izključno ustreznimi pasmami;
- so telile v obdobju od 1. septembra 2023 do 31. avgusta 2024;
- so po telitvi skupaj s teletom na KMG še najmanj dva meseca, kar se šteje za obdobje obvezne reje;
- ko so na kmetijskem gospodarstvu nosilca ali na planini, skupnem pašniku, so od vključno prvega dne obdobja obvezne reje označene, vodene in so zanje podatki priglašeni v CRG v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo govedi (pogojem mora ustrezati tudi tele).

Nosilec KMG je upravičen do dodatnega plačila za krave dojilje tudi v primeru mrtvorojenega teleta, v primeru pogina teleta v prvih dveh mesecih po telitvi ali če je bilo tele dano v silokol v prvih dveh mesecih po telitvi.

Če ima nosilec KMG v letu 2023 oddajo oziroma neposredno prodajo mleka, se število krav dojilj določi na način, da se najprej določi število krav molznic kot količnik med vsoto količine neposredno prodanega in oddanega mleka v letu 2023 ter med povprečno nacionalno mlečnostjo, ki je za ta namen povprečna količina oddanega in neposredno prodanega mleka na kravo molznico v višini 5.924 kg oziroma 4.529 kg pri nosilcih KMG, ki so vključeni v ekološko rejo mleka in se zaokroži navzdol na celo število. Preostanek krav se, če izpolnjujejo tudi pogoj pasme in ostale pogoje, šteje za krave dojilje.

Število krav molznic v rejah, ki so vključene v kontrolo prireje mleka v letu 2023, se namesto podatka o oddaji mleka in podatka o povprečni nacionalni mlečnosti, upošteva podatek o povprečnem številu molznic iz evidence o kontroli prireje mleka v letu 2023. Preostanek krav se, če izpolnjujejo tudi pogoj pasme in ostale pogoje, šteje za krave dojilje.

Kot ustrezne pasme za krave dojilje se štejejo pasme, ki so v skladu s pravilnikom, ki urejajo identifikacijo in registracijo živali, vpisane v CRG kot limuzin, šarole, belgijska belo-plava, blonde d'aquintaine, galoway, piemontese, aberdeen-angus, highland (višinsko škotsko govedo), pritlikavi zebu, hereford, rdeči angus, nemški angus, mesna pasma, salers, lincoln red, gasconne, tibetansko govedo (jak), kianina, markidžana, wagyu, INRA 95, bazadaise, miniaturni/ mali herford, da-homey, bivola, rjava, lisasta, montbeliard, cika, kraška sivka (slovensko rjavo govedo), meuse-rhine-yssel (MRY), pincgau, siva tirolska, madžarsko podolsko govedo, nemško svetlo govedo (german yellow), dexter, podolsko govedo, blaarkop rood, normande, kärntner blondveih, istrsko govedo, kostroma.

Premik krave dojilje na planino oziroma skupni pašnik, na sejem ali razstavo v obdobju obvezne reje se šteje kot del obdobja obvezne reje, če je sporočen v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo goveda.

Podatki o ženskih govedih se prevzamejo iz CRG.

Za nosilce KMG, ki so vključeni v ekološko rejo mleka, se štejejo tisti, ki imajo certificirano ekološko pridelavo mleka za leto 2024 in za leto 2023.

Nosilec KMG je upravičen do podpore za krave dojilje za posamezno kravo dojiljo le enkrat na leto.

#### **4.3.4 Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih**

##### **Namen intervencije**

S pomočjo podpore za rejo krav molznic, ki je vezana le na gorsko območje, se naslavlja ohranjanje mlečne proizvodnje na gorskem območju, kjer se kmetje zaradi prisotnosti naravnih omejitev soočajo z višjimi stroški priraje na enoto proizvoda pri pridelavi osnovne krme. Prisotnost krav molznic na gorskem območju je pomembna tudi iz vidika rabe trajnega travinja in preprečevanje zaraščanja na teh območjih, s čimer se prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

##### **Upravičenci, pogoji in zahteve**

Nosilec KMG je upravičen do podpore za mleko v gorskih območjih, če je njegov KMG na dan, ko je oddal zbirno vlogo oziroma zadnjo dopolnitev zbirne vloge pred končnim datumom za oddajo zbirne vloge (10. julij 2024), razvrščen v gorsko območje v skladu s pravilnikom, ki ureja razvrstitev kmetijskih gospodarstev v območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in, če v letu 2024 redi vsaj dve ali več krav molznic, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- so iz črede krav, namenjenih za priraje mleka;
- so ustrezne pasme ali križanke med izključno ustreznimi pasmami;
- so prisotne na zadevnem kmetijskem gospodarstvu v obdobju obvezne reje, ki traja od 8. aprila 2024 do vključno 31. julija 2024;
- so od vključno prvega dne obvezne reje označene, registrirane ter vodene v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo govedi;
- so v zadnjih dveh letih telile vsaj enkrat do vključno prvega dne za vložitev zbirne vloge (10. april 2024), pri čemer se za telitev šteje tudi rojstvo mrtvorojenega teleta, ki se rodi po najmanj šestih mesecih brejosti in katerega truplo je odstranjeno v skladu z uredbami, ki urejajo odstranjevanje živalskih stranskih proizvodov, ki niso namenjeni prehrani ljudi.

Najvišje upravičeno število krav molznic na KMG se določi kot količnik med vsoto količine neposredno prodanega in oddanega mleka v letu 2023 ter med povprečno nacionalno mlečnostjo, ki je za ta namen povprečna količina oddanega in neposredno prodanega mleka na kravo molznico v višini 5.924 kg oziroma 4.529 kg pri nosilcih KMG, ki so vključeni v ekološko rejo mleka, in se zaokroži navzdol na celo število. Preostanek krav se, če izpolnjujejo tudi pasmo in ostale pogoje, lahko šteje za krave dojilje.

Število krav molznic v rejah, ki so vključene v kontrolo prireje mleka (t. i. A-kontrola) v letu 2023, se namesto podatka o oddaji mleka in podatka o povprečni nacionalni mlečnosti, upošteva podatek o povprečnem številu molznic iz evidence o kontroli prireje mleka v letu 2023. Preostanek krav se lahko, če izpolnjujejo tudi pasmo in ostale pogoje, šteje za krave dojilje.

Kot ustrezne pasme za krave molznice se štejejo pasme, ki so v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo živali, vpisane v CRG kot črno-bela, rdeči holštajn, mlečna pasma, džersi, ayrshire, švedska rdeča, bivol, rjava, lisasta, montbeliard, cika, kraška sivka (slovensko rjavo govedo), meuse-rhine-yssel (MRY), pincgau, siva tirolska, madžarsko podolsko govedo, nemško svetlo govedo (german yellow), dexter, podolsko govedo, blaarkop rood, normande, kärntner blondveih, istrsko govedo, kostroma.

Premik krave molznice na planino oziroma skupni pašnik, na sejem ali razstavo v obdobju obvezne reje se šteje kot del obdobja obvezne reje, če je sporočen v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo goveda.

Podatki o ženskih govedih se prevzamejo iz CRG. Za nosilce KMG, ki so vključeni v ekološko prirejo mleka, se štejejo tisti, ki imajo certificirano ekološko pridelavo mleka za leto 2024 in za leto 2023.

Nosilec KMG je upravičen do podpore za mleko v gorskih območjih za posamezno kravo molznico le enkrat na leto.

#### Primer 1: KMG ni vključen v A-kontrolo

Primer za KMG	PRIMER 1:	PRIMER 2:
Gorsko območje (GO)	DA	DA
Količina neposredno prodanega in oddanega mleka (kg)	17.831	17.831
Povprečna nacionalna mlečnost (kg)	5.924	5.924
Količnik za določitev št. krav molznic (KM)	$17.831/5924= 3,01$ (3 živali morajo biti KM, upravičene so le če izpolnijo še ostale pogoje za KM)	$17.831/5924= 3,01$ (3 živali morajo biti KM, upravičene so le če izpolnijo še ostale pogoje za KM)
Skupno število živali na KMG, od tega :	6	6
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje (pasma, obdobje obveznereje, telitev) tako za krave dojilje (KD) kot za krave molznice (KM)	4	2
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave dojilje	1	0
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave molznice	1	4
Izplačilo skupaj za št. enot (živali):	6	5
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za mleko v GO (zaradi količnika za določitev št. krav molznic)	3	3
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za krave dojilje	3	2

Primer za KMG	
Gorsko območje (GO)	NE
Količina neposredno prodanega in oddanega mleka (kg)	37.320
Povprečna nacionalna mlečnost (kg)	5.924
Količnik za določitev št. krav molznic (KM)	$37.320/5924= 6,3$ (6 živalimora biti KM, upravičeneso le če izpolnijo še ostale pogoje za KM)
Skupno število živali na KMG, od tega :	7
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje (pasma, obdobje obvezne reje, telitev) tako za krave dojlje (KD) kot za krave molznice (KM)	6
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave dojlje	1
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave molznice	0
Izplačilo skupaj za št. enot (živali):	1
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za mleko v GO (plačilo = 0, ker se ne nahaja v gorskem območju)	0 (mora pa jih zaradi mleka zagotoviti 6 KM)
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za krave dojlje (kerje na KMG 7 krav in jih 6 spada v čredo KM in ne morejo biti KD, čeprav izpolnjujejo pogoje)	1

### Primer 2: KMG je vključeno v A-kontrolo in ni vključeno v ekološko kmetovanje

Primer za KMG	PRIMER 1:	PRIMER 2:
Gorsko območje (GO)	DA	DA
Količina neposredno prodanega in oddanega mleka (kg)	24.000	24.000
A- kontrola DA (povprečno št. krav molznic)	4	4
Povprečna nacionalna mlečnost (kg)	5.924	5.924
Količnik za določitev št. krav molznic (KM)	/	/
Skupno število živali na KMG, od tega :	6	6
- je št. živali, ki izpolnjuje pogoje (pasma, obdobje obvezne reje, telitev) tako za krave dojlje (KD) kot za krave molznice (KM)	4	2
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave dojlje	1	0
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave molznice	1	4
Izplačilo skupaj za št. enot (živali):	6	5
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za mleko v GO (zaradi količnika za določitev KM)	4	4
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za krave dojlje (VDP) za krave dojlje	2	2



Primer za KMG, ki ni v GO (lahko prejme le podporo zakrave dojilje (KD))	
Gorsko območje (GO)	NE
Količina neposredno prodanega in oddanega mleka (kg)	24.000
A- kontrola DA (povprečno št. krav molznic)	4
Povprečna nacionalna mlečnost	5.924
Količnik za določitev št. krav molznic (KM)	/
Skupno število živali na KMG, od tega :	7
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje (pasma, obdobje obvezne reje, telitev) tako za krave dojilje (KD) kot za krave molznic (KM)	6
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave dojilje (KD)	1
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave molznice (KM)	0
Izplačilo skupaj za št. enot (živali):	3
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za mleko v GO (plači-lo = 0, ker se ne nahaja v GO)	0 (mora pa zaradi A-kontrole zagotoviti 4 KM)
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za krave dojilje (ker je na KMG 7 krav in 4 spadajo v čredo KM in ne morejo biti KD, čeprav izpolnjujejo pogoje)	3

#### 4.3.5 Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline

##### Namen intervencije

S podporo se bo prispevalo k povečanju obsega pridelave beljakovinskih rastlin tako za krmo kot tudi za prehrano ljudi. Prav tako se s podporo vpliva na trajnostnost, saj beljakovinske rastline vežejo dušik iz zraka in ugodno vplivajo na tla. Večina metuljnic je zelo privlačnih za čebele, pogosto pa so tudi pribežališče drugih prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, zato imajo lahko pozitiven učinek na biotsko raznovrstnost v sistemih kmetovanja z majhnimi vložki. Lucerna in detelja ugodno vplivata tudi na zatiranje plevela pri kulturah, ki se kot naslednje gojijo na isti površini, kar lahko povzroči, da se uporablja manj herbicidov ali sploh nič.

##### Upravičenci, pogoji in zahteve

Nosilec KMG je upravičen do podpore za beljakovinske rastline, če upošteva, da je:

- na površini v času glavnega posevka dovoljena le setev: lucerne, detelje, deteljno-travne mešanice, krmnega boba, krmnega graha, soje, grašice, volčjega boba, boba, graha, fižola, leče, čičerike, nokote ali grahorja (npr. kombinacija fižol in koruza ni dovoljena);
- kmetijske rastline iz prve alineje (lucerna, detelje, deteljno-travne mešanice, krmni bob, krmni grah, soja, grašica, volčji bob, bob, grah, fižol, leča, čičerika, nokota ali grahor) morajo biti prisotne na KMG kot glavni posevek, kot je določen v uredbi, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto 2024, in do tehnološke zrelosti;
- na prijavljeni površini za zahtevek kmetijske rastline, ki se štejejo za beljakovinske rastline, prevladujejo;

- prideluje lucerno, detelje, deteljno travne mešanice ali nokoto ter obtežba na KMG znaša vsaj 0,9 GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi oziroma če je nosilec KMG, ki prideluje lucerno, detelje, deteljno travne mešanice ali nokoto, vključen v ekološko pridelavo poljščin ali zelenjadnic ali ekološko rejo goveda, znašati obtežba na KMG vsaj 0,5 GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi;
- kadar gre za pridelavo lucerne, detelje, deteljno travne mešanice ali nokote (ob upoštevanju obtežbe na KMG, ki znaša vsaj 0,9 GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi oziroma 0,5 če je nosilec KMG v ekološki pridelavi), se namesto tehnološke zrelosti preveri, ali je nosilec KMG v letu 2024 zanje zagotovil vsaj dva odkosa;
- tehnološka zrelost pri pridelavi beljakovinskih rastlin za zrnje pomeni stopnjo v razvoju zrna, ko to v skladu z BBCH-skalo razvojnih faz gojenih beljakovinskih rastlin doseže polno zrelost, kar pomeni, da je zrnje trdo in ga z nohtom težko razpolovimo;
- skupna površina, za katero uveljavlja podporo za beljakovinske rastline, znaša vsaj 0,3 ha;
- ugotovljena površina upravičenih hektarjev KMG znaša najmanj 1 ha;
- najmanjša ugotovljena upravičena površina kmetijske parcele, za katero uveljavlja podporo za beljakovinske rastline, znaša vsaj 0,1 ha;
- med upravičene površine do podpore se ne štejejo površine, ki so pripisane k planini ali skupnemu pašniku;
- plačilo za izvajanje intervencije se lahko uveljavlja za kmetijske rastline iz šifranta vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin ter podpor.

Če je nosilec KMG oddal zahtevek za beljakovinske rastline in ni izpolnil pogoja obtežbe, se zahtevek za ta del zavrne in se šteje, da ne gre za čezmerno prijavo ter se ne uporabijo upravne sankcije.

Za nosilce kmetijskih gospodarstev, ki so vključeni v ekološko pridelavo poljščin ali zelenjadnic ali v ekološko rejo goveda, se štejejo nosilci kmetijskih gospodarstev, ki imajo certificirano ekološko pridelavo poljščin ali zelenjadnic na kmetijski površini, na kateri pridelujejo beljakovinske rastline oziroma imajo certificirano ekološko rejo goveda v letu 2024.

## 4.4 SCHEME ZA PODNEBJE IN OKOLJE (SOPO)

### Namen in seznam intervencij SOPO

Intervencija SOPO je novost v neposrednih plačil, s katero želimo prispevati k vzpostavitvi ravnotežja med potrebo po pridelavi hrane ter varovanjem podnebja in okolja. Sheme so zahtevnejše od pogojenosti, presegajo običajno kmetijsko prakso in zadevne minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ter dobrobit živali, pa tudi druge zadevne obvezne zahteve, določene v nacionalnem pravu in pravu EU, ter presegajo pogoje, določene za kmetijsko dejavnost v obliki vzdrževanja kmetijske površine in se hkrati razlikujejo od nadstandardnih površinskih intervencij iz razvoja podeželja (npr. KOPOP).

V okviru intervencije SOPO lahko kmetje v letu 2024 izbirajo izmed naslednje sheme:

1. INP 8.01 Ekstenzivno travinje – EKST;
2. INP 8.02 Tradicionalna raba travinja – TRT;
3. INP 8.03 Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak – NIZI;
4. INP 8.04 Dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka in TGP – INHIBIT in KRMDOD;
5. INP 8.05 Naknadni posevki in podsevki – NPP;
6. INP 8.06 Ozelenitev ornih površin prek zime – ZEL;
7. INP 8.07 Konzervirajoča obdelava tal – KONZ;
8. INP 8.08 Zaplate neposejanih tal za poljskega škranca – POŠK;
9. INP 8.09 Varstvo gnezd pribe – VGP;
10. INP 8.10 Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih – OGNTN;
11. INP 8.11 Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih – BIORAZTN.

### Upravičenci, pogoji in zahteve ter trajanje podpore

Upravičenci do plačil SOPO:

- izpolnjujejo pogoje in zahteve za izvajanje posamezne ali več shem SOPO, ki jih prostovoljno uveljavljajo,
- izpolnjujejo vstopni prag 1 ha upravičenih hektarjev površin,
- izvajajo kmetijsko dejavnost,
- so aktivni kmetje,
- v primeru uveljavljanja zahtevka za shemi POŠK in VGP so upravičeni do osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost.

Podpora je letna, s čimer je kmetom dana večja prožnost, saj se vsako leto na novo prostovoljno odločijo, ali in v katere sheme SOPO se bodo vključili. Nosilec KMG lahko vsako leto vstopa v drugo shemo, lahko se vključi v dodatno shemo, prav tako pa lahko naslednje leto poveča ali zmanjša površine, če se odloči uveljavljati ponovno isto shemo. Za upravičen hektar za intervencijo SOPO ne šteje površina, ki je pripisana planini ali skupnemu pašniku.

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje posamezne sheme v okviru intervencije SOPO je 0,1 ha, na KMG pa mora biti v posamezno shemo v okviru intervencije SOPO vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen za shemo Zaplate neposejanih tal za poljskega škranca, kjer je lahko na KMG v shemo vključenih najmanj 0,1 ha kmetijskih površin.

Pri shemah SOPO mora nosilec KMG za pogoje, katerih izpolnjevanje se neposredno ne spremlja s sistemom za spremljanje površin (t. i. AMS), voditi evidenco o delovnih opravilih, kot je na primer spravilo travinja, kadar se izvaja košnja. Evidence se vodijo na obrazcih o delovnih opravilih.

Z letom 2024 bodo na voljo tudi poenostavljene evidence o delovnih opravilih za SOPO sheme, ki so pripravljene za vsako shemo posebej in na letni ravni ter vključujejo zapis le za nemonitoriabilna delovna opravila (tista, ki jih ni možno zaznati s sistemom za spremljanje površin). Na tak način so prilagojene zlasti evidence o delovnih opravilih, pa tudi evidence o organskih in mineralnih gnojilih za naslednje sheme SOPO:

- Ekstenzivno travinje (EKST),
- Tradicionalna raba travinja (TRT),
- Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak (NIZI),
- Dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka in TGP (INHIBIT),
- Naknadni posevki in podsevki (NPP)
- Ozelenitev ornih površin preko zime (ZEL),
- Konzervirajoča obdelava tal (KONZ),
- Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih (OGNTN),
- Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih (BIORAZTN).

Če je nosilec KMG po pravilih pogojenosti zavezanec za vodenje evidence o gnojenju na celotni kmetiji, priporočamo, da še vedno vodi evidenco o uporabi organskih in mineralnih gnojil iz razdelka B (enotna evidenca za vse sheme). Nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so poleg shem SOPO vključeni tudi v eno ali več intervencij – KOPOP, LOPS, BVR ali EK, lahko vodijo oziroma nadaljujejo z vodenjem evidenc pod razdelkom A. Evidenca o uporabi FFS ostaja nespremenjena in je enaka kot v razdelku B, ker je nosilec KMG v primeru uporabe FFS vedno zavezanec za vodenje evidence o uporabi FFS na celotni kmetiji.

Z letom 2024 je tudi omogočeno, da si nosilec zapis v evidenci o delovnih opravilih nadomesti z geolocirano fotografijo posneto preko Fotosopotnika, ki jo nosilec hrani pri sebi in jo v primeru pregleda na kraju samem preko Fotosopotnika pošlje Agenciji za kmetijske trge.

Z letom 2024 se je pri vseh razdelkih dodala evidenca uporabe organskih in mineralnih gnojil za shemo dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka (INHIBIT).

Obrazci se nahajajo na sledečih povezavah:

- Enotne evidence - razdelek A: <https://skp.si/download/enotne-evidence-o-delovnih-opravilih-za-posamezne-intervencije-sn-skp-razdelek-a>
- Evidence za izvajanje shem SOPO - razdelek B: <https://skp.si/download/enotne-evidence-o-delovnih-opravilih-za-posamezne-intervencije-sn-skp-razdelek-b>
- Poenostavljene evidence SOPO - razdelek C: <https://skp.si/download/poenostavljene-evidence-za-izvajanje-intervencije-sopo>

#### 4.4.1 Shema INP 8.01 Ekstenzivno travinje – EKST

Shema EKST se izvaja na GERK z vrstami rabe 1300 – trajni travnik, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi in 1222 – ekstenzivni sadovnjak, če je zatravljen.

Zahteve za izvajanje sheme:

- obvezno je spravilo travinja, če se izvaja košnja;
- mulčenje ni dovoljeno;
- po končanem obdobju paše se po potrebi opravi čistilna košnja, tudi z mulčenjem, vendar se lahko opravi šele po 15. septembru 2024;
- uporaba mineralnih gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena;
- ni dovoljen prevzem živinskih organskih gnojil iz drugega KMG in uporaba drugih organskih gnojil, ki nimajo izvora iz zadevnega KMG;
- izvaja se na območju celotne Republike Slovenije, vendar ne na območjih iz evidence habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000, ki je določena z uredbo, ki ureja plačila za okoljske in podnebne obveznosti ter naravne ali druge omejitve iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027;
- izvajati se mora na vseh zgoraj navedenih rabah GERK (1300, 1320 in 1222), ki so na KMG in presegajo velikost površine vsaj 0,1 ha; izjema velja le za tiste nosilce kmetijskega gospodarstva, ki imajo del trajnega travinja na območjih iz evidence habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000 (iz prejšnje alineje), v shemo EKST vključi le travinje, ki je izven omenjenega območja ;
- povprečna letna obtežba z živino mora biti od 0,2 do vključno 0,9 GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi na posameznem KMG v letu izvajanja sheme (2024),
- vodenje evidenc o delovnih opravilih za trajno travinje ter evidence uporabe organskih in mineralnih gnojil.

Nosilec KMG mora zagotoviti rabo GERK do dne, ki je kot zadnji določen za spremembe in umike zahtevkov v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto vložitve zbirne vloge.

Če pogoj obtežbe ni izpolnjen, nosilec KMG ni upravičen do plačila (zavrnitev zahtevka). Predvideno pa je odstopanje za 0,2 GVŽ z znižanjem plačila ([katalog upravnih sankcij](#)).

Shema EKST se ne sme izvajati na območjih iz evidence habitatnih tipov in vrst (HTV) na območjih Natura 2000 (ki bo določena z uredbo KOPOP). V tem primeru lahko nosilec KMG v shemo EKST vključi le travinje izven sloja HTV (ker je drugače pri shemi zahtevano, da vključi vso travinje).



Vir: MKGP

POZOR: Shema zahteva vodenje evidenc o delovnih opravilih, v katere mora nosilec KMG, če izvaja košnjo, zavesti dan spravila košnje travinja in če izvaja čistilno košnjo, dan čistilne košnje v jesenskem času

#### 4.4.2 Shema INP 8.02 Tradicionalna raba travinja – TRT

Shema TRT se izvaja na GERK z vrstami rabe 1300 – trajni travnik, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi in 1222 – ekstenzivni sadovnjak, če je zatravljen.

##### Zahteve za izvajanje sheme:

- na površini travinja, ki leži na območju evidence TRT\_2x – evidenca območij za maksimalno dvakratno tradicionalno rabo travinja, lahko nosilec KMG izvaja dvakratno ali nižje število rab travinja. Na površini travinja, ki leži na območju TRT\_3x – evidenca območij za maksimalno trikratno tradicionalno rabo travinja, lahko nosilec KMG izvaja trikratno ali nižje število rab travinja;
- na površini travinja, ki leži na območju TRT\_Natura 2000 – evidenca območij Natura 2000, se shema ne izvaja;
- celoletna paša ni dovoljena; lahko se izvaja le jesenska paša (od 15. avgusta do vključno 15. novembra tekočega leta), pozor!, ki se šteje kot ena raba travinja;
- obvezno je spravilo travinja v primeru košnje;
- uporaba mineralnega dušika in fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena;
- na travinju, ki je vključeno v shemo, je dovoljena uporaba največ 40 kg dušika na hektar iz organskih gnojil na leto;
- povprečna letna obtežba z živino mora znašati več kot 0,9 GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi na posameznem KMG v letu izvajanja sheme;
- mulčenje ni dovoljeno;
- po končanem obdobju paše se po potrebi opravi čistilna košnja, tudi z mulčenjem, ki se lahko opravi šele po 15. septembru 2024;
- izvaja se lahko na delu površin travinja;
- nosilec KMG lahko v shemo vstopi z največ 20 % površine GERK z vrstami rabe 1300, 1320 in 1222 na KMG, pri čemer se upoštevajo le kmetijske parcele velikosti vsaj 0,1 ha,
- vodenje evidenc o delovnih opravilih za trajno travinje ter evidence uporabe organskih in mineralnih gnojil.

Nosilec KMG mora zagotoviti rabo GERK do dne (15. november 2024), ki je kot zadnji določen za spremembe in umike zahtevkov v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto vložitve zbirne vloge.

Če pogoj obtežbe ni izpolnjen, nosilec KMG ni upravičen do plačila (zavrnitev zahtevka). Predvideno pa je odstopanje za 0,2 GVŽ z znižanjem plačila ([katalog upravnih sankcij](#)).

Vpogled v evidence območij za maksimalno trikratno, dvakratno rabo travinja oziroma območja Natura 2000, kjer se shema ne sme izvajati, je mogoč na osrednjem spletnem mestu državne uprave.



Vir: AKTRP

GERK, ki z 10 ar leži znotraj območja grafičnih evidenc TRT\_2x\_23 ali TRT\_3x\_23, s površino vsaj 10 ar, se upošteva, da se celoten GERK nahaja znotraj območja evidence. Pri tem se za GERK, ki z vsaj 10 ar leži na obeh območjih TRT\_2x\_23 in TRT\_3x\_23 šteje, da v celoti leži na območju TRT\_2x\_23. Če pa GERK leži vsaj z 10 ar površine na območju TRT\_N2000\_23, pomeni, da v celoti leži v območju Natura 2000 in se na tem GERK shema ne izvaja.

Pri izračunu obtežbe ([Priloga 2](#) Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027) se na osnovnem KMG upošteva tudi živali, ki so odšle na planino, skupni pašnik (odmik od računanja obtežbe za aktivnega kmeta, kjer se v teh primerih obtežba na osnovnem KMG zmanjšuje). Če pogoj obtežbe ni izpolnjen, nosilec KMG ni upravičen do plačila (zavrnitev zahtevka). Predvideno pa je odstopanje za 0,2 GVŽ z znižanjem plačila ([katalog upravnih sankcij](#)).

**Primeri:**

Primer 1, GERK leži v območju TRT\_N2000\_23 (15 ar), in območju TRT\_2x\_23 (30 ar) in območju TRT\_3x\_23 (50 ar): Kmet z GERK ne more sodelovati v shemi, ker se obravnava, kot da bi v celoti ležal v območju Natura 2000.

Primer 2, GERK leži z 0,7 ha v območju TRT\_2x\_23 in z 1,5 ha v območju TRT\_3x\_23: Za GERK se šteje, da v celoti leži na območju TRT\_2x\_23 (*kmet lahko kosi le dvakrat ali enkrat in izvaja jesensko pašo, ki se šteje kot enkratna ena raba travinja*).

Primer 3, kmet ima 7 ha travinja in obtežbo večjo kot 0,9 GVŽ/ha kmetijskih zemljišč v uporabi: V shemo TRT lahko vključi največ 1,4 ha travinja (za 20 % izriše poligon znotraj GERK z rabo 1300 ).

**POZOR:** Pred oddajo zahtevka za določeno površino je smiselno preveriti, na katerem območju TRT se površina nahaja, da se lahko ustrezno izpolni zahtevo po maksimalni rabi travinja. Kontrolni sloji (TRT 2x raba in TRT 3x raba) se nahajajo na GERK pregledovalniku, do katerega se lahko dostopa preko povezave <https://rkq.gov.si/GERK/WebViewer/>. Pri tem se pri številu rab prijavljena površina kontrolira skozi celotno koledarsko leto (tudi po 15. oktobru).

#### 4.4.3 Shema INP 8.03 Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak – NIZI

Shema NIZI se izvaja na GERK z vrstami rabe 1100 – njive, 1131 – začasni travnik, 1161 – hmeljišče v premeni, 1160 – hmeljišče, 1300 – trajno travinje in 1222 – ekstenzivni sadovnjak, če je zatavljen.

##### Zahteve za izvajanje sheme

Shema NIZI se deli na tri kmetijske prakse glede na izvajanje sheme na rabah:

- **NIZI\_orna zemljišča:** »Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na ornih zemljiščih«;
- **NIZI\_trajno travinje:** »Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na trajnem travinju« in
- **NIZI\_hmeljišče:** »Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na hmeljišču«.

Kmetijski praksi NIZI\_orna zemljišča in NIZI\_trajno travinje pomenita nanos tekočih organskih gnojil z napravo za direkten vnos v tla ali napravo za nanos neposredno na površino tal. Pri tem mora nosilec KMG na kmetijski parceli, za katero v letu 2024 odda zahtevek za shemo NIZI, tekoča organska gnojila vedno aplicirati po sistemu NIZI. Nanos na površino tal pomeni raztros tekočih organskih gnojil skozi cevi ali sani, ki se vlečejo po tleh ali z vnosom gnojil neposredno v tla. Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena.

Kmetijska praksa NIZI\_hmeljišče pomeni nanos tekočih organskih gnojil z napravo za direkten vnos v tla ali z napravo za nanos neposredno na površino tal v hmeljišču. Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena. Kmetijska praksa NIZI\_hmeljišče pomeni tudi uporabo gnoja, pri čemur je treba gnoj v tla zadelati najpozneje 24 ur po nanosu v hmeljišče. Zadelava v tla poteka s kultiviranjem oziroma zaoravanjem ali obsipavanjem hmelja. Pri tem mora nosilec kmetijskega gospodarstva na kmetijski parceli, za katero za leto 2024 odda zahtevek za shemo NIZI, v letu 2024 tekoča organska gnojila vedno aplicirati po sistemu NIZI oziroma v primeru uporabe gnoja gnoj vedno zadelati v tla najpozneje 24 ur po nanosu.

Omejitve: Nosilci KMG, katerih površine GERK z dejansko rabo 1300 z vsaj 10 ar ležijo na:

- območjih traviščnih habitatov metuljev (kjer se lahko uveljavlja operacija MET iz intervencije KOPOP\_BK), steljnikov (kjer se lahko uveljavlja operacija STE iz intervencije KOPOP\_BK), mokrotnih travnikov (kjer se lahko uveljavlja operacija HABM iz intervencije KOPOP\_BK), mokrišč in barij (kjer se lahko uveljavlja operacija MOKR\_BAR iz intervencije KOPOP\_BK), suhih kraških travnikov in pašnikov (kjer se lahko uveljavlja operacija SUHI\_KTP iz intervencije KOPOP\_BK), območjih pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (kjer se lahko uveljavlja operacija VTR iz intervencije KOPOP\_BK) ali območjih habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000 (kjer se lahko uveljavlja intervencija HTV Natura 2000), se na teh površinah trajnega travinja ne sme vključiti v shemo NIZI;
- območjih posebnih traviščnih habitatov (kjer se lahko uveljavlja operacija HAB iz intervencije KOPOP\_BK), lahko na teh površinah trajnega travinja izvajajo shemo NIZI\_travinje le za 40 kg N na ha iz organskih gnojil na leto.

Shema NIZI se ne izvaja na območju VVO\_I\_DR.

Plačilo se lahko uveljavlja za najmanj 15 m<sup>3</sup> porabljenih organskih gnojil na ha, pri čemer se lahko z organskimi gnojili gnoji v več odmerkih na način NIZI. Če je porabljenih manj kot 15 m<sup>3</sup> organskih gnojil na hektar, se upoštevajo upravne sankcije v skladu s katalogom upravnih sankcij ([Priloga 10](#) Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027),



V primerih nosilcev KMG, katerih površine GERK z dejansko rabo 1300 z vsaj 10 ar ležijo na območjih HAB, lahko na teh površinah trajnega travinja izvajajo kmetijsko prakso NIZI\_travinje le za 40 kg N na ha iz organskih gnojil na leto in se lahko uveljavlja podpora za najmanj 5 m<sup>3</sup> porabljenih organskih gnojil na ha, pri čemer se lahko z organskimi gnojili gnoji v več odmerkih na način NIZI. Hkrati se manjša količina porabljenih organskih gnojil na hektar upošteva za izračun upravičene površine za plačilo.

Na ravni KMG letni vnos dušika iz organskih gnojil na hektar posamezne enote rabe kmetijskih zemljišč oziroma letni vnos dušika iz živalskih gnojil na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi ne sme presegati vrednosti, določenih v skladu z uredbo, ki ureja varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Količina živalskih oziroma organskih gnojil se lahko proizvede na KMG, lahko pa jo KMG tudi prejme od drugega KMG oziroma kupi. Prezem gnojnice od drugega KMG se ne upošteva za izračun.

Če se organska gnojila proizvedejo na KMG, mora nosilec KMG ob oddaji zahtevka za NIZI na obrazcu »Opredelitev načina reje za potrebe izvajanja zahtev z obveznostjo gnojenja z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak« iz uredbe, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto vložitve zbirne vloge, na podlagi lastne ocene opredeliti pretežen način reje rejnih živali na KMG. Opredelitev pretežnega načina reje rejnih živali na KMG in podlaga za izračun proizvedene količine gnojil sta določena v obrazcu »Opredelitev pretežnega načina reje rejnih živali na kmetijskem gospodarstvu in izračun proizvedene količine gnojil« ([Priloga 9](#) Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027).

Kot dokazilo mora biti na KMG prisotna ustrezna mehanizacija ali shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: izjava izvajalca).

Nosilci KMG, ki imajo površine vključene v shemo NIZI, morajo na teh površinah voditi evidenco uporabe organskih in mineralnih gnojil.



Vir: arhiv KGZS Zavod CE

## PRIMERI:

**Primer 1:** Kmet na obrazcu »Opredelitev načina reje za potrebe izvajanja zahtev z obveznostjo gnojenja z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak« označi, da ima 20 govedi v kategoriji starejše od dveh let in da ima sistem z gnojevko. Na geoprostorskem obrazcu označi, da ima 15 ha KZU (za preveritev mej nitratne uredbe). Na zahtevku NIZI označi, da izvaja apliciranje tekočih organskih gnojil na 10 ha (za izračun NIZI). Na obrazcu za oddajo/Prejem živinskih gnojil, digestata in komposta (obrazec je priloga Uredbe, ki ureja pravila pogojenosti) je označeno, da je prevzel količino goveje gnojnice od drugega KMG, in sicer v količini 150 m<sup>3</sup>.

### IZRAČUN NIZI:

Razpoložljiva količina tekočih organskih gnojil se izračuna na način:

**20 govedi\* 17,50 m<sup>3</sup>** (priloga 9 Uredbe o neposrednih plačilih) =  
**350,6 m<sup>3</sup>** **350,6 m<sup>3</sup>/10 ha** (Zahtev NIZI) = **35,6 m<sup>3</sup>/ha** (preveritev  
15 m<sup>3</sup> na ha za NIZI)

Zaključek: V tem primeru dobi nosilec KMG izplačanih vseh 10 ha NIZI, ker zadosti meji vsaj 15 m<sup>3</sup> na hektar. V izračunu razpoložljive količine gnojevke se 150 m<sup>3</sup> prevzete gnojnice ne upošteva!

**Za preveritev upoštevanja pravil Uredbe o varstvu voda pred onesnaženji z nitrati iz kmetijskih virov (nitratna uredba) pa se upošteva tudi prevzem gnojnice – preveritev mej iz nitratne uredbe:**

20 govedi, starejših od dveh let, predstavlja, v skladu s prilogo 1 Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z ni-trati iz kmetijskih virov, 1.400 kg N (20 x 70 kg)

Prevzeta goveja gnojnica 150 m<sup>3</sup> predstavlja v skladu s prilogo 2 Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z ni-trati iz kmetijskih virov = 600 kg N (150 m<sup>3</sup> x 4)

Zaključek: Nosilec KMG ima skupaj 2.000 kg N. Preveritev zgornje meje N / ha KZU iz Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov = 2.000 kg N/15 KZU= 133 kg N/Ha, meja nitratne

**Dodatno: V mejnih primerih, kjer za prijavljene hektarje NIZI doma proizvedena tekoča organska gnojila ne bi zadoščala pogoju vsaj 15 m<sup>3</sup> na hektar iz Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027, bi neupoštevanje prevzete gnojnice privedlo do drugačnega rezultata.**

Npr. če bi nosilec KMG namesto 20 govedi, starejših od dveh let, redil le 8 govedi, starejših od dveh let, bi razpoložljiva količina tekočih organskih gnojil znašala 140 m<sup>3</sup>. V izračunu razpoložljive količine gnojevke se 150 m<sup>3</sup> prevzete gnojnice ne upošteva.

Zaključek: Nosilec KMG v tem primeru ne zadosti pogoju iz uredbe o neposrednih plačilih vsaj 15 m<sup>3</sup> na hektar (140 m<sup>3</sup>/10 ha NIZI) in bi v skladu s katalogom upravnih sankcij ([Priloga 10](#) Uredbe o neposrednih plačilih) bil deležen 20 % znižanja plačila na shemo.

**POZOR:** Na kmetijskem gospodarstvu mora biti prisotna ustrezna mehanizacija ali shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno.

#### 4.4.4 INP 8.04 Shema dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka (INHIBIT) in TGP (KRMDOD)

V okviru sheme se izvajata dve kmetijski praksi:

- uporaba mineralnih gnojil, ki vsebujejo inhibitorje nitrifikacije, inhibitorje denitrifikacije ali inhibitorje ureaze za zmanjšanje izpustov amonijaka in didušikovega oksida – kmetijska praksa INHIBIT;
- uporaba krmnih dodatkov za zmanjšanje izpustov metana – kmetijska praksa KRMDOD.

Kmetijski praksi se izvajata samostojno, kar pomeni, da lahko nosilec KMG odda zahtevek le za eno izmed kmetijskih praks in ne rabi izvajati obeh.



Vir: MKGP

#### Kmetijska praksa INHIBIT

Shema **INHIBIT** se izvaja na GERK z rabo 1100 in 1161 na kmetijski rastlini, ki je prijavljena kot glavni posevek ter GERK 1160, 1300 in 1222 – ekstenzivni sadovnjak.

#### Zahteve za izvajanje sheme:

- Kmetijska praksa INHIBIT se izvaja na GERK z vrstami rabe 1100 – njive in 1161 – hmeljišče v premeni, na kmetijski rastlini, ki je prijavljena kot glavni posevek v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto vložitve zbirne vloge. Shema se lahko izvaja tudi na GERK z vrsto rabe 1160 hmeljišče, 1300 – trajno travinje in GERK z rabo 1222 – ekstenzivni sadovnjak, če je zatravljen. Samostojni inhibitorji oziroma mineralna gnojila, ki vsebujejo inhibitorje nitrifikacije, inhibitorje
- denitrifikacije ali inhibitorje ureaze morajo imeti status sredstev za gnojenje EU in biti označen(a) z oznako CE, kot to določa Uredba 2019/1009/EU. Samostojni inhibitorji morajo biti razvrščeni v primerno funkcijsko kategorijo, in sicer v funkcijske kategorije 5.A. Inhibitor nitrifikacije ali 5.B. Inhibitor denitrifikacije ali 5.C Inhibitor ureaze, mešanice mineralnih gnojil z inhibitorjem pa so lahko uvrščene v funkcijsko kategorijo 7 z obvezno navedbo imena inhibitorja ali funkcijske kategorije 5.A. Inhibitor nitrifikacije, 5.B. Inhibitor denitrifikacije ali 5.C. Inhibitor ureaze«.
- Nosilec KMG na površini z zahtevkom zagotovi porabo najmanj 50 % dušika in najmanj 30 kg dušika na ha iz mineralnih gnojil z inhibitorjem glede na skupno količino porabljenega dušika iz mineralnih gnojil. Za izračun razmerja dušika iz prejšnjega stavka se za GERK z dejansko rabo 1160, 1222 in 1300 upoštevajo nanosi vseh mineralnih gnojil, ki so bili na zadevni površini opravljeni v letu oddaje zahtevka za INHIBIT oziroma v primeru GERK z rabo 1100 in 1161 nanosi vseh mineralnih gnojil, ki so bili opravljeni za kmetijsko rastlino, ki je v letu oddaje zahtevka glavni posevek.
- Nosilec inhibitor uporabi v priporočenih vrednostih, ki so za inhibitor določene v pravnem aktu o dovoljenju oziroma na deklaraciji v skladu z navodili proizvajalca. Pri tem se za mineralna gnojila, ki so nanešena v obdobju 75 dni po nanosu samostojnega inhibitorja 5.A. Inhibitor nitrifikacije ali 5.B. Inhibitor denitrifikacije oziroma za mineralna gnojila, ki so nanešena v obdobju 7 dni po nanosu samostojnega inhibitorja 5.C ureaze, upošteva, da je dušik iz mineralnih gnojil pod delovanjem inhibitorja, razen če je v navodilih proizvajalca določeno krajše ali daljše obdobje delovanja inhibitorja, v tem primeru se upošteva obdobje delovanja, ki je določeno v navodilih proizvajalca.

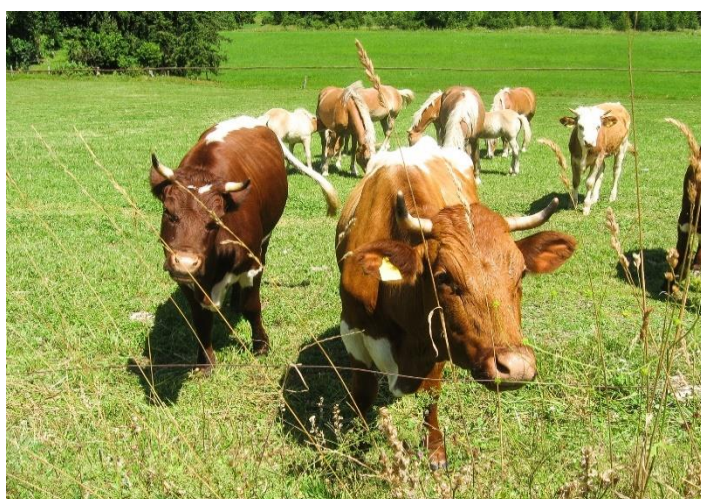
Primer evidence:

EVIDENCA UPORABE MINERALNIH IN ORGANSKIH GNOJIL ZA SHEMO INHIBIT					MINERALNA GNOJILA brez INHIBITORJA (Obvezno polno trgovsko ime, obvezno podatek o % N)			SAMOSTOJNI INHIBITOR (obvezno polno trgovsko ime)				MEŠANICA MINERALNIH GNOJIL z INHIBITOREM (Obvezno polno trgovsko ime, obvezno podatek o % N)		
Domače ime GERK	Površina GERK (var)	Površina posamezne kmetijske rastline (var)	Vrsta kmetijske rastline	Členitev	Vrsta mineralnega gnojila *obvezno podatek o % N (op. 1)	količina (kg)	Datum gnojenja	Vrsta inhibitorja	količina	Datum nanosa	Delovanje INHIBIT (op. 4)	Vrsta mešanice mineralnih gnojil z inhibitorjem *obvezno podatek o % N	količina (kg)	Datum gnojenja
				1.	UREA 46% N	100 kg	28.3.2024							
				2.	NPK (27%N)	200kg	21.4.2024	xy	V skladu z navodili	20.4.2024				
				3.	NPK (27%N)	100 kg	18.5.2024							
				4.										
				5.										
				1.										
				2.										
				3.										
				4.										
				5.										
				1.										
				2.										
				3.										
				4.										
				5.										

1. gnojenje pomeni 46 kg N brez INHIBIT
2. gnojenje pomeni 54 kg N z INHIBIT
3. gnojenje pomeni 27 kg N z INHIBIT

SKUPAJ: 127 kg N na površini od tega: 46 kg N brez inhibitorja in 81 kg N z inhibitorjem = kar pomeni, da ustreza zahtevam, minimalno 30kg N z INHIBIT + več kot 50% dušika iz min. gnoj. z inhibitorjem na površini.

**Kmetijska praksa KMRDOD**



Vir: MKGP

**Kmetijska praksa KMRDOD** se lahko izvaja s krmnimi dodatki, ki jim je bilo izdano dovoljenje v skladu z Uredbo EU št. 183/2005 ter so uvrščeni v kategorijo dodatkov »zootehnični dodatki«, funkcionalna skupina »snovi, ki ugodno vplivajo na okolje« in je hkrati iz dovoljenja razvidno, da obstaja možnost za zmanjšanje nastajanja metana v prebavilih, ter je dovoljenje izdano za krave molznice in krave za razmnoževanje.

Trenutno zgoraj navedeno izpolnjuje le t. i. Bovaer krmni dodatek, ki ima izdano dovoljenje z EU uredbo št. 2022/565.

Do plačila je upravičen nosilec KMG, ki proizvaja za lastne potrebe kmetijskega gospodarstva (izpolnjevanje HACCP) ali uporablja za krmljenje krmne mešanice, ki vsebujejo omenjen krmni dodatek.

### Zahteve za izvajanje kmetijske prakse:

- V prakso je vključeno vso govedo ženskega spola na kmetijskem gospodarstvu nosilca KMG;
- uporabljajo se krmnimi dodatki, ki jim je bilo izdano dovoljenje v skladu z Uredbo EUR št. 183/2005 ter so uvrščeni v kategorijo dodatkov »zootehnični dodatki«, funkcionalna skupina »snovi, ki ugodno vplivajo na okolje« in je hkrati iz dovoljenja razvidno, da obstaja možnost za zmanjšanje nastajanja metana v prebavilih, ter je dovoljenje izdano za krave molznice in krave za razmnoževanje;
- krmni dodatek se krmi v priporočenih vrednostih, ki so za krmni dodatek določene v pravnem aktu o dovoljenju oziroma deklaraciji v skladu z navodili proizvajalca, od oddaje zahtevka do zaključke leta . Če ta pogoj ni izpolnjen, se uporabijo znižanja iz kataloga kršitev;
- nosilec KMG, ki krmno mešanico, ki vsebuje ustrezní krmni dodatek, proizvaja sam, mora biti vpisan v register obratov nosilcev dejavnosti na področju krme v letu 2024;
- nosilec kmetijskega gospodarstva do 30. novembra 2024 pošlje agenciji kopije oznak, deklaracij in računov o nakupu krmnih proizvodov, ki vsebujejo ustrezen krmni dodatek in iz katerih je razvidna količina kupljenih krmnih dodatkov.

Število upravičenega goveda ženskega spola se določi tako, da se upoštevajo podatki o številu goveda ženskega spola, ki jih agencija prevzame iz CRG po stanju na dan 1. februar tekočega leta in na štiri reprezentativno izbrane datume. Pri tem se upošteva le govedo ženskega spola, ki ima do ali vključno na izbrani datum v CRG že zavedeno vsaj eno telitev. Če je na reprezentativno izbrani datum govedo ženskega spola na planini ali skupnem pašniku, se v tem primeru ne šteje kot govedo na kmetijskem gospodarstvu, razen če je zaveden premik na GERK z atributom planina, ki je pripisana nosilcu KMG, ki je fizična oseba. Agencija datume iz tega odstavka določi in objavi na svoji spletni strani, vendar ne prej kot dva tedna po njihovi določitvi.

*Primer: 1 kg vsebuje 10 % pripravka NOP*

*Npr. pri doziranju 1g NOP (v skladu z navodili proizvajalca) na kravo na dan (pomeni 10g 10 % pripravka). Za 365 dni pomeni 3,65 kg NOP za 1 kravo.*

**POZOR:** Obe kmetijski praksi se prvič izvajata z letom 2024. Posebnost pri shemi so dokazila, saj morajo nosilci na agencijo do 30. novembra tekočega leta poslati izpolnjene evidence o uporabi mineralnih gnojil za kmetijsko prakso INHIBIT, skupaj z dokazili oziroma za kmetijsko prakso KRMDOD kopije oznak, deklaracij in računov o nakupu krmnih proizvodov, iz katerih izhaja tudi količina krmljenih dodatkov. Kmetijski praksi se izvajata samostojno, kar pomeni, da lahko nosilec KMG odda zahtevke le za eno izmed kmetijskih praks, medtem ko druge ne izvaja.

#### 4.4.5 INP 8.05 Naknadni posevki in podsevki – NPP

Shema NPP se izvaja na GERK z rabo 1100 – njive in 1161 – hmeljišče v premeni. Naknadni posevki in podsevki:

- kot naknadni neprezimni posevek se šteje mešanica vsaj dveh neprezimnih kmetijskih rastlin, medovita kmetijska rastlina ali podsevek;
- kot naknadni prezimni posevek se šteje mešanica vsaj dveh prezimnih kmetijskih rastlin ali medovita kmetijska rastlina;
- podsevek je posevek kmetijske rastline ali več kmetijskih rastlin različnih botaničnih družin, katerega setev je opravljena v glavni posevek (podsevek je torej lahko samostojna KMRS ali mešanica).
- nosilec KMG izbere KMRS iz šifranta KMRS – v mešanici so lahko tudi kmetijske rastline, ki niso navedene v šifrantu vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin in pomoči, vendar morajo kmetijske rastline iz šifranta prevladovati.



VIR: AKTRP

#### Zahteve za izvajanje sheme:

- setev naknadnega neprezimnega posevka ali medovite kmetijske rastline mora biti opravljena kadarkoli po glavnem posevku, ki ga nosilec KMG prijavi na geoprostorski obrazec za zbirno vlogo v letu 2024, tako da se zagotovi pokrovnost (tla z naknadnim neprezimnim posevkom, medovito kmetijsko rastlino ali podsevkom morajo biti pokrita od 15. avgusta 2024 do 15. oktobra 2024);
- obdelava naknadnih neprezimnih posevkov ali medovite kmetijske rastline oziroma uporaba v proizvodne namene je dovoljena po 15. oktobru 2024;
- setev naknadnega prezimnega posevka ali medovite kmetijske rastline mora biti opravljena kadarkoli po glavnem posevku, ki ga nosilec KMG prijavi na geoprostorski obrazec za zbirno vlogo v letu 2024, tako da se zagotovi pokrovnost (tla z naknadnim prezimnim posevkom ali medovito kmetijsko rastlino morajo biti pokrita od 1. septembra 2024 do 30. oktobra 2024);
- obdelava naknadnih prezimnih posevkov ali medovite kmetijske rastline oziroma uporaba v proizvodne namene je dovoljena po 30. oktobru 2024. Pri tem uporaba herbicidov za uničenje zelene odeje posevka ni dovoljena;
- vodenje evidenc o delovnih opravilih za njivske površine;
- shema NPP se na isti površini ne more kombinirati z zahtevo o zeleni prahi iz DKOP 8 o minimalnem deležu neproizvodnih površin iz pogojenosti.

Uporaba fitofarmaceutskih sredstev v času izvajanja zahtev sheme ni dovoljena oziroma v primeru podsevkov ni dovoljena po spravi glavne kmetijske rastline.

V letu 2025 posevki oziroma podsevki oziroma medovita kmetijska rastlina ne smejo biti prisotni na površini v času glavnega posevka, ki je določen z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike. Do setve glavnega posevka morajo biti uničeni, vendar brez uporabe fitofarmaceutskih sredstev.

Shema se ne izvaja na območju VVO\_I\_DR. Za pokritost tal se šteje, če je zelen pokrov viden na najmanj 70 % ozelenjene površine, kar pomeni, da mora biti setev izvedena na celotni površini, vznik pa viden na najmanj 70 % ozelenjene površine.

Podpora za shemo se lahko uveljavlja za neprezimne in prezimne kmetijske rastline in medovite kmetijske rastline ter podsevke iz šifranta vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin in pomoči, ki je objavljen na spletnih straneh ARSKTRP in ministrstva.



Vir: arhiv KGZS Zavod CE

**Primer:**

Glavni posevek 2024: pšenica (setev jeseni leta 2023).

Po pravilu pšenice julija 2024: setev mešanice dveh neprezimnih KMRS v mesecu juliju (od tukaj dalje je prepove-dana raba FFS).

Zagotovitev prisotnosti zelenega pokrova z mešanico dveh KMRS (ali monokulture za medovito KMRS ali podsevka): od 15. 8.2024 do 15. 10. 2024

Začetek maja 2025: košnja mešanice dveh KMRS.

Kasneje v maju 2025: uničenje mešanic dveh KMRS (vendar brez FFS).

Maj 2025: setev koruze (korusa je tudi kot glavni posevek prijavljena na zbirni vlogi za leto 2025).

**POZOR:** Naknadni posevek mora biti mešanica vsaj dveh kmetijskih rastlin, samostojna sta lahko le podsevek ali medovita kmetijska rastlina. Setev naknadnega posevka mora biti opravljena po pravilu glavnega posevka. Pokritost tal z zeleno odejo mora biti zagotovljena od vključno 15. avgusta do vključno 15. oktobra oziroma od vključno 1. septembra do vključno 30. oktobra. Če pokritost v tem obdobju ni prisotna ves čas, površina do plačila za shemo ni upravičena. (tudi če je površina uporabljena v proizvodne namene oz. zelena odeja uničena le en dan pred koncem obdobja, na primer 14. oktobra oz. 29. oktobra).

#### 4.4.6 Shema INP 8.06 Ozelenitev prek zime – ZEL

Shema ZEL prek zime se izvaja na GERK z rabo 1100 – njive in 1161 – hmeljišče v premeni, določenimi v skladu s pravilnikom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Kot prezimni posevek se šteje mešanica vsaj dveh prezimnih kmetijskih rastlin.

Kmet KMRS izbere iz šifranta KMRS – pri tem so lahko v mešanici tudi kmetijske rastline, ki niso navedene v šifrantu vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin in pomoči, vendar morajo kmetijske rastline iz šifranta prevladovati.

##### Zahteve za izvajanje sheme:

- setev prezimnega posevka mora biti opravljena kadarkoli po glavnem posevku, ki ga nosilec KMG prijavi na geoprostorski obrazec zbirne vloge za leto 2024, tako da se zagotovi pokrovnost (tla s prezimnim posevkom morajo biti pokrita od 15. novembra 2024 do najmanj 15. februarja 2025 - zelen pokrov viden na najmanj 70 % ozelenjene površine, kar pomeni, da mora biti setev izvedena na celotni površini, vznik pa viden na najmanj 70 % ozelenjene površine);
- uporaba herbicidov v času izvajanja zahtev sheme ni dovoljena;
- obdelava prezimnih posevkov oziroma uporaba v proizvodne namene je dovoljena po 15. februarju 2025, pri tem uporaba herbicidov za uničenje zelene prezimne odeje ni dovoljena;
- shema ZEL se na isti površini ne more kombinirati z zahtevo o zeleni prahi iz DKOP 8 o minimalnem deležu neproizvodnih površin iz pogojenosti;
- vodenje evidenc o delovnih opravilih za njivske površine ter evidence o uporabi fitofarmaceutskih sredstev.



Vir: AKTRP

V letu 2025 prezimni posevek ne sme biti prisoten v času glavnega posevka, ki je določen v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike. Do setve glavnega posevka mora biti uničen, vendar brez uporabe fitofarmaceutskih sredstev.

Shema se ne izvaja na območju VVO\_I\_DR (pri tem se za GERK, ki na območju VVO\_I\_DR leži vsaj z 1 ar površine, šteje, da v celoti leži na območju VVO\_I\_DR).

Podpora se lahko uveljavlja za prezimne kmetijske rastline iz šifranta vrst oz. skupin kmetijskih rastlin.

##### Primer kombinacije:

Nosilec KMG ima 4 ha ornih površin. Od tega na 2 ha ozimni ječmen in na 2 ha koroza za zrnje. Našteti KMRS staglavni posevek 2024.

- Na 2 ha koroze opravi žetev oktobra 2024, nato opravi setev mešanice dveh KMRS, ki jih prijavi za shemo ZEL.
- Zeleni pokrov mešanice dveh KMRS mora biti prisoten od 15. novembra 2024 do 15. februarja 2025. Ves čas se herbicidi ne smejo uporabljati.
- Pred glavnim posevkom 2025 mora biti zeleni pokrov mešanice uničen vendar brez uporabe herbicidov.
- Na isti površini ni možna kombinacija s shemo NPP. Lahko pa na 2 ha, kjer je bil glavni posevek ozimni ječmen, odda zahtevek za shemo NPP.
- Shema se na isti površini ne more kombinirati z zahtevo zelene prahe iz naslova pogojenosti.



**POZOR:** Posevek za ozelenitev mora biti mešanica vsaj dveh kmetijskih rastlin. Setev posevka mora biti opravljena po spravi glavnega posevka. Pokritost tal z zeleno odejo mora biti zagotovljena od vključno 15. novembra leta n do vključno 15. februarja leta n+1. Če pokritost v tem obdobju ni prisotna ves čas, površina ni upravičena do izplačila sheme (tudi če je umik zelene odeje le en dan pred koncem obdobja, na primer 14. februarja).

#### 4.4.7 Shema INP 8.07 Konzervirajoča obdelava tal – KONZ

Shema KONZ se izvaja na GERK z rabo 1100 – njive in 1161 – hmeljišče v premeni.

##### Zahteve za izvajanje sheme:

- Konzervirajoča obdelava pomeni minimalno obdelavo tal s pasivnimi stroji za konzervirajočo obdelavo tal oziroma gnanimi (aktivnimi) stroji za konzervirajočo obdelavo tal, pri čemer oranje ni dovoljeno.
- Možna je konzervirajoča obdelava na naknadnih posevkih (novost v letu 2024) ali kmetijsko rastlino, ki je glavni posevek.
- V času izvajanja zahtev sheme se herbicid lahko uporabi le enkrat. Količina herbicida za enkratno rabo se lahko nanese v deljenih odmerkih s t. i. Split aplikacijo nanosa herbicida.
- Podpora za izvajanje sheme se lahko uveljavlja za kmetijske rastline iz šifranta vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin in podpor.
- Na KMG mora biti prisotna mehanizacija (pasivni stroji za konzervirajočo obdelavo tal oziroma gnani (aktivni) stroji za konzervirajočo obdelavo tal) ali shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali shranjena izjava izvajalca.
- Nosilec KMG mora na površinah, ki so vključene v shemo KONZ, voditi evidence o delovnih opravilih za njivske površine ter evidenco o uporabi fitofarmaceutskih sredstev.

##### Primer:

Kmet spomladi leta 2024 pripravi njivo z GERK-PID (xxxxxxx) na konzervirajoč način in na njej poseje koruzo. Pri tem enkrat uporabi herbicid. Koruza je glavni posevek na zbirni vlogi za leto 2024 in na njej lahko za leto 2024 vloži zahtevek za shemo KONZ.

Še v istem letu jeseni kmet pripravi isto njivo z GERK-PID (xxxxxxx) na konzervirajoč način in na njej poseje ozimno žito (pšenico).

- Pšenica je glavni posevek v letu 2025 in na njej lahko za leto 2025 vloži zahtevek za shemo KONZ.
- Herbicid lahko uporabi spomladi leta 2025. Jeseni leta 2024 ga ne sme uporabiti.

**POZOR:** Na kmetijskem gospodarstvu mora biti prisotna ustrezna mehanizacija za konzervirajočo obdelavo tal ali shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali shranjena izjava izvajalca.



Vir: Internet

#### 4.4.8 Shema INP 8.08 Neposejana tla za poljskega škrjanca – POŠK

Shema je ciljni ukrep za ohranjanje in izboljšanje stanja populacije poljskega škrjanca. Izvaja se na GERK z rabo 1100 – njive in 1161 – hmeljišče v premeni.

Shema se lahko izvaja na kmetijski rastlini, ki je prijavljena kot glavni posevek, in sicer le na strnih žitih, oljni ogrščici, deteljah, lucerni, inkarnatki ali deteljno-travni mešanici.

Shema se lahko izvaja le na površinah, ki ležijo na območjih pojavljanja poljskega škrjanca: Goričko, Pomurska ravan, Dravsko-Ptujsko-Središko polje, Ljubljanska kotlina, Krško-Brežiško polje in Ljubljansko barje. Šteje se, da

GERK leži v celoti na območju pojavljanja poljskega škrjanca, če na območju leži vsaj z 10 ar površine GERK-a.



Vir: Alen Ploj

#### Zahteve za izvajanje sheme:

- na ornih zemljiščih je treba zagotoviti več zaplat neposejanih tal, ki morajo biti od roba ornega zemljišča oddaljene vsaj 5 m. Če je med upravno preveritvijo zahtevkov POŠK ugotovljeno, da je zahtevek oddan na njivsko površino, ki je premajhna, da bi lahko nosilec KMG izpolnil ta pogoj, se v tem primeru zahtevek za shemo POŠK zavrne in se zanj uporabijo znižanja plačil (upravne sankcije) v skladu s katalogom upravnih sankcij;
- posamezna zaplata mora biti v velikosti najmanj 25 m<sup>2</sup> in največ 100 m<sup>2</sup> in širine najmanj 2,5 m ter od roba njivske površine oddaljena najmanj 5 m;
- razdalja med zaplatami mora biti na vse strani vsaj 10 m;
- na površini do vključno 0,5 ha mora biti prisotna ena zaplata in za vsakega nadaljnjega 0,5 ha ena dodatna zaplata.

Zaplata se vzpostavi ob setvi kmetijske rastline, lahko pa se mehansko vzpostavi tudi pozneje, vendar najpozneje do 15. marca 2024, razen če je setev kmetijske rastline opravljena po 15. marcu 2024, potem se zaplata vzpostavi ob setvi, vendar najpozneje do 15. aprila 2024.

Zaplata mora biti prisotna do spravila kmetijske rastline.

Na kmetijski parceli, ki je posajena s predpisano kmetijsko rastlino, mora biti na površini do vključno 0,5 ha kmetijske parcele prisotna ena zaplata neposejanih tal. Pri tem se za namen sheme uporabi korekcijski faktor, s katerim se ena zaplata neposejanih tal šteje za 0,5 ha. Pri uporabi korekcijskega faktorja se za 0,5 ha vedno šteje le ena zaplata neposejanih tal, neodvisno od števila zaplat na kmetijski parceli površine do 0,5 ha.

Primer: Prikaz števila potrebnih zaplat na določene velikosti kmetijskih parcel in pripadajoče plačilo

- za kmetijsko parcelo 0,3 ha: Število potrebnih zaplat je 1, višina plačila je 30 EUR/ha (
- za kmetijsko parcelo 0,7 ha: Število potrebnih zaplat je 2, višina plačila je 60 EUR/ha;
- za kmetijsko parcelo 0,9 ha: Število potrebnih zaplat je 2, višina plačila je 60 EUR/ha;
- za kmetijsko parcelo 1,2 ha: Število potrebnih zaplat je 3, višina plačila je 90 EUR/ha;;
- za kmetijsko parcelo 1,88 ha: Število potrebnih zaplat je 4, višina plačila je 120 EUR/ha .

Če bi kmet na npr. 0,7 ha namesto potrebnih dveh zaplat zagotovil tri zaplate, to ne vpliva na višino plačila.

Če bi na 0,7 ha veliki njivi zagotovil le eno zaplato, ustrezno izriše manjši poligon in prejme plačilo le za eno zaplato. Ni treba prijavitivseh ornih površin v to shemo.

**POZOR:** Nosilec KMG lahko odda zahtevek za vzpostavitev zaplat le na ornih površinah, ki so posejane z ustrezno kmetijsko rastlino, torej s strnimi žiti, lucerno, oljno ogrščico, deteljami, inkarnatko ali deteljnotravno mešanico (v primeru druge KMRS Se to šteje kot čezmerna prijava). Nosilec KMG mora zagotoviti, da je zaplata vsaj 5 metrov oddaljena od roba njive. V primeru, da površina in oblika njive tega ne omogoča, ne sme vzpostaviti zaplate, saj se z zaplato blizu njivskega roba povečuje možnost plenjenja poljskega škrlanca. Zaplata mora biti vzpostavljena pravočasno, najbolj primerno je, da ob setvi ozimnih poljščin, če se vzpostavlja mehansko, pa čimprej oziroma najkasneje do 15. aprila.

#### 4.4.9 Shema INP 8.09 Varstvo gnezd pribe – VGP

Shema VGP je rezultatska, saj se upošteva varovanje najdenega gnezda na ornih površinah. Shema se izvaja na GERK z rabo 1100 – njive in 1161 – hmeljišče v premeni, določenimi v skladu s pravilnikom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Shema se izvaja:

- samo na ornih površinah na GERK-ih z ustrezno rabo, ki ležijo na območjih pojavljanja pribe (Dravsko-Ptujsko-Središko polje in Ljubljansko barje) in
- območja, kjer je s strani ornitologa najdeno in potrjeno gnezdo (upošteva se toleranca 2 m, če je gnezdo najdeno poleg ornih površin).



Potek iskanja gnezda:

- na območjih pojavljanja pribe bo ornitolog iskal gnezda pribe,
- ugotovitve o najdenih gnezdih pribe najpozneje v roku dveh delovnih dni sporoči ARSKTRP (koordinate x,y gnezda).
- ARSKTRP bo v roku dveh delovnih dni po prejemu koordinat gnezda o najdenem gnezdu obvestila Kmetijsko svetovalno službo iz območja, kjer se GERK z gnezdom nahaja (KGZS LJ in KGZS Ptuj ter lahko tudi KGZS MB (Občine Hoče-Slivnica, Rače in Starše)).
- Kmetijska svetovalna služba bo v roku dveh delovnih dni o gnezdu obvestila nosilca KMG, pri katerem se nahaja GERK z gnezdom, ter skupaj z ornitologom opravila svetovanje nosilcu KMG glede izvajanja rezultatske sheme varstvo gnezd pribe.
  - nosilec KMG lahko odda zahtevek za shemo Varstvo gnezd pribe po obisku Kmetijsko svetovalne službe in ornitologa.

### Zahteve za izvajanje sheme:

- gnezdo na njivi se označi s palicami;
- na označenem delu njive niso dovoljena nobena dela s traktorjem ali drugo mehanizacijo, ki bi lahko poškodovala gnezdo do 15. junija, ki omogoča uspešno gnezditev;
- v okolici gnezda lahko poteka normalna obdelava (ni predvidenih zahtev glede uporabe FFS);
- po 15. juniju je dovoljena normalna obdelava celotne njive (predhodno je obvezno narediti geografsko označeni fotografiji, da je bilo gnezdo ohranjeno).
- Nosilec KMG mora kot dokazilo narediti dve geografsko označeni fotografiji gnezda in ju prek aplikacije Fotosopotnik poslati ARSKTRP do 30. junija 2024:
- iz prve geografsko označene fotografije mora biti razvidno varovanja gnezda, posneta naj bo čimprej po vzpostavitvi varovanja,
- druga geografsko označena fotografija pa mora biti posneta na zadnji dan varovanja gnezda oziroma vsaj do 30. junija 2024.

Za namen sheme se uporabi korekcijski faktor, s katerim se eno gnezdo šteje za 1 ha upravičene površine, ne glede na dejansko velikost kmetijske površine, na kateri je gnezdo. To pomeni, da nosilec KMG prejme plačilo 1 gnezdo= 200 eur. Če ima na isti površini na primer 3 gnezda znaša plačilo 600 eur.

Nosilec KMG, ki najde gnezdo pribe na rabi GERK 1100 ali 1161 zunaj evidence Varstvo gnezd pribe, to sporoči na območno Kmetijsko svetovalno službo, ki skupaj z ornitologom v roku dveh dni po prijavi najdenega gnezda pri nosilcu KMG opravi svetovanje. Ornitolog bo v roku dveh delovnih dni sporočil ARSKTRP koordinate x,y o najdenem gnezdu.

**POZOR:** Nosilec KMG dokazuje varovanje gnezda z dvema geolociranimi fotografijama, ki ju posname preko aplikacije Fotosopotnik in ju pošlje na AKTRP. Iz fotografije mora biti razvidno varovanje gnezda. Prva fotografija naj bo posneta čimprej po vzpostavitvi varovanja gnezda, druga pa na dan 15. junij (oziroma najkasneje do 30. junija), da s tem nosilec KMG dokaže, da je gnezdo na dan 15. junij še bilo varovano.



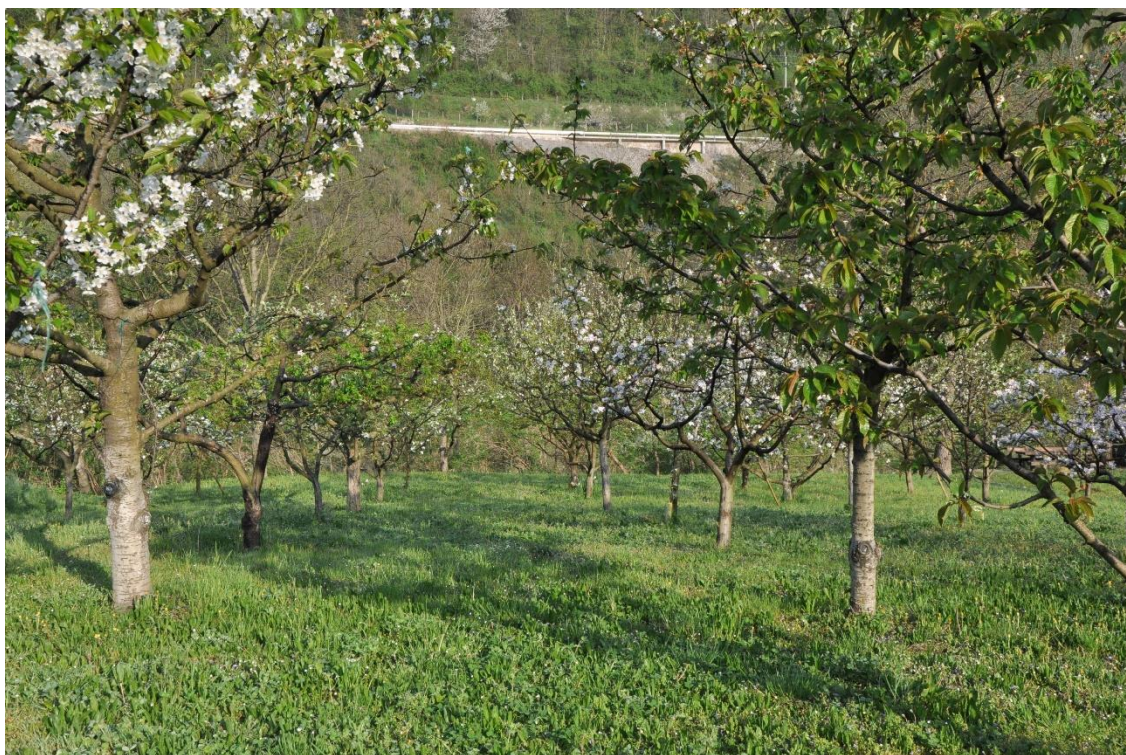
#### 4.4.10 Shema INP 8.10 Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih – OGNTN

Shema OGNTN se izvaja na GERK z vrstami rabe 1221 – intenzivni sadovnjak, GERK z rabo 1211 – vinogradi, GERK z rabo 1230 – oljčniki.

##### Zahteve za izvajanje sheme:

- v navedenih trajnih nasadih se za gnojenje z dušikom lahko uporabljajo samo organska gnojila, ki jih nosilec KMG lahko prevzame tudi z drugega KMG;
- kot izpolnjevanje zahteve se šteje tudi popolna opustitev gnojenja;
- shema se ne izvaja na območju VVO\_I\_DR;
- vodenje evidenc uporabe organskih in mineralnih gnojil.

Na isti površni je možna kombinacija shem OGNTN in BIORAZTN. Nosilec kmetijskega gospodarstva mora zagotoviti rabo GERK-a do dne, ki je kot zadnji določen za spremembe in umike zahtevkov v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto vložitve zbirne vloge (15. november 2024). V primeru uporabe mineralnih gnojil za fosfor in kalij mora nosilec hraniti račun o nakupu in deklaracije.



Vir: MKGP

**POZOR:** Shema zahteva vodenje evidence o uporabi organskih in mineralnih gnojil, kamor je potrebno zapisati tudi morebitno uporabo fosforjevih in kalijevih mineralnih gnojil (dušikova mineralna gnojila so prepovedana).

#### 4.4.11 Shema INP 8.11 Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih – BIORAZTN

Shema BIORAZTN se izvaja na GERK z vrstami rabe 1221 – intenzivni sadovnjak, GERK z rabo 1211 – vinograd, GERK z rabo 1230 – oljčnik.

Zahteve sheme se izvajajo v treh kmetijskih praksah, in sicer:

- življenjski prostor za koristne organizme;
- vzdrževanje medvrstnega prostora in
- vzpostavitev cvetočega pasu.

Nosilec KMG mora izvajati vsaj dve od treh kmetijskih praks iz naštetih kmetijskih praks na posameznem GERK z rabo 1221, 1211 ali 1230. Pri tem ni potrebno v shemo vključiti vse GERK-e z ustrežno rabo, tiste, ki pa vključijo, pa mora na njih izvajati vsaj dve kmetijski praksi. Za izbrane kmetijske prakse mora voditi evidenco o delovnih opravilih ter evidenco uporabe organskih in mineralnih gnojil.



Vir: MKGP

#### Zahteve kmetijske prakse življenjski prostor za koristne organizme:



Vir: AKTRP

- zagotovitev življenjskega prostora za koristne organizme (skalnjaki, hoteli za koristne organizme, drogovi za ujede, gnezdilnice za ptice). Če je življenjski prostor že bil vzpostavljen v okviru izvajanja kmetijske prakse v prejšnjih letih, se kot izpolnitev kmetijske prakse šteje tudi vzdrževanje življenjskega prostora, kar pomeni, da mora nosilec KMG zagotavljati, da je življenjski prostor v uporabnem stanju. V primeru, da je v letu 2023 kot življenjski prostor bil vzpostavljena netopirnica, ki je bila sredi kampanje ZV umaknjena kot življenjski prostor, mora v letu 2024 vzpostaviti nov življenjski

prostor- se netopirnica ne šteje za vzdrževanje.,

- zagotovitev enega življenjskega prostora pri skupni površini trajnega nasada do 1 ha,
- zagotovitev treh življenjskih prostorov pri skupni površini trajnega nasada od 1 do vključno 5 ha,
- zagotovitev vsaj štiri življenjskih prostorov pri skupni površini trajnega nasada nad 5 ha,
- življenjski prostor se lahko vzpostavi znotraj GERK-a ali ob zunanjem robu GERK-a,
- izpolnjevati dimenzije življenjskega prostora, ki bodo objavljene na spletni strani ministrstva in ARSKTRP,
- vzpostavljeni morajo biti najkasneje do zadnjega dne za oddajo ZV za leto 2024 (10. 7. 2024).

### **Zahteve kmetijske prakse – vzdrževanje medvrstnega prostora:**

- izvajanje košnje ali mulčenja ali valjanja zatravljenega medvrstnega pasu, vendar istočasno samo v vsakem drugem medvrstnem prostoru,
- kot trajno zatravljeni medvrstni prostor se za kmetijsko prakso šteje prostor, ki je posejan s travami ali drugimi zelenimi krmnimi rastlinami ali je na drugačen način ozelenjen,
- zatravljen medvrstni prostor mora biti vzpostavljen vsaj do 15. aprila 2024 oziroma vsaj do 1. junija 2024, če gre za trajni nasad, ki je bil v letu 2024 mlajši od dveh let oziroma se je v letu 2024 delno obnavljal,
- najkrajši možen čas med dvema mulčenjema ali košnjama ali valjanjem mora biti vsaj dva tedna, kar pomeni, da so lahko najprej obdelani medvrstni prostori ponovno obdelani čez najmanj 28 dni (npr. 1. in 3. vrsta se lahko ponovno kosi 28. dan),
- 14 dni pred obiranjem nasada, tudi če obiranje poteka v več časovnih intervalih, se lahko istočasno mulči ali kosi ali valja vse medvrstne prostore.
- V primeru enovrstnih teras v trajnih nasadih se brežine štejejo v medvrstni prostor, medtem ko se brežine v primeru dveh ali več medvrstnih prostorov v trajnih nasadih ne štejejo kot medvrstni prostor, jih pa mora nosilec KMG vsaj dvakrat letno obdelati.

### **Zahteve kmetijske prakse – vzpostavitev cvetočega pasu:**

- vzpostavitev cvetočega pasu s setvijo na notranjem ali zunanem obodu GERK-a tako, da je do 1. junija 2024 že viden zeleni pokrov zadevnih kmetijskih rastlin, cvetoči pas se lahko zagotovi v več delih, ki ne smejo biti manjši od 25 m<sup>2</sup>, v skupni izmeri pa morajo dosegati vsaj 5 % površine GERK-a z zahtevkom. Cvetoči pas ne sme biti košen ali mulčen ali valjan vsaj do 15. avgusta tekočega leta. cvetoči pas je lahko vzpostavljen tudi na robu soležnega GERK-a, če je ta pripisan nosilcu kmetijskega gospodarstva, ki odda zahtevek za shemo BIORAZTN in hkrati GERK ni vključen v shemo BIORAZTN. Cvetoči pas mora biti vzpostavljen na tistem robu soležnega GERK-a, ki je v stiku z GERK-om, ki bo vključen v shemo,
- za cvetoči pas se upoštevajo kmetijske rastline iz šifrantov vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin in podpor, pri tem sesetev kmetijske rastline lahko opravi kot samostojna kmetijska rastlina ali kot mešanica kmetijskih rastlin oziroma se lahko vzpostavi tudi s setvijo mešanice drugih cvetočih rastlin, če je hkrati v tej mešanici kot prevladujoča prisotna vsaj ena izmed kmetijskih rastlin, ki so za to shemo opredeljene v šifrantu vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin in pomoči (*abesinska gizotija, ajda, aleksandrijska detelja, bela gorjušica, detelja, facelija, grahor, grašica (jara), inkarnatka, krmna ogrščica (jara), krmna ogrščica (ozimna), krmna repica (jara), krmna repica, (ozimna), krmni bob, krmni grah (jari), krmni grah (ozimni), lan, lucerna, navadna nokota, oljna buča, oljna ogrščica (jara), oljna ogrščica (ozimna), oljna redkev, oljna repica, perzijska detelja, riček, rjava, indijska gorčica, soja, sončnice, volčji bob*),
- za površine, vključene v shemo, je treba voditi evidenco o delovnih opravilih za kmetijske prakse, ki se bodo izvajale v letu 2024.

Nosilec KMG na geoprostorskem obrazcu označi, kateri dve kmetijski praksi bo izvajal na posameznem GERK-u. Cvetoči pas se na GERK-u posebej ne označi, pa nosilec KMG mora v sklopu evidenc o delovnih opravilih imeti narisano skico cvetočega pasu na robu trajnega nasada.

Nosilec KMG mora zagotoviti rabo GERK 1221, 1211 ali 1230 do 15. 11. 2024. Shema BIORAZTN se lahko kombinira s shemo OGNTN.

**Primer:**

Vzdrževanje medvrstnega prostora:

Kmet ima na površini GERK-a intenzivni sadovnjak s 15 vrstami posajenih jablan. Kmet opravi prvo košnjo oz. mulčenje oz. valjanje v 1., 3., 5., 7., 9., 11. in 13. medvrstnem prostoru 10. maja 2024. Naslednjo košnjo oz. mulčenje oz. valjanje medvrstnih prostorov lahko izvede najhitreje 24. maja 2024, ko lahko pokosi oz. zmulči oz. povalja 2., 4., 6., 8., 10., 12. in 14. medvrstni prostor. Lihe medvrstne prostore (1., 3., 5., 7., 9., 11. in 13.) lahko ponovno pokosi oz. zmulči oz. povalja 7. junija 2024. Na tak način se lahko izmenjuje košnja oz. mulčenje oz. valjanje lihih in sodihmedvrstnih prostorov do obiranja nasada. Istočasno se lahko pokosi oz. zmulči oz. povalja vse medvrstne prostore šele dva tedna pred obiranjem nasada.

**POZOR:** Na GERK z zahtevkom se morata izvajati vsaj dve kmetijski praksi. Pri kmetijski praksi Življenjski prostori za koristne organizme morajo biti življenjski prostori pravočasno vzpostavljeni in številčno ustrezati zahtevam sheme. Za shemo je treba voditi evidence o delovnih opravilih.

## **4.5 INP09 - DOPOLNILNA DOHODKOVNA PODPORA ZA MLADE KMETE**

### **Namen intervencije**

Podpora olajša zagon dejavnosti, strukturno prilagoditev, poveča vitalnost KMG mladih kmetov, poveča konkurenčnost in trajnost v najranljivejši fazi razvoja podjetniške zamisli, s čimer je spodbujena generacijska pomladitev. Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete je letno enotno plačilo na upravičen hektar za mlade kmete, ki se prvič vzpostavljajo kot mladi kmeti skladno z definicijo. Največje število hektarjev na nosilca KMG, za katero se izplača dohodkovna podpora za mlade kmete, znaša 90 ha.

### **Upravičenci, pogoji in zahteve**

Za namen dopolnilne dohodkovne podpore za mlade kmete v okviru neposrednih plačil I. stebra SKP se za mladega kmeta šteje fizična ali pravna oseba, ki je:

- vodja kmetijskega gospodarstva,
- ni starejši od 40 let (v letu, ko prvič odda zahtevke za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete, ne sme doseči 41. rojstnega dne) ter
- ima potrebno znanje in spretnosti za opravljanje kmetijske dejavnosti, za kar se šteje najmanj tri leta delovnih izkušenj na kmetijskem gospodarstvu.

Za vodjo kmetijskega gospodarstva se šteje:

- a) v primeru nosilca KMG, ki je pravna oseba, družbenik enoosebne družbe, ki je tudi poslovodja te enoosebne gospodarske družbe;
- b) v primeru nosilca KMG, ki je fizična oseba, je samostojni podjetnik (s. p.), ki je registriran skladno z Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD-1), ali fizična oseba, ki je nosilec kmetije v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo.



Kot delovne izkušnje na KMG se štejejo vsaj tri leta:

1. vključenosti v obvezno ali prostovoljno pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje kot kmet v skladu s 17. členom ali petim odstavkom 25. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2) ter 7. točko prvega odstavka v povezavi s prvo alinejo četrtega odstavka 15. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ). To opredeljujejo šifre zavarovalnih podlag 051, 052 ali 007, vendar v primeru 007, skupaj z 064 ali 065, in tudi našteje šifre, 051, 052 in 007, v kombinaciji s šifro 072, ali
2. članstva na KMG, ki se ugotavlja na podlagi podatkov v RKG, ali
3. izkušenj iz opravljanja kmetijske dejavnosti, kar mladi kmet dokazuje z:
  - izjavo fizične osebe, ki je bila v času pridobivanja izkušenj mladega kmeta nosilec KMG, na katerem je mladi kmette izkušnje pridobil. To izjavo lahko poda le oseba, ki je bila najmanj tri leta vpisana v RKG kot nosilec KMG. Obrazec »Izjava o pridobljenih delovnih izkušnjah iz kmetijske dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu« je [Priloga 1](#) Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027;
  - ne glede na prejšnjo alinejo v primeru smrti fizične osebe, ki je bila nosilec na KMG v času pridobivanja izkušenj mladega kmeta, lahko izjavo poda novi nosilec, ki to postane v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, če novi nosilec ni mladi kmet, ali oseba, ki je bila v času pridobivanja izkušenj solastnik zadevnega KMG, če solastnik ni mladi kmet.

ARSKTRP bo po preverila izpolnjevanje pogojev za delovne izkušnje glede vključenosti v obvezno ali prostovoljno pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje kot kmet in članstvo na KMG (preveritev podatkov v RKG) na dan oddaje zahtevka za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete.

Če nosilec KMG ne izpolnjuje pogojev glede vključenosti v obvezno ali prostovoljno pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje kot kmet in članstvo na KMG, mora ARSKTRP poslati izjavo, s katero dokazuje izkušnje iz opravljanja kmetijske dejavnosti (opredeljeno zgoraj). Če izjavo poda solastnik zadevnega KMG, mora biti poleg izjave poslano tudi dokazilo o solastništvu.

V letu 2024 so prvič do plačila za mlade kmete upravičeni nosilci KMG, ki:

- se štejejo prvič za »mladega kmeta«,
- so upravičeni do osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost.

#### Upravičenec – nosilec KMG je fizična oseba

Nosilec KMG, ki je organizirano kot kmetija ali kot s.p., in je njen nosilec fizična oseba ali s.p., se za leto 2024 šteje za »mladega kmeta« za namen te intervencije, če:

- je prvič postal nosilec KMG v letu 2024 ali pa je prvič postal nosilec KMG v obdobju petih let pred prvo predložitvijo zahtevka za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete leta 2024 (kar pomeni, da je prvič postal nosilec KMG 1. januarja 2020 ali pozneje), pri čemer v tem obdobju ni bilo prekinitve nosilca (kot dokazilo šteje vpis nosilca v RKG);
- ni starejši od 40 let (ne sme doseči 41. rojstnega dne v letu 2024, ko prvič odda zahtevek za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete;
- ima potrebno znanje in spretnosti za opravljanje kmetijske dejavnosti (opredeljeno zgoraj).

Dodatni pogoji, kadar gre za KMG – kmetija:

Kljub prvemu vpisu fizične osebe kot nosilca kmetije v RKG, le-ta ni upravičen do plačila za mlade kmete, če je eden od prejšnjih nosilcev KMG že prejel plačilo za mlade kmete na podlagi uredbe o shemah neposrednih plačil (obdobje 2015-2022) ali dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete (obdobje 2023-2027). Izjema: to ne velja, če je prejšnji nosilec KMG, prejemnik teh podpor, umrl.

### Upravičenec – nosilec KMG je pravna oseba

Nosilec KMG, ki je organiziran kot pravna oseba, se šteje za »mladega kmeta« za namen te intervencije, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- pravna oseba je enoosebna gospodarska družba,
- družbenik je hkrati poslovodja te enoosebne gospodarske družbe,
- družbenik je postal leta 2024 prvič vpisan v sodni register kot edini družbenik in hkrati poslovodja te enoosebne gospodarske družbe, ali pa je prvič postal in je še vedno edini družbenik ter hkrati poslovodja te pravne osebe v obdobju petih let pred prvo predložitvijo zahtevka za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete s strani te pravne osebe v letu 2024;
- družbenik in poslovodja izpolnjuje starostni pogoj, torej ni starejši od 40 let (ne sme doseči 41. rojstnega dne) v letu 2024, ko zadevna pravna oseba prvič odda zahtevek za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete;
- družbenik in poslovodja ima potrebno znanje in spretnosti za opravljanje kmetijske dejavnosti (opredeljeno zgoraj).

Kot ustrezno dokazilo za preveritev izpolnjevanja pogojev se upošteva akt o ustanovitvi kot ga zahteva zakon, ki ureja gospodarske družbe. Vlagatelj dokazilo priloži ob oddaji zahtevka ali najkasneje do 10. julija 2024 (zadnji dan za oddajo zbirne vloge za leto 2024).

Zadevna pravna oseba lahko uveljavlja plačilo za mlade kmete le eno (največ) petletno obdobje. Prav tako je pravna oseba neupravičena do podpore, če je »vodja gospodarstva«, torej družbenik, v preteklosti že prejel plačilo za mlade kmete na podlagi uredbe o shemah neposrednih plačil (obdobje 2015-2022) ali dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete (obdobje 2023-2027) ter v primeru, da je predhodno že vpisana v sodni register kot večinski družbenik, v kateri drugi gospodarski družbi, ki se ukvarja s kmetijstvom.

### Upravičenci, ki so prejeli plačilo za mlade kmete pred letom 2023

Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete se izplača tudi upravičencem, ki so prvič oddali vlogo za plačilo za mlade kmete na podlagi 24. člena Uredbe o shemah neposrednih plačil (Uradni list RS, št. 2/15, 13/15, 30/15, 103/15, 36/16, 84/16, 23/17, 5/18, 10/19, 7/20, 78/20, 3/21, 67/21, 197/21 in 53/22) in z zbirno vlogo za leto 2022 še niso prejeli plačila za celotno obdobje petih let.

Ti upravičenci morajo spoštovati pogoje iz 24. člena Uredbe o shemah neposrednih plačil. Kar pomeni, da mora nosilec kmetije mladi kmet izvajati učinkovit in dolgoročen nadzor nad kmetijo v smislu učinkovitega in dolgotrajnega nadzora povezan z upravljanjem, ugodnostmi in finančnimi tveganji. Tudi za leto 2024 velja, da mladi kmet poda »Izjavo o odgovornosti in upravljanju kmetije« le, če:

- izjava o odgovornosti in upravljanju kmetije za leto 2019 ali 2020 ali 2021 ali 2022 ali 2023 ni bila poslana;
- je prišlo do spremembe članov kmetije od dne vložitve zbirne vloge za leto 2019 oz. 2020 oz. 2021 oz. 2022 oz. 2023 do dne vložitve zbirne vloge za leto 2024 (priselitev, polnoletnost, ...).

Izjavo se priloži zbirni vlogi ob vložitvi zbirne vloge, ali se posreduje ARSKTRP najpozneje do 10. julija 2024. Na izjavo je treba vpisati podatke o nosilcu kmetije – mlad kmet (ime priimek, naslov, KMG-MID), datum, kdaj je v RKG postal nosilec, prav tako pa morajo izjavo podpisati in vpisati davčno številko vsi polnoletni člani, vključno z nosilcem, ki so na dan oddaje zbirne vloge vpisani kot člani zadevne kmetije v RKG.

Pri tem je treba upoštevati pravilo, da datumi podpisov nosilca in članov kmetije na izjavi ne sme biti po datumu vložitve zbirne vloge.

Vsi vneseni podatki morajo biti resnični, točni, popolni in podpisniki za svoje izjave prevzemajo kazensko in materialno odgovornost.

### Trajanje podpore

Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete se, na podlagi vsakoletnega zahtevka, odobri mlademu kmetu za največ pet let. To obdobje se zmanjša za število let, ki so pretekla med letom prvega vpisa fizične osebe kot nosilca KMG v RKG oz. v primeru pravne osebe, prvi vpis kot edini družbenik in hkrati poslovodja družbe v obliki pravne osebe z enim družbenikom v sodnem registru in prve predložitve zahtevka za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete.

Upravičencem, ki do leta 2027 ne bodo zaključili največ petletnega obdobja upravičenosti do plačila za mlade kmete, se s 1. januarjem 2028 zaključi upravičenost do dopolnilne dohodkovne podpore za mlade kmete.

**Najpozneje na dan vložitve zbirne vloge mora biti mladi kmet prvič vpisan v RKG kot nosilec KMG, npr. nosilec kmetije, in razpolagati z naštetimi dokazili (izpolnjevati pogoje), saj mora biti mladi kmet kot je opredeljeno za namen intervencije najpozneje na dan vložitve zbirne vloge!**

#### Primeri:

Primer 1: Fizična oseba je leta 2024 prvič postala nosilec kmetije. Zato mora ob vložitvi zbirne vloge za leto 2023 izpolnjevati starostni pogoj, in sicer v letu 2024 ne sme doseči 41. rojstnega dne, ter pogoj delovnih izkušenj. Nosilec kmetije je bil pred oddajo zbirne vloge za leto 2024 tri leta vpisan v RKG kot član kmetije in mu zato ni treba prilagati [Izjave o pridobljenih delovnih izkušnjah iz kmetijske dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu](#).

Primer 2: Fizična oseba je leta 2022 postala prvič nosilec kmetije in oddala vlogo za mladega kmeta. Leta 2022 je nosilec kmetije oddal »Izjavo o odgovornosti in upravljanju kmetije« zato je v letu 2024 ne potrebuje oddati, mora pa biti neprekinjeno nosilec kmetije vsaj do vključno 30. maja 2025 in imeti v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, za kmetijske površine KMG, ki so vpisane v RKG, pravico do uporabe kot lastnik ali zakupnik ali ima za uporabo kmetijskih zemljišč soglasje lastnika zemljišč, če je nosilec pravic, obveznosti in sankcij, ki se nanašajo na neposredna plačila, in sredstva iz naslova neposrednih plačil se morajo nakazovati le na njegov transakcijski račun.

Primer 3: Fizična oseba je leta 2020 postala prvič nosilec kmetije in oddala vlogo za mladega kmeta. Leta 2020 je nosilec kmetije oddal »Izjavo o odgovornosti in upravljanju kmetije«, vendar se je povečalo število polnoletnih članov na kmetiji na dan oddaje ZV za leto 2024 v primerjavi z dnem oddaje ZV za leto 2023. V tem primeru mora nosilec tudi v letu 2024 ponovno oddati »Izjavo o odgovornosti in upravljanju kmetije« s podpisi vseh polnoletnih članov na kmetiji in biti neprekinjeno nosilec kmetije vsaj do vključno 30. maja 2025 in imeti v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, za kmetijske površine KMG, ki so vpisane v RKG, pravico do uporabe kot lastnik ali zakupnik ali imaza uporabo kmetijskih zemljišč soglasje lastnika zemljišč, če je nosilec pravic, obveznosti in sankcij, ki se nanašajo na neposredna plačila, in sredstva iz naslova neposrednih plačil se morajo nakazovati le na njegov transakcijski račun.

## 5 INTERVENCIJE V OKVIRU RAZVOJA PODEŽELJA

V letu 2024 nadaljujemo z izvajanjem prostovoljnih intervencij, s katerimi se podpirajo zahtevnejše, nadstandardne sonaravne kmetijske prakse, ki prispevajo k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam ter k varovanju naravnih virov (voda, tla, zrak) in biotske raznovrstnosti.

Temu so v prvi vrsti namenjene tri KOPOP intervencije, ki vsebujejo večje število različnih operacij:

- intervencija **Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podnebne spremembe** (KOPOP\_PS), ki se nanaša na analizo krme in računanje krmnih obrokov za govedo, prašiče pitance in drobnico,
- intervencija **Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – naravni viri** (KOPOP\_NV), in
- intervencija **Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – biotska raznovrstnost in krajina** (KOPOP\_BK).

Pomembna gradnika okoljsko naravnane kmetijske politike sta še naprej **Plačilo za ekološko kmetovanje** in **Plačilo za ekološko čebelarjenje**. S tovrstnim spodbujanjem naravi prijaznega načina kmetovanja, ki prispeva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, k ohranjanju naravnih virov in kulturne kmetijske krajine, se posredno spodbuja tudi povečanje obsega tržne ekološke pridelave in predelave, kar je pomembno tudi z vidika povpraševanja po lokalno proizvedenih ekoloških proizvodih.

S ciljem, da se poveča prispevek kmetijstva k varovanju naravnih virov in biotske raznovrstnosti ter krajine, so v nabor intervencij vključene tudi:

- intervencija **Biotično varstvo rastlin** spodbuja zatiranje škodljivih organizmov in bolezni z nizkimi vnosi kemičnih fitofarmaceutskih sredstev.
- nova Intervencija **Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000**, ki jo je možno uveljavljati na Goričkem, na Ljubljanskem barju in Planinskem polju.
- intervencija **Lokalne pasme in sorte**, ki spodbuja KMG k reji lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje, in k pridelavi lokalnih sort, ki jim grozi genska erozija.

Prav tako je na voljo **OMD plačilo** oz. plačilo za naravne ali druge omejitve, ki je proizvodno nevezano ter je namenjeno nadomestitvi dela dodatnih stroškov in izpadu dohodkov, ki so na zadevnem območju vezani na naravne ali druge omejitve, značilne za posamezno območje.

Pri intervenciji za **dobrobit živali**, v okviru katere so bile lansko leto na voljo podintervencije za govedo, drobnica, prašiče in konje, se je v letu 2024 dodala nova podintervencija za perutninarstvo.

## 5.1 SPLOŠNA PRAVILA ZA INTERVENCIJE KOPOP

VSTOPI v intervencije KOPOP so mogoči v letih 2023–2027, razen pri intervenciji:

V operacije intervencij KOPOP\_PS in KOPOP\_BK je mogoče vstopiti v letih 2024 in 2025.

Na območjih suhih travišč je v operaciji SUHA\_TRAV in ITRV intervencije KOPOP\_BK mogoče vstopiti v letu 2025.

V okviru intervencije KOPOP\_NV je mogoče vstopiti v operacije:

- KOL\_1, KOL\_2, KOL\_3, IPP, IPZ, IPH, IPSO, IPG, BIOTM\_TNS, VIN\_HERB in VIN\_INSK v letu 2024;
- VOD, PGS, SENENA in PAS\_VOD v letih 2024 in 2025.

**TRAJANJE OBVEZNOSTI** intervencij KOPOP je pri vstopu v :

- letih 2023 in 2024 5 let;
- letu 2025 4 leta.

Odstopanja so dovoljena le v določenih primerih:

- višje sile ali izjemnih okoliščin;
- ko se pri intervenciji KOPOP\_PS vse rejne živali, na katere se nanaša obveznost, ali celotno KMG prenese na drugega nosilca KMG v obdobju navedene obveznosti, lahko obveznost za preostanek obdobja prevzame ta drugi nosilec KMG ali pa obveznost lahko preneha veljati in se ne zahteva povračila za obdobje, v katerem je obveznost veljala;
- ko se pri intervencijah KOPOP\_NV in KOPOP\_BK celotno zemljišče oz. del zemljišča, na katero se nanaša obveznost, ali celotno KMG prenese na drugega nosilca KMG v obdobju navedene obveznosti, lahko obveznost ali njen del, ki ustreza prenesenemu zemljišču, za preostanek obdobja prevzame ta drugi nosilec KMG ali pa obveznost lahko preneha veljati in se ne zahteva povračila za obdobje, v katerem je obveznost veljala.

---

Obveznost izvajanja intervencij KOPOP traja celotno koledarsko leto. V obdobju trajanja obveznosti je treba vsako leto vložiti zahtevek za plačilo operacije oz. intervencije, za katero je bila prevzeta obveznost.

**PRENOS OBVEZNOSTI NA DRUGEGA NOSILCA KMG** se dopušča pod določenimi pogoji. Nosilec KMG, ki je v predhodnem letu uveljavljal zahtevke za intervencijo:

- KOPOP\_PS za rejne živali, v tekočem letu pa s temi živalmi to intervencijo izvaja drug nosilec KMG, mora obvezno sporočiti podatke o številu teh živalih na obrazcu zmanjšanja ali prenosa površin, živali oz. obveznosti;
- KOPOP\_NV ali KOPOP\_BK na določenih površinah KMG, v tekočem letu pa na teh površinah to intervencijo izvaja drug nosilec KMG, mora obvezno sporočiti podatke o teh površinah na obrazcu zmanjšanja ali prenosa površin, živali oz. obveznosti. Če zaradi prenosa dela površin, površina, na kateri se na KMG prenosnika še naprej izvaja intervencija KOPOP\_NV ali intervencija KOPOP\_BK, na tem KMG ne dosega najmanjše velikosti, obveznost izvajanja teh intervencij na KMG prenosnika preneha brez dolžnosti vračila že prejetih sredstev za njihovo izvajanje.

## ZMANJŠANJE ALI POVEČANJE POVRŠIN, VKLJUČENIH V OBVEZNOST:

V obdobju trajanja obveznosti se skupna velikost površin, s katerimi je upravičenec vstopil v obveznost, lahko:

- zmanjša za največ 10 % glede na vstopno površino, razen v primeru višje sile ali izjemnih okoliščin;
- poveča, razen pri operaciji ITVR, kjer povečanje površin ni mogoče. Zaradi povečanja površin KMG se obstoječa obveznost razširi, pri čemer se upošteva čas trajanja obstoječe obveznosti. Enako velja v primerih, kadar se v okviru KMG poveča površina, za katero je prevzeta obveznost.

Ne glede na skupno velikost povečanja površin se obveznost iz prvega leta prevzete obveznosti nadaljuje, upravičenec pa je upravičen do plačila za celotno povečanje velikosti površin, ki vključuje obstoječe in povečane površine.

Med trajanjem obveznosti intervencij KOPOP ni dovoljena **MEDSEBOJNA ZAMENJAVA** teh intervencij ali zamenjava operacij znotraj intervencij KOPOP in operacij med intervencijami KOPOP.

Izjeme od tega pravila so pri intervenciji KOPOP\_NV in KOPOP\_BK:

V tekočem letu se na površini GERK, ki je bila v predhodnem letu vključena v operacijo:

- IPP, ta operacija lahko zamenja z operacijo IPZ in v primeru pridelave jagod z operacijo IPSO;
- IPZ, ta operacija lahko zamenja z operacijo IPP in pri pridelavi jagod z operacijo IPSO;
- IPH, ta operacija lahko za hmeljišča v premeni zamenja z operacijama IPP in IPZ ter v primeru pridelave jagod z operacijo IPSO;
- HAB, MET, STE, HABM, VTR ali SUHA\_TRAV, posamezna operacija lahko zamenja z operacijo ITVR, če je v tekočem letu pri posamezni operaciji več kot 30 % te površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, kljub izvedbi predpisanih zahtev za njihovo odstranjevanje oz. omejevanje njihovega širjenja v predhodnem letu.

Obveznost izvajanja operacij intervencije KOPOP\_NV se lahko zamenja z intervencijo EK v katerem koli letu trajanja obveznosti.

**ANALIZO TAL IN GNOJILNI NAČRT** je treba imeti izdelana za GERK, ki so vključeni v intervencije KOPOP, in na katerih se bodo uporabljala mineralna gnojila. Analiza tal mora pokriti naslednje parametre: pH, P, K in organsko snov. Za trajno travinje analiza tal na organsko snov ni potrebna.

Analize tal in gnojilnega načrta ni treba izdelati, če se:

- upravičenec vključi le v izvajanje operacij PS\_GOV, PS\_PRAP, PS\_DROB, PAS, HAB, MET, STE, HABM, MOKR\_BAR, SUHI\_KTP, VTSA, S50, GRB, MEJ, ITRV, VTR, in SUHA\_TRAV;
- hkrati vključi v dve ali več operacij iz prejšnje alineje;
- uporabljajo le organska gnojila, vendar je v tem primeru treba voditi evidenco o uporabi organskih in mineralnih gnojil.

**Gnojilni načrt** je petleten, izdelava se pa na podlagi veljavne analize tal. Veljavnost analize tal je 5 let. Gnojilne načrte upravičenec hrani na KMG. Pomembno je, da je v času izdelave petletnega gnojilnega načrta analiza talše veljavna.

Za izdelavo analize tal in gnojilnega načrta se za operacije IPP, IPZ, IPH, IPSO, IPG upoštevajo zahteve iz tehnoloških navodil za te operacije.

Za leto 2023 je analizo tal treba izdelati najpozneje do poteka roka za oddajo zbirne vloge za leto 2024 – to je do vključno 10. 7. 2024, gnojilnega načrta pa ni treba izdelati.

Upravičenec mora imeti izdelano analizo tal in gnojilni načrt za leto 2024 najpozneje do poteka roka za oddajo zbirne vloge za leto 2024 (do vključno 10. 7. 2024), če sta analiza tal in gnojilni načrt starejša od 5 let ali pa še nista izdelana za vse GERK, na katerih se uporabljajo mineralna gnojila.

Še veljavne analize tal, izdelane pred letom 2023 oziroma v letu 2023, za parameter pH ni treba dopolniti.

ARSKTRP izpolnjevanje zahteve glede izdelanih analiz tal in gnojilnih načrtov preveri s pregledom na kraju samem.

Upravičenec rezultate analiz tal in gnojilne načrte hrani na KMG. Ne pošilja jih na ARSKTRP.

**VELIKOST POVRŠIN:** Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje posamezne operacije intervencij KOPOP\_NV in KOPOP\_BK je 0,1 ha, na KMG pa mora biti v posamezno operacijo intervencij KOPOP\_NV in KOPOP\_BK vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen če pri posamezni operaciji teh intervencij ni določeno drugače.

Poleg zgoraj navedenih pravil (in pravil za vsako posamezno operacijo) mora upravičenec pri izvajanju intervencij KOPOP izpolnjevati tudi naslednje **POGOJE UPRAVIČENOSTI:**

- KMG mora biti vpisano v RKG;
- imeti najmanj 1 ha kmetijskih površin na KMG, pri čemer se upoštevajo tudi GERK manjši od 0,1 ha, ne pa tudi površine s krajinskimi značilnostmi;
- v obdobju trajanja obveznosti opraviti program usposabljanja v obsegu najmanj 15 ur pri petletni obveznosti ali 12 ur pri štiriletni obveznosti, pri čemer mora v prvih 3 letih trajanja obveznosti opraviti program usposabljanja v obsegu najmanj 9 ur;
- pri operacijah VOD in PAS\_VOD ter operacijah intervencije KOPOP\_BK upoštevati prepoved uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav in digestata ter komposta, uporablja pa lahko digestat in kompost izdelan na KMG ali v primeru povezanih podjetij;
- ves čas trajanja obveznosti sproti in ažurno voditi evidence o delovnih opravilih, ki se izvajajo pri operacijah.

Glede pogoja o usposabljanju veljajo dodatna pravila za primere prenosa obveznosti intervencij KOPOP, za primere, ko je upravičenec vključen hkrati v več intervencij, in za primere, ko upravičenec, vstopi v operacije intervencij KOPOP v letih 2026 in 2027 (podrobneje na spletni strani MKGP [www.skp.si](http://www.skp.si)).

**Evidence o delovnih opravilih vključujejo evidence za:**

1. živali za operacije PS\_GOV, PS\_PRAP in PS\_DROB;
2. njivske površine za operacije VOD, KOL, IPP, IPZ, PGS, SENENA in PAS\_VOD;
3. hmeljišča za operaciji iz IPH in PGS;
4. intenzivne sadovnjake in oljčnike za operacije IPSO, BIOTM\_TNS in PGS;
5. vinograde za operacije IPG, BIOTM\_TNS, VIN\_HERB, VIN\_INSK in PGS;
6. trajno travinje oziroma pašnike za operacije PGS, SENENA, HAB, MET, STE, HABM, MOKR\_BAR, SUHI\_KTP, S50, GRB, ITRV, ZVE, PP, VTR in SUHA\_TRAV;
7. visokodebelne travniške sadovnjake za operacijo PGS, SENENA in VTSA;
8. mejice za operacijo MEJ;
9. uporabo organskih in mineralnih gnojil za vsa kmetijska zemljišča na KMG (izpolnjevanje osnovnih zahtev). Upravičenci, ki so vključeni le v operacije HAB, MET, STE, HABM, MOKR\_BAR, SUHI\_KTP, VTSA, S50, GRB, MEJ, ITRV, VTR, SUHA\_TRAV pa morajo voditi evidence o uporabi gnojil le za kmetijska zemljišča, vključena v intervencijo KOPOP\_BK;
10. uporabo FFS (izpolnjevanje osnovnih zahtev).

Evidence o delovnih opravilih se morajo sproti in nepretrgoma voditi v obdobju trajanja obveznosti.

Evidence se vodijo na predpisanih obrazcih v tiskani obliki ali elektronski obliki (Excel), ki so dostopni na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2024/>, ali v elektronski obliki, ki vsebinsko ne odstopa od predpisanih obrazcev evidenc o delovnih opravilih. Predpisani obrazci pokrijejo tudi evidence za druge intervencije.

ARSKTRP preverja evidence o delovnih opravilih s pregledom na kraju samem.

Vpogled v **GRAFIČNE EVIDENCE**, ki se uporabljajo za upravne preglede intervencij KOPOP, je mogoč na javnem spletnem pregledovalniku grafičnih podatkov MKGP, dostopnem na spletni strani <http://rkg.gov.si/GERK/WebViewer/>.

**OSNOVNE ZAHTEVE:** Ker intervencije KOPOP spodbujajo izvajanje nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, morajo upravičenci izpolnjevati tudi osnovne zahteve, ki izhajajo **iz pravil pogojenosti, minimalne zahteve za uporabo gnojil in FFS, zahteve pri gnojenju z dušikom, ...**

**KOMBINACIJE** intervencij KOPOP so določene v prilogi 5 Uredbe SN 2023–2027. S kombinacijami je prepreno dvojno financiranje med posameznimi intervencijami KOPOP in med posameznimi intervencijami KOPOP ter shemami za podnebje in okolje iz uredbe, ki ureja neposredna plačila. Več informacij o kombinacijah je na spletni strani <https://www.skp.si>.



## 5.2 INTERVENCIJA KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA – PODNEBNE SPREMEMBE (KOPOP\_PS)

### Uvod

Živinoreja je najpomembnejša panoga slovenskega kmetijstva, spopada pa se z vedno večjimi izzivi med katere sodijo tudi podnebne spremembe. Živinoreja je istočasno žrtev podnebnih sprememb in tudi vzrok zanje, zlasti z vidika izpustov toplogrednih plinov (v nadaljevanju: TGP). Za zmanjšanje izpustov TGP in tudi amonijaka je eden od najučinkovitejših ukrepov optimiranje krmnih obrokov. Gre za izvajanje preciznega krmljenja rejnih živali, ki vpliva na zmanjšanje izpustov TGP prek izboljšanja učinkovitosti reje, na zmanjšanje izpustov amonijaka in didušikovega oksida pa vpliva prek zmanjšanega izločanja dušika z blatom in sečem. V Sloveniji krmljenje na podlagi načrtno sestavljenih obrokov, ki temeljijo na rezultatih analiz krme in potreb živali, ni splošno razširjeno. Izvajajo ga le na nekaterih naprednejših ali večjih kmetijskih gospodarstvih (KMG), samostojno ali ob pomoči kmetijskih svetovalcev.<sup>1</sup>

Da bi se dobra kmetijska praksa analiziranja krme in optimiranja krmnih obrokov razširila na več KMG, podpore v ta namen vključuje tudi slovenski Strateški načrt SKP za obdobje 2023–2027 (SN SKP 2023–2027) v okviru intervencije Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – Podnebne spremembe (KOPOP\_PS).

### Namen intervencije

Namen intervencije KOPOP\_PS je zmanjševanje izpustov TGP s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za govedo (krave molznice in goveji pitanci), prašiče pitance in drobnico (ovce in koze).

### Operacije

**Intervencija KOPOP\_PS vključuje 3 operacije:**

- PS.1 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved (operacija PS\_GOV);
- PS.2 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih (operacija PS\_PRAP);
- PS.3 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz (operacija PS\_DROB).

**Vstop v operacije:** V operacije intervencije KOPOP\_PS je mogoče vstopiti v letih 2024–2025.

Obveznost izvajanja operacij traja:

- 5 let pri vstopu v letu 2024 in
- 4 leta pri vstopu v letu 2025,

z določenimi izjemami, kot so višja sila ali izjemne okoliščine, prenos kmetijskega gospodarstva (KMG).

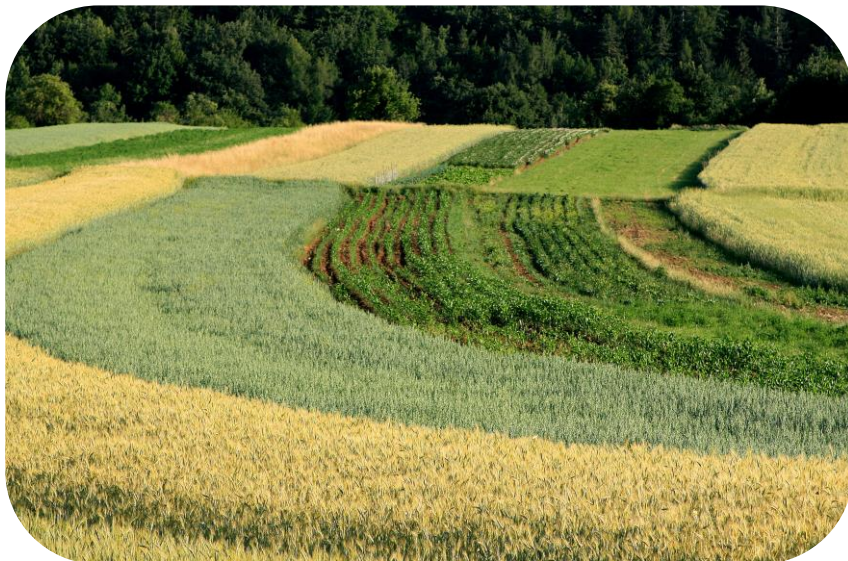
**Splošni pogoji** za izvajanje operacij intervencije KOPOP\_PS so opisani v poglavju 5.1 v velikih navodilih za leto 2024.

<sup>1</sup> KIS, 2021: Zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov in amonijaka na kmetijskih gospodarstvih. Zaključno poročilo CRP V4–1816.

## Skupne zahteve

V okviru operacij PS\_GOV, PS\_PRAP in PS\_DROB je treba izdelati analize krme in izračunati krmne obroke.

**Analize krme** lahko izdelajo laboratoriji na območju Republike Slovenije ali laboratoriji izven območja Republike Slovenije, izvidi analize krme pa morajo biti dostopni v slovenskem jeziku. V slovenski jezik je lahko preveden celoten izvid analize krme, ali pa so na originalen izvid pripisani prevodi vrste analizirane krme in obveznih določitev.



Vir: arhiv MKGP

**Krmne obroke** za živali izračuna in po potrebi posodobi:

- oseba, ki ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih druge stopnje, oz. izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje smeri zootehnika, veterina ali kmetijstvo;
- za lastno KMG upravičenec sam, če ima najmanj peto stopnjo izobrazbe kmetijske smeri in mu izračun oz. posodobitev izračuna krmnih obrokov pregleda in potrdi strokovnjak kmetijske svetovalne službe.

Tehnološka navodila za izvajanje intervencije KOPOP\_PS in seznam strokovnjakov kmetijske svetovalne službe, ki lahko izračunajo in potrdijo oz. posodobijo izračune krmnih obrokov, so dostopni na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2024/>.

## Zahteve za izvajanje posameznih operacij

### Operacija PS.1 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved (PS GOV)

#### Število živali:

- V operacijo PS\_GOV mora biti v času trajanja obveznosti na letni ravni vključenih najmanj 10 krav molznic ali 10 govejih pitancev.
- Kot goveji pitanec se šteje mlado govedo moškega spola od 6 mesecev do 1 leta, mlado govedo moškega spola od 1 do 2 let, govedo moškega spola nad 2 leti in telica za pitanje, starosti najmanj 6 mesecev, ki še ni telila in je namenjena za zakol.
- Krave molznice morajo biti za tekoče leto vključene v kontrolo prireje mleka pri Kmetijskem inštitutu Slovenije od 1. 1. predhodnega leta do 31. 10. tekočega leta.

**Povprečno število krav molznic** v kontroli prireje mleka = vsota števila krmnih dni krav molznic na KMG / 365.

**Povprečno število telic za pitanje** se oceni po formuli:

$$N(TZ) = TZ \times F,$$

pri čemer je  $N(TZ)$  ocenjeno povprečno število telic za zakol na KMG,  $TZ$  je število zaklanih telic pri starosti nad 6 mesecev v tekočem letu in  $F$  je faktor za oceno števila telic za pitanje, določen na podlagi števila zaklanih telic ( $F = 2$ ).

**Za število živali govejih pitancev** se šteje povprečno število živali v tekočem letu trajanja obveznosti, pri čemer se v izračunu povprečnega števila živali upoštevajo podatki o številu goveda, ki jih ARSKTRP prevzame iz Centralnega registra goved (v nadaljevanju: CRG) po stanju na dan 1. februar tekočega leta in na 4 reprezentativno izbrane datume, ki jih določi ARSKTRP in objavi na svoji spletni strani, vendar ne prej kot 2 tedna po njihovi določitvi, ter podatek o številu živali s pregleda na kraju samem.

#### Zahteve za izvajanje:

- **Analiza voluminozne krme:** izdelati se mora vsako leto, obsegati pa mora najmanj določitev sušine, surove vlaknine, surovih beljakovin in pepela. Na podlagi podatkov o sestavi krme je treba oceniti vsebnost neto energije za laktacijo in presnovljive energije.
- **Analiza mineralnih elementov:** obvezno jo je treba izdelati najmanj enkrat v obdobju trajanja obveznosti, in sicer v prvem ali drugem letu. Obsegati mora najmanj določitev Ca, P in K. Če so vzorci odvzeti ločeno od vzorcev za določitev energijske vrednosti krme, je treba v njih določiti tudi vsebnost sušine.
- **Izračuni krmnih obrokov:** izračuni krmnih obrokov morajo biti izdelani najmanj za živali v laktaciji, če gre za rejo krav molznic, in najmanj za goveje pitance kategorije 300 do 400 kg telesne mase, če gre za živali v pitanju. Krmni obroki morajo biti preverjeni in po potrebi posodobljeni vsaj enkrat letno. Izračun krmnih obrokov mora vključevati bilanco dušika v vampu.
- **Vsebnost sečnine:** v mleku krav molznic je treba najmanj šestkrat letno določiti vsebnost sečnine, pri čemer mora najmanj 70 % od vseh analiziranih vzorcev na KMG vsebovati med 15 in 30 mg sečnine na 100 ml mleka.
- **Spremljanje napredka:** upravičenec mora spremljati napredek na KMG na področju pridelovanja krme in reje, to je spremljanje osnovnih rezultatov analiz krme in rezultatov reje ter njihova primerjava s strokovnimi priporočili ali stanjem na ravni države. Doseganje napredka ni pogoj za pridobitev plačila za operacijo PS\_GOV.

Pregled doseženih rezultatov za spremljanje napredka se pripravi za predhodno leto izvajanja operacije PS\_GOV najpozneje do 31. 12. tekočega leta.

V operacijo PS\_GOV je treba vključiti vse živali iste vrste in kategorije. Lahko se vključi le krave molznice, le goveje pitance ali pa obe kategoriji živali. Če se v operacijo vključita obe kategoriji živali, je treba analizo krme in izračun krmnega obroka izdelati za vsako kategorijo živali posebej.

**Minimalno število vzorcev za analizo voluminozne krme:**

- 2 za KMG z od 10 do 15 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 3 za KMG z od 16 do 30 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 5 za KMG z 31 ali več kravami molznicami ali govejimi pitanci.



Vir: arhiv MKGP

Z analizo voluminozne krme se praviloma analizira vsaj en vzorec travne silaže, en vzorec koruzne silaže in en vzorec mrve. Če se katera od navedenih vrst krme na KMG ne prideluje, se lahko upravičenec odloči za analizo več vzorcev krme, ki jo ima na KMG, pri čemer mora biti skupno število analiziranih vzorcev najmanj:

- 2 na KMG z od 10 do 15 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 3 na KMG z od 16 do 30 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 5 na KMG z 31 ali več kravami molznicami ali govejimi pitanci.

Po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem se lahko upravičenec odloči tudi za analizo zelene krme ali paše. Pri tem lahko ustrezno zmanjša število analiz konzervirane krme, pri čemer mora biti skupno število analiziranih vzorcev najmanj:

- 2 na KMG z od 10 do 15 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 3 na KMG z od 16 do 30 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 5 na KMG z 31 ali več kravami molznicami ali govejimi pitanci.

**Minimalno število vzorcev krme za analizo mineralnih elementov:**

- 2 za KMG z od 10 do 15 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 3 za KMG z od 16 do 30 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 5 za KMG z 31 ali več kravami molznicami ali govejimi pitanci.

**Izračun krmnih obrokov mora vsebovati najmanj naslednje podatke:**

- ime in priimek upravičenca;
- datum izračuna ali preveritve krmnega obroka oz. izdelave posodobitve ali preveritve posodobitve krmnega obroka;
- za katero kategorijo živali je krmni obrok izračunan oz. je izdelana posodobitev krmnega obroka;
- katera krmila in v kakšnih količinah so vključena v krmni obrok;
- kakšne so predvidena vsebnost sušine, energijska vrednost, vsebnost surovih beljakovin, kalcija in fosforja v krmilih;
- kakšno je predvideno zauživanje sušine krmnega obroka;
- kakšne so koncentracije energije, surovih beljakovin, kalcija in fosforja v sušini krmnega obroka;
- sklic na normative, ki so bili uporabljeni pri računanju krmnega obroka;
- ime in priimek ter stopnja izobrazbe osebe, ki je izračunala krmni obrok ali preverila krmni obrok oz. posodobila krmni obrok ali preverila posodobitev krmnega obroka.

**Upravičenec mora na KMG hraniti:**

- izdelane analize krme in izračune krmnih obrokov oz. posodobitev krmnih obrokov v pisni obliki;
- potrditev izračuna ali posodobitve krmnega obroka, izdane s strani strokovnjaka kmetijske svetovalne službe, če krmne obroke za živali na lastnem KMG izračuna oz. krmne obroke posodobi upravičenec sam v pisni obliki;
- dokumente, iz katerih je razvidno spremljanje napredka.

**Letno plačilo** za izvajanje operacije PS\_GOV se izplača na nosilca KMG in je za število krav molznic oz. govejih pitancev na KMG od:

- 10 do 15: 406,44 €;
- 16 do 20: 440,46 €;
- 21 do 25: 463,14 €;
- 26 do 35: 576,23 €;
- 36 do 50: 632,93 €;
- 51 do 70: 689,63 €;
- 71 do 100: 746,33 €;
- 101 do 150: 803,03 €;
- 151 do 250: 859,73 €;
- 251 in več: 916,43 EUR €.

Upravičenec s kombinirano rejo lahko pridobi plačila za krave molznice in za goveje pitance.

Obveznosti, prevzete za krave molznice, v času trajanja obveznosti ni mogoče zamenjati z obveznostjo za goveje pitance in obratno.

## Operacija PS.2 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih (PS PRAP)

### Število živali:

- V operacijo PS\_PRAP mora biti vključenih najmanj 50 prašičev pitancev.
- Prašič pitanec je prašič od 30 kg dalje, pitan na višjo težo, prašič iz kmečke reje prašičev in prašič od 30 do 110 kg.

### Podatki o številu živali:

- Za število živali se šteje povprečno število živali v tekočem letu trajanja obveznosti, pri čemer se v izračunu povprečnega števila živali se za prašiče pitance upoštevajo podatki o številu prašičev pitancev po stanju na dan 1. 2. tekočega leta, podatki o povprečnem številu živali v turnusu in skupno število dni vseh turnusov iz evidence rejnih živali in podatek o številu živali s pregleda na kraju samem.

Operacija PS\_PRAP se izvaja v rejah, ki v času pitanja do klavne mase 130 kg uporabljajo 3- ali 4-fazno krmljenje, kar pomeni, da uporabljajo 3 ali 4 različne popolne krmne mešanice. Pri pitanju na klavno maso večjo kot 150 kg se mora uporabljati vsaj 4-fazno krmljenje.

### Zahteve za izvajanje:

- **Analiza krme:** v rejah, ki uporabljajo krmila pridelana na lastnem KMG, se analizira 5 vzorcev doma pridelanih krmil. Dodatno se v rejah, ki same pripravljajo krmne mešanice, analizira 5 vzorcev krmil oz. dopolnilnih krmnih mešanic, ki se uporabljajo za pripravo popolnih krmnih mešanic in krmnih obrokov v reji. Izbor vzorcev določi upravičenec po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem.
- **Analiza vzorcev:** obsegati mora najmanj določitev sušine, surovih beljakovin, surovih maščob, škroba, sladkorja in pepela. Na podlagi analize je treba oceniti vsebnost presnovljive energije. V teh vzorcih je treba v obdobju trajanja obveznosti opraviti tudi skupno 5 analiz, ki morajo obsegati najmanj določitev kalcija, fosforja in kalija. V rejah, ki popolne krmne mešanice nabavljajo pri proizvajalcih krmnih mešanic, teh analiz krme ni treba izdelati.
- **Izračuni krmnih obrokov:** izračuni popolnih krmnih mešanic oz. krmnih obrokov morajo biti izdelani najmanj za vsako fazo pitanja. Popolne krmne mešanice oz. krmni obroki morajo biti preverjeni in po potrebi posodobljeni vsaj enkrat letno. Pri računanju popolnih krmnih mešanic oz. obrokov je treba upoštevati pravo ilealno prebavljivost aminokislin in pravo ilealno prebavljivost fosforja.
- **Vsebnost dušika oz. surovih beljakovin:** določiti jo je treba dvakrat letno v vseh krmnih mešanicah oz. obrokih za vse faze pitanja. Analiza mora obsegati najmanj določitev sušine, surovih beljakovin, surovih maščob, škroba, sladkorja in pepela. Na podlagi analize je treba oceniti vsebnosti presnovljive energije v popolnih krmnih mešanicah oz. obrokih. Če se uporablja več kot 4-fazno pitanje, se opravijo analize le za 4 faze, obvezno za prvo in zadnjo fazo pitanja.
- **Spremljanje napredka:** upravičenec mora spremljati napredek na KMG na področju pridelovanja krme in reje. Za spremljanje napredka šteje spremljanje osnovnih rezultatov analiz krme in rezultatov reje ter njihova primerjava s strokovnimi priporočili ali stanjem na ravni države. Doseganje napredka ni pogoj za pridobitev plačila za operacijo PS\_PRAP.

Pregled doseženih rezultatov za spremljanje napredka se pripravi za predhodno leto izvajanja operacije PS\_PRAP najpozneje do 31. 12. tekočega leta.

### **Izračun krmnih obrokov mora vsebovati najmanj naslednje podatke:**

- ime in priimek upravičenca;
- datum izračuna ali preveritve popolne krmne mešanice oz. izdelave posodobitve ali preveritve posodobitve popolne krmne mešanice;
- za katero kategorijo pitancev je popolna krmna mešanica oz. krmni obrok izračunan;
- kakšna je predvidena energijska vrednost in vsebnost naslednjih hranil v popolnih krmnih mešanicah oz. krmnih obrokih: sušina, surove beljakovine, prebavljive beljakovine, posamezne ilealno prebavljive esencialne aminokisliline (najmanj lizin, metionin, metionin in cistein, treonin, triptofan), kalcij, skupni in ilealno prebavljivi fosfor;
- katera krmila in dopolnilne krmne mešanice in v kakšnih količinah so vključena v popolno krmno mešanico oz. krmni obrok, če upravičenec popolno krmno mešanico pripravlja sam;
- katera krmila so vključena v popolno krmno mešanico oz. krmni obrok, če upravičenec popolno krmno mešanico nabavlja pri proizvajalcu;
- kakšno je predvideno zauživanje sušine krmnega obroka;
- sklic na priporočila oz. podatke o prebavljivosti aminokislin in fosforja, ki so bili uporabljeni pri izračunu krmnega obroka,
- ime in priimek ter stopnja izobrazbe osebe, ki je izračunala popolno krmno mešanico oz. krmni obrok ali preverila popolno krmno mešanico oz. krmni obrok, ali posodobila popolno krmno mešanico oz. krmni obrok ali preverila posodobitev popolne krmne mešanice oz. krmnega obroka.

### **Upravičenec mora na KMG hraniti:**

- izdelane analize krme in izračune popolnih krmnih mešanic oz. krmnih obrokov v pisni obliki;
- izdelane posodobitve popolnih krmnih mešanic oz. krmnih obrokov v pisni obliki;
- potrditev izračuna popolnih krmnih mešanic oz. krmnih obrokov ali posodobitve popolnih krmnih mešanic oz. krmnih obrokov, izdane s strani strokovnjaka kmetijske svetovalne službe, če krmne obroke za živali na lastnem KMG izračuna oz. izračun krmnih obrokov posodobi upravičenec sam;
- dokumente, iz katerih je razvidno spremljanje napredka.

**Letno plačilo** za izvajanje operacije PS\_PRAP se izplača na nosilca KMG in je za število prašičev pitancev na KMG od:

- 50 do 70: 524,13 €;
- 71 do 100: 558,15 €;
- 101 do 150: 603,51 €;
- 151 do 250: 637,53 €;
- 251 do 400: 694,23 €;
- 401 do 700: 750,93 €;
- 701 in več: 807,63 €.



## Operacija PS.3 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz (PS DROB)

### Število živali:

- V operacijo PS\_DROB mora biti v času trajanja obveznosti vključenih najmanj 14 živali iste vrste (14 ovc ali 14 koz).
- V operacijo PS\_DROB se lahko vključijo ovce oz. koze mlečne in mesne reje.
- Za plemenske živali drobnice se štejejo ženske živali ovc in koz, starosti najmanj 9 mesecev.



### Podatki o številu živali:

- Za število živali se šteje povprečno število živali v tekočem letu trajanja obveznosti, pri čemer se v izračunu povprečnega števila živali upoštevajo za ovce in koze podatki o številu ovc in koz po stanju na dan 1. 2.tekočega leta, podatki o številu ovc in koz, ki jih ARSKTRP prevzame iz Centralnega registra drobnice po stanju na 4 reprezentativno izbrane datume, ki jih ARSKTRP določi in objavi na svoji spletni strani, vendar ne prej kot 2 tedna po njihovi določitvi, in podatek o številu živali s pregleda na kraju samem.

### Zahteve za izvajanje:

- Analiza voluminozne krme: izdelati se mora vsako leto, obsegati pa mora najmanj določitev sušine, surove vlaknine, surovih beljakovin in pepela. Na podlagi podatkov o sestavi krme je treba oceniti vsebnost presnovljive energije.
- Analiza mineralnih elementov: obvezno jo je treba izdelati najmanj enkrat v obdobju trajanja obveznosti, in sicer v prvem ali drugem letu. Analiza mora obsegati najmanj določitev kalcija, fosforja in kalija. Če so vzorci odvzeti ločeno od vzorcev za določitev energijske vrednosti krme, je treba v njih določiti tudi vsebnost sušine.
- Izračuni krmnih obrokov: izračuni krmnih obrokov morajo biti izdelani najmanj za živali v laktaciji oz. za pitanje jagnjet in kozličkov. Krmni obroki morajo biti preverjeni in po potrebi posodobljeni vsaj enkrat letno. Izračun krmnih obrokov za odrasle živali mora vključevati bilanco dušika v vampu.
- Spremljanje napredka: upravičenec do plačil mora spremljati napredek na KMG na področju pridelovanja krme in reje. Za spremljanje napredka šteje spremljanje osnovnih rezultatov analiz krme in rezultatov reje ter njihova primerjava s strokovnimi priporočili ali stanjem na ravni države. Doseganje napredka ni pogoj za pridobitev plačila za operacijo PS\_DROB.

Pregled doseženih rezultatov za spremljanje napredka se pripravi za predhodno leto izvajanja operacije PS\_DROB najpozneje do 31. 12. tekočega leta.

V operacijo PS\_DROB je treba vključiti vse živali iste vrste na KMG. Lahko se vključijo le ovce, le koze ali pa obe vrsti živali. Če se v operacijo vključita obe vrsti živali, je treba analizo krme in izračun krmnega obroka izdelati za vsako vrsto živali posebej.



### Minimalno število vzorcev za analizo voluminozne krme:

- 2 za KMG z najmanj 14 ovcami ali 14 kozami.



Praviloma se analizirajo vzorci travne silaže, mrve in paše. Če se katera od navedenih krm na KMG ne prideluje, se lahko upravičenec odloči za analizo več vzorcev druge krme, po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem se lahko odloči tudi za analizo zelene krme ali paše, pri čemer mora biti skupno število analiziranih vzorcev najmanj 2.

### Minimalno število vzorcev krme za analizo mineralnih elementov:

- analizirati je treba najmanj vzorce voluminozne krme, praviloma najmanj po 1 vzorec mrve, travne silaže ali paše.

### Izračun krmnih obrokov mora vsebovati najmanj naslednje podatke:

- ime in priimek upravičenca;
- datum izračuna ali preveritve krmnega obroka oz. izdelave posodobitve ali preveritve posodobitve krmnega obroka;
- za katero kategorijo živali je krmni obrok izračunan oz. izdelana posodobitev krmnega obroka;
- katera krmila in v kakšnih količinah so vključena v krmni obrok;
- kakšne so predvidena vsebnost sušine, energijska vrednost, vsebnost surovih beljakovin, kalcija in fosforja v krmilih;
- kakšno je predvideno zauživanje sušine obroka;
- kakšne so koncentracije energije, surovih beljakovin, kalcija in fosforja v sušini krmnega obroka;
- sklic na normative, ki so bili uporabljeni pri računanju krmnega obroka;
- ime in priimek ter stopnja izobrazbe osebe, ki je izračunala krmni obrok ali preverila krmni obrok oz. posodobila krmni obrok ali preverila posodobitev krmnega obroka.

### Upravičenec mora na KMG hraniti:

- izdelane analize krme in izračune krmnih obrokov oz. posodobitev krmnih obrokov v pisni obliki;
- v pisni obliki potrditev izračuna ali posodobitve krmnega obroka, izdane s strani strokovnjaka kmetijske svetovalne službe, če krmne obroke za živali na lastnem KMG izračuna oz. krmne obroke posodobi upravičenec sam;
- dokumente, iz katerih je razvidno spremljanje napredka.

**Letno plačilo** za izvajanje operacije PS\_DROB se izplača na nosilca KMG in je za število plemenskih živali ovc oz. koz na KMG od:

- 14 do 20: 382,89 €;
- 21 do 30: 416,91 €;
- 31 do 50: 439,59 €;
- 51 do 80 in več: 473,61 €.

Upravičenec s kombinirano rejo lahko pridobi plačila za ovce in koze.

## 5.2 INTERVENCIJA KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA – NARAVNI VIRI (KOPOP\_NV)

### Uvod

Intenzivna pridelava hrane ima lahko negativne vplive na okolje in naravne vire, ki so posledica neustrezne uporabe gnojil in fitofarmaceutskih sredstev (FFS), nesmotna pridelava pa lahko vodi do onesnaževanja vodnih virov, erozije in zbitosti tal. Zato je eden ključnih ciljev Skupne kmetijske politike EU (SKP) spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij.

V okviru Strateškega načrta SKP za Slovenijo 2023–2027 (SN 2023–2027) je zmanjševanju potencialnega onesnaževanja okolja namenjena intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP\_NV), ki z operacijami, ki podpirajo strokovno utemeljeno uporabo gnojil in FFS ter z zmanjševanjem njihovega vnosa v okolje oz. s prepovedjo njihove uporabe, kolobarjenjem, obdelavo in oskrbo posevkov prispeva k ohranjanju in izboljšanju stanja vodnih virov in kmetijskih tal.

### Namen intervencije

Namen intervencije KOPOP\_NV je spodbuditi kmetijska gospodarstva (KMG) k izvajanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki zmanjšujejo negativne vplive kmetovanja na naravne vire in prispevajo k trajnostnemu upravljanju z vodami in tlemi ter k zmanjševanju onesnaževanja zraka iz kmetijskih virov.

### Operacije

**Intervencija KOPOP\_NV vključuje 13 operacij:**

- NV.1 Vodni viri (operacija VOD);
- NV.2 Ohranjanje kolobarja (operacija KOL);
- NV.3 Integrirana pridelava poljščin (operacija IPP);
- NV.4 Integrirana pridelava zelenjave (operacija IPZ);
- NV.5 Integrirana pridelava hmelja (operacija IPH);
- NV.6 Integrirana pridelava sadja in oljk (operacija IPSO);
- NV.7 Integrirana pridelava grozdja (operacija IPG);
- NV.8 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih (operacija BIOTM\_TNS);
- NV.9 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih (operacija VIN\_HERB);
- NV.10 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih (operacija VIN\_INSK);
- NV.11 Precizno gnojenje in škropljenje (operacija PGS);
- NV.12 Senena prireja (operacija SENENA);
- NV.13 Varovalni pasovi ob vodotokih (operacija PAS\_VOD).

**Vstop v operacije:** V okviru intervencije KOPOP\_NV je mogoče vstopiti v operacije:

- KOL\_1, KOL\_2, KOL\_3, IPP, IPZ, IPH, IPSO, IPG, BIOTM\_TNS, VIN\_HERB in VIN\_INSK v letu 2024;
- VOD, PGS, SENENA in PAS\_VOD v letih 2024 in 2025.

Obveznost izvajanja operacij traja:

- 5 let pri vstopu v letu 2024 in
- 4 leta pri vstopu v letu 2025,

z določenimi izjemami, kot so višja sila ali izjemne okoliščine, prenos površin, prenos kmetijskega gospodarstva (KMG).

**Vrsta rabe:** Operacije intervencije KOPOP\_NV se izvajajo na GERK z vrstami rabe, določenimi v šifrantu vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in pomoči, ki je dostopen na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-let-2024/>.

**Analiza tal in gnojilni načrt:** Analizo tal in gnojilni načrt je treba izdelati najpozneje do poteka roka za oddajo zbirne vloge za tekoče leto – za leto 2024 je to do 10. 7. 2024.

**Splošni pogoji** za izvajanje operacij intervencije KOPOP\_NV so opisani v poglavju 5.1 Navodil za uveljavljanje intervencij iz Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023 – 2027.

**Vpogled v evidence območij**, na katerih se izvajata operaciji VOD in PAS\_VOD, je mogoč na spletnem pregledovalniku, ki je dostopen na povezavi <http://rkq.gov.si/GERK/WebView/>.

### **Zahteve za izvajanje posameznih operacij**

#### **Operacija NV.1 Vodni viri (VOD)**

##### **Zahteve za izvajanje operacije VOD so:**

- uporabljajo se lahko samo FFS (aktivne snovi), ki so dovoljena na najožjih vodovarstvenih območjih (VVO\_I), kot izpolnjevanje te zahteve se šteje tudi, če se na GERK FFS ne uporabljajo;
- v kolobar za petletno obdobje morajo biti vključene najmanj tri različne kmetijske rastline kot glavni posevek, naknadni posevki se ne upoštevajo kot ena od treh različnih kmetijskih rastlin, ki morajo biti vključene v kolobar;
- zelenjadnice so v kolobar za petletno obdobje lahko vključene več kot trikrat, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključene najmanj tri različne zelenjadnice kot glavni posevek;
- njivska zelišča so v kolobar za petletno obdobje lahko vključena več kot trikrat, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključena najmanj tri različna njivska zelišča kot glavni posevek;
- jagode so v kolobar za petletno obdobje lahko vključene največ dvakrat kot glavni posevek;
- na GERK z vrsto rabe »1100 – njive« je praha lahko del kolobarja, vendar zanjo ni mogoče uveljavljati plačila za izvajanje operacije VOD;
- jare in ozimne kmetijske rastline iste vrste se štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju;
- različni posevki koruze (koruza za zrnje, silažna koruza in sladka koruza) štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju;
- trava in travno deteljne mešanice so v kolobar lahko vključene največ trikrat, pri čemer se različne vrste trav in travno deteljnih mešanic štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju;
- obvezen je celoletni zeleni pokrov.

**Praha** je določena v šifrantu vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in pomoči, ki je dostopen na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-let-2024/>.

##### **Celoletni zeleni pokrov:**

- za celoletni zeleni pokrov se šteje, če so njivske površine pokrite z zeleno odejo najmanj 220 dni v koledarskem letu;
- v zeleni pokrov je treba vključiti dve kmetijski rastlini, eno kot glavni posevek in eno kot naknadni posevek;
- pokritost mora biti zagotovljena od 15. 11. tekočega leta do najmanj 15. 2. naslednjega leta;
- obdelava ozelenjenih njivskih površin je dovoljena po 15. 2. naslednjega leta;
- za pokritost tal se šteje, če je zelen pokrov viden na najmanj 70 % ozelenjene površine.

### Seznam aktivnih snovi, ki jih na VVO\_I ni dovoljeno uporabljati:

- bentazon;
- dikamba;
- dikloprop-p;
- dimetaklor;
- dimetenamid-p;
- flufenacet;
- flurokloridon;
- klopiralid;
- klorantraniliprol;
- mcpa;
- mekoprop-p (mcpp-p);
- metalaksil/metalaksil-m;
- metamitron;
- metazaklor;
- metribuzin;
- nikosulfuron;
- petoksamid;
- rimsulfuron;
- S-metolaklor;
- terbutilazin;
- tritosulfuron.

FFS z aktivno snovjo nikosulfuron se lahko uporabljajo, če letna količina te aktivne snovi ne presega vrednosti 40 g aktivne snovi na ha tretirane površine.

Nikosulfuron v navedeni količini po mnenju stroke ne predstavlja tveganja za spiranje v podzemno vodo. Stokovno mnenje je dostopno na povezavi <https://skp.si/novice/obvestilo-o-uporabi-ffs-ki-vkljucejejo-nikosulfuron>.

**Izjema ne velja za najožja vodovarstvena območja, kjer prepoved uporabe aktivne snovi nikosulfuron še vedno ostaja.**

### Za operacijo VOD velja, da:

- mora biti za vsako poljino kolobar za petletno obdobje zasnovan ob vstopu v operacijo;
- se izvaja na prispevnih območjih vodnih teles iz evidenc VT\_POV\_HRA, VT\_POV\_FFS in VT\_POD\_NIT, razen na VVO\_I;
- se mora vsako leto izvajati na vseh njivskih površinah, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha in so na prej omenjenih območjih, razen na njivskih površinah, na katerih je vzpostavljen varovalni pas in na njivskih površinah, ki so vključene v operacijo PAS\_VOD;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- obtežba z živino ni relevantna.

Iz operacije VOD lahko izvzame do 20 % njivskih površin, če zaradi vrste kmetijske rastline ni bilo mogoče izvesti pravočasnega spravila za naslednjo izvedbo setve v jesenskem času ali pa je kmetijska rastlina na površini prisotna prek zime, ne tvori pa zelene odeje zaradi botaničnih lastnosti (npr. hren, česen, čebula). Za izvzete površine upravičenec ni upravičen do plačila.

### Letno plačilo za operacijo VOD je:

- 289,20 €/ha.

Naknadni posevek ali podsevek, za katerega se uveljavlja plačilo za shemo SOPO INP 8.05 Naknadni posevki in podsevki, se v tekočem letu lahko vključi v operacijo VOD, vendar do plačila za to operacijo v tem letu ni upravičen.

Prezimni posevek, za katerega se uveljavlja plačilo za shemo SOPO INP 8.06 Ozelenitev ornih površin prek zime, se v tekočem letu lahko vključi v operacijo VOD, vendar do plačila za to operacijo v tem letu ni upravičen.

### Letno plačilo za operacijo VOD je v kombinaciji:

- z intervencijo ekološko kmetovanje 102,07 €/ha.

## **Operacija NV.2 Ohranjanje kolobarja (KOL)**

**Operacija KOL se izvaja v treh stopnjah zahtevnosti:**

- stopnja I (KOL\_1);
- stopnja II (KOL\_2);
- stopnja III (KOL\_3).

Med trajanjem obveznosti prehod med stopnjami zahtevnosti operacije KOL ni mogoč.

Za KOL\_1, KOL\_2 in KOL\_3 velja, da morajo biti kot glavni posevek v kolobar za petletno obdobje vključene najmanj tri različne kmetijske rastline.

**Zahteve za izvajanje KOL\_1 so:**

- žita so lahko v kolobarju največ trikrat;
- koruza je lahko v kolobarju največ trikrat, vendar nikoli zaporedoma;
- v kolobar za petletno obdobje je treba vsaj enkrat v petih letih vključiti setev kmetijskih rastlin za zeleno gnojenje, ki se sejejo po pravilu glavnega posevka, pred setvijo naslednje kmetijske rastline pa se posevek zadela v tla;
- naknadni posevki ne predstavljajo ene od treh različnih kmetijskih rastlin, ki morajo biti vključene v kolobar za petletno obdobje;
- zelenjadnice so v kolobar za petletno obdobje lahko vključene več kot trikrat, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključene najmanj tri različne zelenjadnice kot glavni posevek;
- njivska zelišča so v kolobar za petletno obdobje lahko vključena več kot trikrat, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključena najmanj tri različna njivska zelišča kot glavni posevek;
- jagode so v kolobar za petletno obdobje lahko vključene največ dvakrat kot glavni posevek;
- praha na GERK z vrsto rabe »1100 – njive« je lahko del kolobarja, vendar zanjo plačila za izvajanje operacije KOL ni mogoče uveljavljati;
- jare in ozimne kmetijske rastline iste vrste se štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju;
- različni posevki koruze (koruza za zrnje, silažna koruza in sladka koruza) se štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju;
- trava in travno deteljne mešanice so v kolobar za petletno obdobje lahko vključene največ trikrat, pri čemer se različne vrste trav in travno deteljnih mešanic štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju.

**Za KOL\_2** poleg zahtev za KOL\_1 velja, da mora biti v kolobarju vsaj enkrat v petih letih prisotna metuljnica ali okopavina, ki izboljšuje tla, ali druga ugodilka. Seznam teh rastlin je v šifrantu kmetijskih rastlin, ki je dostopen na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2024/>.

**Za KOL\_3** poleg zahtev za KOL\_1 in KOL\_2 velja tudi, da se lahko uporabljajo samo FFS (aktivne snovi), ki so dovoljena na VVO\_I, kot izpolnjevanje te zahteve se šteje tudi, če se na GERK FFS ne uporabljajo;

**Seznam aktivnih snovi, ki jih na VVO\_I ni dovoljeno uporabljati:**

- |                  |                            |                  |
|------------------|----------------------------|------------------|
| • bentazon;      | • klopirolid;              | • metribuzin;    |
| • dikamba;       | • klorantraniliprol;       | • nikosulfuron;  |
| • dikloprop-p;   | • mcpa;                    | • petoksamid;    |
| • dimetaklor;    | • mekoprop-p (mcpp-p);     | • rimsulfuron;   |
| • dimetenamid-p; | • metalaksil/metalaksil-m; | • S-metolaklor;  |
| • flufenacet;    | • metamitron;              | • terbutilazin;  |
| • flurokloridon; | • metazaklor;              | • tritosulfuron. |

FFS z aktivno snovjo nikosulfuron se lahko uporabljajo, če letna količina te aktivne snovi ne presega vrednosti 40 g aktivne snovi na ha tretirane površine.

Nikosulfuron v navedeni količini po mnenju stroke ne predstavlja tveganja za spiranje v podzemno vodo. Strokovno mnenje je dostopno na povezavi <https://skp.si/novice/obvestilo-o-uporabi-ffs-ki-vkljucejejo-nikosulfuron>.

**Izjema ne velja za najožja vodovarstvena območja, kjer prepoved uporabe aktivne snovi nikosulfuron še vedno ostaja.**

**Za operacijo KOL (za KOL\_1, KOL\_2 in KOL\_3) velja, da:**

- mora biti za vsako poljino kolobar za petletno obdobje zasnovan ob vstopu v operacijo;
- se izvaja na vseh njivskih površinah, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha, razen na njivskih površinah, na katerih je vzpostavljen varovalni pas iz uredbe, ki ureja pogojenost;
- površine iz prejšnje točke upravičenec lahko vključi le v eno od stopenj zahtevnosti kolobarja;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije, razen KOL\_3, ki se ne more izvajati na VVO\_I;
- obtežba z živino ni relevantna.

**Praha** je določena v šifrantu vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in pomoči, ki je dostopen na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2024/>.

**Upravičenec z delno ekološko kmetijo** se lahko vključi v operacijo KOL, pri čemer:

- jo mora izvajati na vseh njivskih površinah;
- mora upoštevati vse zahteve za izvajanje operacije KOL.

**Letno plačilo za operacijo KOL je za:**

- KOL\_1: 71,74 €/ha;
- KOL\_2: 108 €/ha;
- KOL\_3: 134,40 €/ha.

Upravičenec z delno ekološko kmetijo, ki se vključi v operacijo KOL, plačilo za operacijo KOL lahko pridobi le za površine, ki niso vključene v intervencijo EK.

**Letno plačilo za operacijo KOL je za KOL\_1, KOL\_2 in KOL\_3 v kombinaciji:**

- z operacijo VOD 25,80 €/ha.

**Operacije NV.3 Integrirana pridelava poljščin (IPP), NV.4 Integrirana pridelava zelenjave (IPZ), NV.5 Integrirana pridelava hmelja (IPH), NV.5 Integrirana pridelava sadja in oljk (IPSO) in NV.7 Integrirana pridelava grozdja (IPG)**

**Za pridobitev plačil za izvajanje operacij IPP, IPZ, IPH, IPSO in IPG v tekočem letu:**

- se mora upravičenec pri organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave prijaviti oz. obnoviti prijavo v kontrolo integrirane pridelave najpozneje do 31. 12. v tekočem letu za naslednje leto (izjema za leto 2024 – do 15. 4. 2024);
- mora upravičenec v skladu s pravilnikom o integrirani pridelavi prejeti certifikat o integrirani pridelavi poljščin, zelenjave, hmelja, sadja in oljk ali grozdja.

Na površinah v premeni upravičenec lahko izvaja operacijo IPP, IPZ ali IPSO z jagodami, pri čemer mora biti vključen v kontrolo pri organizaciji za kontrolo in certificiranje IPP ali IPZ ali kontrolo in certificiranje IPSO.

Upravičenec je v tekočem letu lahko vključen v kontrolo le pri eni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave.

Upravičenec med trajanjem obveznosti ne more zamenjati organizacije za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave.

**Za operacije IPP, IPZ, IPH, IPSO in IPG velja, da:**

- mora upravičenec v skladu s pravilnikom o integrirani pridelavi v posamezno operacijo vključiti vse površine, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha (pri operaciji IPSO mora vključiti vse površine ene ali več sadnih vrst, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha);
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna.

**Certifikat, ki je izdan v tekočem letu,** se za namen izplačila zahtevkov za operacije IPP, IPZ, IPH, IPSO in IPG upošteva od 1. 1. do 31. 12. tekočega leta.

Pravilnik o integrirani pridelavi o integrirani pridelavi poljščin, zelenjave, hmelja, sadja in oljk ter grozdja, je dostopen na povezavi

<https://pisrs.si/pregledNpb?idPredpisa=PRAV14922&idPredpisaChng=PRAV15053>.

Tehnološka navodila za izvajanje operacij IPP, IPZ, IPH, IPSO in IPG so dostopna na povezavi

<https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2024/>.

Do priprave novih tehnoloških navodil se uporabljajo tehnološka navodila, ki so priloga Pravilnika integrirani pridelavi o integrirani pridelavi poljščin, zelenjave, hmelja, sadja in oljk ter grozdja, in so dostopna na povezavi <https://skp.si/download/tehnoloska-navodila-za-integrirano-pridelavo-poljiscin-2023>.

**Letno plačilo je za operacijo:**

- IPP 171 €/ha;
- IPZ na prostem in v zavarovanih prostorih 257,50 €/ha;
- IPH 325,50 €/ha;
- IPSO 450 €/ha;
- IPG 450 €/ha.

**Letno plačilo za operacijo IPP je v kombinaciji z operacijo:**

- VOD 55 €/ha;
- PAS\_VOD 55 €/ha.

**Letno plačilo za operacijo IPZ je v kombinaciji z operacijo:**

- VOD 87,50 €/ha;
- PAS\_VOD 87,50 €/ha.

**Operacija NV.8 Uporaba biotehniških metod za obvladovanja škodljivih organizmov v trajnih nasadih (BIOTM\_TNS)**

**Biotehniške metode obvladovanja škodljivih organizmov v okviru operacije BIOTM\_TNS so:**

- uporaba feromonskih razpršilcev (dispensorjev);
- uporaba naprave za razprševanje feromonov;
- uporaba zastrupljene vabe s privabilom;
- masovni ulov.

**Zahteve za izvajanje operacije BIOTM\_TNS so:**

- najmanj ena od prej naštetih metod mora biti vpeljana pred pojavom škodljivca oz. ob napovedi Javne službe zdravstvenega varstva rastlin, uporabljajo pa se kot samostojna ali kot dopolnilna nekemična metoda varstva rastlin pred škodljivci;
- pri določitvi števila potrebnih feromonskih razpršilcev (dispensorjev), naprav za razprševanje feromonov, zastrupljenih vab s privabilom ali enot (pasti) za masovni ulov na enoto površine se upoštevajo navodila proizvajalca in tehnološka navodila za izvajanje operacije BIOTM\_TNS;
- uporaba doma izdelanih zastrupljenih vab s privabilom in enot za masovni ulov ni dovoljena, izjema je uporaba doma izdelanih enot (pasti) za masovni ulov plodove vinske mušice (*Drosophila suzukii*), pri čemer morajo biti enote (pasti) za masovni ulov izdelane in izobešene v skladu tehnološkimi navodili za izvajanje operacije BIOTM\_TNS;
- dispensorji, zastrupljene vabe, naprave za razprševanje feromonov oz. enote (pasti) za masovni ulov morajo biti v trajnem nasadu nameščene v času, ko je možno obvladovati posameznega škodljivca z eno od navedenih metod v skladu s tehnološkimi navodili za izvajanje operacije BIOTM\_TNS.

Tehnološka navodila za izvajanje operacije BIOTM\_TNS so dostopna na povezavi

<https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2024/>.

**Za operacijo BIOTM\_TNS velja, da:**

- se mora vsako leto izvajati na delu površin intenzivnih sadovnjakov, oljčnikov oz. vinogradov, vendar na celem GERK;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna.

Operacija BIOTM\_TNS se na GERK, na katerih se pridelujejo različne sadne vrste, izvaja na delu GERK s sadno vrsto, za katero je mogoče izvajati eno od navedenih biotehniških metod obvladovanja škodljivih organizmov.



**Upravičenec mora na KMG imeti oz. hraniti:**

- zastrupljene vabe s privabilom oz. naprave za razprševanje feromonov oz. enote za masovni ulov, namenjene za uporabo v tekočem letu;
- račune o nakupu feromonskih razpršilcev (dispensorjev), naprav za razprševanje feromonov, zastrupljenih vab s privabilom ali enot (pasti) za masovni ulov, izjema so vabe za masovni ulov, ki jih lahko upravičenec naredi sam ob upoštevanju tehnoloških navodil za izvajanje operacije BIOTM\_TNS;
- navodila za uporabo feromonskih razpršilcev (dispensorjev), naprav za razprševanje feromonov, zastrupljenih vab s privabilom ali enot (pasti) za masovni ulov, izjema so vabe za masovni ulov, ki jih lahko upravičenec naredi sam ob upoštevanju tehnoloških navodil za izvajanje operacije BIOTM\_TNS.

**Letno plačilo za operacijo BIOTM\_TNS je:**

- 110,03 €/ha.

**Operacija NV.9 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih (VIN\_HERB)****Zahtevi za izvajanje operacije VIN\_HERB sta:**

- v vinogradih uporaba herbicidov ni dovoljena;
- nega tal oz. plevelov pod gojenimi rastlinami se izvaja mehansko s plitvo obdelavo, krtačenjem, košnjo, mulčenjem, valjanjem ali zastiranjem.

**Za operacijo VIN\_HERB velja, da:**

- se mora vsako leto izvajati na delu površin vinogradov, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna.

**Na KMG mora biti:**

- prisotna ustrezna mehanizacija oz. oprema ali
- shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali
- shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno.

**Letno plačilo za operacijo VIN\_HERB je:**

- 284,40 €/ha.

**Letno plačilo za operacijo VIN\_HERB je v kombinaciji z operacijo:**

- IPG 44,40 €/ha.

## **Operacija NV.10 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih (VIN\_INSK)**

### **Zahteva za izvajanje operacije VIN\_INSK je:**

- uporaba insekticidov v vinogradih v rastni dobi vinske trte zoper škodljivce vinske trte ni dovoljena, razen za obvladovanje karantenskih škodljivih organizmov.

Seznam insekticidov, ki so dovoljeni za obvladovanje karantenskih škodljivih organizmov, pripravi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin, dostopen pa je na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2024/>.

V primeru večjega pojava škodljivcev se lahko uporabijo insekticidi, katerih seznam pripravi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin in je dostopen na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2024/>.

### **Za operacijo VIN\_INSK velja, da:**

- se mora vsako leto izvajati na delu površin vinogradov, vendar na celem GERK;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti iz lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna.

### **Letno plačilo za operacijo VIN\_INSK je:**

- 119,72 €/ha.

### **Letno plačilo za operacijo VIN\_INSK je v kombinaciji z operacijo:**

- BIOTM\_TNS 86,72 €/ha.

## **Operacija NV.11 Precizno gnojenje in škropljenje (PGS)**

### **Pri izvajanju operacije PGS je treba uporabljati mehanizacijo za precizno:**

1. gnojenje:
  - za dognojevanje z dušikom,
  - sekcijsko odpiranje in zapiranje pri trosilnikih mineralnih gnojil;
2. škropljenje:
  - šobe za zmanjšanje zanašanja ali
  - sekcijsko odpiranje in zapiranje škropilne naprave.
3. izdelan mora biti gnojilni oz. škropilni načrt, iz katerega je razvidno zmanjšanje porabe gnojil oz. FFS zaradi izvajanja te operacije.

### **Za operacijo PGS velja, da:**

- se lahko izvaja na delu njivskih površin, hmeljišč, trajnih nasadov oz. trajnega travinja, vendar na celem GERK;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna.

### **Na KMG mora biti:**

- prisotna ustrezna mehanizacija oz. oprema ali
- shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali
- pogodba o opravljanju strojnih storitev.

Če se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, se to ne šteje kot izpolnjevanje zahteve po uporabi ustrezne mehanizacije.

**Letno plačilo za operacijo PGS je:**

- 155,13 €/ha ne glede na to, ali se na KMG izvaja samo precizno gnojenje, ali samo precizno škropljenje, ali precizno gnojenje in precizno škropljenje.

### **Operacija NV.12 Senena prireja (SENENA)**

**Za pridobitev plačil za izvajanje operacije SENENA v tekočem letu:**

- se mora upravičenec pri organizaciji za kontrolo in certificiranje senene prireje prijaviti oz. obnoviti prijavo v kontrolo senene prireje najpozneje do 31. 12. v tekočem letu za naslednje leto (izjema za leto 2024 – do 15. 4. 2024);
- mora upravičenec v skladu s specifikacijo za seneno mleko, kozje seneno mleko ali ovčje seneno mleko ali specifikacijo za seneno meso prejeti certifikat zaščitenih kmetijskih pridelkov in živil za seneno mleko ali kozje seneno mleko ali ovčje seneno mleko ali seneno meso.

Upravičenec je v tekočem letu lahko vključen v kontrolo le pri eni organizaciji za kontrolo in certificiranje senene prireje.

Upravičenec med trajanjem obveznosti ne more zamenjati organizacije za kontrolo in certificiranje senene prireje.

Certifikat, ki je izdan v tekočem letu, se za namen izplačila zahtevkov za operacijo SENENA upošteva od 1. 1. do 31. 12. tekočega leta.

Priročnik za izvajanje operacije SENENA je dostopen na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2024/>.

**Za operacijo SENENA velja, da:**

- se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, na delu njivskih površin in na delu površin travniških sadovnjakov, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha, vendar na celem GERK;
- se površina, ki je pripisana planini ali skupnemu pašniku, ne šteje za upravičeno površino;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- mora biti povprečna letna obtežba z živino od 0,3 do 1,8 GVŽ travojedih živali na ha, na KMG pa morata biti najmanj 2 GVŽ travojedih živali.

**Letno plačilo za operacijo SENENA je:**

- 126,11 €/ha.

### **Operacija NV.13 Varovalni pasovi ob vodotokih (PAS\_VOD)**

**Zahteve za izvajanje operacije PAS\_VOD so:**

- ob vodnih telesih se z namenom ustvarjanja fizičnih preprek pri preprečevanju zanosa gnojil in FFS vzpostavi 40-metrski varovalni pas;
- uporaba gnojil in FFS v 40-metrskem varovalnem pasu ni dovoljena;
- preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst v 40-metrskem varovalnem pasu se izvaja z mehanskim zatiranjem.

### Na preostali površini zunaj 40-metrskega varovalnega pasu:

- se lahko uporabljajo samo FFS (aktivne snovi), ki so dovoljena na VVO\_I, kot izpolnjevanje te zahteve se šteje tudi, če se na GERK FFS ne uporabljajo;
- se na njivskih površinah izvaja kolobar, v katerega morajo biti v petletnem obdobju vključene najmanj tri različne kmetijske rastline kot glavni posevek, naknadni posevki se ne upoštevajo kot ena od treh različnih kmetijskih rastlin, ki morajo biti vključene v kolobar;
- zelenjadnice so v kolobar za petletno obdobje lahko vključene več kot trikrat, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključene najmanj tri različne zelenjadnice kot glavni posevek;
- njivska zelišča so v kolobar za petletno obdobje lahko vključena več kot trikrat, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključena najmanj tri različna njivska zelišča kot glavni posevek;
- so jagode v kolobar za petletno obdobje lahko vključene največ dvakrat kot glavni posevek;
- je praha na GERK z vrsto rabe »1100 – njive« lahko del kolobarja, vendar zanjo plačila za izvajanje operacije PAS\_VOD ni mogoče uveljavljati;
- jare in ozimne kmetijske rastline iste vrste se štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju;
- različni posevki koruze (koruza za zrnje, silažna koruza in sladka koruza) štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju;
- trava in travno deteljne mešanice so v kolobar lahko vključene največ trikrat, pri čemer se različne vrste trav in travno deteljnih mešanic štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju;
- je obvezen celoletni zeleni pokrov.

### Seznam aktivnih snovi, ki jih na VVO\_I ni dovoljeno uporabljati:

- |                  |                            |                  |
|------------------|----------------------------|------------------|
| • bentazon;      | • klopiralid;              | • metribuzin;    |
| • dikamba;       | • klorantraniliprol;       | • nikosulfuron;  |
| • dikloprop-p;   | • mcpa;                    | • petoksamid;    |
| • dimetaklor;    | • mekoprop-p (mcpp-p);     | • rimsulfuron;   |
| • dimetenamid-p; | • metalaksil/metalaksil-m; | • S-metolaklor;  |
| • flufenacet;    | • metamitron;              | • terbutilazin;  |
| • flurokloridon; | • metazaklor;              | • tritosulfuron. |

FFS z aktivno snovjo nikosulfuron se lahko uporabljajo, če letna količina te aktivne snovi ne presega vrednosti 40 g aktivne snovi na ha tretirane površine.

Nikosulfuron v navedeni količini po mnenju stroke ne predstavlja tveganja za spiranje v podzemno vodo. Strokovno mnenje je dostopno na povezavi <https://skp.si/novice/obvestilo-o-uporabi-ffs-ki-vkljucejejo-nikosulfuron>.

**Izjema ne velja za najožja vodovarstvena območja, kjer prepoved uporabe aktivne snovi nikosulfuron še vedno ostaja.**

**Praha** je določena v šifrantu vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in pomoči, ki je dostopen na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2024/>.

**Celoletni zeleni pokrov:**

- za celoletni zeleni pokrov se šteje, če so njivske površine pokrite z zeleno odejo najmanj 220 dni v koledarskem letu;
- v zeleni pokrov je treba vključiti dve kmetijski rastlini, eno kot glavni posevek in eno kot naknadni posevek;
- pokritost mora biti zagotovljena od 15. 11. tekočega leta do najmanj 15. 2. naslednjega leta;
- obdelava ozelenjenih njivskih površin je dovoljena po 15. 2. naslednjega leta;
- za pokritost tal se šteje, če je zelen pokrov viden na najmanj 70 % ozelenjene površine.

**Za operacijo PAS\_VOD velja, da:**

- mora biti za vsako poljino kolobar za petletno obdobje zasnovan ob vstopu v operacijo;
- se mora vsako leto izvajati na vseh njivskih površinah, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha in so na vplivnih območjih vodotokov Ledava in Ščavnica iz evidence VT\_LESA\_FFS, razen na VVO\_I, izjema so njivske površine, na katerih je vzpostavljen varovalni pas iz uredbe, ki ureja pogojenost;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na vplivnih območjih vodotokov Ledava in Ščavnica iz evidence VT\_LESA\_FFS, razen na VVO\_I;
- obtežba z živino ni relevantna.

**Letno plačilo za operacijo PAS\_VOD je:**

- 450 €/ha.

Naknadni posevek ali podsevek, za katerega se uveljavlja plačilo za shemo SOPO INP 8.05 Naknadni posevki in podsevki, se v tekočem letu lahko vključi v operacijo PAS\_VOD, vendar do plačila za to operacijo v tem letu ni upravičen.

Prezimni posevek, za katerega se uveljavlja plačilo za shemo SOPO INP 8.06 Ozelenitev ornih površin prek zime, se v tekočem letu lahko vključi v operacijo PAS\_VOD, vendar do plačila za to operacijo v tem letu ni upravičen.

## 5.3 INTERVENCIJA KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA – BIOTSKA RAZNOVRSTNOST IN KRAJINA (KOPOP\_BK)

### Uvod

Skupna kmetijska politika EU (SKP) si prizadeva za zaščito biotske raznovrstnosti s podporami za trajnostne sisteme kmetovanja. Plačila namenja izvajanju ukrepov, ki spodbujajo zeleno kmetijstvo in nadstandardne kmetijske prakse, ki prispevajo k obnavljanju, ohranjanju in krepitvi ekosistemov, povezanih s kmetijstvom.

Tem usmeritvam sledi tudi slovenski Strateški načrt SKP za obdobje 2023–2027 (SN SKP 2023–2027), ki z operacijami intervencije Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – Biotska raznovrstnost in krajina (KOPOP\_BK), prispeva k ohranjanju travniških habitatnih tipov in vrst, katerih stanje ohranjenosti je neposredno odvisno od izvajanja ustrezne in njim prilagojene kmetijske rabe.

### Namen intervencije

Namen intervencije KOPOP\_BK je spodbujanje izvajanja nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki prispevajo k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti.

### Operacije

**Intervencija KOPOP\_BK vključuje 15 operacij:**

- BK.1 Posebni traviščni habitati (operacija HAB);
- BK.2 Traviščni habitati metuljev (operacija MET);
- BK.3 Steljniki (operacija STE);
- BK.4 Mokrotni traviščni habitati (operacija HABM);
- BK.5 Ohranjanje mokrišč in barij (operacija MOKR\_BAR);
- BK.6 Suhi kraški travniki in pašniki (operacija SUHI\_KTP);
- BK.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki (operacija VTSA);
- BK.8 Strmi travniki (operacija S50);
- BK.9 Grbinasti travniki (operacija GRB);
- BK.10 Ohranjanje mejic (operacija MEJ);
- BK.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst (operacija ITRV);
- BK.12 Sobivanje z velikimi zvermi (operacija ZVE);
- BK.13 Planinska paša (operacija PP);
- BK.14 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (operacija VTR);
- BK.15 Ohranjanje suhih travišč (operacija SUHA\_TRAV).

**Vstop v operacije:** V operacije intervencije KOPOP\_BK je mogoče vstopiti v letih 2024–2025, razen v operacijo SUHA\_TRAV, v katero bo mogoče vstopiti v letu 2025. Obveznost izvajanja operacij traja:

- 5 let pri vstopu v letu 2024 in
- 4 leta pri vstopu v letu 2025,

z določenimi izjemami, kot so višja sila ali izjemne okoliščine, prenos površin, prenos kmetijskega gospodarstva (KMG).

**Vrsta rabe:** Operacije intervencije KOPOP\_BK se izvajajo na GERK z vrstami rabe, določenimi v šifrantu vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in pomoči, ki je dostopen na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letu-2024/>.

**Analiza tal in gnojilni načrt:** Upravičencu, ki se vključi le v izvajanje operacij HAB, MET, STE, HABM, MOKR\_BAR, SUHI\_KTP, VTSA, S50, GRB, MEJ, ITRV, VTR in SUHA\_TRAV analize tal in gnojilnega načrta ni treba izdelati. Analizo tal in gnojilni načrt je treba izdelati najpozneje do poteka roka za oddajo zbirne vloge za tekoče – za leto 2024 je to do 10. 7. 2024.

**Splošni pogoji** za izvajanje operacij intervencije KOPOP\_BK so opisani v poglavju 5.1 v velikih navodilih za leto 2024.

**Vpogled v evidence območij**, na katerih se izvaja posamezna operacija, je mogoč na spletnem pregledovalniku, ki je dostopen na povezavi <http://rkg.gov.si/GERK/WebView/>.

### **Zahteve za izvajanje posameznih operacij**

#### **Operacija BK.1 Posebni traviščni habitati (HAB)**

**Operacija HAB se izvaja v dveh stopnjah zahtevnosti:**

- stopnja I (HAB\_1);
- stopnja II (HAB\_2).

Med trajanjem obveznosti je mogoč prehod iz stopnje zahtevnosti I v stopnjo zahtevnosti II operacije HAB, ne pa tudi obratno. Če se upravičenec odloči za ta prehod, za preostanek trajanja obveznosti izvaja stopnjo zahtevnosti II operacije HAB.

#### **Za HAB\_1 in HAB\_2 velja, da:**

1. sta košnja in paša dovoljeni od:
  - 20. 5. tekočega leta na območju slovenske Istre,
  - 30. 5. tekočega leta na območjih območja Bela Krajina, Boč – Haloze – Donačka gora, Boletina – velikonočnica, Črete, Dobljčica, Dobrava – Jovsi, Drava, Dravinja s pritoki, Goričko, Goriška Brda, Haloze – vinorodne, Kožbana, Krakovski gozd – Šentjernejsko polje, Kras 1, Lahinja, Ličenca pri Poljčanah, Marindol, Mirna, Mura, Nanoščica, Osrednje Slovenske gorice, Pregara – travišča, Reka, Soča z Volarjo, Stobe – Breg, Trnovski gozd – Nanos 1, Trnovski gozd – Nanos 2, Vejar, Vrbinja in Vrhoveljska planina,
  - 10. 6. tekočega leta na območjih Belški potok, Češeniške gmajne z Rovščico, Črna dolina pri Grosuplju, Črni potok, Grad Brdo – Preddvor, Huda luknja, Kočevsko, Kozjansko, Ljubljansko barje, Mišja dolina, Notranjski trikotnik 1, Polhograjsko hribovje, Radensko polje – Viršnica, Rašica, Ribniška dolina, Rinža, Sava Medvode – Kresnice, Šmarna gora, Vitanje – Oplotnica, Vzhodni Kozjak in Zadnje struge pri Suhadolah,
  - 20. 6. tekočega leta na območjih Banjšice, Bloščica, Bohinjska Bistrica in Jereka, Bohor, Čemšeniška planina, Gorjan- ci – Radoha, Kras 2, Krimsko hribovje – Menišija, Kum, Menina, Mrzlica, Notranjski trikotnik 2, Notranjski trikotnik 3, Razbor, Trnovski gozd – Nanos 3 in Zahodni Kozjak,
  - 30. 6. tekočega leta na območjih Breginjski Stol, Julijske Alpe, Kamniško – Savinjske Alpe, Karavanke, Pohorje in Ratitovec;
2. mulčenje ni dovoljeno čez vse leto;
3. je obvezno spravilo travinja, če se izvaja košnja;
4. uporaba FFS ni dovoljena čez vse leto;
5. uporaba mineralnih gnojil ni dovoljena čez vse leto;
6. letni vnos dušika iz organskih gnojil ne sme preseči 40 kg na ha (za izpolnjevanje te zahteve se šteje tudi, če se na GERK gnojila ne uporabljajo);

7. je v primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oz. obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje in paše v okviru te operacije in v skladu z navodili za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst;
8. na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oz. se širiti na druge načine;
9. uporaba FFS in mineralnih gnojil ni dovoljena na celem GERK;
10. se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
11. se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
12. se izvaja na območjih posebnih traviščnih habitatov iz evidenc HAB\_20\_05, HAB\_30\_05, HAB\_10\_06, HAB\_20\_06, in HAB\_30\_06;
13. obtežba z živino ni relevantna.

**Pri HAB\_2 je treba upoštevati tudi, da:**

- se za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha pusti nepokošen pas, ki mora predstavljati 5 do 10 % površine GERK in na najožjem delu ne sme biti ožji od 5 m;
- se mora nepokošen pas vzpostaviti ob vsaki košnji, pokosi se ga ob naslednji košnji, ko se vzpostavi nov nepokošen pas obvezno na drugem delu travnika;
- je po košnji predhodnega nepokošenega pasu obvezno tudi spravilo travinja;
- na nepokošenem pasu paša ni dovoljena;
- mora biti nepokošen pas vedno na drugem delu travnika;
- se trava pospravi kot mrva;
- siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena;
- je treba izdelati skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi in jih hraniti na KMG.

**Pri HAB\_2 mora upravičenec na KMG hraniti:**

- skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

**Letno plačilo za operacijo HAB je za:**

- HAB\_1: 312,90 €/ha;
- HAB\_2: 362,03 €/ha.

**Letno plačilo za operacijo HAB je v kombinaciji:**

1. z intervencijo ekološko kmetovanje za:
  - HAB\_1: 156,45 €/ha,
  - HAB\_2: 181,02 €/ha;
2. s shemo SOPO INP 8.01 Ekstenzivno travinje za:
  - HAB\_1: 276,38 €/ha,
  - HAB\_2: 325,51 €/ha.

Navodila za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst so dostopna na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2024/>.



## **Operacija BK.2 Traviščni habitati metuljev (MET)**

**Operacija MET se izvaja v dveh stopnjah zahtevnosti:**

- stopnja I (MET\_1);
- stopnja II (MET\_2).

Med trajanjem obveznosti je mogoč prehod iz stopnje zahtevnosti I v stopnjo zahtevnosti II operacije MET, ne pa tudi obratno. Če se upravičenec odloči za ta prehod, za preostanek trajanja obveznosti izvaja stopnjo zahtevnosti II operacije MET.



Vir: arhiv MKGP

**Za MET\_1 in MET\_2 velja, da:**

- košnja ni dovoljena od 15. 6. do 15. 9. tekočega leta, na Ljubljanskem barju pa od 15. 6. do 1. 9. tekočega leta;
- paša, mulčenje in gnojenje niso dovoljeni čez vse leto;
- uporaba FFS ni dovoljena čez vse leto;
- je obvezno je spravilo travinja;
- sta v primeru posamičnega pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst obvezni dve košnji, ena do 15. 6. tekočega leta in druga po 15. 9. tekočega leta (za Ljubljansko barje po 1. 9. tekočega leta);
- na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oz. se širiti na druge načine;
- paša, mulčenje in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celém GERK;
- se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja na območjih traviščnih habitatov metuljev iz evidence MET\_15\_6\_1\_9 in evidence MET\_15\_6\_15\_9;
- obtežba z živino ni relevantna.

**Pri MET\_2 je treba upoštevati tudi, da:**

- se za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha se pusti nepokošen pas, ki mora predstavljati 5 do 10 % površine GERK in na najožjem delu ne sme biti ožji od 5 m;
- se mora nepokošen pas vzpostaviti ob vsaki košnji, pokosi se ga ob naslednji košnji, ko se vzpostavi nov nepokošen pas obvezno na drugem delu travnika;
- po košnji predhodnega nepokošenega pasu, je obvezno tudi spravilo travinja;
- nepokošen pas mora biti vedno na drugem delu travnika;
- se trava pospravi kot mrva;
- siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena;
- je treba izdelati skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi in jih hraniti na KMG.

**Pri MET\_2 mora upravičenec na KMG hraniti:**

- skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

**Letno plačilo za operacijo MET je za:**

- MET\_1: 394,20 €/ha;
- MET\_2: 422,06 €/ha.

### **Letno plačilo za operacijo MET je v kombinaciji:**

1. z intervencijo ekološko kmetovanje za:
  - MET\_1: 197,10 €/ha,
  - MET\_2: 211,03 €/ha;
2. s shemo SOPO INP 8.01 Ekstenzivno travinje za:
  - MET\_1: 357,68 €/ha,
  - MET\_2: 385,54 €/ha.

Navodila za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst so dostopna na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2024/>.

### **Operacija BK.3 Steljniki (STE)**

#### **Operacija STE se izvaja v dveh stopnjah zahtevnosti:**

- stopnja I (STE\_1);
- stopnja II (STE\_2).

Med trajanjem obveznosti je mogoč prehod iz stopnje zahtevnosti I v stopnjo zahtevnosti II operacije STE, ne pa tudi obratno. Če se upravičenec odloči za ta prehod, za preostanek trajanja obveznosti izvaja stopnjo zahtevnosti II operacije STE.

#### **Za STE\_1 in STE\_2 velja, da:**

- se košnja se izvaja mozaično, vsako leto se pokosi del površine travnika (med 40 in 60 %), pri čemer se travnik za namene mozaične košnje ne sme razpoloviti na robni in osrednji del;
- krožna košnja travnika ni dovoljena, isti del površin ne sme ostati nepokošen dve leti zaporedoma;
- je košnja je dovoljena od 1. 8. tekočega leta;
- gnojenje, mulčenje in paša niso dovoljeni čez vse leto;
- je obvezno spravilo travinja;
- nasipavanje travnikov ni dovoljeno (npr. z zemljino ali drugim odpadnim oz. gradbenim materialom);
- je dovoljeno zatavljanje oz. dosejevanje travnikov s senenim drobirjem iz istega travnika ali okoliških travnikov, ne pa s komercialnimi travnimi in drugimi mešanici (npr. travno deteljne mešanice, deteljno travne mešanice, mešanice trav) ni dovoljeno;
- je v primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oz. obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovne omejitve košnje v okviru te operacije in v skladu z navodili za odstranjevanje;
- na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oz. se širiti na druge načine;
- je treba izdelati skice travnika z vrisanimi deli, na katerih se izvaja košnja, in jih hraniti na KMG;
- paša, mulčenje in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celem GERK;
- se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK, pri čemer isti del GERK ne sme biti nepokošen dve leti zaporedoma;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja na območjih steljnikov iz evidence STE;
- obtežba z živino ni relevantna.

**Pri STE\_2 je treba upoštevati tudi, da:**

- se trava pospravi kot mrva;
- siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena.

**Upravičenec mora na KMG hraniti:**

- skice travnika z vrisanimi deli, na katerih se izvaja košnja.

**Letno plačilo za operacijo STE je za:**

- STE\_1: 476 €/ha;
- STE\_2: 526 €/ha.

**Letno plačilo za operacijo STE je v kombinaciji:**

1. z intervencijo ekološko kmetovanje za:
  - STE\_1: 238 €/ha,
  - STE\_2: 263 €/ha;
2. s shemo SOPO INP 8.01 Ekstenzivno travinje za:
  - STE\_1: 439,48 €/ha,
  - STE\_2: 489,48 €/ha.

Navodila za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst so dostopna na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2024/>.

**Operacija BK.4 Mokrotni traviščni habitati (HABM)****Operacija HABM se izvaja v dveh stopnjah zahtevnosti:**

- stopnja I (HABM\_1);
- stopnja II (HABM\_2).

Med trajanjem obveznosti je mogoč prehod iz stopnje zahtevnosti I v stopnjo zahtevnosti II operacije HABM, ne pa tudi obratno. Če se upravičenec odloči za ta prehod, za preostanek trajanja obveznosti izvaja stopnjo zahtevnosti II operacije HABM.

**Za HABM\_1 in HABM\_2 velja, da:**

- je košnja dovoljena od 30. junija tekočega leta;
- je obvezno spravilo travinja;
- paša, mulčenje in gnojenje niso dovoljeni čez celo leto;
- uporaba FFS ni dovoljena čez vse leto;
- je v primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oz. obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje v okviru te operacije in v skladu z navodili za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst;
- na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oz. se širiti na druge načine;
- paša, mulčenje in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celém GERK;
- se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja na območjih mokrotnih traviščnih habitatov iz evidence HABM;
- obtežba z živino ni relevantna.

**Pri HABM\_2 je treba upoštevati tudi, da:**

- za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha se pusti nepokošen pas, ki mora predstavljati 5 do 10 % površine GERK in na najožjem delu ne sme biti ožji od 5 m;
- se mora nepokošen pas vzpostaviti ob vsaki košnji, pokosi se ob naslednji košnji, ko se vzpostavi nov nepokošen pas obvezno na drugem delu travnika;
- je po košnji predhodnega nepokošenega pasu, obvezno tudi spravilo travinja;
- mora biti nepokošen pas vedno na drugem delu travnika;
- se trava pospravi kot mrva, siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena;
- je treba izdelati skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

**Pri HABM\_2 mora upravičenec na KMG hraniti:**

- skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

**Letno plačilo za operacijo HABM je za:**

- HABM\_1: 320,80 €/ha;
- HABM\_2: 372 €/ha.

**Letno plačilo za operacijo HABM je v kombinaciji:**

1. z intervencijo ekološko kmetovanje za:
  - HABM\_1: 160,40 €/ha,
  - HABM\_2: 186 €/ha;
2. s shemo SOPO INP 8.01 Ekstenzivno travinje za:
  - HABM\_1: 284,28 €/ha,
  - HABM\_2: 335,48 €/ha.

Navodila za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst so dostopna na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2024/>.

**Operacija BK.5 Ohranjanje mokrišč in barij (MOKR BAR)****Zahteve za izvajanje operacije MOKR\_BAR so:**

- obvezna je dvakratna košnja med trajanjem obveznosti;
- košnji se ne smeta izvajati dve leti zapored;
- v letu, ko se izvaja košnja, se lahko izvede samo ena košnja;
- obvezno je spravilo travinja;
- paša, gnojenje in uporaba FFS so prepovedani čez vse leto;
- v primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oz. jih obvezno pokositi za omejevanje njihovega širjenja v skladu z navodili za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst;
- na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oz. se širiti na druge načine;
- preprečevati je treba širjenje zaraščanja s sosednjih površin.

### Za operacijo MOKR\_BAR velja, da:

- paša in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celem GERK;
- se lahko izvaja na delu površin mokrišč in barij, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti uredbe ne sme spreminjati;
- se izvaja na območju pojavljanja mokrišč in barij iz evidence MOBA;
- obtežba z živino ni relevantna.



Vir: arhiv MKGP

### Letno plačilo za operacijo MOKR\_BAR

je:

- 337,60 €/ha.

### Letno plačilo za operacijo MOKR\_BAR v kombinaciji:

- s shemo INP 8.01 Ekstenzivno travinje je 301,08 €/ha.

Navodila za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst in priročnik za izvajanje operacije MOKR\_BAR so dostopni na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2024/>.

### Operacija BK.6 Suhi kraški travniki in pašniki (SUHI KTP)

#### Pri izvajanju operacije SUHI\_KTP mora upravičenec:

- imeti ob vstopu v operacijo izdelan načrt košnje oz. paše, s katerim ob pomoči kmetijskega svetovalca za travništvo oz. pašništvo določi predviden terminski načrt košnje oz. paše na posameznih čredinkah;
- pri pripravi načrta košnje oz. paše upoštevati, da se v obdobju dovoljene košnje in paše lahko izvedeta dve košnji ali ena košnja in ena paša ali dve paši.

#### Zahteve za izvajanje operacije SUHI\_KTP so:

1. košnja in paša nista dovoljeni od 15. 11. predhodnega leta do:
  - 20. 5. tekočega leta na območju Slovenska Istra,
  - 30. 5. tekočega leta na območjih Kras in Trnovski gozd – Nanos 2,
  - 10. 6. tekočega leta na območju Notranjski trikotnik 1,
  - 20. 6. tekočega leta na območjih Banjšice travišča, Kras 2, Notranjski trikotnik 2, Trnovski gozd – Nanos 3;
2. druga košnja ali paša se lahko opravi najmanj 5 tednov po zaključku prve košnje ali paše;
3. pri košnji je treba upoštevati, da:
  - se izvaja od enega roba travnika proti drugemu ali od sredine travnika proti zunanjemu robu travnika,
  - se pokošena trava odstrani s travnika in pospravi kot seno – ročno, z nakladalko ali kot bale suhega sena,
  - mulčenje kot glavna oblika obdelave, ni dovoljeno;
4. pri paši je treba upoštevati, da:
  - se mora izvajati po čredinkah, pri čemer so živali na posamezni čredinki v tekočem letu lahko prisotne največ 14 dni ob prvi paši in največ 14 dni ob drugi paši,

- se na travniku ne smejo pojavljati znaki prepašenosti, kot so gole zaplate prsti in paša do korenin,
  - se po končanem obdobju paše po potrebi opravi čistilna košnja, ki se v primeru, da se izvede z mulčenjem, lahko opravi od 1. 9. tekočega leta in najpozneje do 15. 11. tekočega leta,
  - se živali na pašniku dodatno ne krmi, razen z mineralno-vitaminskimi dodatki,
  - živali ne smejo biti na golih ali blatnih tleh,
  - paša gojene divjadi v oborah in domačih prašičev ni dovoljena,
  - mora upravičenec ustrezno poskrbeti za varnost svojih živali;
5. gnojenje in uporaba FFS nista dovoljena čez vse leto;
  6. požiganje travnika oz. pašnika ni dovoljeno;
  7. travnika oz. pašnika ni dovoljeno dosejevati z neavtohtonimi oz. komercialnimi travnimi mešanicami, lahko pa s senenim drobirjem iz istega travnika ali okoliških travnikov;
  8. se čiščenje za omejevanje velikosti lesnih struktur lahko izvaja med 1. 9. tekočega leta in 1. 3. naslednjega leta, pri čemer se prednostno ohranjajo grmovne vrste s plodovi v obliki jagod, kot sta glog (*Crataegus sp.*) in črni trn (*Prunus spinosa*), ki se redno redčijo na dve do tri leta, posekana lesna biomasa pa se odstrani s površine;
  9. v primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oz. jih obvezno pokositi za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje in paše v okviru te operacije in v skladu z navodili za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst;
  10. prednostno se odstranjujeta invazivni tujerodni vrsti veliki pajesen (*Ailanthus altissima*) in raznozobi grint (*Senecio inaequidens*);
  11. na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oz. se širiti na druge načine.

**Za operacijo SUHI\_KTP velja, da:**

- mulčenje in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celem GERK;
- požiganje travnika oz. pašnika ni dovoljeno na celem GERK;
- se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja na območjih kraških travnikov in pašnikov iz evidence KRAS\_20\_5, KRAS\_30\_5, KRAS\_10\_6 in KRAS\_20\_6;
- obtežba z živino ni relevantna.

**Upravičenec mora na KMG hraniti:**

- načrt košnje oz. paše.

**Letno plačilo za operacijo SUHI\_KTP je:**

- 249 €/ha.

**Letno plačilo za operacijo SUHI\_KTP je v kombinaciji s shemo SOPO:**

- INP 8.01 Ekstenzivno travinje 212,48 €/ha.
- INP 8.02 Tradicionalna raba travinja 128,66 €/ha.

Navodila za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst in priložnik za izvajanje operacije SUHI\_KTP so dostopni na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2024/>.

## Operacija BK.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki (VTSA)

### Zahteve za izvajanje operacije VTSA so:

- zatavljenost sadovnjakov z negovano ledino;
- kosna ali pašna raba zatavljenih površin (tudi pod krošnjami dreves);
- nega dreves in obnova nasadov;
- če se drevo posuši ali odmre, pri dopolnjevanju praznih mest ni dovoljeno uporabljati šibko rastočih podlag;
- pri dopolnjevanju praznih mest se sadijo vsaj 3 leta stara sadna drevesa, ki že imajo izoblikovano krošnjo, pri čemer se lahko uporabijo lastno pridelane sadike sadnih dreves;
- oživitvena rez mora biti opravljena v prvem ali drugem letu trajanja obveznosti;
- odstranjevanje bele omele, bršljana in drugih ovijalk;
- zapiranje dupel na sadnem drevju ni dovoljeno;
- uporabljajo se lahko samo FFS in drugi pripravki za varstvo rastlin, ki so dovoljeni v ekološki pridelavi, v skladu z Izvedbeno uredbo 2021/1165/EU;
- insekticidi, ki so dovoljeni v ekološki pridelavi v skladu z Izvedbeno uredbo 2021/1165/EU, se lahko uporabijo največ dvakrat letno;
- gostota dreves je od najmanj 50 do največ 200 dreves na ha.

Oživitvena rez ni potrebna, če so drevesa redno vzdrževana in negovana.

Če se na GERK FFS in insekticidi ne uporabljajo, se to šteje kot izpolnjevanje zahteve.

Ekstenzivni sadovnjak se šteje za visokodebelnega, kadar je 25 ali več sadnih dreves na ha posajenih na srednjih in bujnih podlagah.

Za vzpostavitev in obnovo visokodebelnih travniških sadovnjakov so primerne naslednje podlage:

Sadna vrsta	Podlaga
Bezeg	Lastne korenine, sejanec
Breskev	Sejanec, sejanec (vinogradniška breskev)
Citrusi (limonovec, mandarinovec, pomarančevcevec)	Citranz
Češnja	Colt, divja češnja, rešeljika, lastne korenine, sejanec
Dren	Lastne korenine, sejanec
Granatno jabolko	Lastne korenine, sejanec
Grenivka	Trolistna divja pomaranča ( <i>Poncirus trifoliata</i> (L.) Raf.)
Hruška	Kutina BA, kutina MA, kutina MC, lastne korenine, sejanec
Jablana	Lastne korenine, M1, M7, M11, M16, MM106, MM111, sejanec
Kaki	Sejanec, sejanec ( <i>Diospyros kaki</i> ), sejanec ( <i>Diospyros date plum</i> ), sejanec ( <i>Diospyros virginiana</i> )
Kostanj	Lastne korenine, sejanec ( <i>Castanea sativa</i> x <i>Castanea crenata</i> )
Kutina	Kutina BA, kutina MA, lastne korenine, sejanec
Leska	Lastne korenine, sejanec
Mandelj	Bodeči mandljevcevec, breskev, lastne korenine
Marelica	Bela sliva, Cibora, Damascenka, domača češplja, sejanec
Murva	Lastne korenine, sejanec
Nashi	Lastne korenine, sejanec
Nektarina	Damascenka 1869, sejanec, sejanec (vinogradniška breskev)
Nešplja	Kutina BA, kutina MA, kutina MC, lastne korenine
Oljka	Lastne korenine, sejanec
Oreh	Sejanec, sejanec ( <i>Juglans regia</i> )

Sadna vrsta	Podlaga
Rakitovec	Lastne korenine
Skorš	Lastne korenine
Sliva/češplja	Bela sliva, lastne korenine, Mirabolana, Požegača, sejanec
Smokva (figa)	Lastne korenine, sejanec
Šipek	Lastne korenine, sejanec
Višnja	Colt, rešeljika, lastne korenine, sejanec
Žižula	Lastne korenine, sejanec

**Za operacijo VTSA velja, da:**

- se mora vsako leto izvajati na delu površin visokodebelnih travniških sadovnjakov, vendar na celem GERK;
- se lokacija izvajanja zahteve med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna.

**Upravičenec mora na KMG hraniti:**

- v primeru dopolnjevanja praznih mest v visokodebelnih travniških sadovnjakih deklaracije podlag in deklaracije sadik sadnih dreves.

**Letno plačilo za operacijo VTSA je:**

- 192 €/ha.

**Letno plačilo za operacijo VTSA je v kombinaciji:**

- z intervencijo ekološko kmetovanje (visokodebelni travniški sadovnjaki) 151 €/ha.

**Operacija BK.8 Strmi travniki (S50)**

**Zahteve za operacije S50 so:**

- obvezna sta najmanj enkratna košnja (ročna ali s specialno mehanizacijo) in spravilo (ročno ali s specialno mehanizacijo) letno;
- od 15. 8. do 15. 11. tekočega leta se lahko izvaja jesenska paša živali, pri čemer je treba zagotoviti, da ne prihaja do pregaženosti oz. prepašenosti;
- letni vnos dušika iz organskih gnojil ne sme preseči 40 kg na ha;
- uporaba mineralnih gnojil in FFS ni dovoljena čez vse leto.

**Za operacijo S50 velja, da:**

- se izvaja na površinah travnikov z nagibom 50 % ali več;
- uporaba mineralnih gnojil in FFS ni dovoljena na celem GERK;
- omejitev vnosa dušika iz organskih gnojil velja za ves GERK;
- je do plačila upravičena površina v obsegu najmanj 0,1 ha površine GERK;
- se mora vsako leto izvajati na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja zahteve med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- mora biti povprečna letna obtežba z živino 0 do 1,2 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin.

**Letno plačilo za operacijo S50 je:**

- 245,46 €/ha.



**Letno plačilo za operacijo S50 je v kombinaciji:**

- z operacijo HAB je pri HAB\_1 in HAB\_2 130 €/ha;
- z operacijo MET je MET\_1 in MET\_2 120 €/ha;
- z operacijo STE je pri STE\_1 in STE\_2 130 €/ha;
- z operacijo VTSA je znaša 140 €/ha;
- s shemo INP 8.01 Ekstenzivno travinje 208,94 €/ha;
- s shemo INP 8.02 Tradicionalna raba travinja 125,12 €/ha.

Pri jesenski paši ne sme prihajati do pregaženosti oz. prepašenosti površin, saj bo v nasprotnem primeru treba zgornjo mejo obtežbe znižati pod 1,2 GVŽ/ha.

V skladu s SN SKP 2023–2027 mora agencija spremljati vpliv zgornje meje obtežbe na stanje strmih travnikov. V ta namen bo okrepila preglede na kraju samem v tekočem letu in o ugotovitvah pripravila poročilo najpozneje do 1. junija naslednjega leta. Na podlagi tega poročila se bo v primeru ugotovljenih negativnih vplivov zgornje meje obtežbe na travno rušo, ta meja ustrezno znižala, da se prepreči pregaženost oz. prepašenost površin.

**Operacija BK.9 Grbinasti travniki (GRB)****Zahteve za izvajanje operacije GRB so:**

- obvezna sta najmanj enkratna raba letno in spravilo v primeru košnje;
- dovoljena je paša, pri čemer na površini, na kateri se pasejo živali, ne smejo biti vidni znaki prepašenosti oz. pregaženosti;
- pašne ostanke je treba odstraniti najpozneje do 15. 11. tekočega leta;
- letni vnos dušika iz organskih gnojil ne sme preseči 40 kg na ha;
- uporaba mineralnih gnojil in FFS ni dovoljena čez vse leto.

Pašni ostanki so (manjše) površine, ki so tudi ob koncu pašne sezone ostale nepopašene (najpogosteje zaradi rastlin, ki jih živali ne marajo, ker so trnaste, strupene, ...). Te ostanke je treba po koncu pašne sezone odstraniti, saj se lahko na teh delih začne zaraščanje ali širjenje neupravičenih površin.

**Za operacijo GRB velja, da:**

- se mora vsako leto izvajati na delu površin trajnega travinja, vendar na celem GERK;
- omejitev vnosa dušika iz organskih gnojil velja za ves GERK;
- se lokacija izvajanja zahteve med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območjih grbinastih travnikov iz evidence GRB;
- obtežba z živino ni relevantna.

**Letno plačilo za operacijo GRB je:**

- 276,02 €/ha.

**Letno plačilo za operacijo GRB je v kombinaciji:**

- z operacijo HAB pri HAB\_1 in HAB\_2 53 €/ha;
- s shemo INP 8.02 Tradicionalna raba travinja 155,68 €/ha.

### **Operacija BK.10 Ohranjanje mejic (MEJ)**

Operacija MEJ se izvaja na grafičnih enotah krajinskih značilnosti z vrsto rabe »1520 – mejica«, ki so pripisane k posameznemu GERK v RKG in so pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti. V evidenci krajinske značilnosti za pogojenost in ukrepe kmetijske politike mora biti mejica opredeljena za izvajanje intervencije KOPOP\_BK.

#### **Pri izvajanju operacije MEJ je treba upoštevati, da:**

- se plačilo lahko uveljavlja za površino mejice, katere velikost je večja ali enaka 25 m<sup>2</sup>;
- je mejico treba obrezovati in redčiti vsaj vsako drugo leto;
- je mejico treba obrezovati tako, da se ta ne poškoduje in se ne prekine njena zveznost.

#### **Za operacijo MEJ velja, da:**

- se mora vsako leto izvajati na celem GERK;
- se lokacija izvajanja operacije med trajanjem obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja na območjih iz evidence EKRZ;
- obtežba z živino ni relevantna.

#### **Letno plačilo za operacijo MEJ je:**

- 450 €/ha.

Upravičenec plačilo lahko uveljavlja za mejico, ki je pripisana posameznemu GERK, in leži na zemljišču, za katero ima pravico uporabe in to mejico vzdržuje v skladu z zahtevami za izvajanje operacije MEJ.



Vir: arhiv MKGP

## **Operacija BK.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst (ITRV)**

### **Zahteve za izvajanje operacije ITRV so:**

- 1.** v operacijo se lahko vključi GERK, na katerem je ob vstopu več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, kot so predvsem:
  - ambrozija/pelinolistna žvrklja (*Ambrosia artemisifolia*),
  - enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*),
  - češki dresnik (*Fallopia bohemica*),
  - japonski dresnik (*Fallopia japonica*),
  - kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis*),
  - navadna barvilnica (*Phytolacca americana*),
  - orjaška zlata rozga (*Solidago gigantea*),
  - rudbekija/deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia laciniata*),
  - sahalinski dresnik (*Fallopia sachalinensis*),
  - sirska svilnica (*Asclepias syriaca*),
  - veliki pajesen (*Ailanthus altissima*),
  - žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera*);
- 2.** kositi je treba najmanj štirikrat letno, obvezno pred cvetenjem invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst;
- 3.** paša in mulčenje nista dovoljena čez vse leto;
- 4.** površin z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami ni dovoljeno gnojiti z organskimi in mineralnimi gnojili čez vse leto;
- 5.** invazivne tujerodne rastlinske vrste se po košnji odstranijo s travnika v skladu z navodili za ravnanje z ostanki invazivnih tujerodnih rastlin;
- 6.** v četrtem in petem letu trajanja obveznosti je treba površino zatraviti s senenim drobirjem z dela istega travnika ali okoliških travnikov, ki ne vključuje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.

Pri ravnanju z ambrozijo/pelinolistno žvrkljo (*Ambrosia artemisifolia*) je treba upoštevati Odredbo o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia* (Uradni list RS, št. 63/10), ki je dostopna na povezavi <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ODRE2061>.

### **Za operacijo ITRV velja, da:**

- se mora vsako leto izvajati na celem GERK, na katerem je več kot 30 % površine prerasle s prej naštetimi invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami;
- se lokacija izvajanja zahteve med trajanjem obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja na območjih iz evidenc HAB\_20\_5, HAB\_30\_5, HAB\_10\_6, HAB\_20\_6, HAB\_30\_6, MET\_15\_6\_1\_9, MET\_15\_6\_15\_9, STE, HABM, VTR in SUHT;
- obtežba z živino ni relevantna.

Navodila za ravnanje z ostanki invazivnih tujerodnih rastlin so dostopna na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2024/>.

Podrobnejši opis invazivnih tujerodnih rastlin je v brošuri Invazivne rastline in kmetijstvo, ki je dostopna na povezavi <https://skp.si/download/invazivke-brosuraa5-20032018-web-pdf>.

## **Operacija BK.12 Sobivanje z velikimi zvermi (ZVE)**

**Operacija ZVE vključuje tri načine varovanja črede pred napadi velikih zveri, in sicer varovanje:**

- z elektroograjami in elektromrežami (ZVE\_OGRM);
- s pastirjem (ZVE\_PAST);
- s pastirskimi psi (ZVE\_PSI).

ZVE\_OGRM se izključuje z ZVE\_PAST in ZVE\_PSI, ZVE\_PAST in ZVE\_PSI pa se lahko dopolnjujeta.

**Pri izvajanju ZVE\_OGRM je treba upoštevati, da:**

- mora biti ograja zgrajena iz visokih elektromrež višine vsaj 160 cm in pod električno napetostjo najmanj 5 kV ves dan, podnevi in ponoči, tudi ko živali niso v ograji (v nadaljnjem besedilu: ograja iz varovalnih elektromrež);
- se lahko uporabljajo staje oz. stalne ograde iz betonskega železa višine vsaj 160 cm, ki onemogočajo fizični dostop velikih zveri do živali;
- je treba živali zjutraj spustiti iz nočne ograje, zvečer pa jih spet zbrati na pašniku in zapreti v ogrado, razen če se ograja iz varovalnih elektromrež uporablja tudi kot dnevna ograja;
- morajo biti površine pasene;
- se ograja iz varovalnih elektromrež lahko uporablja tudi kot dnevna ograja;
- je treba ograjo iz varovalnih elektromrež premestiti vsakokrat, ko sta travna ruša in zemljišče pogažena.

**Pri izvajanju ZVE\_PAST je treba upoštevati, da:**

- se varovanje črede pred napadi velikih zveri izvaja ob prisotnosti pastirja;
- morajo biti površine pasene;
- se živali čez noč ali ob odsotnosti pastirja zapre na varno v hlev, ki preprečuje dostop zverem, ogrado iz varovalne elektromreže ali stalno ogrado iz betonskega železa;
- je treba pripraviti izjavo o prisotnosti pastirjev.

Obrazec **izjave o prisotnosti pastirjev** za potrebe izvajanja operacij – sobivanje z velikimi zvermi in planinska paša mora vsebovati najmanj podatke o:

- zagotovitvi prisotnosti pastirja oz. pastirjev ob čredi;
- obdobju prisotnosti pastirja oz. pastirjev ob čredi.

**Pri izvajanju ZVE\_PSI je treba upoštevati, da:**

- se čredo pred napadi velikih zveri varuje z najmanj tremi pastirskimi psi;
- ko pastir ni prisoten ob čredi, ki jo varujejo pastirski psi, mora biti čreda s pastirskimi psi zavarovana z ogrado, ki onemogoča pobeg črede in psov s pašnika;
- mora ob ogradi, v kateri so pastirski psi, na vhodu in na predelih, kjer bi lahko mimoidoči prišli v neposredno bližino pašnika, stati opozorilna tabla, ki mimoidoče opozarja na prisotnost pastirskih psov;
- pastirski psi ne potrebujejo prisotnosti pastirja, omogočeno pa jim mora biti prosto gibanje brez priveza.

### **Za vse tri načine varovanja črede velja, da:**

- je treba izdelati načrt ureditve pašnika in paše;
- se morajo vsako leto izvajati na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti lahko spreminja;
- se izvajajo na območju pojavljanja medveda, volka in risa iz evidenc MEDO, VOLK in RIS;
- mora biti povprečna letna obtežba z živino od 0,2 do 1,8 GVŽ travojedih živali na ha kmetijskih površin.

Obrazec **načrta ureditve pašnika in paše** mora vsebovati najmanj podatke o:

- pašniku;
- površinah v uporabi;
- številu čredink;
- številu živali na paši;
- številu pastirjev;
- obdobju paše;
- povprečni obtežbi z GVŽ.

### **Na KMG je treba hraniti:**

- načrt ureditve pašnika in paše;
- pri ZVE\_PAST tudi izjavo o prisotnosti pastirja.

Živali morajo biti na izbran način varovane ves čas prisotnosti na površini, za katero je bil oddan zahtevek za plačilo.

### **Letno plačilo za operacijo ZVE je za:**

- ZVE\_OGRM: 118,64 €/ha;
- ZVE\_PAST: 269,20 €/ha;
- ZVE\_PSI: 85,60 €/ha.

Obrazec načrta ureditve pašnika in paše ter obrazec izjave o prisotnosti pastirjev sta dostopna na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2024/>.

Brošura Varovanje drobnice pred velikimi zvermi je lahko pripomoček pri izvajanju te operacije, dostopna pa je na povezavi <https://skp.si/download/varovanje-drobnice-pred-velikimi-zvermi-koncna-spletna-pdf>.

### **Operacija BK.13 Planinska paša (PP)**

#### **Operacija PP vključuje planinsko pašo:**

- po čredinkah (PP\_CRED);
- s pastirjem (PP\_PAST).

#### **Zahteve za izvajanje operacije PP so:**

- paša na planinah se izvaja po čredinkah, ki so lahko ograjene, ali pa se za te namene uporabijo naravne omejitve na planini;
- minimalno število čredink je dve čredinki;
- živali se morajo na planini pasti najmanj 80 dni letno na minimalno 5 ha površin;
- ob pojavu razraščanja alpske kislice je treba izvajati ukrepe za njeno omejevanje;
- izdelati je treba načrt ureditve pašnika in paše ter skice čredink;
- voditi je treba dnevnik paše.

Obrazec **načrta ureditve pašnika in paše** mora vsebovati najmanj podatke o:

- pašniku;
- površinah v uporabi;
- številu čredink;
- številu živali na paši;
- številu pastirjev;
- obdobju paše;
- povprečni obtežbi z GVŽ.

**Za operacijo PP velja, da:**

- se mora vsako leto izvajati na vseh površinah trajnega travinja na planini;
- se lokacija izvajanja med trajanjem obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja na območjih planinskih pašnikov;
- mora biti v obdobju paše na planini obtežba z živino od 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali na ha površin trajnega travinja na planini.

**Pri PP\_PAST:**

- je treba zagotoviti obvezno prisotnost pastirja na planini, s pastirjem pa mora biti sklenjena pogodba, pri čemer en pastir skrbi za največ 50 GVŽ;
- upravičenec poda izjavo o številu prisotnih pastirjev na planini, za katero je bil vložen zahtevek.

Če je pri PP\_PAST število GVŽ na planini več kot 50 GVŽ, se za vse nadaljnje GVŽ zagotovi prisotnost dodatnega pastirja.

Če pri PP\_PAST na planini ni zagotovljen pastir za vsakih 50 GVŽ, se plačilo za pastirja določi le za sorazmerno površino planine po naslednji formuli:

$$\frac{(n)GV\check{Z} \times \text{skupna površina planine}}{\text{skupno število GV}\check{Z}}$$

kjer (n)GVŽ pomeni število GVŽ, za katero je zagotovljen pastir.

Obrazec **izjave o prisotnosti pastirjev** za potrebe izvajanja operacij – sobivanje z velikimi zvermi in planinska paša mora vsebovati najmanj podatke o:

- zagotovitvi prisotnosti pastirja oz. pastirjev ob čredi;
- obdobju prisotnosti pastirja oz. pastirjev ob čredi.

Premik živali na sejem ali razstavo v obdobju obvezne paše se šteje kot del obdobja obvezne paše, če je sporočen v skladu s pravilniki, ki urejajo identifikacijo in registracijo govedi, drobnice in kopitarjev.

**Na KMG je treba hraniti:**

- načrt ureditve pašnika in paše, dnevnik paše in skice čredink;
- pri PP\_PAST tudi pogodbo in izjavo o prisotnosti pastirjev.

**Letno plačilo za operacijo PP je za:**

- PP\_CRED: 113,40 €/ha;
- PP\_PAST: 270 €/ha.

Obrazec načrta ureditve pašnika in paše ter obrazec izjave o prisotnosti pastirjev sta dostopna na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-let-2024/>.

### **Operacija BK.14 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (VTR)**

**Operacija VTR vključuje upravljavski in rezultatski del. Upravljavski del operacije VTR se izvaja v dveh stopnjah zahtevnosti:**

- stopnja I (upravljavski VTR\_1);
- stopnja II (upravljavski VTR\_2).

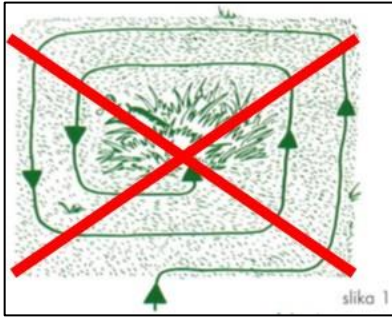
Med trajanjem obveznosti je mogoč prehod iz stopnje zahtevnosti I upravljavskega dela operacije VTR v stopnjo zahtevnosti II upravljavskega dela operacije VTR, ne pa tudi obratno. Če se upravičenec odloči za ta prehod, za preostanek trajanja obveznosti izvaja stopnjo zahtevnosti II upravljavskega dela operacije VTR.

**Zahteve za izvajanje upravljavskega VTR\_1 in upravljavskega VTR\_2 so:**

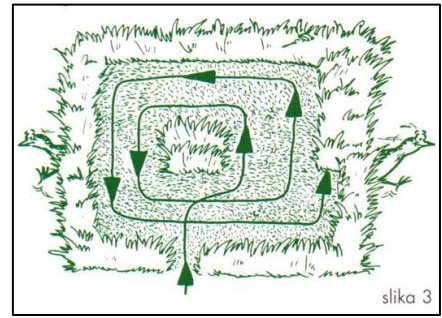
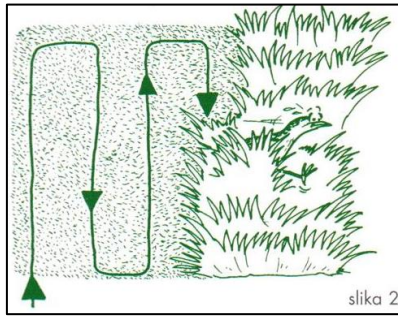
1. košnja je dovoljena od 10. 7. tekočega leta za travnike, na katerih kosec v tekočem letu ne bo prisoten, ali od 1. 8. tekočega leta za travnike, na katerih se bo prisotnost kosca v tekočem letu potrdila z vsakoletnim monitoringom ptic;
2. obvezno je spravilo travinja;
3. košnjo je treba izvajati od:
  - sredine travnika navzven;
  - od enega roba travnika proti drugemu ali
  - od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka, ki na najožjem delu meri najmanj 10 m, na najširšem pa do največ 20 m, in se mora pokositi najpozneje do 15. oktobra tekočega leta, vendar ne prej kot tri dni po košnji glavnine travnika;
4. pri košnji od zunanje strani travnika navznoter se nepokošen rešilni otok pusti samo ob prvi košnji v tekočem letu;
5. gnojenje, paša in mulčenje niso dovoljeni čez vse leto;
6. uporaba FFS ni dovoljena čez vse leto;
7. v primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oz. obvezno izvesti interventno košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje v okviru te operacije in v skladu z navodili za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst;
8. na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oz. se širiti na druge načine.

**Za upravljavski VTR\_1 in upravljavski VTR\_2 mora upravičenec na KMG hraniti skice travnika z vrisanim:**

- načinom (smerjo) košnje, če se košnja izvaja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu;
- načinom (smerjo) košnje in nepokošenim rešilnim otokom, če se košnja izvaja od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka.



Slika 1: Travnikiškim pticam neprimeren način košnje



Slika 2 in 3: Travnikiškim pticam primeren način košnje

Vir: [https://ptice.si/2014/wp-content/uploads/2014/03/zlozenke\\_0\\_1\\_kosec.pdf](https://ptice.si/2014/wp-content/uploads/2014/03/zlozenke_0_1_kosec.pdf)

### Za upravljavski VTR\_2 poleg prej opisanih zahtev velja tudi:

- v tekočem letu se na GERK, katerega površina je večja ali enaka 0,3 ha, pusti nepokošen pas travnika v obsegu od 5 do 10 % površine, vključene v zahtevek;
- nepokošeni pas se mora v naslednjem letu pokositi od 10. 7. oz. od 1. 8., pri čemer je obvezno spravilo travinja s površine tega pasu;
- če je površina, vključena v zahtevek velikosti 10 ha ali več, je strnjen nepokošeni pas lahko v dveh ali več delih, pri čemer ta nepokošeni pas ne sme biti manjši od 0,05 ha in ne večji od 1 ha;
- na KMG je treba hraniti skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

Če se nepokošen pas stika z rešilnim otokom, mora biti nepokošena površina dovolj velika, da po košnji rešilnega otoka, ki se izvede najpozneje do 15. 10. tekočega leta, ostane nepokošen pas v obsegu od 5 do 10 % površine travnika.

Za prisotnost kosca na delu GERK ali GERK se šteje, če del GERK ali GERK sega v poligon 150-metrskega radija od točke odkritega kosca s površino:

- enako ali večjo od 2.500 m<sup>2</sup>;
- manjšo od 2.500 m<sup>2</sup> in hkrati seže več kot 50 m v notranjost 150-metrskega poligona.

### Za upravljavski del operacije VTR\_1 in VTR\_2 velja, da:

- paša, mulčenje in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celém GERK;
- se mora vsako leto izvajati na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja operacije med trajanjem obveznosti ne sme spreminjati, pri čemer nepokošeni pas pri upravljavskem VTR\_2 ne sme biti na istem delu GERK dve leti zaporedoma;
- se izvaja na območjih pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov iz evidence VTR;
- obtežba z živino ni relevantna.

### Za rezultatski del operacije VTR velja:

1. določanje površin za dodelitev plačila za rezultatski del operacije VTR se izvede na podlagi vsakoletnega monitoringa ptic;
2. izvajalec monitoringa ptic pošlje podatke o lokacijah kosca na agencijo, ki naredi izračune za rezultatski del operacije VTR;
3. agencija na podlagi podatkov o lokacijah kosca vsako leto določi GERK ali del GERK, kjer je košnja dovoljena od 10. 7. oz. 1. 8. tekočega leta, in upravičence o datumih košnje obvesti z dopisom na njihov elektronski naslov, če ga navedejo na zbirni vlogi, sicer pa po običajni pošti;



4. za doseganje rezultata uspešnosti upravljanja travnikov šteje prisotnost kosca, ki predstavlja prisotnost prehranjevalnega in gnezdilnega habitata kosca, ki se ju določi na podlagi lokacije pojočih samcev.
5. za doseganje rezultata, to je prehranjevalnega oz. gnezdilnega habitata kosca, upravičenec prejme plačilo, ki se dodeli v treh stopnjah:
  - 1. stopnja – prehranjevalni habitat: plačilo se dodeli za prisotnost prehranjevalnega habitata kosca, to je območje v radiju 150 m okoli pojočega samca;
  - 2. stopnja – gnezdilni habitat: plačilo se dodeli za prisotnost gnezdilnega habitata kosca, to je območje v radiju 50 m okoli pojočega samca;
  - 3. stopnja – zgostitev populacije: plačilo se dodeli za prisotnost prehranjevalnih in gnezdilnih habitatov več osebkov kosca na isti površini.

**Letno plačilo za upravljavski del operacije VTR je za upravljavski:**

1. VTR\_1 za košnjo od:
  - sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu 349,99 €/ha,
  - zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka 386,59 €/ha;
2. VTR\_2 za košnjo od:
  - sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu in puščanje nepokošenega pasu 395,49 €/ha,
  - zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka in nepokošenega pasu 432,09 €/ha.

Plačilo se dodeli tudi v primerih, ko upravičenec zaradi izdatne namočenosti tal ne izvede predpisane košnje, če travnike v tekočem letu vzdržuje in ročno odstrani mlade poganjke lesnih vrst. Neizvedbo košnje upravičenec pisno sporoči agenciji v roku 15 delovnih dni od dneva, ko je to zmožen storiti, in predloži ustrezna dokazila, iz katerih je razvidno, da predpisane košnje ni bilo mogoče izvesti.

**Letno plačilo za operacijo VTR v kombinaciji s shemo INP 8.01 Ekstenzivno travinje je pri:**

1. VTR\_1 za košnjo od:
  - sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu 313,47 €/ha,
  - zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka 350,07 €/ha;
2. VTR\_2 za košnjo od:
  - sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu in puščanje nepokošenega pasu 358,97 €/ha,
  - zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka in nepokošenega pasu 395,57 €/ha.

**Letno plačilo za rezultatski del operacije se dodeli LE za dosežen rezultat – za prisotnost kosca in je:**

1. 1. stopnja – prehranjevalni habitat 151,20 €/ha;
2. 2. stopnja – gnezdilni habitat 359,10 €/ha;
3. 3. stopnja – zgostitve populacij:
  - dva prehranjevalna habitata 302,40 €/ha,
  - trije ali več prehranjevalnih habitatov 456,60 €/ha,
  - prehranjevalni habitat in gnezdilni habitat 510,30 €/ha,
  - trije ali več prehranjevalnih in gnezdilnih habitatov 661,50 €/ha.

## **Operacija BK.15 Ohranjanje suhih travišč (SUHA TRAV)**

Operacija SUHA\_TRAV se bo začela izvajati v letu 2025.

### **5.5. EKOLOŠKO KMETOVANJE**

Na ravni EU je bil leta 2019 sprejet »Evropski zeleni dogovor«, del katerega sta tudi »Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030« in »Strategija od vil do vilic« za preobrazbo prehranskega sistema.

V obeh navedenih strategijah ima zelo pomembno vlogo tudi ekološko kmetijstvo. Zato si je EU zadala tudi ambiciozen cilj, da se do leta 2030 poveča delež ekoloških kmetijskih zemljišč na 25 %.

Slovenija si je do leta 2027 zastavila cilj - doseči minimalno 18 % delež ekoloških kmetijskih zemljišč. Ta cilj je zastavljen ambiciozno in v skladu z usmeritvami EU. Slovenija bi se v primeru doseganja tega cilja približala tudi cilju EU – 25 % ekoloških KZU do leta 2030.

#### **Namen intervencije**

Namen intervencije je spodbujati kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja. Z intervencijo se podpira ohranjanje izvajanja ekološkega kmetovanja kakor tudi preusmerjanje v ekološko kmetovanje. Vstop v intervencijo je prostovoljen.

#### **Pogoji upravičenosti**

V nadaljevanju so naštetih pogoji za izvajanje intervencije ekološko kmetovanje (IRP 19):

- Upravičenec je nosilec KMG.
- KMG mora biti vpisano v RKG v skladu s pravilnikom RKG.
- Obveznost traja 5 let.
- Upravičenec se mora vsako leto pri pooblašteni organizaciji za kontrolo in certificiranje ekološke pridelave oziroma predelave prijaviti oz. obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra preteklega leta za tekoče leto razen za leto 2024, ko se lahko prijavi oziroma obnovi prijavo v kontrolo najpozneje do 15. aprila 2024.
- Upravičenec mora opraviti program usposabljanja v obsegu najmanj 25 ur v obdobju trajanja obveznosti, pri čemer mora v prvih treh letih trajanja obveznosti opraviti najmanj 15-urni program usposabljanja v zvezi v vsebinami, ki se nanašajo na ekološko kmetovanje oziroma ekološko čebelarjenje. Če je upravičenec hkrati prijavljen v intervencijo Ekološko kmetovanje in Ekološko čebelarjenje, ni dvojnega usposabljanja.
- Upravičenec mora pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil za tekoče leto v skladu z Uredbo (EU) 2018/848 in uredbo, ki ureja ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov in živil.
- Upravičenec mora imeti najmanj 1 ha kmetijskih površin na KMG.
- Na KMG mora biti v intervencijo IRP 19 vključeno najmanj 0,3 ha kmetijskih zemljišč. Najmanjša velikost strnjene površine kmetijskega zemljišča iste vrste dejanske rabe ne sme biti manjša od 0,1 ha. Izjema je pri pridelavi zelenjadnic in semenskega materiala kmetijskih rastlin, kjer je najmanjša velikost strnjene površine lahko 0,01 ha.
- Če upravičenec uveljavlja plačilo za trajno travinje, mora rediti travojede živali v skladu z uredbo, ki ureja ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil.
- V primeru trajnega travinja mora biti obtežba s travojedimi živalmi vsaj 0,3 GVŽ na ha trajnega travinja (raba 1300 in 1320) z zahtevkom EK.
- Če upravičenec uveljavlja plačilo za pridelavo semenskega materiala kmetijskih rastlin, mora biti vpisan v register dobaviteljev semenskega materiala kmetijskih rastlin skladno s predpisom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin.

## Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev

Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe organskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu in iz katerih morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta organskih in mineralnih gnojil, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo.

## Kombinacije

Intervencija Ekološko kmetovanje se lahko kombinira z intervencijami KOPOP, DŽ in SOPO. Pred izvedbo je potrebno preveriti možnosti kombinacij.

## Letno plačilo

Za intervencijo Ekološko kmetovanje (IRP 19) je namenjeno 92 mio EUR za obdobje 2023-2027. Plačilo se dodeli na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi, in sicer tako za izvajanje praks ekološkega kmetovanja kakor tudi za preusmeritev v prakse ekološkega kmetovanja.

EKOLOŠKO KMETOVANJE (plačilo v EUR/ha/leto)									
NJ.-POLJ.	ZEL. PR.	ZEL. ZP	ISAD	VTSA	VIN	HML	DREV	TT	SEME
607,32	1.021,27	1.130,75	885,31	258,25	887,74	796	1.200	159	785

PREUSMERITEV V EKOLOŠKO KMETOVANJE (plačilo v EUR/ha/leto)									
NJ.-POLJ.	ZEL. PR.	ZEL. ZP	ISAD	VTSA	VIN	HML	DREV	TT	SEME
800	1.200	1.200	1.200	320	1.200	1.200	1.200	276	1.200

## Prijava v kontrolo in certificiranje

V Sloveniji delujejo štiri imenovane nadzorne organizacije, pri katerih je mogoča prijava v kontrolo in certificiranje.

Za izvedbo postopka prijave in certificiranja se obrnete na eno od spodaj naštetih pooblaščenih organizacij, kjer vam bodo svetovali in pomagali tudi ob prvi prijavi in pri preusmeritvi.

- Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu (KON-CERT), šifra: SI-EKO-001, <https://www.kon-cert.si/sheme-certificiranja/ekolosko-kmetovanje/>
- Inštitut za kontrolo in certifikacijo Univerze Maribor (IKC-UM), šifra: SI-EKO-002, <https://www.ikc-um.si/predprijava-v-postopek-certificiranja>
- Bureau Veritas, d. o. o., šifra: SI-EKO-003, <https://www.bureauveritas.si/nase-storitve/certificiranje>
- TÜV SÜD Sava d. o. o., šifra: SI-EKO-004. <https://www.tuvsud.com/sl-si>

Pred pridobitvijo ekološkega certifikata je najprej potrebna prijava v kontrolo, čemur običajno sledi obdobje preusmeritve. Ko izvajalec pridobi certifikat, ga mora vsako leto obnoviti, saj s tem zagotavlja skladnost s predpisi, ter zagotavlja, da proizvaja kmetijski pridelek ali živilo višje ali posebne kakovosti.

## Prodaja ekoloških pridelkov

Vsi subjekti, ki so vključeni v verigo oskrbe potrošnikov in želijo pridelke prodajati kot ekološke pridelke, morajo upravljati procese skladno z veljavno zakonodajo za ekološko kmetovanje, postopki pa morajo biti nadzorovani s strani certifikacijskega organa, ki preverja dejansko stanje na kmetijskem gospodarstvu in skladnost pridelave na kmetijskem gospodarstvu z veljavnimi predpisi za ekološko pridelavo.

Kmetijski pridelek ali živilo je mogoče označiti kot ekološko, če je zanj izdan certifikat. Obvezna oznaka za certificirane kmetijske pridelke in živila je evropski zaščitni znak.



## 5.6. EKOLOŠKO ČEBELARJENJE

### Namen intervencije

Namen intervencije je spodbujati KMG k izvajanju naravi prijaznega načina kmetovanja. Z intervencijo se podpira izvajanje ekološkega čebelarjenja, kakor tudi preusmerjanje v ekološko čebelarjenje. Vstop v intervencijo je prostovoljen.

### Pogoji upravičenosti

V nadaljevanju so naštetih pogoji za izvajanje intervencije:

- Upravičenec je nosilec KMG.
- KMG mora biti vpisano v RKG v skladu s pravilnikom RKG (za vstop v EK čebele ni potrebno imeti 1 ha kmetijskih površin na KMG).
- Upravičenec mora biti vpisan v Centralni register čebelnjakov.
- V intervencijo mora biti vključenih najmanj pet čebeljih družin.
- V izračunu povprečnega števila čebeljih družin se upoštevajo podatki o številu čebeljih družin:
  - a. iz Centralnega registra čebelnjakov po stanju na dan 31. oktobra tekočega leta in
  - b. pooblaščenih organizaciji za kontrolo in certificiranje ekološke pridelave oziroma predelave.
- Obveznost traja 5 let, odstopanje dovoljeno le v primerih prenosa vseh čebeljih družin, ki so v obveznosti, ali celega KMG, ter z določenimi pogoji.
- Upravičenec se mora vsako leto pri pooblaščenih organizaciji za kontrolo in certificiranje ekološke pridelave oziroma predelave prijaviti oz. obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra preteklega leta za tekoče leto, razen za leto 2024, ko se lahko prijavi oziroma obnovi prijavo v kontrolo najpozneje do 15. aprila 2024.
- Upravičenec mora opraviti program usposabljanja v obsegu najmanj 25 ur v obdobju trajanja obveznosti, pri čemer mora v prvih treh letih trajanja obveznosti opraviti najmanj 15-urni program usposabljanja v zvezi v vsebinami, ki se nanašajo na ekološko kmetovanje oziroma ekološko čebelarjenje. Ni dvojnega usposabljanja, če je upravičenec hkrati prijavljen v intervencijo Ekološko kmetovanje in Ekološko čebelarjenje.



- Upravičenec mora pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil za tekoče leto v skladu z Uredbo (EU) 2018/848 in uredbo, ki ureja ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov in živil, ter izpolnjuje zahteve ter uredb.
- Certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil, ki je izdan v tekočem letu, se za namen izplačila zahtevkov za intervencijo upošteva za obdobje od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta.

### Letno plačilo

Za intervencijo EKČ je namenjenih 1,5 mio EUR (EU in nacionalna sredstva) za obdobje 2023-2027. Plačilo se po novem dodeli kot **pavšal na število čebeljih družin na nosilca KMG**, in sicer po razredih.

EKOLOŠKO ČEBELARJENJE (plačilo v EUR)											
ŠTEVILO ČEBELJIH DRUŽIN											
	5-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-75	76-100	101-150	151-200	201-300	301 in več
ZNESEK	273	545	909	1.272	1.636	2.272	3.181	4.544	6.361	9.088	14.540

PREUSMERITEV V EKOLOŠKO ČEBELARJENJE (plačilo v EUR)											
ŠTEVILO ČEBELJIH DRUŽIN											
	5-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-75	76-100	101-150	151-200	201-300	301 in več
ZNESEK	294	588	981	1.373	1.765	2.451	3.432	4.903	6.864	9.805	15.688

### Prijava v kontrolo in certificiranje

Prijava je mogoče v nadzorne organizacije, predstavljene v poglavju 5.5 Ekološko kmetovanje.

### Prodaja ekoloških pridelkov

Glede prodaje veljajo pravila iz poglavja 5.5 Ekološko kmetovanje.

## 5.7 LOKALNE PASEM IN SORTE

**Namen** intervencije LOPS je ohranjanje genskih virov s spodbujanjem KMG k reji lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje, in pridelavi lokalnih sort, ki jim grozi genska erozija.

Intervencija LOPS vključuje dve operaciji:

- LO.1 Lokalne pasme (operacija PAS);
- LO.2 Lokalne sorte (operacija SOR).

**Vstop v intervencijo** LOPS je mogoč v letih 2024–2025. **Obveznost izvajanja pri vstopu v letu 2024 traja 5 let, pri vstopu v letu 2025 pa 4 leta**, pri čemer so odstopanja od te obveznosti dovoljena le v nekaterih primerih pod določenimi pogoji (višja sila ali izjemne okoliščine, prenos KMG, ...). Obveznost izvajanja traja celotno koledarsko leto. Med trajanjem obveznosti se pri operaciji PAS lahko zamenjajo lokalne pasme znotraj posamezne vrste domačih živali in pri operaciji SOR vrste in lokalne sorte kmetijskih rastlin v tekočem letu in med leti. Pod določenimi pogoji se dopušča nadomestitev živali, zmanjšanje števila živali in premike živali.

Poleg zahtev za posamezno operacijo mora upravičenec pri intervenciji LOPS izpolnjevati tudi naslednje **pogoje upravičenosti**:

- KMG mora biti vpisano v RKG;
- imeti mora najmanj 1 ha kmetijskih površin;
- v obdobju trajanja obveznosti mora opraviti najmanj 15 ur usposabljanja pri petletni obveznosti ali 12 ur pri štiriletni obveznosti, pri čemer mora v prvih 3 letih trajanja obveznosti opraviti najmanj 9 ur usposabljanja
- imeti mora izdelano analizo tal in gnojilni načrt (kot je opisano v poglavju o KOPOP), razen če je vključen le v izvajanje operacije PAS oz. SOR, ali če je hkrati vključen v izvajanje operacije PAS in operacije VTSA ali operacije SOR in operacije VTSA ali operacije PAS in operacije SOR;
- v obdobju trajanja obveznosti mora nepretrgoma in sproti voditi evidence o delovnih opravilih, ki se izvajajo pri operaciji SOR (na način kot je opisano v uvodnem delu poglavja 5.3.), in sicer za njivske površine, hmeljišča, intenzivne sadovnjake in oljčnike, vinograde in visokodebelne travniške sadovnjake, vključno z evidenco uporabe organskih in mineralnih gnojil, evidenco uporabe FFS.

### 5.7.1 Operacija lokalne pasme (PAS)

Operacija PAS se izvaja za naslednje vrste lokalnih pasem domačih živali:

1. avtohtone pasme domačih živali:
  - govedo: cikasto govedo, istrsko govedo,
  - konji: bosanski planinski konj, lipicanski konj, posavski konj, slovenski hladnokrvni konj,
  - prašiči: krškopoljski prašič,
  - ovce: belokranjska pramenka, bovška ovca, istrska pramenka – istrijanka, jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca,
  - koze: drežniška koza,
  - kokoši: štajerska kokoš;
2. tradicionalne pasme domačih živali:
  - konji: ljutomerski kasač, haflinški konj,
  - prašiči: slovenski landrace – linija 11, slovenski landrace – linija 55, slovenski veliki beli prašič,
  - koze: slovenska sanska koza, slovenska srnasta koza,
  - kokoši: slovenska grahasta kokoš, slovenska srebrna kokoš, slovenska rjava kokoš, slovenska pozno operjena kokoš.

Živali avtohtonih in tradicionalnih pasem morajo biti vpisane v izvorno rodovniško knjigo, rodovniško knjigo oz. registre ali evidence porekel.

Upravičenec mora v izvajanje operacije PAS vključiti pri pasmah:

- belokranjska pramenka, istrska pramenka, drežniška koza najmanj 3 živali;
- kokoši najmanj 30 živali;
- ostalih vrst živali najmanj 1 GVŽ.

Plačilo za izvajanje operacije PAS se lahko uveljavlja le za avtohtone in tradicionalne pasme domačih živali, ki so vpisane v izvorno rodovniško knjigo, rodovniško knjigo oz. registre ali evidence porekel.

Za plačilo se za preračun števila živali v GVŽ uporabljajo koeficienti iz priloge Izvedbene uredbe 2021/2290/EU. Za plemenske merjasce in konje, mlajše od šestih mesecev, se v skladu s SN 2023–2027 uporablja koeficient 0,4.

**Letno plačilo** za izvajanje operacije PAS znaša za:

- avtohtone pasme domačih živali: **168,79 EUR/GVŽ**;
- tradicionalne pasme domačih živali člana **112,52 EUR/GVŽ**.

Do plačil so pri pasmah ovc in koz upravičene tudi živali, ki so mlajše od enega leta.

## 5.7.2 Lokalne sorte (SOR)

Za operacijo SOR velja, da:

- se izvaja za lokalne sorte poljščin, krmnih rastlin, trav, oljnic in predivnic, zelenjadnic, hmelja, sadnih rastlin in vinsketrte iz priloge 3 Uredbe SN 2023–2027;
- se mora vsako leto izvajati na delu površin, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja zahteve v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna;
- se izvaja na GERK z vrstami rabe, določenimi v šifrantu vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in pomoči;
- najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje operacije iz SOR je 0,1 ha, na KMG pa mora biti v operacijo SOR vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin;
- se za gojenje lokalnih sort konoplje oziroma maka, ki se šteje za lokalno sorto, zahteva dovoljenje v skladu s pravilni- kom, ki ureja pogoje za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje in maka.
- Upravičenec mora zagotoviti, da vsako leto na najmanj 50 % površin, vključenih v obveznost, uporabi uradno potrjeno seme oz. razmnoževalni in sadilni material.

Upravičenec mora na KMG hraniti račune o nakupu semena in sadik lokalnih sort kmetijskih rastlin in uradne etikete ali etikete oziroma potrdila dobavitelja, s katerimi so opremljena ta semena oz. sadike ob nakupu. Računov o nakupu semena lokalnih sort kmetijskih rastlin ni treba hraniti upravičencu, ki je hkrati dobavitelj tega semena. Upravičenec lahko vzgoji sadiko iz kupljenega semena, za katerega mora na KMG hraniti račun in etiketo.

V tekočem letu se na isti površini GERK plačilo za operacijo SOR lahko uveljavlja le za glavni ali prezimni ali neprezimni posevek.

Pri operaciji SOR mora biti kmetijska rastlina lokalne sorte prisotna od 15. avgusta do najmanj 15. oktobra tekočega leta za neprezimne posevke.

Za enoletne prezimne posevke lokalnih sort se plačilo za isto kmetijsko rastlino lahko pridobi samo enkrat.

Upravičenec se lahko zaradi sprememb odloči za izstop od izvajanja obveznosti, prevzetih v letu 2023, ali pa jih nadaljuje pod spremenjenimi pogoji.

**Letno plačilo** za izvajanje operacije SOR znaša **154,36 EUR/ha**.



## 5.8 BIOTIČNO VARSTVO RASTLIN

**Namen** intervencije biotično varstvo rastlin (BVR) je zmanjšati uporabo kemičnih FFS in spodbuditi nadstandardne prakse varstva rastlin pred škodljivimi organizmi. Tako prispevajo k varovanju voda in tal.

**Vstop:** V intervencijo je mogoče vstopiti v letih 2024–2025. Obveznost izvajanja pri vstopu v letu 2024 je 5 let, pri vstopu v letu 2025 pa 4 leta, pri tem so odstopanja dovoljena le v nekaterih primerih pod določenimi pogoji (višja sile, prenosi, ...). Površine, vključene v obveznost, se v obdobju trajanja obveznosti lahko povečajo brez omejitev, zmanjšajo pa se lahko za največ 10 % glede na vstopno površino, razen v primeru višje sile ali izjemnih okoliščin.

Pri izvajanju intervencije BVR morajo upravičenci izpolnjevati naslednje pogoje upravičenosti:

- KMG mora biti vpisano v RKG;
- imeti mora najmanj 1 ha kmetijskih površin;
- vsako leto pred sezono mora opraviti program predhodnega usposabljanja v obsegu najmanj 4 ure v zvezi z zatiranjem škodljivih organizmov s FFS na osnovi mikroorganizmov in pripravkov za biotično varstvo rastlin, ter najmanj enkrat v prvih treh letih trajanja obveznosti uporabiti storitev svetovanja, v okviru katere se mu svetuje o izvajanju biotičnega varstva rastlin – za leto 2024 je pogoj glede usposabljanja izpolnjen, če je za KMG usposabljanje opravljeno v okviru usposabljanj Javne službe zdravstvenega varstva rastlin najpozneje do 20. decembra tekočega leta;
- imeti mora izdelan program zatiranja bolezni in škodljivcev s FFS na osnovi mikroorganizmov in tržnih proizvodov za biotično varstvo rastlin v skladu s tehnološkimi navodili za intervencijo BVR, ki ga predhodno potrdi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin (program izvajanja BVR), in mora biti izdelan do 31. marca tekočega leta, za leto 2024 pa izjemoma najpozneje do 30. 4. 2024. Hraniti ga je treba na KMG;
- vsako leto v času trajanja obveznosti mora voditi evidence o izvajanju biotičnega varstva rastlin, izvedena opravila pa v te evidence vpisati najpozneje v 30 dneh po tretiranju oz. vnosu koristnega organizma.

**Zahteve** za izvajanje intervencije BVR so:

- v program izvajanja BVR je treba vključiti koristne organizme ali FFS na osnovi mikroorganizmov oz. kombinacijo obeh in navesti katere koristne organizme in FFS na osnovi mikroorganizmov se bo v posameznem letu uporabljalo;
- upravičenec mora ta program pripraviti vsako leto, izvaja pa ga lahko le, če ga pred izvedbo potrdi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin.
- intervencij se mora vsako leto izvajati na delu površin, lahko na delu GERK;
- lokacija izvajanja zahteve se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- intervencij se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna;
- najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje intervencije BVR je 0,1 ha, razen v primeru izvajanja v zavarovanih prostorih pri pridelavi zelenjadnic, kjer je najmanjša površina 0,01 ha.
- na KMG mora biti v intervencijo BVR vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin;
- se izvaja na GERK z vrstami rabe, določenimi v šifrantu vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in pomoči.

Upravičenec mora koristne organizme oziroma FFS na osnovi mikroorganizmov uporabiti v skladu s programom izvajanja BVR, da je upravičen do plačila. Če upravičenec v tekočem letu tega ne more narediti zaradi vremenskih razmer, nedostopnosti sredstva na trgu ali na podlagi obvestila Javne službe zdravstvenega varstva rastlin, mora to obvezno sporočiti na obrazcu za sporočanje sprememb v zvezi z izvajanjem intervencije BVR. V tem primeru to ni kršitev, vendar se plačilo za tekoče leto ne dodeli.

**Letno plačilo** za izvajanje intervencije BVR znaša za:

- poljščine: **176 EUR/ha**;
- zelenjadnice na prostem: **612,80 EUR/ha**;
- zelenjadnice v zavarovanih prostorih: **1.857,60 EUR/ha**;
- hmelj: **487,20 EUR/ha**;
- sadjarstvo in oljkarstvo: **458,40 EUR/ha**;
- vinogradništvo: **209,60 EUR/ha**.

## 5.9 HABITATNI TIPI IN VRSTE NA OBMOČJIH NATURA 2000

### Namen intervencije

V letu 2024 se lahko uveljavlja nova, prostovoljna intervencija Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000 (IRP23 HTV\_N2000), ki nadomešča intervencijo Natura 2000. Nova intervencija je zasnovana na način, da rešuje najbolj ključne probleme, ki so prisotni na obravnavanih območjih, ter hkrati nadgrajuje obvezne standarde pogojenosti na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti in intervencije na obeh stebrih SKP.

Zahtevek za to intervencijo se bo lahko oddal na območjih »Ljubljansko barje«, »Planinsko polje« in »Goričko«. Upravičenci se lahko pred vnosom zbirne vloge seznanijo z navedenimi območji na spletni strani <https://rkq.gov.si/GERK/WebViewer/>.

Intervencija prispeva k ohranjanju in izboljševanju stanja habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000 z dvema operacijama:

- HTV.1 Negojeni travniki na območjih Natura 2000;
- HTV.2 Gorički travniki.

### Upravičenci in pogoji

V intervencijo je mogoče vstopiti v letih 2024–2027.

Obveznost izvajanja intervencije traja pet let, skozi celotno koledarsko leto. Odstopanja od te obveznosti so dovoljena le v naslednjih primerih:

- kadar pride do prenosa KMG na drugo osebo v obdobju izvajanja obveznosti, lahko obveznost ali njen del, ki ustreza prenesenemu zemljišču, za preostanek obdobja prevzame druga oseba ali pa obveznost preneha veljati in se ne zahteva povračila za obdobje, v katerem je obveznost veljala;
- višje sile ali izjemnih okoliščin, kot to določa 3. člen Uredbe 2021/2116/EU in je opredeljeno z Uredbo o plačilih za okoljske in podnebne obveznosti ter naravne ali druge omejitve iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027.

Najmanjša strnjena površina kmetijskega zemljišča iste vrste dejanske rabe za izvajanje intervencije je 0,1 ha.

Poleg v nadaljevanju navedenih zahtev, mora upravičenec pri izvajanju intervencije izpolnjevati naslednje pogoje upravičenosti:

- KMG mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev v skladu s pravilnikom RKG;
- imeti najmanj 0,1 hektar kmetijskih površin na KMG, pri čemer se upoštevajo tudi GERK, ki so manjši od 0,1 ha, ne pa tudi površine s krajinskimi značilnostmi;
- na celotnem KMG je treba upoštevati prepoved uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav, digestata in komposta, razen digestata in komposta, izdelanega na KMG, ki ureja predelavo biološko razgradljivih odpadkov in uporabo komposta ali digestata, ki se uporablja za biološko razgradljive odpadke, in je bil izdelan pri podjetjih, s katerimi zadevni KMG tvori povezana podjetja.

## **Zahteve za izvajanje**

### **HTV.1 Negnojeni travniki na območjih Natura 2000 (NGTR)**

Namen operacije je ohranjanje in izboljšanje habitatov barjanskega okarčka in kosca ter habitatnega tipa 6410 travniki s prevladujočo modro stožko na območju Ljubljanskega barja in habitata travniške morske čebulice in habitatnega tipa 6410 travniki s prevladujočo modro stožko na območju Planinskega polja.

Intervencija je zasnovana stopenjsko in sicer:

- stopnja I (NGTR\_1) je namenjena začetnemu ekstenziviranju travinja.
- stopnja II (NGTR\_2) pa je namenjena kmetijam, ki že imajo ekstenzivne travnike in je pripravljena z več možnimi datumi košnje.

Zahteve za upravljalški del operacije po posameznih stopnjah zahtevnosti so:

#### **a. stopnja I (NGTR\_1):**

- uporaba gnojil in FFS ni dovoljena čez vse leto;
- paša in mulčenje nista dovoljena čez vse leto;
- zatravljanje oziroma dosejevanje s komercialnimi travnimi in drugimi mešanici ni dovoljeno;
- trava se pospravi v obliki mrve, siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena,
- nasipavanje travnikov z zemljino, ki ne izhaja iz KMG, ni dovoljeno.

#### **b. stopnja II (NGTR\_2):**

- izvajajo se vse zahteve, ki veljajo za stopnjo zahtevnosti I;
- košnja se lahko izvaja:
  - od 30. junija tekočega leta ali;
  - od 10. julija tekočega leta za travnike, na katerih kosec v tekočem letu ne bo prisoten, ali od 1. avgusta tekočega leta za travnike, na katerih se bo prisotnost kosca v tekočem letu potrdila z vsakoletnim monitoringom ptic (v tem primeru se plačilo dodeli tudi za prisotnost kosca);
- košnja je treba izvajati od:
  - od sredine travnika navzven;
  - od enega roba travnika proti drugemu ali
  - od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka, ki na najožjem delu meri najmanj 10 m, na najširšem pa do največ 20 m, in se mora pokositi najpozneje do 15. oktobra tekočega leta, vendar ne prej kot tri dni po košnji glavnine travnika;
  - pri košnji od zunanje strani travnika navznoter se nepokošen rešilni otok pusti samo ob prvi košnji v tekočem letu;
- obvezno je spravilo travinja;

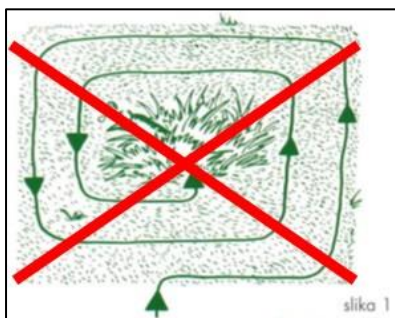
- na Planinskem polju se vzdržuje ugodne hidrološke razmere in ne kopljejo se novi jarki za odvodnjavanje.

Za obe stopnji pri upravljavskem delu operacije NGTR velja tudi:

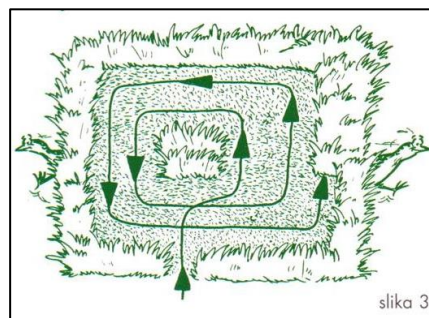
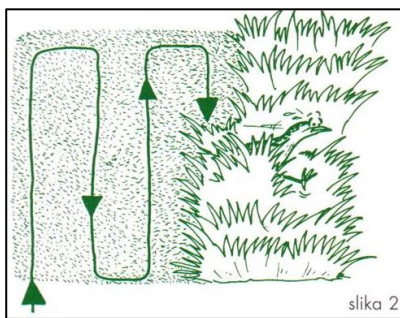
- paša, mulčenje in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celém GERK;
- mora se vsako leto izvajati na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- izvaja se območjih iz evidenc HTV\_LJ\_BARJE (to so območja za zagotavljanje habitatov kosca, barjanskega okarčka in habitatnega tipa 6410 vlažni travniki z modro stožko) in HTV\_PLAN\_POLJE;
- obtežba z živino ni relevantna (le za določitev plačila se preverja, ali KMG ima ali nima živali).

Za upravljavski NGTR\_2 mora upravičenec na KMG hraniti skice travnika z vrisanim:

- načinom (smerjo) košnje, če se košnja izvaja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu;
- načinom (smerjo) košnjo in nepokošenim rešilnim otokom, če se košnja izvaja od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka.



Slika 1: Travniškim pticam neprimeren način košnje



Slika 2 in 3: Travniškim pticam primeren način košnje

Vir: [https://ptice.si/2014/wp-content/uploads/2014/03/zlozenke\\_0\\_1\\_kosec.pdf](https://ptice.si/2014/wp-content/uploads/2014/03/zlozenke_0_1_kosec.pdf)

Za prisotnost kosca nad delu GERK ali GERK se šteje, če del GERK ali GERK sega v poligon 150-metrskega radija od točke odkritega kosca s površino:

1. enako ali večjo od 2.500 m<sup>2</sup>;
2. manjšo od 2.500 m<sup>2</sup> in hkrati seže več kot 50 m v notranjost 150-metrskega poligona.

V okviru **rezultatskega dela** operacije NGTR se za doseganje rezultata uspešnosti upravljanja travnikov šteje prisotnost kosca. Pozitiven rezultat torej predstavlja prisotnost prehranjevalnega in gnezditvenega habitata kosca, ki se ju določi na podlagi lokacije pojočih samcev.

Določanje površin za dodelitev plačila za rezultatski del se izvede na podlagi vsakoletnega monitoringa ptic. Izvajalec monitoringa ptic pošlje podatke o lokacijah kosca na agencijo, ki naredi izračune za rezultatski del operacije HTV. Agencija na podlagi podatkov o lokacijah kosca vsako leto določi GERK ali del GERK, kjer je košnja dovoljena od 10. julija oz. 1. avgusta tekočega leta, in upravičence o datumih košnje obvesti z dopisom na njihov elektronski naslov, če ga navedejo na zbirni vlogi, sicer pa po običajni pošti.

Za **doseganje rezultata** uspešnosti upravljanja travnikov šteje prisotnost kosca, ki predstavlja prisotnost prehranjevalnega in gnezdilnega habitata kosca, ki se ju določi na podlagi lokacije pojočih samcev. Za doseganje rezultata upravičenec prejme **plačilo, ki se dodeli v treh stopnjah**:

- 1. stopnja: **prehranjevalni habitat** (prisotnost prehranjevalnega habitata kosca) – to je območje v radiju 150 m okoli pojočega samca kosca, ki predstavlja njegov življenjski prostor in območje, na katerem se prehranjuje.
- 2. stopnja: **gnezdilni habitat** (prisotnost gnezdilnega habitata) – to je območje v radiju 50 m okoli pojočega samca (ozko območje, na katerem privablja samico in si bo samica naredila gnezdo).
- 3. stopnja: **zgostitev populacije** (prisotnost prehranjevalnih in gnezdilnih habitatov več osebkov kosca na isti površini) – območja, kjer je naravnih virov dovolj, da se omogoča preživetje več posameznih osebkov kosca, so najboljši predeli travnikov.

Možen je prehod/nadomestitev obveznosti iz VTR v NGTR\_2\_10\_7.

### **HTV.2 Gorički travniki (GORTR)**

Namen operacije je ohranjanje traviščnih habitatnih tipov na Goriškem v dobrem ohranitvenem stanju.

#### **Zahteve za izvajanje:**

- mulčenje ni dovoljeno, razen izjemoma le prvo in drugo sezono po vstopu v operacijo v primerih rekultivacije zaraščajočih površin nazaj v travniške površine ob predhodnem soglasju Javnega zavoda Krajinski park Goričko in Javne službe kmetijskega svetovanja;
- dovoljene so največ tri košnje v tekočem letu;
- obvezno je spravilo pokošene in posušene trave, ki mora na pokošeni površini ostati vsaj 1 dan po opravljeni košnji;
- na površini GERK, velikosti 0,1 ha ali več, je treba ob vsaki košnji v tekočem letu pustiti najmanj 5 % do največ 15 % travnika nepokošenega, pri čemer se nepokošen del ob vsaki košnji lahko pusti na drugem delu travnika. Nepokošen del travnika, ki je bil puščen ob zadnji košnji v tekočem letu, je treba obvezno pokositi ob prvi košnji v naslednjem letu;
- na površini travnika, vključno z nepokošenim delom, se morajo invazivne tujerodne rastlinske vrste odstranjevati pred cvetenjem;
- ob namnožitvi invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je ob soglasju Javnega zavoda Krajinski park Goričko in Javne službe kmetijskega svetovanja dovoljeno mulčenje;
- obvezna je košnja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu, če je površina večja od 0,5 ha;
- vodenje evidenc o delovnih opravilih, vključno z evidenco uporabe organskih in mineralnih gnojil in FFS. Evidence se vodijo na obrazcih v tiskani ali elektronski obliki, ki so dostopni na spletnih straneh ministrstva in agencije, ali v elektronski obliki, ki vsebinsko ne odstopa od obrazcev evidenc o delovnih opravilih. Vodenje evidenc o delovnih opravilih se preverja s pregledom na kraju samem.

Velja tudi, da:

- se mora vsako leto izvajati na površinah trajnega travinja, za katere se dogovorijo Javni zavod Krajinski park Goričko, Zavod RS za varstvo narave, Javna služba kmetijskega svetovanja in upravičenec;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja na območju iz evidence HTV\_GORICKO;
- obtežba z živino ni relevantna.

Upravičenec na KMG mora hraniti skice travnika z vrisanimi:

- nepokošenim pasom;
- načinom (smerjo) košnje, če se košnja izvaja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu.

### Plačila za operacijo HTV.1 (NGTR)

Plačilo se razlikuje glede na stopnjo, ki jo izbere vlagatelj ob oddaji zahtevka, in ob upoštevanju, ali ima žival. Plačilo je sledeče:

1. upravljavski NGTR\_1:
  - a. KMG brez živali **100 EUR/ha** letno,
  - b. KMG z živalmi: **130 EUR/ha** letno;
2. upravljavski NGTR\_2\_30\_6 za košnjo od 30. junija tekočega leta od:
  - a. sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu za KMG:
    - KMG brez živali: **320 EUR/ha** letno,
    - KMG z živalmi: **350 EUR/ha** letno;
  - b. zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka za KMG:
    - brez živali: **370 EUR/ha** letno,
    - z živalmi: **400 EUR/ha** letno;
3. NGTR\_2\_10\_7 za košnjo od 10. julija tekočega leta oziroma od 1. avgusta tekočega leta:
  - a. sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu za KMG:
    - brez živali: **530 EUR/ha** letno,
    - z živalmi: **570 EUR/ha** letno;
  - b. zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka za KMG:
    - brez živali: **580 EUR/ha** letno,
    - z živalmi: **620 EUR/ha** letno.

Plačilo se dodeli tudi v primerih, ko upravičenec zaradi izdatne namočenosti tal ne izvede košnje v skladu z zahtevami za izvajanje intervencije. Neizvedbo košnje upravičenec sporoči agenciji kot je to določeno za primere višje sile.

Plačilo za rezultatski del operacije NGTR\_2\_10\_7 se dodeli le za dosežen rezultat in znaša za:

1. stopnjo – prehranjevalni habitat: **151,20 EUR/ha** letno;
2. stopnjo – gnezdilni habitat: **359,10 EUR/ha** letno;
3. stopnjo – zgoščitve populacij:
  - a) dva prehranjevalna habitata: **302,40 EUR/ha** letno,
  - b) trije ali več prehranjevalnih habitatov: **456,60 EUR/ha** letno,
  - c) prehranjevalni habitat in gnezdilni habitat: **510,30 EUR/ha** letno,
  - č) trije ali več prehranjevalnih in gnezdilnih habitatov: **661,50 EUR/ha** letno.

#### **Plačila za operacijo HTV.2 (GORTR)**

- brez živali: **400 EUR/ha** letno;
- z živalmi: **430 EUR/ha** letno.

#### **Plačila v primeru kombinacij z drugimi intervencijami**

Plačilo za kombinacijo PEK in operacije GORTR je 666,12 EUR/ha letno, in sicer za PEK 276 EUR/ha letno in za GORTR 390,12 EUR/ha letno.

Plačilo za kombinacijo IEK in operacije GORTR je 549,12 EUR/ha letno, in sicer za IEK: 159 EUR/ha letno in GORTR: 390,12 EUR/ha letno.

Plačilo za kombinacijo sheme INP 8.01 Ekstenzivno travinje, PEK in operacijo GORTR je 675,25 EUR/ha letno, in sicer za shemo INP 8.01 Ekstenzivno travinje 9,13 EUR/ha letno, za PEK 276 evrov na ha letno in operacijo GORTR: 390,12 EUR/ha letno.

Plačilo za kombinacijo sheme INP 8.01 Ekstenzivno travinje, IEK in operacijo GORTR je 558,25 EUR/ha letno, in sicer za shemo INP 8.01 Ekstenzivno travinje 9,13 EUR/ha letno, za IEK: 159 EUR/ha letno in za operacijo GORTR: 390,12 EUR/ha letno.

## 5.10 PLAČILA OBMOČJEM Z NARAVNIMI ALI DRUGIMI POSEBNIMI OMEJITVAMI

### Namen ukrepa

Namen intervencije plačila za območja z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (v nadaljevanju plačilo OMD) je plačilo dela dodatnih stroškov in izpada prihodka pri kmetovanju zaradi težjih pridelovalnih razmer in zagotavljanje primerne obdelanosti kmetijskih površin na območjih z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami.

V letu 2024 se bo intervencija plačila OMD prvič izvajala v okviru Strateškega načrta 2023 - 2027 in Uredbe o plačilih za okoljske in podnebne obveznosti ter naravne ali druge omejitve iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027.

### Upravičenci, pogoji in zahteve

Upravičenci so nosilci KMG, ki se obvežejo, da bodo na OMD opravljali svojo kmetijsko dejavnost v času trajanja obveznosti. Intervencija OMD je enoletna. Posamezen upravičenec lahko vloži zbirno vlogo le za eno KMG.

Veljajo naslednji pogoji:

- za vstop v intervencijo OMD plačilo mora KMG imeti najmanj 1 ha kmetijskih površin v OMD;
- najmanjša velikost površine kmetijskega zemljišča je 0,01 ha;
- KMG mora biti vpisano v RKG;
- upravičenec mora biti »aktiven kmet«;
- upravičenec mora izpolnjevati zahteve pogojenosti.

### Letno plačilo:

Do plačil za intervencijo plačilo OMD so upravičene vse kmetijske površine na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD).

Višina plačila za intervencijo plačilo OMD na hektar se določi tako, da se pomnoži povprečno število točk KMG/ha z vrednostjo točke.

Za KMG s travojedimi živalmi na trajnem travinju se plačilo za intervencijo plačilo OMD določi po naslednji formuli: Število točk na ha x vrednost točke 0,48€.

Za KMG s travojedimi živalmi na trajnem travinju se štejejo KMG, ki imajo obtežbo najmanj 0,2 GVŽ travojedih živali na ha trajnega travinja na KMG. Upoštevajo se vse površine trajnega travinja na KMG in sicer površine v območjih OMD in izven območij OMD.

Primer izračuna:

Število točk na KMG: 420

Površina: 5 ha njiv, 10 ha trajnega travinja, 2 ha intenzivnega sadovnjaka.

10 GVŽ travojedih živali --> obtežba = 1 GVŽ travojedih živali na ha trajnega travinja  
Plačilo OMD/ha = 420 x 0,48 = 201,6 EUR/ha

Plačilo OMD = 420 x 0,48 x 17 ha = 3.427,2 EUR



Za KMG brez travojedih živali na trajnem travinju se plačilo za intervencijo OMD določi po naslednji formuli:

(Število točk x vrednost točke 0,48€ x površina njiv in trajnih nasadov v območjih OMD) + (Število točk x vrednost točke 0,35€ x površina trajnega travinja v OMD).

Primer izračuna:

Število točk na KMG: 420

Površina: 5 ha njiv, 10 ha trajnega travinja, 2 ha intenzivnega sadovnjaka.

0 GVŽ travojedih živali --> obtežba = 0 GVŽ travojedih živali na ha trajnega travinja

Plačilo OMD/ha =  $(420 \times 0,48 \times 7 \text{ ha}) + (420 \times 0,35 \times 10 \text{ ha}) = 1.411,2 + 1.470 = 2.881,2 / 17 \text{ ha} = 169,48 \text{ EUR/ha}$

Plačilo OMD =  $(420 \times 0,48 \times 7 \text{ ha}) + (420 \times 0,35 \times 10 \text{ ha}) = 1.411,2 + 1.470 = 2.881,2 \text{ EUR}$

Minimalno plačilo za intervencijo plačilo OMD ne sme biti manjše od 25 EUR/ha. Če izračunano plačilo ne dosega 25 EUR na hektar, se plačilo ne dodeli.

Če na KMG obseg kmetijskih površin, vključenih v intervencijo plačilo OMD, presega 50 ha, se znesek plačil za intervencijo OMD zniža na sledeč način:

1. do 50,00 ha je plačilo 100-odstotno;
2. od 50,0001 do 60,00 ha je plačilo 90-odstotno;
3. od 60,0001 do 70,00 ha je plačilo 80-odstotno;
4. od 70,0001 do 80,00 ha je plačilo 70-odstotno;
5. od 80,0001 do 90,00 ha je plačilo 60-odstotno;
6. od 90,0001 do 100,00 ha je plačilo 50-odstotno;
7. od 100,0001 ha naprej je plačilo 40-odstotno.

## 5.11 DOBROBIT ŽIVALI

Vsebino in izvedbo intervencije dobrobit živali določa **Uredba o intervenciji dobrobit živali iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 za leto 2024 (Uradni list, št. 132/23, v nadaljevanju: uredba o intervenciji DŽ)**. Intervencija IRP28 – dobrobit živali (DŽ) se v letu 2024 izvajala v petih podintervencijah, in sicer za:

- prašiče (podintervencija DŽ – prašiči),
- govedo (podintervencija DŽ – govedo),
- drobnico (podintervencija DŽ – drobnica),
- konje (podintervencija DŽ – konji) in
- perutnino (podintervencija DŽ – perutnina).

### Namen intervencije

Namen intervencije DŽ je spodbujanje kmetijskih gospodarstev k izpolnjevanju zahtev za dobrobit živali, ki presegajo predpisane zahteve ravnanja, navedene v uredbi, ki ureja pogojenost, in običajno rejsko prakso, ki je v skladu z Uredbo 2021/2115/EU opredeljena za te zahteve v strateškem načrtu SKP.

### Upravičenci

Upravičenci do plačil iz intervencije DŽ so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se prostovoljno vključijo v eno ali več podintervencij intervencije DŽ in izpolnjujejo pogoje iz uredbe o intervenciji DŽ.

### Vlaganje zahtevkov

Intervencija DŽ je enoletna intervencija. Zahtevki za intervencijo DŽ so sestavni del zbirne vloge in se vložijo ločeno za posamezno podintervencijo.

Zahtevek za podintervencijo DŽ – govedo, zahtevek za podintervencijo DŽ – drobnica in zahtevek za podintervencijo DŽ – konji se vlagajo za kmetijsko gospodarstvo. Zahtevek za podintervencijo DŽ – prašiči in zahtevek za podintervencijo DŽ – perutnina pa se, kjer je na kmetijskem gospodarstvu več gospodarstev, vložita za vsako posamezno gospodarstvo, za katero se podintervencija DŽ – prašiči oziroma podintervencija DŽ – perutnina uveljavljata.

### Usposabljanje

Vsak upravičenec mora opraviti usposabljanje v obsegu najmanj 4 ure v zvezi z vsebinami s področja dobrobiti živali v letu prve oddaje zahtevka za intervencijo dobrobit živali v tekočem programskem obdobju. Upravičencem, ki so že opravili usposabljanje na podlagi uredbe, ki ureja intervencijo DŽ za leto 2023, usposabljanja za leto 2024 torej ni treba opraviti, usposabljanje pa morajo v letošnjem letu opraviti upravičenci, ki bodo letos prvič oddali zahtevek za intervencijo DŽ in pa upravičenci, pri katerih je bila za leto 2023 ugotovljena kršitev zaradi neopravljenega usposabljanja na podlagi uredbe, ki ureja intervencijo DŽ za leto 2023, ali ki usposabljanja v letu 2023 niso opravili zaradi višje sile ali izjemnih okoliščin.

### 5.11.1 Podintervencija DŽ – prašiči

#### Vstopni pogoji

**Upravičenec mora imeti za gospodarstvo, na katerem uveljavlja podintervencijo DŽ – prašiči, izveden pregled gospodarstva.** Pregled gospodarstva obsega pregled in popis podatkov o objektih na gospodarstvu, podatkov o številu plemenskih svinj in plemenskih mladic ter številu tekačev in pitancev, pregled pogojev za izpolnjevanje posamezne zahteve iz uredbe o intervenciji DŽ, določitev največjega dovoljenega števila živali v primeru uveljavljanja zahtev za večjo neovirano talno površino in izris tlorisa za posamezen objekt na gospodarstvu, v katerem je bil opravljen pregled. **Podatke iz pregleda gospodarstva mora izvajalec pregleda vnesti v centralni register prašičev (CRPš) najpozneje en dan pred oddajo zahtevka.** Pregled gospodarstva izvaja **ARSKTRP!**

Na dan pregleda gospodarstva mora upravičenec na posameznem gospodarstvu, za katero uveljavlja podintervencijo DŽ – prašiči, rediti:

- **10 ali več plemenskih svinj oziroma plemenskih mladic**, če uveljavlja zahteve, ki se nanašajo na plemenske mladice, plemenske svinje ali tekače;
- **50 ali več tekačev**, če uveljavlja zahteve, ki se nanašajo na tekače, in vstopni pogoj iz prejšnje alineje ni izpolnjen;
- **50 ali več pitancev**, če uveljavlja zahteve, ki se nanašajo na prašiče pitance.

#### Trajanje obveznosti za podintervencijo DŽ - prašiči

Upravičenci morajo izpolnjevati obveznosti iz podintervencije DŽ – prašiči od **1. januarja 2024 do 31. decembra 2024.**

#### Nabor zahtev in višina plačila za posamezno zahtevo

Za pridobitev plačil za podintervencijo DŽ – prašiči mora upravičenec na posameznem gospodarstvu, za katero uveljavlja podintervencijo DŽ – prašiči, izpolnjevati najmanj eno izmed naslednjih zahtev (v oklepaju je navedena višina plačila):

1. za plemenske svinje in mladice:
  - zahteva za skupinsko rejo z izpustom (41,06 EUR/GVŽ);
  - zahteva za 15 % večjo neovirano talno površino na žival v skupinskih boksih glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali (121,06 EUR/GVŽ);
  - zahteva za dodatno ponudbo strukturne voluminozne krme (69,75 EUR/GVŽ);
2. za tekače in pitance:
  - zahteva za 15 % večjo neovirano talno površino na žival v skupinskih boksih glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali, z najmanj 40 % deležem polnih tal (75,66 EUR/GVŽ);
  - zahteva za 20 % večjo neovirano talno površino na žival v skupinskih boksih glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali (65,44 EUR/GVŽ);
  - zahteva za zagotovitev obogatitve okolja z zaposlitvenim materialom (21,47 EUR/GVŽ);
3. za pitance: zahteva za skupinsko rejo z izpustom (41,06 EUR/GVŽ).

Upravičenec mora na celotnem gospodarstvu izvajati izbrano zahtevo pri vseh prašičih posamezne kategorije, na katero se izbrana zahteva nanaša. Kombinacija zahtev za tekače in pitance za 15 % in 20 % večjo neovirano talno površino na žival pri isti kategoriji prašičev na istem gospodarstvu ni mogoča, kar pomeni, da se lahko na primer za vse tekače na gospodarstvu izvaja zahteva za 15 %, za pitance pa zahteva za 20 % večjo neovirano talno površino na žival, ni pa mogoče pri enem delu tekačev ali pitancev izvajati eno zahtevo pri drugem delu tekačev ali pitancev pa drugo.

### Sporočanje staleža

**Do vključno 8. aprila 2024 morajo upravičenci podatke o staležu prašičev na prvi dan v mesecu sporočiti najpozneje do sedmega dne v mesecu za tekoči mesec.** Če je sedmi dan sobota, nedelja ali praznik, se zadnji dan za poročanje prenese na prvi naslednji delovni dan. Če je v okviru kmetijskega gospodarstva več gospodarstev, potem morajo biti podatki o številu prašičev sporočeni za vsako gospodarstvo (za vsak G-MID), ne glede na to ali upravičenec za to gospodarstvo uveljavlja podintervencijo DŽ – prašiči ali ne.

Stalež je treba sporočati za naslednje kategorije prašičev:

- sesni pujski,
- tekači,
- pitanci,
- plemenske svinje in
- plemenske mladice.

Sporočanje staleža prašičev mora biti redno, saj so sporočeni podatki o številu prašičev podlaga za izračun izplačila za podintervencijo DŽ – prašiči. Tudi v primeru, ko se zgodi, da na prvi dan v mesecu na gospodarstvu ni prašičev (na primer pri sistemu reje vse noter vse ven), je treba v CRPš sporočiti stanje nič (0). Če upravičenec staleža prašičev v CRPš ne sporoči, se mu plačilo za podintervencijo DŽ – prašiči ustrezno zniža.

S **1. majem 2024** pa se začne uporabljati nov **Pravilnik o identifikaciji in registraciji prašičev (Uradni list RS, št. 9/24)**. Z začetkom uporabe novega pravilnika ne bo več potrebno ločeno poročanje staleža prašičev v CRPš za intervencijo DŽ, kot je navedeno zgoraj, ampak bodo upravičenci vse dogodke (premiki, pogini, spremembe kategorije ...) priglašali v CRPš v skladu z novim pravilnikom!

## **5.11.2 Podintervencija DŽ – govedo**

### Vstopni pogoji

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za posamezno zahtevo za podintervencijo DŽ – govedo **rediti najmanj tako število goveda kot ustreza 2 GVŽ goveda**, razen za zahtevi za vzrejo telet in izkoreninjenje BVD kjer se pogoj 2 GVŽ preverja pred izplačilom.

### Nabor zahtev

#### 1. Paša goveda

Paša goveda se lahko izvaja na kmetijskih površinah upravičenca in na planini oz. skupnem pašniku drugega nosilca. Pri izvajanju paše morajo biti za govedo, za katero upravičenec uveljavlja pašo goveda, izpolnjeni naslednji pogoji:

- govedo se mora neprekinjeno pasti **najmanj 120 dni v letu v obdobju od 1. aprila 2024 do 15. novembra 2024**,

- govedo lahko prenočuje v hlevu,
- krave molznice se morajo dnevno pasti vsaj v času med obema molžama,
- zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše,
- voditi je potrebno dnevnik paše;
- **obtežba z živalmi**, ki jih upravičenec navede na zahtevku, glede na skupno površino GERK-ov, na katerih je izvajanje paše dovoljeno, **ne sme presegati 5 GVŽ/ha**, razen v primeru, ko se paša izvaja tudi na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva. Pri tem se upoštevajo le GERK-i, ki imajo določeno vrsto rabe 1100 – njiva, 1131 – začasno travinje, 1161 – hmeljišče v premeni, 1300 – trajni travnik, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi in 1222 – ekstenzivni sadovnjak, ki mora biti zatravljen. GERK-i z vrsto rabe 1100 – njiva in 1161 – hmeljišče v premeni morajo biti zasejani s travami, travno deteljnimi mešanicami ali deteljno travnimi mešanicami, ki so na površini prisotne pretežni del vegetacijskega obdobja.

**Pri izračunu obtežbe se upošteva površina GERK-ov (POLJINE), pri katerih je vlagatelj na zbirni vlogi označil PAŠO in je paša tam dovoljena.**

#### **Koprološke analize:**

- koprološka analiza in izdaja zdravil za tretiranje živali na podlagi rezultatov koprološke analize **morata biti opravljeni spomladi pred začetkom paše in v jeseni po končanem obdobju paše za govedo v letu 2024;**
- za koprološko analizo se vzame najmanj **en skupni vzorec blata za vsakih 20 goved;**
- **spomladi mora biti koprološka analiza izdelana** in podatki, razen datuma izdaje zdravil, vneseni v seznam koproloških analiz (Volos) **pred datumom vnosa zahtevka, jeseni pa mora biti koprološka analiza izdelana in podatki vneseni v seznam koproloških analiz najpozneje do 31. decembra 2024;**
- izdaja zdravil za tretiranje živali proti notranjim zajedavcem se izvede na podlagi pozitivnih rezultatov koprološke analize in strokovne presoje veterinarja;
- **jeseni upravičenec odda vzorec blata** za koprološko analizo pooblaščenim organizacijam po končanem obdobju paše za govedo **najpozneje do 30. novembra 2024.**

**Podatki iz seznama koproloških analiz (datum koprološke analize, število vzorcev blata in potrebnost tretiranja živali) se bodo uporabljali za upravni pregled že ob oddaji zahtevka.**

**Paša se lahko prekine zaradi telitve, bolezni ali poškodbe, izjemnih vremenskih razmer in nevarnosti napada velikih zveri.** Če ta prekinitev ne traja skupno več kot deset dni se trajanje in razlog za prekinitev navedeta le v dnevniku paše, če traja več kot deset dni je treba v sedmih dneh po desetdnevem obdobju umakniti zahtevek, razen v primeru nevarnosti napada velikih zveri. Če nevarnost napada velikih zveri traja več kot deset dni, mora upravičenec sporočiti višjo silo na ARSKTRP v 15 delovnih dneh od dneva, ko je upravičenec to zmožen storiti.

**Če žival pogine ali zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred izpolnitvijo obdobja paše ali pred opravljeno koprološko analizo v jeseni, pri čemer se upošteva datum zaključka preiskave, mora upravičenec v CRG sporočiti premik, ki se šteje kot pisni umik zahtevka za posamezno žival.**

Če v obdobju paše za govedo poteka paša na planini ali skupnem pašniku ali gre žival na sejem ali razstavo ali se živali premakne na pašo na drugo gospodarstvo znotraj kmetijskega gospodarstva ter se premik živali sporoči v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo goveda, se ta premik šteje kot izpolnjevanje obdobja paše za govedo.

Pri izvajanju paše je treba tudi upoštevati, da je paša na določenih ekološko pomembnih območjih, ki so navedena v prilogi uredbe o intervenciji DŽ, datumsko omejena ali prepovedana. Na GERK-u ali delu GERK-a, ki leži znotraj določenega območja je treba izvajati pašo v skladu z naravovarstvenim režimom glede izvajanja paše na tem območju.

## 2. Izpust

**Govedu mora biti zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta prek celega leta.**

Izpust je ograjena površina ob hlevu ali v njegovi bližini, namenjena gibanju živali na prostem. Izpust mora biti urejen tako, da se prepreči izlivanje, izpiranje ali odtekanje izcedkov v površinske ali podzemne vode ali okolje.

**Živali morajo biti v izpustu najmanj po 2 uri na dan.**

Površina izpusta mora za posamezno kategorijo goveda obsegati najmanj:

- teleta 2 m<sup>2</sup> na žival;
- mlado govedo od 6 mesecev do 1 leta 2,5 m<sup>2</sup> na žival;
- mlado govedo nad 1 leto do 2 let 4 m<sup>2</sup> na žival;
- govedo nad 2 leti 4,5 m<sup>2</sup> na žival;
- plemenski bik 30 m<sup>2</sup> na žival;

Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov.

Izpust se lahko prekine zaradi telitve, bolezni ali poškodbe in izjemnih vremenskih razmer. Če ta prekinitev ne traja skupno več kot deset dni, se trajanje in razlog za prekinitev vpišeta le v dnevnik ali urnik izpustov, če pa traja več kot deset dni je treba v sedmih dneh po desetdnevem obdobju umakniti zahtevek.

Če upravičenec za posamezno žival ali več živali ne zagotovi celotnega obdobja izpusta, mora v primeru:

- višje sile ali izjemnih okoliščin obvestiti ARSKTRP;
- pogina živali ali če žival zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred koncem tekočega leta, v CRG sporočiti premik, ki se šteje kot pisni umik zahtevka za posamezno žival.

Premik na sejem, razstavo ali na drugo gospodarstvo (G-MID) znotraj kmetijskega gospodarstva, pravočasno javljen v CRG, se šteje za izpolnjevanje zahteve.

**Zahteve za izpust in zahteve za pašo goveda ni mogoče uveljavljati hkrati za isto žival.**

## 3. Vzreja telet

Teletom, starejšim od osem tednov, v skupinskih boksih mora biti prek celega leta zagotovljena najmanj naslednja neovirana talna površina:

- teleta do treh mesecev starosti vsaj 2 m<sup>2</sup> na žival,
- teleta starejša od treh mesecev vsaj 2,5 m<sup>2</sup> na žival.

Vsaj na dveh tretjinah talne površine boksa morajo biti tla polna (ne rešetkasta) in nastlana. Kot ustrezen nastilj se štejejo slama, seno, lesni sekanci, lesni oblanci oziroma žagovina.

Upravičenec je upravičen do plačila, če so poleg neovirane talne površine in nastilja izpolnjeni tudi naslednji pogoji:

- zahteva se izvaja za vsa teleta na kmetijskem gospodarstvu,
- **teleta morajo biti v tekočem letu na kmetijskem gospodarstvu upravičenca neprekinjeno najmanj štiri mesece;**
- v obdobju iz prejšnje alineje morajo biti teleta označena, registrirana in vodena v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo govedi,
- upravičenec mora ob oddaji zahtevka podati izjavo, da v tekočem letu na kmetijskem gospodarstvu izpolnjuje zahtevo glede neovirane talne površine in nastilja, za vsa teleta na kmetijskem gospodarstvu.

Če se na kmetijskem gospodarstvu za teleta uveljavlja zahteva za vzrejo telet, hkrati za teleta ni mogoče uveljavljati zahteve za pašo goveda in izpust.

#### 4. Izkoreenjenje goveje virusne diareje (BVD)

Aktivnosti za pridobitev ali ohranitev statusa črede, proste BVD, se izvajajo v skladu s Pravilnikom o statusu črede, proste goveje virusne diareje (Uradni list RS, št. 92/22).

Vsi upravičenci, ki bodo v letu 2024 izvajali aktivnosti za pridobitev statusa črede, proste BVD, ali aktivnosti za ohranitev statusa črede, proste BVD, **so morali do 28. februarja 2024 veterinarski organizaciji predložiti izjavo o izvedbi aktivnosti za pridobitev ali ohranitev statusa črede, proste BVD**, na obrazcu iz Priloge 6 uredbe o intervenciji DŽ. Veterinarska organizacija v sedmih dneh od prejema izjave vnese podatek o predloženi izjavi v seznam v Volos.

Upravičenec, ki bo v letu 2024 prvič izvajal aktivnosti za pridobitev statusa črede, proste BVD, mora imeti opravljeno **prvo vzorčenje za pridobitev statusa črede, proste BVD, najpozneje do 31. maja 2024**. Če so rezultati preiskav negativni, mora upravičenec izvesti **drugo vzorčenje najpozneje do 15. novembra 2024**. Prijavo za odvzem vzorcev za drugo vzorčenje mora upravičenec dati veterinarski organizaciji najpozneje do 30. septembra 2024. **Če so rezultati preiskav pozitivni, mora upravičenec zagotoviti, da veterinarska organizacija, na katero je dal prijavo za odvzem vzorcev, do 15. novembra 2024 začne z vzorčenjem živali.**

Upravičenec, ki je v lanskem letu že izvajal aktivnosti za pridobitev statusa črede, proste BVD, na podlagi uredbe, ki ureja intervencijo DŽ v letu 2023, in so bili rezultati preiskav za prvo in drugo vzorčenje negativni, **mora opraviti tretje vzorčenje do 31. maja 2024**. Če so rezultati preiskav negativni, mora upravičenec najpozneje **do 15. novembra 2024 vložiti vlogo za odobritev statusa črede, proste BVD**, v skladu s pravilnikom, ki ureja status črede, proste BVD. Če so rezultati preiskav pozitivni, pa mora upravičenec zagotoviti, da veterinarska organizacija, pri kateri je dal prijavo za odvzem vzorcev, **do 15. novembra 2024 začne vzorčiti živali.**

Upravičenec, ki je v lanskem letu že izvajal aktivnosti za pridobitev statusa črede, proste BVD, na podlagi uredbe, ki ureja intervencijo DŽ v letu 2023, in je po prvem vzorčenju zaradi pozitivnih rezultatov preiskave zagotovil, da je veterinarska organizacija, pri kateri je dal prijavo za odvzem vzorcev, začela vzorčiti živali, mora zagotoviti, da v letu 2024 za pridobitev statusa veterinarska organizacija, pri kateri je dal prijavo za odvzem vzorcev, izvede vsa vzorčenja živali v skladu s pravilnikom, ki ureja status črede, proste BVD.

Upravičenec, ki bo v letu 2024 izvajal aktivnosti za ohranitev statusa črede proste BVD mora imeti v tekočem letu opravljeno vzorčenje in testiranje za ohranitev statusa črede proste BVD.

### Višina plačila za posamezno zahtevo

**Letno plačilo** za izvajanje posamezne zahteve za podintervencijo DŽ – govedo letno znaša:

- paša goveda **52,90 EUR/GVŽ**,
- izpust **41,06 EUR/GVŽ**,
- vzreja telet **60,71 EUR/GVŽ**,
- izkoreninjenje BVD:
  - za pridobitev statusa **8,26 EUR/GVŽ**,
  - za vzdrževanje statusa **4,13 EUR/GVŽ**.

### **5.11.3 Podintervencija DŽ – drobnica**

#### Vstopni pogoji

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za posamezno zahtevo za podintervencijo DŽ – drobnica **rediti najmanj tako število drobnice kot ustreza 2 GVŽ drobnice**. Za preračun števila drobnice v GVŽ se za ovce in koze upošteva koeficient 0,15. **Na zahtevak se iz CRD lahko prenese živali, ki so na dan vnosa zahtevka stare najmanj 9 mesecev.**

#### Obvezna in izbirni zahtevi

Podintervencija DŽ – drobnica vključuje obvezno zahtevo in izbirni zahtevi. **Obvezna zahteva je paša drobnice, izbirni zahtevi pa sta hlevska reja drobnice in izpust.**

Upravičenec mora izvajati obvezno zahtevo, lahko pa izbere tudi eno ali obe izbirni zahtevi. **Izbirni zahtevi mora upravičenec izvajati za vse živali za katere uveljavlja obvezno zahtevo.**

#### 1. Paša drobnice

Paša drobnice se lahko izvaja na kmetijskih površinah kmetijskega gospodarstva upravičenca in na planini oziroma sku-pnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva.

Pri izvajanju paše morajo biti za vse živali, za katere upravičenec uveljavlja pašo drobnice, izpolnjeni naslednji pogoji:

- drobnica se mora neprekinjeno pasti **najmanj 210 dni ali najmanj 180 dni na kmetijskih gospodarstvih, razvrščenih na območje s krajšo vegetacijsko dobo v času od 15. marca 2024 do 30. novembra 2024**,
- drobnica lahko prenočuje v hlevu,
- zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, **spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše**,
- voditi je treba dnevnik paše;
- **obtežba z živalmi**, ki jih upravičenec navede na zahtevku, glede na skupno površino GERK-ov, na katerih je izvajanje paše dovoljeno, **ne sme presegati 3 GVŽ/ha**, razen v primeru, ko se paša izvaja tudi na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva. Pri izračunu obtežbe veljajo enaka pravila kot pri paši goveda.

#### **Koprološke analize:**

- za koprološko analizo se vzame najmanj **en skupni vzorec blata za vsakih 100 živali**;
- **jeseni upravičenec odda vzorec blata** za koprološko analizo pooblaščenim organizacijam po končanem obdobju paše za drobnico **najpozneje do 15. decembra 2024**.

Ostali pogoji so enaki kot pri govedu.



**Paša se lahko prekine zaradi jagnjitve ali jaritve, bolezni ali poškodbe, izjemnih vremenskih razmer in nevarnosti napada velikih zveri.** Če ta prekinitev ne traja skupno več kot deset dni se trajanje in razlog za prekinitev navedeta le v dnevniku paše, če traja več kot deset dni je treba v sedmih dneh po desetdnevnem obdobju umakniti zahtevek, razen v primeru nevarnosti napada velikih zveri. Če nevarnost napada velikih zveri traja več kot deset dni, mora upravičenec sporočiti višjo silo na ARSKTRP v 15 delovnih dneh od dneva, ko je upravičenec to zmožen storiti.

**Če žival pogine ali zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred izpolnitvijo obdobja paše ali pred opravljeno koprološko analizo v jeseni, pri čemer se upošteva datum zaključka preiskave, mora upravičenec v CRG sporočiti premik, ki se šteje kot pisni umik zahtevka za posamezno žival.**

Če v obdobju paše poteka paša na planini ali skupnem pašniku ali gre žival na sejem ali razstavo ali se živali premakne na pašo na drugo gospodarstvo znotraj kmetijskega gospodarstva ter se premik živali sporoči v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo drobnice, se ta premik šteje kot izpolnjevanje obdobja paše za drobnico.

**Pri izvajanju paše je treba upoštevati ekološko pomembna območja, na katerih je paša časovno omejena ali prepovedana!**

## 2. Hlevska reja drobnice

Izbirno zahtevo za hlevsko rejo mora upravičenec izvajati za vse živali za katere uveljavlja zahtevo za pašo. Upravičenec mora ob oddaji zahtevka podati izjavo, da v tekočem letu izpolnjuje zahtevo za hlevsko rejo za vse živali za katere uveljavlja zahtevo za pašo.

**V času bivanja v hlevu izven obdobja paše za drobnico v tekočem letu** mora biti ovcam in kozam v skupinskih boksih zagotovljeno najmanj:

- **1,5 m<sup>2</sup> neovirane talne površine na ovco oziroma kozo,**
- **0,35 m<sup>2</sup> neovirane talne površine na jagnje oziroma kozlička.**

Če upravičenec za posamezno žival ali več živali ne zagotovi celotnega obdobja hlevske reje, mora v primeru:

- višje sile ali izjemnih okoliščin obvestiti ARSKTRP;
- pogina živali ali če žival zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred koncem tekočega leta, v CRD sporočiti premik, ki se šteje kot pisni umik zahtevka za posamezno žival.

Premik na sejem, razstavo ali na drugo gospodarstvo (G-MID) znotraj kmetijskega gospodarstva, javljen v CRD, se šteje za izpolnjevanje zahteve za hlevsko rejo drobnice.

## 3. Izpust

Izpust mora upravičenec izvajati za vse živali za katere uveljavlja zahtevo za pašo. Upravičenec mora ob oddaji zahtevka podati izjavo, da v tekočem letu izpolnjuje zahtevo za izpust za vse živali za katere uveljavlja zahtevo za pašo.

V celotnem obdobju bivanja v hlevu, v času izven obdobja paše za drobnico v tekočem letu, mora biti drobnici zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta.

Izpust je ograjena površina ob hlevu, namenjena gibanju živali na prostem. Izpust mora biti urejen tako, da se prepreči izlivanje, izpiranje ali odtekanje izcedkov v površinske ali podzemne vode ali okolje.

## **Živali morajo biti v izpustu najmanj po 2 uri na dan.**

Površina izpusta mora obsegati najmanj:

- **2,5 m<sup>2</sup> na ovco oziroma kozo,**
- **0,5 m<sup>2</sup> na jagnje oziroma kozlička;**

Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov.

Izpust se lahko prekine zaradi jagnjitev ali jaritev, bolezni ali poškodbe in izjemnih vremenskih razmer. Če ta prekinitev ne traja skupno več kot deset dni, se trajanje in razlog za prekinitev vpišeta le v dnevnik ali urnik izpustov, če pa traja več kot deset dni je treba v sedmih dneh po desetdnevnem obdobju umakniti zahtevek.

Če upravičenec za posamezno žival ali več živali ne zagotovi celotnega obdobja izpusta, mora v primeru:

- višje sile ali izjemnih okoliščin obvestiti ARSKTRP;
- pogina živali ali če žival zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred koncem tekočega leta, v CRD sporočiti premik, ki se šteje kot pisni umik zahtevka za posamezno žival.

Premik na sejem, razstavo ali na drugo gospodarstvo (G-MID) znotraj kmetijskega gospodarstva, javljen v CRD, se šteje za izpolnjevanje zahteve za izpust.

### Višina plačila za posamezno zahtevo

**Letno plačilo** za izvajanje posamezne zahteve za podintervencijo DŽ – drobnica letno znaša:

- paša drobnice:
  - a) **50,67 EUR/GVŽ** za najmanj 210 dni paše ali
  - b) **43,43 EUR/GVŽ** za najmanj 180 dni paše,
- hlevska reja drobnice:
  - c) **52,25 EUR/GVŽ** na območju z 210 dni paše ali
  - d) **62,70 EUR/GVŽ** na območju s 180 dni paše,
- izpust:
  - e) **17,10 EUR/GVŽ** na območju z 210 dni paše ali
  - f) **20,52 EUR/GVŽ** na območju s 180 dni paše.

## **5.11.4 Podintervencija DŽ – konji**

### Vstopni pogoji

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za podintervencijo DŽ – konji **rediti najmanj tako število konj kot ustreza 2 GVŽ konjev**. Za preračun števila konj v GVŽ se **za konje nad 6 meseci upošteva koeficient 1, za konje stare do vključno 6 mesecev pa se uporablja koeficient 0,4**. Podpora se dodeli za **vse kategorije registriranih čistopasemskih konj (seznam pasem v prilogi uredbe), ki potencialno vstopajo v prehransko verigo**. Reja privezanih konj ni dovoljena, razen v času krmljenja.

### **Paša in izpust za konje**

Paša konj in izpust se izvajata v „paketu“ kot ena zahteva.

## Paša

Paša konj se lahko izvaja na kmetijskih površinah kmetijskega gospodarstva upravičenca in na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva.

Pri izvajanju paše morajo biti za vse živali, za katere upravičenec uveljavlja pašo konj, izpolnjeni naslednji pogoji:

- konji se morajo pasti **najmanj 120 dni v letu v obdobju od 1. aprila 2024 do 15. novembra 2024**,
- zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, **spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše**,
- konji lahko prenočujejo v hlevu,
- voditi je potrebno dnevnik paše,
- **obtežba z živalmi**, ki jih upravičenec navede na zahtevku, glede na skupno površino GERK-ov, na katerih je izvajanje paše dovoljeno, **ne sme presegati 3 GVŽ/ha**, razen v primeru, ko se paša izvaja tudi na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva. Pri izračunu obtežbe veljajo enaka pravila kot pri paši goveda.

## Izpust:

**V tekočem letu mora biti v času izven obdobja paše za konje, konjem zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta.** Upravičenec mora ob oddaji zahtevka podati izjavo, da v tekočem letu izpolnjuje zahtevo za izpust za vse živali za katere uveljavlja to zahtevo.

Izpust je ograjena površina ob hlevu, namenjena gibanju živali na prostem in mora biti urejen tako, da se prepreči izlivanje, izpiranje ali odtekanje izcedkov v površinske ali podzemne vode ali okolje.

Pri izpuščanju konj v izpuste je treba upoštevati naslednje pogoje:

- mlade živali v starosti od 6 mesecev do treh let ter odrasli konji, starejši od treh let in plemenske kobile z žrebeti do šestih mesecev starosti morajo biti **v izpustu vsaj 2 uri na dan v čredi, ki šteje najmanj 2 živali**, velikost izpusta mora biti **50 m<sup>2</sup> na posamezno žival**,
- plemenski žrebci morajo biti v izpustu vsaj 2 uri na dan; velikost izpusta mora biti **najmanj 200 m<sup>2</sup> na posameznega žrebca**;

Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov.

## **Koprološke analize:**

- za koprološko analizo se vzame najmanj **en skupni vzorec blata za vsakih 20 konj**. Ostali pogoji so enaki kot pri govedu.

**Obdobje paše za konje in izpust za posamezne živali se lahko prekine zaradi žrebitve, bolezni ali poškodbe, nevarnosti napada velikih zveri in izjemnih vremenskih razmer za največ deset dni.** Če ta prekinitev ne traja skupno več kot deset dni za pašo in deset dni za izpust, se trajanje in razlog za prekinitev vpišeta le v dnevnik paše oziroma v dnevnik ali urnik izpustov, če pa traja več kot deset dni je treba v sedmih dneh po desetdnevem obdobju umakniti zahtevek, razen v primeru nevarnosti napada velikih zveri. Če nevarnost napada velikih zveri traja več kot deset dni, mora upravičenec sporočiti višjo silo na ARSKTRP.

Če v obdobju paše poteka paša na planini ali skupnem pašniku ali gre žival v tekočem letu na sejem ali razstavo ali se živali premakne na pašo ali izpust na drugo gospodarstvo znotraj kmetijskega gospodarstva ter se premik živali sporoči v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo kopitarjev, se ta premik šteje kot izpolnjevanje obdobja paše in izpusta za konje.

Če upravičenec za vse živali ali določeno število živali, za katere uveljavlja zahtevek za podintervencijo DŽ – konji, ne zagotovi celotnega obdobja paše za konje ali izpusta, mora v primeru:

- višje sile ali izjemnih okoliščin obvestiti ARSKTRP (v 15 delovnih dneh od dneva, ko je upravičenec to zmožen storiti);
- pogina živali ali če določeno število živali zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred izpolnitvijo obdobja paše za konje ali pred koncem tekočega leta, umakniti zahtevek v skladu z uredbo, ki ureja integrirani administrativni in kontrolni sistem za leto 2024.

**Pri izvajanju paše je treba upoštevati ekološko pomembna območja, na katerih je paša časovno omejena ali prepovedana!**

#### Višina plačila

**Letno plačilo** za izvajanje zahteve za pašo in izpust za konje letno znaša **48,16 EUR/GVŽ**.

### **5.11.5 Podintervencija DŽ – perutnina**

#### Vstopni pogoji

Upravičenec mora imeti za gospodarstvo, na katerem uveljavlja podintervencijo DŽ – perutnina, izveden pregled gospodarstva in podatke iz pregleda gospodarstva najpozneje en dan pred oddajo zahtevka vnesene v seznam hlevov za perutnino v Volosu.

Pregled gospodarstva, ki obsega najmanj:

- pregled in popis podatkov o hlevih na gospodarstvu in podatkov o številu kokoši nesnic oziroma pitovnih piščancev;
- določitev zaporedne številke hleva za pitovne piščance na gospodarstvu, kjer je več hlevov za pitovne piščance;
- pregled pogojev za izpolnjevanje posamezne zahteve iz uredbe;
- določitev največjega števila živali na posamezen hlev za kokoši nesnice, pri katerem je še izpolnjena zahteva glede gostote naseljenosti;
- izris tlorisa za posamezen hlev na gospodarstvu, v katerem je bil opravljen pregled izpolnjevanja zahtev.

Pregled gospodarstva izvede ARSKTRP.

Upravičenec mora na dan pregleda gospodarstva na posameznem gospodarstvu zagotavljati kapacitete hlevov za:

- **najmanj 350 kokoši nesnic**, če uveljavlja zahteve iz uredbe, ki se nanašajo na kokoši nesnice. Za kokoši nesnice je obvezna reja v alternativnih sistemih;
- **najmanj 500 pitovnih piščancev**, če uveljavlja zahteve iz uredbe, ki se nanašajo na pitovne piščance.

#### Trajanje obveznosti

Upravičenec mora izpolnjevati obveznosti iz podintervencije DŽ – perutnina od 1. januarja 2024 do 31. decembra 2024.

## Nabor zahtev

### 1. obvezna zahteva: *manjša gostota naseljenosti*

- za kokoši nesnice v alternativnih sistemih reje gostota naseljenosti ne sme preseči **sedmih kokoši nesnic na m<sup>2</sup>** uporabne površine za nesnice;
- za pitovne piščance gostota naselitve ne sme preseči **30 kg/m<sup>2</sup>** uporabne površine za piščance, pri čemer se podesti in pohodne površine pod podesti prištevajo k neto tlorisni površini vzrejnega prostora, podesti lahko obsegajo največ 10 % neto tlorisne površine vzrejnega prostora in so lahko rešetkasti ali polni, postavljeni pa morajo biti tako, da lahko živali uporabljajo površino podestov in površino pod podesti.

### 2. izbirna zahteva: *obogatitev okolja z zaposlitvenim materialom*

- za kokoši nesnice je treba kokošim zagotoviti **najmanj eno igralo** iz žične mreže ali drugega rešetkastega materiala v katero je natlačena slama ali mrva, položeno na tla ali v visečem položaju, ali **najmanj en mineralni kamen za kljuvanje na 500 živali**;
- za pitovne piščance je treba piščancem zagotoviti **najmanj eno igralo** iz žične mreže ali drugega rešetkastega materiala, v katero je natlačena slama ali mrva, položeno na tla ali v visečem položaju **na 1.500 živali**.

## Sporočanje staleža

Upravičenci bodo morali v Volos ob vsaki naselitvi in izselitvi ali izpraznitvi hleva sporočiti za:

- **kokoši nesnice:** registrsko številko hleva, število naseljenih ali izseljenih živali, navesti ali gre za sistem »vse not vse ven« ali se doseljuje in izseljuje le del živali, v zadnjem primeru tudi podatek o številu poginulih živali do datuma naselitve ali izselitve dela živali;
- **pitovne piščance:** zaporedno številko hleva (določeno v pregledu gospodarstva), število vseljenih ali izseljenih živali ter pri izpraznitvi hleva tudi podatek o telesni masi izseljenih živali. Če se že pred izpraznitvijo hleva izlovi določeno število živali, mora upravičenec za vsak izlov sporočiti število živali v hlevu pred izlovom, število izlovljenih živali in skupno telesno maso izlovljenih živali.

**Podatke je treba za obdobje od 1. januarja 2024 do datuma oddaje zahtevka sporočiti najpozneje en dan pred oddajo zahtevka, v obdobju po oddaji zahtevka pa v 14 dneh od dneva vselitve ali izselitve živali.**

Če je hlev 1. januarja 2024 že naseljen, mora upravičenec najpozneje en dan pred oddajo zahtevka sporočiti tudi število živali v tem hlevu na dan 1. januar 2024.

## Plačilo

Plačilo se dodeli za povprečno število kokoši nesnic oziroma pitovnih piščancev med trajanjem obveznosti, izraženo v GVŽ.

**Povprečno število živali se za kokoši nesnice** izračuna iz števila naseljenih in števila izseljenih živali, če je med trajanjem obveznosti v hlevu le ena jata kokoši nesnic. Če sta med trajanjem obveznosti v hlevu dve jati, se povprečno število živali izračuna kot povprečje iz povprečnih števil za posamezno jato.

**Povprečno število živali se za pitovne piščance** izračuna kot povprečje iz podatkov o povprečnem številu živali na posamezen turnus. Povprečno število živali na turnus še izračuna iz števila vseljenih in števila izseljenih živali.

Plačilo se dodeli za povprečno število živali, če je hlev, za katerega upravičenec uveljavlja podintervencijo DŽ – perutnina, v tekočem letu naseljen najmanj 240 dni. Če je ta hlev v tekočem letu naseljen manj kot 240 dni, se število živali, ki so upravičene do plačila, izračuna po naslednji formuli:

$$\frac{\text{povprečno število živali} \times \text{število dni naseljenosti hleva}}{240 \text{ dni}}$$

Če se v okviru pregleda gospodarstva za kokoši nesnice ugotovi, da na dan pregleda niso izpolnjeni pogoji za izpolnjevanje posamezne zahteve, se višina plačila sorazmerno zniža glede na čas, ko pogoji niso bili izpolnjeni, po naslednji formuli:

$$\frac{\text{višina plačila} \times (366 \text{ dni} - \text{število dni neizpolnjevanja zahteve})}{366 \text{ dni}}$$

Če se v okviru pregleda gospodarstva za pitovne piščance ugotovi, da na dan pregleda niso izpolnjeni pogoji za izpolnjevanje posamezne zahteve, se za izračun povprečnega števila piščancev pitancev ne upoštevajo podatki o povprečnem številu živali na turnus za vse turnuse pred datumom pregleda vključno s turnusom v katerem je bil izveden pregled.

Za preračun števila kokoši nesnic in pitovnih piščancev v GVŽ se v skladu s Prilogo Izvedbene uredbe 2021/2290/EU upoštevajo naslednji koeficienti:

- kokoši nesnice: 0,014,
- pitovni piščanci: 0,007.

Plačilo se dodeli za najmanj 350 kokoši nesnic oziroma najmanj 500 pitovnih piščancev.

**Višina plačila** letno znaša za:

- **kokoši nesnice:**
  - manjša gostota naseljenosti **239,00 EUR/GVŽ**,
  - obogatitev okolja z zaposlitvenim materialom **117,92 EUR/GVŽ**;
- **pitovne piščance:**
  - manjša gostota naseljenosti **44,14 EUR/GVŽ**,
  - obogatitev okolja z zaposlitvenim materialom **31,29 EUR/GVŽ**.



## 6. INTEGRIRAN ADMINISTRATIVNI IN KONTROLNI SISTEM

Intervencije, ki se uveljavljajo prek zbirne vloge, so v celoti ali deloma financirane s sredstvi EU. Za zaščito finančnih interesov proračuna EU se skladno z Uredbo (EU) št. 2021/2116 tudi v obdobju 2023 – 2027 uporablja integriran administrativni in kontrolni sistem, kamor v prvi vrsti sodi sistem za geoprostorske vloge in vloge za živali ter sistem kontrol in upravnih sankcij. Podrobnejša pravila določa Uredba o izvedbi intervencij kmetijske politike za leto 2024.

### 6.1 ZBIRNA VLOGA 2024

**Oddaja zbirnih vlog za leto 2024 se bo pričela 29. marca 2024 in zaključila 8. julija 2024**, z izjemo zahtevka za podintervencijo Dobrobit živali – drobnica, za katero je rok oddaje najpozneje do 3. maja 2024. Pozne predložitve zbirne vloge tudi v letu 2024 ni več. Zaradi uvedbe sistema za spremljanje površin je možno zahtevke za površinske intervencije (vse razen operacije KOPOP\_BK Ohranjanje mejic), spremeniti, dopolniti ali umakniti tudi po 8. juliju, vendar pod določenimi pogoji. Rok za **prijavo površin posebnih kultur** v zbirno vlogo je **30. junija 2024**.

**Pravila glede sprememb in umikov zahtevkov za živali po izteku roka za oddajo zbirne vloge so sledeča:**

- Za vse zahtevke v zvezi z govedom in drobnico velja, da se priglasitev premika živali v centralnem registru živali šteje kot pisni oziroma avtomatski umik zahtevka za to žival. Pisni oziroma avtomatski umik pomeni, da žival, glede na podatke v centralnem registru, v času, ko bi morala biti pripisana zadevnemu KMG, je bil zanjo priglašen umik iz tega KMG in zato ni več upravičena. Pisni oziroma avtomatski umik velja tako za zahtevke za govedo in drobnico iz naslova neposrednih plačil kot za zahtevke za govedo in drobnico iz naslova intervencij razvoja podeželja.
- Za spremembo zahtevka štejejo nadomestitve živali in so možne le pri operaciji Lokalne pasme.
- Za zahtevke intervencij, ki se vlagajo v obliki samodejnega zahtevka (na obrazec ni treba posamično navajati živali, saj se kot zahtevane živali avtomatsko štejejo tiste živali, ki izpolnjujejo pogoje upravičenosti glede na centralni register goveda oziroma drobnice), umik posamezne živali ni mogoč, temveč vlagatelj lahko umakne le zahtevke v celoti.
- Pri intervencijah, ki se ne vlagajo v obliki samodejnega zahtevka, saj se živali na obrazec navede posamično (zahtevki za Dobrobit živali (razen zahteve za vzrejo telet), za Lokalne pasme in za vezano dohodkovno podporo za rejo drobnice), je umik posamezne živali iz obrazca mogoč. Vsi omenjeni umiki zahtevkov so možni do izdaje odločbe za zadevni zahtevke.

Vlagatelj oziroma upravičenec mora v vsakem primeru, ne glede ali za kmetijsko rastlino uveljavlja zahtevke(e), na »Geoprostorskem obrazcu« v zbirni vlogi 2024 prijaviti vse:

1. **glavne posevke**, kamor sodijo večletne kmetijske rastline ali kmetijske rastline, ki se jih poseje ali posadi jeseni 2023 ali spomladi 2024 in so na kmetijski površini pretežni del obdobja od 1. maja do 31. julija 2024 oziroma do tehnološke zrelosti. Če sta na isti kmetijski površini zaporedoma dve kmetijski rastlini ter ena od teh rastlin izpolni tehnološko zrelost, druga pa je na površini pretežni del obdobja, se za glavni posevek šteje tista kmetijska rastlina, ki je na površini prisotna pretežni del obdobja;



2. **neprezimne posevke**, kamor sodijo kmetijske rastline, ki se posejejo ali posadijo po glavnem posevku v poletnem obdobju leta 2024 in je njihovo spravilo izvedeno še pred zimo istega leta, razen, če je za posamezni zahtevek določeno drugače;
3. **prezimne posevke**, kamor sodijo kmetijske rastline, ki se posejejo ali posadijo po glavnem posevku v poletnem ali jesenskem obdobju leta 2024 in so na površini prisotne preko zime 2024/2025. Prezimni posevek posejan v letu 2024 lahko v letu 2025 postane glavni posevek, razen, če je za posamezni zahtevek določeno drugače;
4. **predposevke**, kamor sodijo kmetijske rastline, ki se posejejo ali posadijo spomladi leta 2024 in je njihovo spravilo izvedeno do setve ali saditve glavnega posevka leta 2024. Predposevke lahko prijavi vsak upravičenec, obvezna pa je prijava za upravičence, ki so zavezanci za vpis v evidenco pridelovalcev zelenjave in zelišč.

Upravičenec mora po vložitvi zbirne vloge nemudoma sporočiti vsako spremembo kmetijske rastline, če ta v naravi ni enaka tisti, ki je bila prijavljena na zbirni vlogi.

### **Izpolnjevanje in oddaja zbirne vloge**

Poleg nosilcev KMG, ki vlagajo zahtevke za intervencije zbirne vloge, morajo zbirno vlogo vložiti tudi drugi nosilci KMG, kot jih določa Uredba o izvedbi intervencij kmetijske politike za leto 2024 (UL RS št. 132/22 z dne 22. 12. 2023). Zbirno vlogo izpolnite elektronsko in vložite sami ali preko pooblaščenca. Dostop do aplikacije za elektronski vnos je preko spleta, na: <https://ekmetijstvo.gov.si>. Za prijavo v sistem elektronskega poslovanja je treba pridobiti digitalno potrdilo kvalificiranega overitelja (certifikat). Če zbirno vlogo vlaga pooblaščenec, se mora pred elektronsko vložitvijo vloge registrirati do 17. 6. 2024 tako, da pošlje skenogram izpolnjene in podpisane »Vloge za registracijo pooblaščenca in pooblastila za elektronsko vložitev zbirne vloge 2024« na e-naslov: aktrp@gov.si, ali po pošti na naslov: ARSKTRP, Dunajska 160, 1000 Ljubljana.

ARSKTRP bo z elektronskim vročanjem odločb nadaljevala tudi za ZV za leto 2024. To pomeni, da bo elektronske odločbe pošiljala za tiste ZV, ki bodo imele na obrazcu Osnovni podatki izpolnjen podatek o Elektronskem naslovu in Mobilni telefonski številki. Naprošamo vnašalce ZV, da so pozorni na pravilnost izpolnjevanja teh dveh podatkov.



## 6.2 UPRAVNI PREGLEDI

Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) najprej izvede upravne (administrativne) preglede vseh oddanih zahtevkov za intervencije, zato da preveri izpolnjevanje pogojev upravičenosti in drugih obveznosti. Upravni pregledi vključujejo navzkrižno, avtomatsko preverjanje podatkov o zahtevkih s podatki iz zbirke podatkov MKGP in drugih državnih organov. Za avtomatske upravne preglede se uporabljajo grafične (prostorske) in numerične oziroma opisne evidence. Tudi v letu 2024 se bodo izvajali **pregledi s pomočjo sistema za spremljanje površin, ki so bili uvedeni z letom 2023**. Ti pregledi temeljijo na periodično pridobljenih satelitskih podatkih, s katerimi je mogoče ugotavljati določene kmetijske dejavnosti ali stanje na kmetijskih površinah.

**Grafične (prostorske) evidence**, ki se uporabljajo za upravne preglede, so razvidne iz javnega pregledovalnika grafičnih podatkov MKGP-RKG (<http://rkg.gov.si/GERK/WebViewer/>), še bolj pregledne pa so iz aplikacije eRKG, do katere se vstopa preko prijave SI-PASS. **Podatki o KMG in podatki o kmetijskih površinah ter površinah krajinskih značilnosti, na podlagi katerih se odloča o oddanem zahtevku za posamezno intervencijo, se ob vnosu ali dopolnitvi zbirne vloge prevzamejo iz RKG na en dan pred vnosom.**

**Numerične oziroma opisne evidence**, ki so pomembne za intervencije, so različne zbirke podatkov državnih in drugih organizacij, ki jih ARSKTRP uporablja za upravno preverjanje upravičenosti do plačil. Najpogosteje uporabljeni podatki so podatki iz registra kmetijskih gospodarstev (RKG), centralnega registra goveda (CRG), centralnega registra drobnice (CRD), centralnega registra prašičev (CRPš), centralnega registra kopitarjev (CRK), evidence imetnikov rejnih živali oziroma evidence rejnih živali, evidence o izobraževanju in usposabljanju in evidence o vključenosti in izdanih certifikatih organizacij za kontrolo in certificiranje.

Za izvajanje upravnih preveritev upravičenosti do plačil ARSKTRP uporablja tudi številne druge zbirke podatkov, na primer podatke o vključenosti v sheme kakovosti, podatke o realizirani oddaji in neposredni prodaji mleka, podatke o kontroli prireje mleka, podatke iz rodovniških knjig, podatke iz centralnega registra čebelnjakov, podatke iz evidence registriranih vozil in podatke o davčnem statusu.

### **Sistem za spremljanje površin in spletna aplikacija Sopotnik**

Z letom 2023 se je uvedel sistem za spremljanje površin, ki uporablja satelitske posnetke, pridobljene periodično tekom celega leta in iz katerih je mogoče ugotoviti določena dogajanja na kmetijskih površinah. S pomočjo tega sistema ARSKTRP spremlja izpolnjevanje vseh tistih pogojev upravičenosti, za katere ji podatki sistema za spremljanje površin, ki jih ima na razpolago, to omogočajo (monitorabilni pogoji upravičenosti). Prav tako spremlja izpolnjevanje zahtev pogojenosti in preverja upravičenost do višje sile in izjemnih okoliščin.

Z ugotovitvami sistema za spremljanje površin ARSKTRP upravičenca seznaniti prek spletne aplikacije **Sopotnik**. Seznanitev prek Sopotnika se nanaša na skladnost ugotovljenega stanja v razmerju do za določen zahtevek predpisanih monitorabilnih pogojev upravičenosti. Za posamezno poljino in zahtevek se v Sopotniku prikaže zeleno, rdečo, rumeno ali sivo barvno oznako:

1. **Zelena** barvna oznaka pomeni, da so izpolnjeni vsi pogoji upravičenosti, ki jih je mogoče preverjati s pomočjo sistema za spremljanje površin.

Stanje semaforja po poljinah (3/3)

Iskanje

Filtriraj po stanju semaforja:

! (0)	? (0)	✓ (3)	⊗ (0)
-------	-------	-------	-------

2. **Rdeča** barvna oznaka pomeni, da je bilo s pomočjo sistema ugotovljeno neizpolnjevanje vsaj enega od pogojev upravičenosti. Rdeča barvna oznaka pomeni tudi, da ARSKTRP upravičenca poziva, da zahtevek za površinske intervencije ustrezno spremeni, umakne ali prek Sopotnika pošlje dokaze, če meni, da pogoje upravičenosti v naravi dejansko izpolnjuje. Upravičenec lahko naredi umik ali spremembo zahtevka prek geoprostorskega obrazca zbirne vloge. Zahtevek v zvezi s površino se lahko spremeni na način, da se poveča ali zmanjša površina tega zahtevka, spremeni kmetijska rastlina, spremeni vrsta rabe ali drugi podatki v zvezi s tem zahtevkom. Če je neskladje odpravljeno, agencija rdečo barvno oznako spremeni v zeleno. Če upravičenec na geoprostorskem obrazcu spreminja vrsto rabe, se ta ne more spremeniti v vrsto rabo 1300 – trajni travnik, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, 1211 – vinograd, 1221 – intenzivni sadovnjak, 1222 – ekstenzivni sadovnjak, 1230 – oljčnik, 1160 - hmeljišče, 1212 - matičnjak, 1510 – skupina dreves in/ali grmičevja, 1520 - mejica, 1530 – obvodna vegetacija, 1540 – posamezno drevo, 1550 – drevesa v vrsti ali 7010 – vodna prvina. Prav tako upravičenec na geoprostorskem obrazcu ne more spreminjati vrste rabe 1181 - trajne rastline na njivskih površinah, kjer pridelava ni v tleh, 1191 - rastlinjaki, kjer pridelava ni v tleh, 1320 - travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, 1510 – skupina dreves in/ali grmičevja, 1520 - mejica, 1530 – obvodna vegetacija, 1540 – posamezno drevo, 1550 – drevesa v vrsti ali 7010 – vodna prvina.
3. **Rumena** barvna oznaka pomeni, da izpolnjevanja pogojev upravičenosti, ki jih je mogoče preverjati s pomočjo sistema za spremljanje površin, ni mogoče niti potrditi niti ovreči. Šteje se, da je zahtevek upravičen. Kljub temu se vlagatelj na ugotovitev lahko odzove. Če se odzove, ravna na način, kot je opisan v primeru rdeče barvne oznake. Prek Sopotnika posreduje dokaze o izpolnjevanju pogoja upravičenosti oziroma, če meni, da pogoja upravičenosti v naravi dejansko ne izpolnjuje, prek geoprostorskega obrazca zbirne vloge zahtevek umakne ali ustrezno spremeni.
4. **Siva** barvna oznaka pomeni, da pogoji upravičenosti, ki jih je mogoče preverjati s pomočjo sistema za spremljanje površin, še niso bili preverjeni.

**Od 1. avgusta do 15. oktobra 2024** ARSKTRP objavlja začasne rezultate ugotovitev pridobljenih s pomočjo sistema za spremljanje površin, ki jih periodično osvežuje glede na novo pridobljene podatke sistema za spremljanje površin. ARSKTRP v Sopotniku objavi končne rezultate ugotovitev pregledov vsaj 14 dni pred zadnjim rokom za spremembe in umike zahtevkov. O tem obvesti vlagatelja preko SMS/MMS številke ali e-pošte, ki jo je navedel v zbirni vlogi, ali pa, če se upravičenec v zbirni vlogi tako izjavi, lahko tudi preko navadne pošte.

**Zadnji rok za spremembe in umike zahtevkov za površinske intervencije za leto 2024 je:**

- **28. 3. 2025 za SOPO shemi Ozelenitev ornih površin prek zime in Naknadni posevki in podsevki ter Konzervirajoča obdelava, kadar se izvaja na naknadnih posevkih**
- **15. 11. 2024 za ostale zahtevke v zvezi s površino.**

Če vlagatelj do teh rokov (zgolj v nekaterih specifičnih primerih je odziv vlagatelja sprejemljiv tudi po teh rokih) zahtevek z rdečo barvno oznako ne umakne ali ustrezno spremeni in za ta zahtevek preko Sopotnika ne posreduje zadostnih dokazov o izpolnjevanju njegove upravičenosti, ARSKTRP s pomočjo podatkov, s katerimi razpolaga, določi površino nepravilne ali čezmerne prijave ali površino, na kateri posamezni pogoj upravičenosti ni bil izpolnjen zahtevek obravnava v skladu z upravnimi sankcijami in ostalimi predpisi. Enako ARSKTRP ravna v primeru, če se upravičenec odzove po zadnjem roku za spremembe in umike zahtevkov.

**Dostop do Sopotnika** je omogočen upravičencu ali njegovemu pooblaščenecu. Upravičenec ali njegov pooblaščenec do Sopotnika dostopa prek portala e-kmetijstvo, ki je dostopen na spletnem mestu ARSKTRP. Upravičenec pridobi dostop do Sopotnika ob oddaji zbirne vloge in lahko do Sopotnika dostopa s tako pridobljenim uporabniškim imenom in geslom, ali preko SI-PASS storitve za spletno prijavo. Pooblaščenec je lahko fizična ali pravna oseba. Pooblaščenec je lahko tudi kmetijski svetovalec. Pooblaščenec, ki ni kmetijski svetovalec, mora, če želi za stranko vstopati v Sopotnika, pridobiti njeno pooblastilo in do Sopotnika lahko dostopa samo prek storitve za spletno prijavo SI-PASS. Pooblaščenec, ki ni kmetijski svetovalec, lahko pošlje pooblastilo na ARSKTRP v obliki, ki je določena v prvem odstavku 173. člena Zakona o splošnem upravnem postopku. Nezavezujoč obrazec za pooblastilo pa je objavljen tudi na spletni strani ARSKTRP. Na podlagi pridobljenega pooblastila ARSKTRP pooblaščenecu, ki ni kmetijski svetovalec, omogoči dostop do Sopotnika.

Kmetijski svetovalci imajo dostope v Sopotniku za vse stranke (upravičence), ki so oddali zbirno vlogo. Kljub temu lahko kmetijski svetovalec vstopi v Sopotnika le za tiste stranke, ki so jih za to pooblastile. Kmetijski svetovalec mora od stranke pridobiti pooblastilo za vsak dan posebej, ko zanjo vstopa v Sopotnik oziroma zanjo izvaja upravna dejanja prek Sopotnika. Za določen dan mora od stranke pridobiti pooblastilo še preden zanjo vstopi v Sopotnika. Pomembno je vedeti tudi, da kmetijski svetovalec za upravičenca ne bo spremljal dogajanja v Sopotniku, temveč bo v Sopotniku za upravičenca izvedel določeno dejanje zgolj na njegovo pobudo.

**FotoSopotnik** je aplikacija, ki deluje na androidnih telefonih in služi kot dodatno orodje aplikacije Sopotnik. Namenjena je ustvarjanju ter pošiljanju geografsko označenih fotografij ali drugih podatkov v Sopotnik, ki lahko služijo kot dokaz za opravljene aktivnosti na površinah. Uporabniki aplikacije fotoSopotnik lahko dokaze posredujejo v Sopotnik na podlagi naloge in navodil, ki jih zanje pripravijo na ARSKTRP ali pa na svojo pobudo. Obvestila ARSKTRP povezana z navodili in nalogo, ki jo mora upravičenec izvesti ter vse fotografije se prikažejo tudi v Sopotniku. Aplikacijo fotoSopotnik je mogoče na mobilno napravo naložiti brezplačno iz Googleove trgovine z aplikacijami (Google Play). Podrobna uporabniška navodila za aplikacijo fotoSopotnik so objavljena na spletu.

V **okviru sistema za spremljanje površin** bodo lahko potekali dodatni terenski ogledi s strani ARSKTRP, kadar se z uporabo tega sistema in drugimi preveritvami v okviru upravnega pregleda ne bo dalo z gotovostjo ugotoviti dejanskega stanja. ARSKTRP bo ugotovitve dodatnega terenskega ogleda sporočila vlagateljem prek Sopotnika. O izvedbi dodatnega terenskega ogleda se vlagatelj predhodno ne obvešča in se izvede brez njihove navzočnosti, bo pa lahko vlagatelj ob oddaji zbirne vloge te dodatne hitre preglede zavrnil, kar pomeni, da bo izveden pregled na kraju samem.

### 6.3 PREGLEDI NA KRAJU SAMEM

Pregledi na kraju samem se izvajajo na primerljiv način kot v predhodnih letih. Zaradi uvedbe sistema za spremljanje površin, so **pregledi na kraju samem za zahtevke v zvezi s površino** omejeni praviloma na preglede tistih pogojev upravičenosti, katerih pregled s sistemom za spremljanje površin ni mogoč oziroma dovolj zanesljiv (nemonitorabilni pogoji upravičenosti). Tudi meritve površin se praviloma izvajajo le še za površine, kjer stanja na kraju samem ni mogoče preveriti s pomočjo sistema za spremljanje površin in površine, na katerih je bila s pomočjo sistema za spremljanje površin zaznana razlika med prijavljeno in dejansko površino in ta ni bila odpravljena s strani upravičenca ali s pomočjo drugih podatkov, ki jih ima agencija na razpolago. S pregledi na kraju samem se preverja tudi izpolnjevanje zahtev pogojenosti.

**Pregledi na kraju samem za živali** se izvajajo za namen preverjanja pogojev upravičenosti, vključno s preverjanjem izpolnjevanja pogojev identifikacije in registracije živali. V zvezi s identifikacijo in registracijo živali se za govedo preveri označitev živali, pravilnost vpisa živali v CRG, potni list, register govedi na gospodarstvu. Za drobnico označitev živali, pravilnost vpisa živali v CRD, spremni list in register drobnice na obratu. Za kopitarje pravilnost vpisa v CRK, označitev živali in identifikacijski dokument. Za prašiče označitev živali, spremni listi, register prašičev na gospodarstvu in za zahtevke podintervencije Dobrobit živali - prašiči tudi pravilnost zadnjega poročanja. Pregledi na kraju samem v zvezi z identifikacijo in registracijo živali zajemajo vse živali na KMG, ki pripadajo vrsti živali, katere zahtevke je bil izbran za pregled na kraju samem. Ugotovitve glede identifikacije in registracije živali ARSKTRP sporoči tudi Upravi Republike Slovenija za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Če je s pregledom na kraju samem ugotovljeno, da je govedo, ovca, koza, prašič ali konj nepopolno označen, mora upravičenec dokazila posredovati agenciji najkasneje v roku 30 dni od ugotovitve kontrolorja. Če žival izgubi obe ušesni znački, se šteje, da je nadomestitev sredstev možna samo v primeru, če je na kmetijskem gospodarstvu tako neidentificirana samo ena žival posamezne vrste in je bilo naročilo novih značk izvedeno še pred najavo pregleda na kraju samem, ali če pregled na kraju samem ni najavljen, še pred prihodom kontrolorja na kmetijsko gospodarstvo.

Pregledi na kraju samem se praviloma napovejo, le v zakonsko določenih primerih se izvedejo brez predhodne napovedi. Če nosilec KMG ali njegov pooblaščenec prepreči izvedbo pregleda na kraju samem se zavrnejo vsa plačila zbirne vloge.

Ugotovitve pregleda na kraju samem se zapišejo v zapisnik o pregledu na kraju samem, s katerim mora biti stranka seznanjena in lahko nanj poda tudi pripombe. Zapisnik o pregledu se stranki ponudi v podpis.

## 6.4 IZRAČUN IN UPORABA UPRAVNIH SANKCIJ

Upravne sankcije se nanašajo na zmanjšanje plačila, zavrnitev plačila, ukinitvev plačila in sankcije, ki se, če niso poravnane v tekočem letu, v nekaterih primerih lahko prenesejo tudi v naslednja leta. V Uredbi o izvedbi intervencij kmetijske politike za leto 2024 so določene le tiste upravne sankcije, ki se uporabljajo za vse ali večino intervencij zbirne vloge.

## 6.5 PRENOS CELOTNEGA KMG ALI POSAMEZNEGA ZEMLJIŠČA PO ODDAJI ZBIRNE VLOGE

V primeru prenosa KMG z enega upravičenca (A) na drugega upravičenca (B) v obdobju, ko se rok za oddajo zbirne vloge še ni iztekel in je A zbirno vlogo že oddal, mora A zbirno vlogo umakniti, B pa vložiti svojo zbirno vlogo. V primeru prenosa KMG iz nosilca A na B v času, ko se je rok za oddajo zbirne vloge že iztekel, sredstva iz naslova zbirne vloge, ki jo je oddal A, prejme nosilec B, če bo ta (B) na ARSKTRP do 15. 11. 2024 posredoval predpisan obrazec »IZJAVA o prenosu kmetijskega gospodarstva in zahteva za plačilo v primeru prenosa celotnega kmetijskega gospodarstva po izteku roka za vložitev zbirne vloge za leto 2024«, na katerem sporoča prenos in zahteva plačilo sredstev iz naslova zbirne vloge, ki jo je oddal nosilec A. Če tega novi nosilec B ne bo storil, sredstva iz naslova te zbirne vloge ostanejo neizplačana. Če pa je prenos izveden po 15. 11. 2024, se sredstva izplačajo nosilcu A. Šteje se, da je v tem primeru pretežni del v zvezi z zahtevki zbirne vloge opravil prejšnji nosilec (A) in je zato upravičen tudi do sredstev.

Če je razlog prenosa smrt nosilca A, potem vse pravice in dolžnosti gredo avtomatično na novega nosilca (B), ki je vpisan v RKG in ta postane tudi upravičenec do sredstev iz naslova zbirne vloge za leto 2024. Omenjene Izjave o prenosu kmetijskega gospodarstva in zahteva za plačilo v primeru, če je razlog prenosa smrt nosilca A, ni treba posredovati na ARSKTRP. Novi nosilec (B) lahko v vsakem primeru izrazi voljo, da ne prevzema večletnih okoljskih, podnebnih in drugih obveznosti tako, da izpolni 2. točko omenjene izjave in jo posreduje na ARSKTRP. V slednjem primeru mora tudi javiti smrt kot višjo silo.

Posamezno zemljišče, ki je bilo v RKG preneseno iz nosilca A na nosilca B po tem, ko je bila za tekoče leto vlaganja zahtevkov površina tega zemljišča že uveljavljena na zbirni vlogi nosilca A, se še naprej obravnava kot površina zbirne vloge nosilca A, če je bil prenos zemljišča v RKG izveden po izteku roka za vložitev zbirne vloge. Če nosilec A za površino, ki je bila v RKG prenesena po izteku roka za vložitev zbirne vloge, ne naredi umika zahtevkov, ostane odgovoren tudi za primere, ko se na površini ugotovi kakršno koli neizpolnjevanje predpisanih pogojev upravičenosti. Če je bila do konca roka za oddajo zbirne vloge površina zemljišča uveljavljena na zbirni vlogi več nosilcev KMG, se kot potencialno upravičen nosilec KMG šteje tisti nosilec, ki je to zemljišče v RKG vpisal na poznejši datum.

## 6.6 VIŠJA SILA IN IZJEMNE OKOLIŠČINE

Če upravičenec pri izvajanju intervencij ni mogel izpolniti pogojev upravičenosti posameznih intervencij ali zahtev pogojenosti zaradi višje sile ali izjemnih okoliščin, se zadevno plačilo za leta, v katerih je prišlo do višje sile ali izjemnih okoliščin, odobri v celoti. Upravičenec mora na ARSKTRP v predpisanem roku in na predpisan način sporočiti primer nastanka višje sile ali izjemnih okoliščin **na obrazcu »Sporočanje višje sile ali izjemnih okoliščin«** v petnajstih delovnih dneh od dneva, ko je upravičenec to zmožen storiti, priložijo se tudi ustrezni dokazi.

## 7. UREDITEV PODATKOV V REGISTRIH

### 7.1 REGISTER KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

V registru kmetijskih gospodarstev (RKG) se vodijo podatki o nosilcu KMG, članih kmetije, zaposlenih na kmetiji in o zemljiščih v uporabi KMG. Nosilec je odgovoren za pravilnost prijavljenih podatkov. Spremembe podatkov v RKG (npr. prenos KMG, prenehanje uporabe zemljišč, sprememba vrste rabe GERK, ipd.) je potrebno javiti najpozneje v 30-ih dneh od nastanka spremembe.

Vse podatke v RKG, vključno s podatki o zemljiščih, mora nosilec urediti na upravni enoti najpozneje en dan pred vnosom zbirne vloge. Neusklajeni podatki v RKG onemogočijo vnos zbirne vloge. Zaradi predvidenega povečanega obsega dela na upravnih enotah v obdobju pred in med vlaganjem zbirnih vlog nosilcem priporočamo, da se za uskladitev podatkov na upravnih enotah naročijo čimprej.

#### NE POZABITE

- *upravne enote pri vpisu novih zemljišč v RKG od nosilca, ki ni lastnik zemljišč, tudi če gre za lastništvo družinskih članov, zahtevajo, da priloži dokazilo o pravici do uporabe zemljišč.*
- *v primeru smrti nosilca se kmetija prenese na novega nosilca s soglasjem večine oseb, ki so na smrtovnici navedene kot dediči. V ostalih primerih prenosa kmetije (prodaja, zakup, dedovanje ali podobni pravni posel) mora novi nosilec prenesti vsa zemljišča kmetije v lasti prejšnjega nosilca in članov kmetije ter pridobiti pravico do njihove uporabe za najmanj pet let.*
- *v RKG se poleg podatka o GERK vodi tudi podatek o krajinskih značilnostih (KRZ) na kmetijskem gospodarstvu.*

#### 7.1.1 Podatki o nosilcu, članih kmetije in zaposlenih na kmetiji

Nosilec mora imeti pravico do uporabe zemljišč KMG in je odgovoren za obveznosti, ki izhajajo iz Zakona o kmetijstvu. Šteje se, da ima nosilec pravico do uporabe zemljišč, če je lastnik ali zakupnik zemljišč oziroma ima za uporabo zemljišč pridobljeno soglasje lastnika zemljišč ali drugo pravno podlago, iz katere izhaja pravica do uporabe zemljišč.

Kot člani kmetije se v RKG lahko vpišejo osebe, starejše od 15 let, ki živijo na istem stalnem prebivališču kot nosilec kmetije in sorodniki nosilca. Vpis članov kmetije nosilec kmetije uredi na upravni enoti. Za vpis člana kmetije mora nosilec pridobiti soglasje tega člana kmetije. Kot člani kmetije - sorodniki se lahko poleg nosilčevega zakonca ali osebe, s katero živi nosilec v zunajzakonski skupnosti ali partnerja v registrirani istospolni skupnosti vpišejo tudi: nosilčevi otroci, posvojenci in vnuki; nosilčevi starši, posvojitelji in stari starši; bratje in sestre nosilca kmetije; nosilčeva tast, tašča, zet in snaha; otroci nosilčevega partnerja (pastorki) ter zakonec nosilčeve matere ali očeta.

Kot zaposleni na kmetiji se lahko vpišejo osebe, ki delo na kmetiji opravljajo na podlagi veljavne pogodbe o zaposlitvi, sklenjene v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja. Pogodba o zaposlitvi je lahko sklenjena z nosilcem kmetije ali s poslovno popolnoma sposobnim članom kmetije.

### 7.1.2 Podatki o zemljiščih v uporabi

Osnovna enota identifikacijskega sistema za prijavo zemljišč v RKG je blok. Blok je strnjena površina kmetijskih zemljišč, ki so v kmetijski rabi enega KMG in pripadajoče krajinske značilnosti (KRZ).

Grafična enote rabe kmetijskega gospodarstva (GERK) je strnjena površina kmetijskega zemljišča z enako vrsto rabe znotraj posameznega bloka.

Blok se tvori tako, da se po zaključenem vrisu GERK oziroma KRZ vsi soležni GERK oziroma KRZ istega KMG samodejno aplikativno povežejo v en blok. Soležni so tisti GERK oziroma KRZ, ki imajo skupno vsaj eno daljico.

GERK z naslednjimi vrstami rabe in KRZ brez soležnega GERK ali če je soležni GERK s spodaj našteto vrsto rabe, predstavlja- jo samostojen blok: 1181 – trajne rastline na njivskih površinah, kjer pridelava ni v tleh, 1191 – rastlinjak, kjer pridelava ni v tleh, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, 1411 – površina za ukrep odprava zaraščanja, 1420 – plantaža gozdnega drevja.

### 7.1.3 Določitev največje upravičene površine (NUP)

Največja upravičena površina (NUP) GERK je celotna grafična površina GERK, razen:

- a) pri GERK z naslednjimi vrstami rabe, kjer je NUP enaka nič: 1181 – trajne rastline na njivskih površinah, kjer pridelava ni v tleh, 1191 – rastlinjaki, kjer pridelava ni v tleh, 1411 – površina za ukrep odprave zaraščanja in 1420 – plantaža gozdnega drevja;
- b) pri GERK z vrsto rabe 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, se NUP določi z upoštevanjem upravičenosti in deležev posameznih vrst dejanske rabe, ki so določene pod GERK.

Natančneje je opis te vrste rabe GERK opisan v nadaljevanju.

NUP KRZ, ki se mora ohranjati skladno s standardom DKOP 8 (Ohranjanje krajinskih značilnosti) iz Priloge III Uredbe 2021/2115/EU, je celotna površina KRZ, pri ostalih KRZ je NUP enak 0.

NUP bloka je vsota vseh NUP GERK oziroma NUP KRZ, ki tvorijo blok.

### 7.1.4 Pravila vrisa KRZ v RKG

KRZ so pomembne za izvedbo in kontrolo obveznega osnovnega standarda DKOP 8 (Minimalni delež neproizvodnih površin, ohranjanje krajinskih značilnosti, omejitev rezanja mejic, omejevanje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst) v okviru pogojenosti in operacije KOPOP Ohranjanje mejic (MEJ).

Za vpis KRZ v RKG mora nosilec izkazati pravico do uporabe. Pri vpisu KRZ se kot kontrolni podatek upošteva evidenca krajinskih značilnosti.

Ob vpisu v RKG se KRZ pripiše podatek o GERK, ki mu KRZ pripada, po naslednjem prednostnem vrstnem redu: največja soležna orna površina, največji soležni GERK. V ostalih primerih se podatek o GERK ne pripiše. KRZ se ne pripisuje h GERK z vrstami rabe 1181, 1191, 1320, 1411 in 1420. KRZ se pripiše samo GERK, ki ima kot državo pripisano Republiko Slovenijo.

Vrste in šifre rabe KRZ so: 1510 – skupina dreves oziroma grmičevja, 1520 – mejica, 1530 – obvodna vegetacija, 1540 – posamezno drevo, 1550 – drevesa v vrsti, 7010 – vodna prвина.

### 7.1.5 Pravila vrisa GERK v RKG

GERK se lahko vriše na kmetijska zemljišča, ki so po evidenci dejanske rabe opredeljena kot njive in vrtovi, trajni nasadi in travniške površine.

V upravičeno površino GERK se lahko vštejejo vetrozaščitni pasovi, drevesa v vrsti, žive meje, omejki, mejice, jarki, kamnite ograje, suhozidi, razna sušila (kozolci, ostrvi, ipd.) in kolovozi, če so sestavni del tradicionalne kulturne krajine in dobre kmetijske prakse ter če njihova širina ne presega 2 m. Ne glede na to, da so nekateri od naštetih elementov zajeti v evidenci krajinskih značilnosti, le-teh ni potrebno izločati iz GERK kot KRZ.

Strnjene površine, ki po evidenci dejanske rabe spadajo med druge kmetijske površine, gozd in druga nekmetijska zemljišča, se izločijo iz GERK, če so večje ali enake 100 m<sup>2</sup>. Iz GERK ni potrebno izločiti površin, manjših od 100 m<sup>2</sup>, tudi če ustrezajo drugim vrstam rabe GERK. Površine večje ali enake 100 m<sup>2</sup> se vrišejo kot samostojni GERK. Njive ni treba vpisati kot ločeni GERK, če je manjša od 1.000 m<sup>2</sup> in leži v medvrstnem prostoru trajnega nasada, razen hmeljišča. Iz GERK se izločijo vode in vsa pozidana zemljišča.

V GERK se ne uvršča naslednjih površin:

- zelenic okoli stavb;
- nezatravljenih ograd, v katerih se nahajajo živali;
- izpustov za živali;
- rekreacijskih površin (golf igrišč, parkov, zelenic, travnatih igrišč, ipd.), razen smučišč in površin znotraj hipodromov, če se na njih izvaja kmetijska dejavnost;
- površin letališč, letališke infrastrukture, označenih vzletnih oziroma pristajalnih stez letališč in vzletišč, čeprav so zatravljene;
- površin, kjer kmetijska pridelava ni dovoljena (sanirana odlagališča nevarnih odpadkov ipd.);
- površin, na katerih so postavljene konstrukcije, ki onemogočajo obdelavo zemljišča.

Ne glede na zgoraj zapisano, se vpis GERK na letališčih dovoli, če se na teh površinah izvaja kmetijska dejavnost in imajo uporabniki zemljišč za vris GERK dovoljenje lastnikov zemljišč in upravljavca letališča, obvezno pa setudi v tem primeru izloči vsa letališka infrastruktura in označene vzletne oziroma pristajalne steze.

### 7.1.6 VRSTA RABE 1320 - travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi

Vrsta rabe 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi se lahko vriše na celotnem območju Slovenije, kjer se s travinjem prepletajo skupine grmovja, drevja, kamenja... in onemogočajo intenzivno izrabo travinja. Takšna površina je primerna predvsem za pašo. Zunanji obod GERK zariše nosilec na celotnem območju uporabe zemljišča, z upoštevanjem naravnih meja (gozd, prepadi, jarki ...). Površina neupravičenih značilnosti znotraj GERK ne sme presegati 50 % grafične površine GERK.

Pri vrisu GERK je potrebno v celoti izločiti površine, ki po evidenci dejanske rabe spadajo v vrsto dejanske rabe 3000 – pozidano in sorodno zemljišče (ceste, hiše, vode ...) in 2000 – gozd. Samo na planini je ruševje lahko sestavni del GERK. Na planini je za travnate površine obvezen vris GERK z vrsto rabe 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi.



Po vrisu GERK z vrsto rabe 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi se, glede na podatke iz evidence dejanske rabe, za to površino aplikativno izračuna NUP GERK. Za določitev se uporabi sorazmerni sistem upravičenosti z uporabo koeficientov znižanja upravičene površine. V celoti upravičene površine so zemljišča, ki so po evidenci dejanske rabe: 1300 – trajni travnik, 1321 – barjanski travnik, 1222 – ekstenzivni sadovnjak, 1800 – kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem in vse druge kmetijske rabe iz evidence dejanske rabe, če strnjena površina teh rab ne presega 100 m<sup>2</sup>.

Površine kot so zaraščanje, skalovje, skupine dreves in grmovja, ipd. so v celoti neupravičene. Na podlagi preseka površine GERK s podatki evidence dejanske rabe se izračuna še razmerje med površino neupravičenih vrst dejanske rabe in grafično površino GERK, ki ne sme preseči 50 %.

Kot GERK z vrsto rabe 1320 se štejejo tudi površine, za katere je pri pregledu na kraju samem ugotovljena vrsta dejanske rabe 1800.

### **7.1.7 Kontrola z evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč**

Z namenom preprečitve vključevanja neupravičenih površin v GERK se pri vpisu GERK na upravni enoti izvaja kontrola z evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (v nadaljevanju: evidenca dejanske rabe), ki se vodi na MKGP. Podatki v evidenci dejanske rabe se zajemajo iz ortofoto posnetkov (narejenih iz letalskih posnetkov), ki so istočasno tudi podlaga za vpis GERK. Poleg tega se v evidenci dejanske rabe upoštevajo tudi drugi podatki, kot npr. ugotovitve iz terenskih ogledov MKGP oziroma kontrolnih organov. Evidenca dejanske rabe je javno dostopna na spletu na javnem pregledovalniku grafičnih podatkov MKGP–RKG.

Pri vpisu novega GERK ali pri spremembi že vpisanega GERK se izvede presek GERK z evidenco dejanske rabe. Če se pri tem ugotovi, upošteva se predpisano toleranco, da GERK ali del GERK leži na površinah, ki po evidenci dejanske rabe niso kmetijska zemljišča v uporabi, vpis GERK ni mogoč. V praksi to pomeni, da nosilec KMG lahko vriše GERK, npr. njivo na površinah, ki so v evidenci dejanske rabe zajete kot njiva, travnik, vinograd, sadovnjak ipd., ne more pa vrisati njive na zaraščenih površinah, gozdu, cesti ipd.

Kadar vpis GERK zaradi odstopanja od evidence dejanske rabe ni mogoč, je postopek naslednji:

- upravna enota najprej preveri, ali je glede na ortofoto morda prišlo do napake v evidenci dejanske rabe;
- v primeru ugotovljene napake MKGP takoj odpravi napako in s tem omogoči vpis GERK;
- če je evidenca dejanske rabe glede na ortofoto pravilno zajeta in stanje v naravi od zadnjega snemanja ortofotov ni bilo spremenjeno, je treba uskladiti mejo GERK tako, da bo ustrezala stanju v naravi;
- če je evidenca dejanske rabe glede na ortofoto pravilno zajeta, vendar je prišlo do spremembe stanja v naravi v obdobju po zadnjem snemanju ortofotov (npr. zarast, ki je še vidna na ortofotu, je bila izkrčena in je površina zdaj travnik) mora nosilec, ki bo želel vpisati GERK na takšni površini, podati in podpisati izjavo o dejanskem stanju v naravi.

POZOR! Hkrati z izjavo o dejanskem stanju v naravi nosilec podpiše, da je seznanjen s pogoji za vpis GERK in s posledicami neresnične prijave. Na podlagi izjave nosilca o dejanskem stanju v naravi bo vris GERK na teh površinah mogoč takoj, takšni GERK pa bodo bolj pogosto izbrani za pregled na kraju samem.

Poudariti velja, da je kljub kontroli z evidenco dejanske rabe za pravilen vpis GERK odgovoren nosilec. Tako mora nosilec tudi v primerih, ko je iz ortofoto posnetka še razvidno kmetijsko zemljišče, pa to zemljišče v naravi ni več v uporabi (npr. začasno neobdelano – nasutje materiala, skladišče bal, drv, silosi, gnojišča na kmetijskih površinah), stanje ustrezno prijaviti v RKG. Nosilec mora upravni enoti javiti tudi vse ostale spremembe, ko npr. travnik preorje in spremeni v njivo, spremeni trajni nasad, proda zemljišče, kupi novo zemljišče ipd.

### **POMEMBNO!**

V RKG morajo biti podatki urejeni pred vložitvijo zbirne vloge. Za pravilno prijavo podatkov je odgovoren nosilec KMG.

Nosilec mora neuskrajene podatke v RKG uskladiti na upravni enoti vsaj en dan pred elektronskim izpolnjevanjem zbirne vloge, sicer vnos le te ne bo mogoč.

Nosilec lahko svoje GERK pregleda na spletu, na javnem pregledovalniku grafičnih podatkov MKGP-RKG (<http://rkg.gov.si/GERK/>), kjer so poleg grafičnih podatkov o GERK pod seznamom GERK na voljo tudi informacije o neuskrajanih podatkih v RKG. Nosilec priporočamo, da na spletnem pregledovalniku dobro pregledajo podatke o svojih zemljiščih in jih po potrebi uskladijo (izločiti je treba novogradnje in zaraščene površine, javiti spremembe rabe zemljišč, odjaviti zemljišča, ki jih ne uporabljajo več ipd.) V RKG je potrebno prijaviti vsa zemljišča v uporabi KMG, ta pa morajo biti obdelana skladno z zahtevami posamezne vrste rabe (njiva, travnik, sadovnjak ...).

Pregled podatkov o zemljiščih še posebej svetujemo nosilecem KMG, ki imajo zemljišča na območju zahodne Slovenije: Jesenic, Nove Gorice, Kopa in Postojne. Na teh območjih so bili v letu 2023 posneti novi ortofoto posnetki, zato so še posebej vidne spremembe glede rabe zemljišč v zadnjih letih.

Neuskrajene podatke je treba uskladiti na upravni enoti najpozneje en dan pred vnosom zbirne vloge, sicer vnos ZV ni mogoč. Tudi če opozorila ni na upravni enoti uredite stanje vpisanih zemljišč, če je prišlo do spremembe rabe ali velikosti zemljišča, da bo vris skladen s stanjem v naravi.

**Ob prenosu KMG na novega nosilca v času oddaje zahtevkov je treba v primeru, da je zbirna vloga že vložena, najprej izvesti umik ZV, šele nato se lahko izvede ponoven vnos ZV s strani novega nosilca.**

## 7.2 IDENTIFIKACIJA IN REGISTRACIJA REJNIH ŽIVALI/GOJENIH KOPENSKIH ŽIVALI

Za področje identifikacije in registracije rejnih živali/gojenih kopenskih živali je pristojna Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR), Sektor za identifikacijo in registracijo ter informacijske sisteme (SIRIS). V zvezi z identifikacijo in registracijo živali ter gospodarstvi/obrati se uporabljajo nacionalni predpisi, objavljeni na osrednjem spletnem mestu državne uprave na povezavi [Zakonodaja UVHVVR](#), in Uredbe EU.

Izvajalci dejavnosti/imetniki goveda, prašičev, drobnice in kopitarjev, ki imajo urejen vpis v EIRŽ, lahko zaprosijo za **dostop do portala Volos**. Za dostop lahko pooblastijo tudi drugo osebo. Pridobitev dostopa, ki je brezplačna, izvajalcu dejavnosti/imetniku omogoča upravljanje s podatki za živali, ki jih goji/redi na svojem obratu/gospodarstvu. Izvajalec dejavnosti/imetnik za dostop zaprosi z oddajo vloge na obrazcu za izvajalca dejavnosti, objavljenem na osrednjem spletnem mestu državne uprave na povezavi [Dostop do portala Volos](#). Uporabnikom portala Volos svetujemo, da vsak vnos podatkov skrbno preverijo preko rubrike Izpisi/poročila. Če iz kakršnegakoli razloga ne morejo dostopati do portala Volos, to ni opravičljiv razlog za prepozno vnesene/priglašene podatke. V tem primeru morajo podatke priglasiti v priglasitvenem roku preko pooblaščenih organizacij (veterinarska organizacija ali kmetijsko-gozdarski zavod).

### 7.2.1 Govedo

V sistemu za identifikacijo in registracijo goveda glede priglasitve podatkov v Centralni register goveda (CRG) in dokumentacije (potni listi), ki spremlja govedo ob premiku, v letu 2024 ni sprememb. Informacije so na voljo na osrednjem spletnem mestu državne uprave na povezavi [Identifikacija in registracija goveda](#).

**Novost v letu 2024 se nanaša na izpise iz CRG in rumeno knjigo Register goveda na gospodarstvu (RGG):**

UVHVVR z letom 2024 ukinja pošiljanje izpisov po pošti v papirni obliki, o čemer so bili izvajalci dejavnosti/imetniki goveda obveščeni na zadnjem izpisu v letu 2023.

Izvajalci dejavnosti/imetniki goveda bodo lahko do **e-izpisa iz CRG** za posamezen obrat/gospodarstvo dostopali na naslednje načine:

- preko portala Volos: velja za izvajalce dejavnosti/imetnike, ki so si oz. si bodo pridobili dostop (uporabniško ime in geslo);
- preko spletne aplikacije E-izpis iz CRG na osrednjem spletnem mestu državne uprave na povezavi [Identifikacija in registracija goveda](#); na tej povezavi bodo objavljene vse informacije v zvezi z e-izpisom iz CRG in način dostopanja. Izvajalci dejavnosti/imetniki bodo lahko pridobili e-izpis iz CRG le za svoje obrate/gospodarstva. Če bodo želeli za pridobitev e-izpisa pooblastiti drugo osebo, bo pooblaščenec moral pridobiti dostop do portala Volos. Na ta način (s pooblastilom) bodo lahko do podatkov dostopale tudi pravne osebe oz. subjekti, vpisani v AJ PES in gospodarji planin/skupnih pašnikov;
- preko pooblaščenih organizacij: izvajalci dejavnosti/imetniki bodo e-izpis iz CRG lahko pridobili preko pooblaščenih organizacij (veterinarska organizacija ali kmetijsko-gozdarski zavod).

**Predvidoma z junijem 2024 oz. do porabe zalog UVHVVR ukinja pošiljanje rumene knjige RGG po pošti v obliki brošure** na način, kot so se ga do sedaj posluževali izvajalci dejavnosti/imetniki goveda in pooblaščenice organizacije (veterinarska organizacija ali kmetijsko-gozdarski zavod). Vsebina RGG je v obliki, primerni za tisk, objavljena na osrednjem spletnem mestu državne uprave na povezavi [Postopek identifikacije in registracije goveda](#).

Izvajalcem dejavnosti/imetnikom goveda, ki so si pridobili dostop do portala Volos, ni potrebno voditi RGG v papirni obliki, temveč le v elektronski obliki (e-RGG), če zagotovijo, da so informacije vnesene v skladu s predpisanimi roki.

### **7.2.2 Prašiči**

Do 30. 4. 2024 se sistem izvaja na nespremenjen način. Informacije so objavljene na osrednjem spletnem mestu državne uprave na povezavi [Identifikacija in registracija prašičev](#).

Dne 2. 2. 2024 je bil v Uradnem listu RS objavljen Pravilnik o identifikaciji in registraciji prašičev, ki se prične uporabljati 1. 5. 2024. Glavne novosti prenovljenega sistema so: poročanje o vseh spremembah v staležu, vključno z rojstvi in smrtmi, poročanje po kategorijah, dvojniki ušesne znamke, elektronski spremni list in uvedba mobilne aplikacije. Z uporabo aplikacije se zagotovi, da se administrativno breme oziroma količina dela, potrebnega za vodenje podatkov, ohranja na enakem nivoju kot doslej.

#### **Obveznosti izvajalca dejavnosti, ki redi prašiče**

- registrira kmetijsko gospodarstvo in obrat, na katerem redi živali,
- izvede začetni popis živali v obratu (po kategorijah in SIŠ),
- identificira prašiče, ki so se rodili v obratu,
- sproti nadomešča izgubljene ušesne znamke,
- ob prodaji živali (odhodu z obrata) izda spremni list in prihlasi informacije v CRPš,
- ob spremembah staleža in kategorij (pogin, zakol doma, prevedba med kategorijami idr.) prihlasi informacije v CRPš,
- ob nakupu živali (prihodu v obrat) prihlasi informacije v CRPš,
- vodi register prašičev v obratu in hrani dokumentacijo.

Sistem identifikacije in registracije prašičev je prilagojen elektronskemu poslovanju. Smiselno je, da si izvajalec dejavnosti takoj pridobi dostopne pravice do aplikacije Volos, s čimer si močno olajša izvajanje naštetih obveznosti; v primerjavi z ročnim vodenjem evidenc se pri elektronskem pričakuje 70 % prihranek časa pri administrativnih opravilih.

#### **Volos – mobilna in spletna aplikacija**

Volos je aplikacija, prek katere izvajalec dejavnosti sporoča informacije v Centralni register prašičev, izda spremni dokument, vodi register prašičev v obratu in pregleduje podatke.

Uprava je za vse izvajalce dejavnosti, ki so registrirani za rejo prašičev, pripravila uporabniške račune, prek katerih lahko uporabljajo aplikacijo Volos. V aprilu 2024 vsi izvajalci dejavnosti z registriranim obratom in evidentirano rejo prašičev po pošti prejmejo aktivacijsko kodo, s katero lahko prevzamejo račun. Uporabniški račun za novi Volos je enoten za vse živalske vrste; uporabniki, ki že imajo račun za drobnico, uporabijo tega.

Na voljo sta dve obliki aplikacije: spletna, ki jo uporabljamo na računalniku, in mobilna, ki si jo naložimo na telefon (Android in Iphone). Ko pridobimo dostopne pravice, imamo na voljo obe.

Do spletne aplikacije dostopamo s spletnim brskalnikom; na vstopni strani se predstavimo z uporabniškim imenom (običajno e-poštni naslov) in geslom, ki ga prejmemo pri aktivaciji računa.

Mobilno aplikacijo si naložimo prek Google Play trgovine ali Apple store. Aplikacijo odpremo s pomočjo PIN kode, ki smo nastavili pri nameščanju in aktivaciji.

Največja prednost uporabe aplikacije je ta, da se močno zmanjša obseg dela pri vodenju dokumentacije. Primer postopka pri prodaji živali:

- Prodajalec pred premikom v aplikacijo vnese podatke (datum, GMID prejemnika, podatki o živalih, podatki o prevoznem sredstvu); s tem je izdal elektronski spremni list, priglasil podatke o odhodu v CRPš in izpolnil obveznost vodenja registra prašičev v obratu.
- Kupec na mobilni telefon prejme SMS, ki velja kot elektronski spremni list. V aplikaciji potrdi prejem živali in s tem izpolni vse predpisane obveznosti v zvezi s premikom.

Izvajalec »aktivno uporablja Volos« če ima uporabniški račun in se je v račun prijavil vsaj enkrat v zadnjih šest mesecih. Tudi če Volos uporablja le za pregledovanje podatkov, se šteje, da aktivno uporablja Volos.

### **Registracija obrata s prašiči**

Prašiče se lahko redi le v registriranem obratu na kmetijskem gospodarstvu. Sistem identifikacije in registracije prašičev velja za rejo vseh vrst prašičev, vključno z divjimi prašiči v oborah, ne glede na število živali in ne glede na trajanje reje prašičev.

Izvajalec dejavnosti reje prašičev mora torej pred naselitvijo obrata:

- a) na upravni enoti registrirati kmetijsko gospodarstvo in pridobiti identifikator KMG-MID,
- b) na Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin registrirati obrat (Vpis v evidenco imetnikov rejnih živali) in pridobiti identifikator G-MID.

Izvajalec dejavnosti je fizična ali pravna oseba, ki je odgovorna za živali in je nosilec kmetijskega gospodarstva. Na enem kmetijskem gospodarstvu je lahko več obratov (če se živali redi na več lokacijah). V enem obratu se lahko redi živali različnih vrst.

Poleg obratov za rejo prašičev obstajajo še drugi tipi obratov: klavnice, zbirni centri, sejmi, razstave, planine in skupni pašniki.

### **Izjema za nekomercialne obrate**

Izvajalci dejavnosti, ki redijo do pet prašičev letno za lastno domačo porabo, lahko uveljavljajo izjemo za nekomercialne obrate. Sistem poročanja za take obrate je poenostavljen, veljajo pa naslednje omejitve:

#### **Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec dejavnosti, da lahko uveljavlja izjemo:**

- izvajalec dejavnosti je fizična oseba,
- za rejo prašičev ima registriran le en obrat,
- redi skupaj največ pet prašičev letno v obdobju od 1. februarja do 31. januarja naslednjega leta,
- prašiče redi izključno za lastno domačo porabo,
- redi le eno kategorijo prašičev – kmečka reja prašičev,
- ne izvaja razmnoževanja,
- ima urejen prostor za rejo prašičev,
- prašiče pridobi iz obratov v Sloveniji in
- prašiče premika le v klavnico za storitveni zakol za lastno porabo.

Izjema se nanaša na obveznost poročanja v Centralni register prašičev (CRPš), kar pomeni, da v CRPš ni potrebno poročati informacij o poginu, zakolu doma, spremembi kategorije ter kraji ali izgubi živali. Te informacije se vodi le v registru prašičev v obratu (RPO).

Obveznosti izvajalca dejavnosti, ki uveljavlja izjemo za nekomercialni obrat, so:

- registrira kmetijsko gospodarstvo in obrat (pred prvim prihodom živali)
- odda vlogo za izjemo za nekomercialno rejo
- ob vsakem prihodu živali v obrat v centralni register prihlasi »prihod«
- vodi register prašičev v obratu.

Zahtevek za uveljavljanje izjeme izvajalec dejavnosti lahko odda elektronsko ali pisno ob prvem popisu živali v obratu. Lahko ga odda tudi kasneje.

### **Identifikacija (označitev) prašičev**

#### **Rok za identifikacijo prašičev**

Izvajalec dejavnosti mora poskrbeti, da se prašiče v obratu rojstva čim prej identificira. Živali morajo biti identificirane najkasneje na dan, ko zapustijo obrat. Če ostanejo v obratu po starosti 9 mesecev, jih je treba identificirati preden dopolnijo to starost.

#### **Identifikacijska številka prašičev (SIŠ)**

Prašiče se identificira skupinsko, s »skupinsko identifikacijsko številko« oziroma SIŠ. V Sloveniji je SIŠ praviloma sestavljena iz kratice SI in prvih 6 mest obrata, kjer je bila žival rojena.

Izvajalci dejavnosti, ki prašiče tetovirajo, in težko v uho vtetovirajo celotno številko, lahko pri upravi zaprosijo za skrajšano SIŠ.

#### **Načini identifikacije prašičev**

Izvajalec dejavnosti lahko prašiče identificira na enega od naslednjih načinov:

- 1) z okroglo plastično ušesno znamko, ki jo vstavi v desni uhelj. Na moškem delu dvojnika, ki je rumene barve, je odtisnjena SIŠ in oznaka pristojnega organa (UVHVVR). Na ženskem delu dvojnika je lahko natisnjena druga vsebina, na primer dodatna individualna identifikacijska številka živali.
- 2) s tetoviranjem SIŠ v desni uhelj ali na desno stran hrbta tik za plečem. Pri tem se po potrebi lahko uporabi skrajšana SIŠ, ki jo na zahtevo izvajalca dejavnosti izda uprava. Izvajalec dejavnosti poskrbi, da je tetoviranje opravljeno na način, da ohrani berljivost skozi življenjsko dobo živali.
- 3) z elektronsko ušesno znamko, ki je izdelana na enak način kot običajna ušesna znamka, in ima vgrajen transponder z enolično identifikacijsko številko.
- 4) z injicirnim transponderjem. Z injicirnim transponderjem se lahko identificira le živali, ki niso namenjene za zakol za prehrano ljudi in se redijo v zaprtih obratih ali se redijo za kulturne, zgodovinske, rekreativne, znanstvene ali športne namene. Izvajalec dejavnosti, ki želi živali identificirati z injicirnim transponderjem, na upravo vloži zahtevek za izjemo glede načina identifikacije prašičev. V zahtevku navede informacije o obratu, vrsto reje, dokazila oziroma informacije o vrsti reje in število živali (ali število živali letno). Če obrat izpolnjuje pogoje za izjemo, uprava v register obratov vpiše informacijo o odstopanju in izvajalcu dejavnosti izda soglasje za uporabo izjeme. Injicirni transponderji vsebujejo individualne identifikacijske številke; živali, ki so identificirane na ta način, je potrebno v registru v obratu in ob premikih spremljati individualno. Injicirni transponder lahko vstavi le veterinar iz pooblaščenega veterinarske organizacije.

### **Naročanje ušesnih znamk**

Ušesne znamke za prvo označitev prašičev lahko izvajalci dejavnosti naročajo le za obrate, na katerih so nastanjene svinje. Praviloma se izdajajo količine za zalogo za eno leto.

Izvajalec dejavnosti lahko ušesne znamke naroči:

- prek spletne ali mobilne aplikacije Volos,
- pri pooblaščen organizaciji,
- neposredno pri registriranem dobavitelju ušesnih znamk.

### **Naročanje dvojnikov ušesnih znamk**

Če se sredstvo za identifikacijo pri prašiču izgubi ali postane nečitljivo (izguba ali nečitljivost ušesne znamke, nečitljivost tetoviranja in podobno), ga je treba najkasneje v sedmih dneh nadomestiti z dvojnikom, na katerem je enaka SIŠ oziroma identifikacijska številka, kot je bila originalna.

Če se je sredstvo za identifikacijo izgubilo, je postopek nadomestitve naslednji:

- 1) izvajalec dejavnosti mora z gotovostjo ugotoviti, kakšna je bila originalna SIŠ. Pri tem si pomaga z evidenco o trenutnem številu živali znotraj kategorije s posamezno SIŠ. Pomembno je, da se identificiranost živali preverja sproti, saj je le tako mogoče ugotoviti originalno SIŠ, zlasti če so v obratu živali različnih izvorov.
- 2) Izvajalec dejavnosti prek aplikacije Volos naroči ustrezne dvojnike ušesnih znamk in jih po prejetju vstavi v desni uhelj. Dvojnik ušesne znamke je oranžne barve (moški del) in na njem je izpisana enaka SIŠ, kot je bila originalna.
- 3) Namesto sprotnega naročanja dvojnikov na večjih obratih lahko naročijo zalogo serijsko oštevilčenih dvojnikov, ob označitvi na dvojnik z neizbrisnim flomastrom čitljivo vpišejo originalno SIŠ, pri čemer v CRPš prek aplikacije Volos povežejo uporabljeno serijsko številko s SIŠ. Program pri tem preverja stanje števila živali, da ne pride do napak.

### **Odstranitev in sprememba sredstev za identifikacijo**

Sredstev za identifikacijo z živali ni dovoljeno odstraniti niti jih spreminjati. V posebnih primerih, ko bi bilo to potrebno, je to dovoljeno s soglasjem uprave.

### **Spremni list**

Spremni list je dokument, ki živali spremlja med premikom. Pri premikih se praviloma uporablja elektronski premni list, ki se hrani v Centralnem registru prašičev, lahko pa se ga tudi natisne. Oseba, ki živali prevaža, mora imeti številko spremnega lista in dostop do Volos, ali pa natisnjen premni list.

### **Odhod živali iz obrata**

Odhod živali iz obrata je dogodek, ob katerem se število živali določene kategorije v obratu zmanjša. Obstaja več vrst odhodov: odhod v drug obrat reje (običajno prodaja), podoben je odhod na klavnico, odhod v izvoz ali drugo državo članico, pogin, zakol na domu ter kraja/izguba. Dogodka, pri katerih se stalež živali v določeni kategoriji zmanjša, sta tudi izravnava stanja in prevedba med kategorijami.

## **Odhod v drug obrat reje**

Pri tem dogodku gre tipično za prodajo živali drugemu izvajalcu dejavnosti, ali pa premik živali med obrati znotraj KMG-MID. Enak postopek velja za odhod na sejem, razstavo ali morebitni odhod na pašnik/planino. Postopek pri tem dogodku je naslednji:

- a) Izvajalec dejavnosti pred nakladanjem živali na vozilo izda spremni list
- b) Odhod priglasijo v Centralni register prašičev
- c) Odhod vpiše v Register prašičev v obratu

Postopek je najenostavnejši, če se izvaja elektronsko: pred nakladanjem v Volos vpiše podatke o pošiljki; s tem je izpolnil vse obveznosti: izdaja elektronskega spremnega lista, prigrasitev odhoda v CRPš in vodenje RPO.

### Obrati, kjer izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos

Če izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos, podatke o premikih priglasijo prek pooblaščenice organizacije:

- izvajalec dejavnosti pooblaščenici organizaciji pisno odda informacije o premiku, še pred premikom,
- pooblaščenica organizacija izda elektronski spremni list in izvajalcu dejavnosti izroči tiskano kopijo,
- če ima izvajalec dejavnosti aktiven dostop do Volos, mu informacij o odhodu ni potrebno vpisati v register prašičev v obratu.

### Nekomercialni obrati

Iz nekomercialnih obratov premikanje prašičev v druge obrate ni dovoljeno. Dovoljen je le premik v klavnico.

### Izdaja spremnega lista in prigrasitev v primerih, ko elektronsko poslovanje ni možno ali je zelo otežkočeno

Glej poglavje Načrt delovanja sistema identifikacije in registracije prašičev v primeru nedelovanja informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

## **Odhod v klavnico**

Postopek pri odhodu v klavnico je podoben odhodu v drug obrat, le da so informacije v obrazcu ustrezno prilagojene.

### Nekomercialni obrati

Iz nekomercialnih obratov je prašiče dovoljeno premikati le v klavnico v zakol, pri čemer lastnik prevzame meso.

## **Odhod v drugo državo članico ali izvoz**

Ob odhodu pošiljke prašičev iz Republike Slovenije v države članice EU (odprema) in tretje države (izvoz), mora pošiljko spremljati veterinarsko spričevalo, ki ga izvajalec dejavnosti pridobi na območnem uradu uprave. V Volos vnese podatke o odhodu pošiljke.

### Pogin, zakol na domu, kraja/izguba

Dogodki pogin, zakol na domu in kraja/izguba se priglasijo v CRPš najkasneje sedem dni po dogodku.



### Obrati, kjer izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos

Če izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos, prevedbe med kategorijami vpisuje v obrazec, ki ga odda pooblaščen organizaciji.

#### Nekomercialni obrati

Za nekomercialne obrate prigrasitev pogina, zakola na domu ter kraje/izgube v CRPŠ ni obvezno.

Ne glede na to pa nekomercialni obrati v Volos to možnost imajo: če dogodke prigrasijo, jim ni potrebno posebej voditi RPO.

#### **Prevedba med kategorijami**

Stalež živali in vsi dogodki se spremljajo po posameznih kategorijah in SIŠ (identifikacijskih številkah). Prevedbe se v aplikacijo vpisuje najmanj enkrat mesečno za pretekli mesec. Priporoča se, da se prevedbe vnaša sproti.

Izvedejo se lahko naslednje prevedbe:

- **sesni pujski v tekače do 30 kg:** sesnih pujskov se v CRPŠ ne vodi; vodenje se prične po odstavitvi. Ko se izvede odstavitev pujskov, izvajalec dejavnosti v aplikaciji vpiše število odstavljenih pujskov v obratu, kot SIŠ vpiše SIŠ obrata, ne glede na to, ali so tekači že fizično označeni ali ne.
- **Tekači v pitance od 30 do 110 kg:** ko tekači dosežejo maso 30 kg, in se v obratu izvede prevedba tekačev v pitance od 30 do 110 kg, izvajalec dejavnosti v aplikaciji vpiše datum prevedbe, število živali in SIŠ. Če so v obratu živali, ki imajo različne SIŠ (so bile kupljene), se prevedba vpiše za vsako SIŠ posebej.
- **Tekači v pitance od 30 kg, pitane na višjo težo:** postopek je podoben kot pri prejšnji alineji.
- **Pitanci od 30 do 110 kg v plemenske mladice:** ob odbiri plemenskih mladic se v aplikaciji vpiše datum prevedbe (odbire), SIŠ in število živali v skupini.
- **Pitanci na višjo težo v plemenske mladice:** podobno kot zgoraj.
- **Pitanci od 30 do 110 kg v plemenske svinje:** podobno kot zgoraj.
- **Pitanci na višjo težo v plemenske svinje:** podobno kot zgoraj.
- **Pitanci od 30 do 110 kg v plemenske merjasce:** podobno kot zgoraj. Ob odbiri merjascev se vpiše podatke v aplikacijo.
- **Pitanci na višjo težo v plemenske merjasce:** podobno kot zgoraj.

### Obrati, kjer izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos

Če izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos, prevedbe med kategorijami vpisuje v obrazec, ki ga odda pooblaščen organizaciji.

#### Nekomercialni obrati

V nekomercialnih obratih so vsi prašiči kategorije **kmečki prašič**, ne glede na starost. Prevedb med kategorijami na nekomercialnih obratih ni.

#### **Izravnavna stanja**

Če izvajalec dejavnosti ugotovi, da se stanje v CRPŠ ne ujema s stanjem v obratu, in stanja ne more urediti z drugimi vrstami premikov, stanje lahko uskladi prek aplikacije Izravnavna stanja. Gre za nepravilnost, in je treba skrbeti, da do te situacije ne prihaja redno.

### Obrati, kjer izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos

Če izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos, prevedbe med kategorijami vpisuje v obrazec, ki ga odda pooblaščenim organizaciji.

### Nekomercialni obrati

Za nekomercialne obrate izravnave stanja v CRPš ni potrebno poročati.

#### **SLP je bil izdan, a do premika živali ni prišlo**

Če je bil SLP izdan, do premika živali pa ni prišlo, mora izvajalec dejavnosti – oddajatelj poskrbeti za preklic SLP v CRPš. To lahko stori na podoben način, kot SLP izda:

- a) prek Volos,
- b) za izvedbo preklica pisno zaprosi pooblaščenim organizacijo.

### Prihod živali v obrat

Prihod živali v obrat je dogodek, ob katerem se število živali določene kategorije v obratu poveča. Prihodi so različni: prihod iz drugega obrata reje (običajno nakup), uvoz ali prihod iz druge države članice ter rojstva (oziroma prevedba iz sesnih pujskov v tekače).

#### **Prihod iz drugega obrata**

Postopek premika prične oddajatelj. Ko informacije o odhodu vpiše v Volos, se izdela elektronski spremni list. Prejemnik živali na mobilni telefon prejme SMS, ki vsebuje informacije o elektronskem spremnem listu.

Prejemnik živali tudi v aplikaciji Volos prejme obvestilo, da je bil zanj izdan spremni list. Vse informacije o pošiljki so že v Volos, prejemnik pa le še pregleda, če so točne, in potrди prejem.

Tako je z enim klikom izpolnil naslednje obveznosti: prigrasitev prihoda, vodenje RPO in hramba spremnega lista.

Če informacije v spremnem listu v Volos niso točne, lahko prejemnik živali spremni list zavrne. S prodajalcem se morata nato dogovoriti o točnih informacijah, prodajalec ponovno izda spremni list in potem ga prejemnik potrди.

### Obrati, kjer izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos

Če izvajalec dejavnosti, ki živali prejema, nima dostopa do Volos, za pomoč pri prigrasitvi prosi pooblaščenim organizacijo. Pooblaščenim organizacija za ureditev prihoda potrebuje številko elektronskega spremnega lista, ki jo je izvajalec dejavnosti prejel na SMS. Oddajatelj živali ima tudi možnost, da kopijo spremnega lista natisne na papir, in prejemnik pri pooblaščenim organizaciji ureja prigrasitev s predložitvijo te kopije.

### Nekomercialni obrati

Prihod v nekomercialnih obratih se izvaja na enak način kot je opisano zgoraj.

#### **Uvoz ali prihod prašičev iz druge države članice**

Kadar pošiljka prašičev prihaja iz druge države članice ali iz uvoza, izvajalec dejavnosti preveri identifikacijske oznake pri vseh prašičih, nato pa prek Volos vnese podatke o prejemu pošiljke. Pri tem si pomaga s spremno dokumentacijo, ki je prišla s pošiljko.

Za vsako skupino živali (torej živali, ki so iste kategorije in imajo isto identifikacijsko številko) vnese en zapis.

Dokumentacijo hrani pri obratu še najmanj tri leta.

#### Obrati, kjer izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos

Če izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos, kopijo dokumentacije najkasneje v štirih dneh od prejema živali odda pooblaščenim organizaciji, ki bo informacije vnesla v Volos.

Izvajalec dejavnosti mora iste informacije vnesti v RPO, dokumentacijo pa hraniti še tri leta po prejemu živali.

#### Nekomercialni obrati

Uvoz ali nakup živali iz druge države članice na nekomercialnih obratih ni dovoljen.

#### **Prevedba med kategorijami**

Prevedba med kategorijami je eden od dogodkov, pri katerem se število živali v določeni kategoriji poveča. Celotni princip prevedbe je opisan pri odhodih.

#### **Stalež živali v obratu**

Stalež živali v obratu in vsi dogodki se spremljajo po skupinah. Ena skupina prašičev so prašiči, ki so v isti kategoriji in imajo isto SIŠ oziroma identifikacijo. Ko živali prehajajo med kategorijami, prehajajo tudi med skupinami.

#### **Prvi popis živali v obratu**

Novi sistem identifikacije in registracije prašičev se prične uporabljati s 1. 5. 2024. Izvajalec dejavnosti na ta dan (ali čim bližje temu dnevu) izvede popis skupin prašičev v obratu.

V prvi polovici aprila izvajalci dejavnosti registriranih obratov, na katerih so evidentirani prašiči, prejmejo obvestilo o novem sistemu za identifikacijo in registracijo prašičev, v katerem prejmejo tudi kodo za aktivacijo aplikacije Volos.

Ob prvi uporabi aplikacije izvajalec dejavnosti:

- 1) vpiše informacije o obratu:
- 2) določi, ali gre za komercialni ali nekomercialni obrat (ima možnost oddati zahtevek za uveljavljanje izjeme za nekomercialne obrate)
- 3) izvede popis živali v obratu: za vsako skupino prašičev (ista kategorija in SIŠ) navede: kategorija, SIŠ, število živali, datum popisa.

Ko so informacije o obratu in popisu shranjene, lahko izvajalec dejavnosti prične uporabljati Volos za pregledovanje podatkov, izdajo spremnega lista, prigrasitev dogodkov itd.

Ko se v CRPš prigrasijo ostali dogodki, se stalež sproti izračunava iz števila prigrasjenih prihodov in odhodov. Izvajalec dejavnosti je dolžan sproti preverjati stanje v obratu in stanje v CRPš ter poskrbeti, da je stanje v CRPš točno.

#### Obrati, kjer izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos

Če izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos, informacije o obratu in popisu živali vpiše v obrazec, ki ga odda pooblaščenim organizaciji. Pri tem mora upoštevati, da:

- v maju bodo imele pooblaščenice organizacije večje število opravil, zato bo na vnos podatkov potrebno počakati glede na razpoložljive kapacitete pooblaščenih organizacij,
- ostale dogodke je mogoče prigrasiti šele po tem, ko je osnovni popis vnesen v Volos.

### Nekomercialni obrati

Na nekomercialnih obratih se vpis informacij o obratu in popisa živali v obratu izvede na enak način kot na komercialnih obratih. Popis živali je enostavnejši, saj se v nekomercialnem obratu redi le živali kategorije »kmečki prašič«, ne glede na starost živali.

### Register prašičev v obratu (RPO)

Register prašičev v obratu so zapisi o vseh premikih in spremembah staleža prašičev v obratu, ki jih sproti vodi in pri sebi hrani izvajalec dejavnosti.

Način vodenja RPO se s 1. 5. 2024 spreminja. Obstoječi RPO (roza knjiga) mora izvajalec dejavnosti v obratu hraniti še najmanj tri leta. V nadaljevanju so navodila za vodenje RPO po novem.

### Komercialni obrati, kjer izvajalec dejavnosti aktivno uporablja Volos

Če izvajalec dejavnosti aktivno uporablja aplikacijo Volos, pri čemer vse informacije sproti priglaja v CRPš, mu RPO ni potrebno voditi. Inšpektor ali kontrolor ob pregledu obrata ne bo zahteval vpogleda v RPO, pač pa bo preveril, ali izvajalec dejavnosti aktivno uporablja Volos.

### Obrati, kjer izvajalec dejavnosti nima dostopa do Volos

Za namen ročnega vodenja RPO so na voljo obrazci in podrobnejša navodila. RPO se lahko vodi tudi v zvezku, v katerem se vzpostavi enako tabelo, v ustreznem računalniškem programu, v Excelu in podobno. Če je vodenje RPO obvezno (glej zgoraj) in če se vodi računalniško, mora biti ob izvajanju uradnega nadzora na zahtevo uradne osebe na voljo izpis v ustrezni obliki za najmanj zadnja tri leta.

Primer zapisa v RPO je naslednji:

G-MID:		datum od:			datum do:		
kategorija živali	SIŠ	datum dogodka	vrsta dogodka	število živali	G-MID prihoda/ odhoda	Staro stanje	Novo stanje
mladice	SI 123456	1. 5. 2024	popis	3	-	-	4
mladice	SI 123456	1. 6. 2024	prodaja	1	100222333	4	3
mladice	SI 123456	1. 6. 2024	prevedba v svinje	1	-	3	2
mladice	SI 123456	3. 7. 2024	prevedba iz pitancev	2	-	2	4

Na voljo je obrazec za RPO, ki ga izvajalec dejavnosti lahko natisne za namen ročnega vodenja RPO. Informacije lahko vodi na način, da ima za vsako kategorijo svoj list, lahko pa vodi vse na enem listu.

### Nekomercialni obrati

V nekomercialnih obratih se RPO vodi na enak način kot v komercialnih: če izvajalec dejavnosti aktivno uporablja Volos, mu RPO ni potrebno voditi.

Če dostopa do Volos nima, ali pa ga ima in ga ne uporablja vsaj za pregledovanje podatkov, mora posebej voditi RPO na način, kot je opisano v prejšnjem poglavju.

### Ročna priglasitev določenih dogodkov

Če ima izvajalec dejavnosti aktiven dostop do Volos, a določene dogodke priglasijo ročno, mora za te dogodke voditi RPO in hraniti spremno dokumentacijo.

### **Centralni register prašičev (CRPš)**

Centralni register prašičev (CRPš) je podatkovna zbirka, ki jo vodi Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin in v kateri se hranijo podatki, ki jih izvajalci dejavnosti reje prašičev sporočajo Upravi. V podatkovni zbirki so podatki o premikih živali med obrati, popisu živali v obratu ter spremembah staleža po kategorijah in SIŠ. Podatke uporablja Uprava za namen varovanja zdravja ljudi in živali, uporabljajo pa se tudi za načrtovanje in izvajanje ukrepov kmetijske politike ter za statistične in raziskovalne namene.

Izvajalci dejavnosti imajo prek aplikacije Volos pregled nad vsemi podatki o živalih na svojem obratu.

Če izvajalec dejavnosti aktivno uporablja aplikacijo Volos, in prek nje sproti priglasijo informacije o dogodbah (odhodi, prihodi) v CRPš, potem se šteje, da istočasno zadosti tudi obveznosti vodenja RPO in hrambe spremne dokumentacije.

Na voljo bodo tudi spletni servisi, prek katerih je mogoče dostopati do podatkov oziroma poročati v CRPš. Dokumentacija je na voljo na zahtevo.

### **Pooblaščenice organizacije**

Pooblaščenice organizacije so veterinarske organizacije, ki opravljajo dejavnost identifikacije in registracije živali kot javno veterinarsko službo, in zavodi KGZS, ki opravljajo identifikacijo in registracijo živali kot javno službo strokovnih nalog v živinoreji.

Naloge pooblaščenih organizacij so določene v 20. členu Pravilnika o identifikaciji in registraciji prašičev. Izvajalci dejavnosti se na pooblaščenice organizacije lahko obrnejo po pomoč zlasti v naslednjih primerih:

- Če nima nameščene aplikacije Volos in potrebuje pomoč pri izdaji spremnega lista ali vnosu podatkov v CRPš, naročanju ušesnih znamk in dvojnikov ušesnih znamk,
- Če potrebuje pomoč pri identifikaciji prašičev (nameščanju ušesnih znamk) ...

Storitve, ki jih izvaja pooblaščenica organizacija, se financirajo iz proračuna, nekatere pa pooblaščenica organizacija zaračuna izvajalcu dejavnosti.

Izvajalec dejavnosti lahko storitev naroči pri katerikoli od pooblaščenih organizacij.

### **Načrt delovanja sistema identifikacije in registracije prašičev v primeru nedelovanja informacijsko-komunikacijskih tehnologij**

Izvajalci dejavnosti morajo biti vedno pripravljene na primer začasnega nedelovanja tehnoloških sistemov. V ta namen v obratu hrani obrazce za vodenje registra prašičev v obratu (RPO) in obrazce za izdajo spremnih listov za prašiče (SLP).

V primeru, ko uporaba aplikacije Volos ni mogoča zaradi prekinitve delovanja ali nedostopnosti informacijsko komunikacijskih tehnologij (na primer nedelovanje Volos za krajši ali daljši čas, tehnološke okvare na opremi izvajalca dejavnosti ali težave s povezljivostjo z omrežjem), se pri premikih prašičev uporablja sistem, opisan v tem poglavju.

Opozorilo: če zaradi zdravstvene situacije na določenem območju ali v celotni državi velja obveznost izdaje veterinarskih spričeval za premike prašičev, mora izvajalec dejavnosti pridobiti veterinarsko spričevalo v skladu s predpisi, ne glede na okolščine, zaradi katerih se izdaja papirni spremni list.

### **Izdaja spremnih listov za prašiče (SLP) ob premikih**

Papirni SLP se izda na obrazcu za papirni spremni list. Izvajalec dejavnosti si lahko natisne več izvodov, ki jih hrani v obratu, da jih lahko uporabi v primeru nedelovanja sistemov.

Papirni SLP izvajalec dejavnosti pred premikom izpolni v dveh izvodih. Vpiše vse podatke, ki se vpišejo v spremni list. Izvajalec dejavnosti izda tudi številko SLP.

Številka SLP je sestavljena iz zadnjih 6 mest G-MID in zaporedne številke SLP. Izvajalec dejavnosti je dolžan voditi evidenco izdanih papirnih spremnih listov in poskrbeti, da se številka SLP ne ponovi.

Eno od kopij SLP preda prejemniku živali in potuje s pošiljko. Drugo kopijo uporabi za vnos informacij v Volos: informacije v Volos lahko vnese sam, in lahko pa najkasneje v štirih dneh obrazec odda pooblaščen organizaciji, ki bo informacije vnesla v Volos.

### **Register prašičev v obratu**

Kadar je SLP izdan papirno, morata tako oddajatelj kot prejemnik prašičev informacije iz SLP nemudoma vpisati v RPO, ki se vodi v obratu.

### **Priglasitev odhodov in prihodov v CRPŠ**

Kadar se pred premikom prašičev izda papirni SLP, izvajalec dejavnosti, ki prašiče oddaja, poskrbi, da

- a) najkasneje v sedmih dneh po premiku vnese informacije iz papirnega SLP v Volos, ali
- b) najkasneje v štirih dneh po premiku obrazec odda pooblaščen organizaciji.

## **7.2.3 Drobница**

### Označevanje drobnice

Izvajalec dejavnost mora poskrbeti, da so ovce in koze označene z enim izmed načinov označitve, opisanih v nadaljevanju, najpozneje do starosti 9 mesecev, če pa se živali premikajo z obrata prej, se jih označi pred premikom. Drobnico lahko označuje izvajalec dejavnosti sam, lahko pa to zanj opravi pooblaščen organizacija, ki je lahko kmetijsko-gozdarski zavod ali pooblaščen veterinarska organizacija. Ušesnih znamk ni dovoljeno odstraniti ali zamenjati, razen na zahtevo UVHVVR. Označitev živali mora izvajalec dejavnosti sproti oziroma najkasneje v sedmih dneh vpisati v Register drobnice na obratu (RDO). Starost živali za obveznost označitve določimo tako, da se mesecu rojstva živali prišteje 8 mesecev. Primer: če je datum rojstva 10. 3., pomeni, da izračunamo 3 + 8 mesecev, torej je 11. mesec. Žival mora biti označena do vključno 30. novembra.

### **Načini označitve za drobnico, ki je namenjena za premik v druge države članice:**

- ušesna znamka in elektronska ušesna znamka,
- ušesna znamka in bolus,
- izjema za živali z ušesi, premajhnimi za namestitev običajne ušesne znamke: biceljni trak in bolus.

**Načini označitve za drobnico, ki se goji samo v Sloveniji in ni namenjena za premik v druge države članice:**

- dve ušesni znamki,
- ušesna znamka in biceljni trak,
- ušesna znamka in tetoviranje,
- izjema za živali z ušesi, premajhnimi za namestitev običajne ušesne znamke: dva biceljna trakova. Izjema za živali, ki so namenjene za prevoz neposredno v klavnico pred starostjo 12 mesecev:
- okrogla ušesna znamka s skupinsko številko (SIŠ),
- običajna ušesna znamka z identifikacijsko številko (ID),
- biceljni trak z identifikacijsko številko (ID).

**Izjema za izvajalce dejavnosti v zaprtih obratih in izvajalce dejavnosti, ki gojijo drobnico za kulturne, rekreativne ali znanstvene namene (za uveljavljanje izjeme je potrebno oddati vlogo na Upravo):**

- označitev z injicirnim transponderjem ali bolusom.

Nadomestitev sredstev za identifikacijo drobnice:

UVHVVR izvajalcem dejavnosti dovoli, da nadomestijo sredstva za identifikacijo drobnice, če nadomestitev ne ogroža sledljivosti živali. Sredstva za identifikacijo drobnice se nadomestijo z dvojnikom z enako ID.

### **Register drobnice na obratu (RDO)**

Do sedaj znano in uveljavljeno zeleno knjigo Register drobnice na gospodarstvu (RDG) je zamenjal **Register drobnice na obratu (RDO)**. UVHVVR RDG v papirni obliki ne pošilja več.

Vsak izvajalec dejavnosti mora voditi register drobnice na obratu (RDO), ki vsebuje 4 tabele. Tisti, ki sami dostopajo do nove aplikacije VOLOS – DROBNICA, morajo voditi v papirni obliki le Tabeli J4 (Jagnjeta do starosti 9 mesecev) ali K4 (Kozlički do starosti 9 mesecev). Navodila za vodenje RDO, tabele za tisk in ostale informacije o novem sistemu identifikacije in registracije drobnice najdete na osrednjem spletnem mestu državne uprave na povezavi [Postopek identifikacije in registracije drobnice](#).

### Nova spletna in mobilna aplikacija VOLOS – DROBNICA

V novembru 2022 je bila vzpostavljena nova spletna in mobilna aplikacija VOLOS – DROBNICA. Izvajalci dejavnosti, ki gojijo drobnico, si lahko pridobijo dostop do aplikacije VOLOS – DROBNICA v skladu z navodili, objavljenimi na osrednjem spletnem mestu državne uprave na povezavi [Dostop do portala Volos](#).

Glavne prednosti, ki jih nudi dostop do novega portala Volos, so: registracije individualno označenih ovc in koz, registracija drobnice iz EU/uvoza, vnos premika odhod z vašega obrata, vnos premika prihod na vaš obrat, izpis elektronskega registra drobnice na obratu (e-RDO), naročanje novih in dvojnikov ušesnih znamk za drobnico in drugo.

### **Registracija drobnice v CRD**

Vse individualno označene ovce in koze morajo biti registrirane v CRD z naslednjimi podatki: identifikacijska številka živali, mesec in leto rojstva, datum označitve, spol, pasemski tip, vrsta elektronskega identifikatorja ali tetoviranje. Obrazec za registracijo živali je objavljen na spletni strani Uprave. Živali, ki so označene s SIŠ in so namenjene za prevoz neposredno v klavnico do starosti 12 mesecev, ni potrebno registrirati v CRD. Premik takih živali se lahko izvede samo v klavnico.

## **Premiki drobnice in odjava živali**

### Premik individualno označenih živali s papirnim spremnim listom (SLD)

Postopek izdaje SLD se ne spreminja. Spremni list izpolnita in točnost vpisanih podatkov potrđita s podpisom oba izvajalca dejavnosti. Premike individualno označenih živali s SLD se lahko priglasijo v CRD le v primeru, če so te predhodno registrirane v CRD.

### Premik individualno označenih živali z elektronskim spremnim listom (e-SLD)

**Izvajalec dejavnosti, ki živali oddaja**, lahko premik odhod v CRD priglasijo na dan dogodka (predno živali zapustijo obrat) oz. največ tri dni pred predvidenim dogodkom. Ob priglasi tvi odhoda se v aplikaciji izbere možnost **e-SLD** (številka e-SLD se določi avtomatsko). V tem primeru papirni spremni list ni potreben. Pri vnosu podatkov o odhodu individualno označenih živali mora izvajalec dejavnosti v CRD priglasi tvi naslednje podatke: identifikacijsko številko živali, datum odhoda, G-MID namembnega obrata, mobilno številko izvajalca dejavnosti, ki živali prejema, registrsko številko vozila, registracijsko številko prevoznika.

**Izvajalec dejavnosti, ki živali prejema**, na mobilno telefonsko številko, ki jo je podal oddajatelju živali, prejme SMS sporočilo s številko elektronskega spremnega lista (e-SLD). Prejem živali mora nato v sedmih dneh dni priglasi tvi v CRD.

### Odjava živali

V primeru pogina, zakola doma in kraje/izgube individualno označenih živali, se spremnega lista ne izdaja. Živali je potrebno odjaviti iz CRD. Obrazec za odjavo je objavljen na spletni strani UVHVVR.

#### **7.2.4 Enoprsti kopitarji**

Vsak enoprsti kopitar (konji, osli in njihovi križanci) mora biti identificiran z identifikacijskim dokumentom (ID) najpozneje do starosti 12 mesecev ali pred premikom (obveznost ne velja za začasni premik do 30 dni). Izvajalec dejavnosti/imetnik mora oddati zahtevo za identifikacijo najpozneje do 30. dneva starosti žrebeta. To lahko stori z vnosom podatkov v spletni portal Volos ali se obrne na pooblašeno veterinarsko organizacijo ali pa na pooblašeni organ izdaje identifikacijskih dokumentov (Veterinarska fakulteta ali Kobilarna Lipica). Vlogo za identifikacijo žrebeta mora imetnik oddati še pred premikom na pašo na planino/skupni pašnik. Ob vnosu vloge v CRK dobi žrebe življenjsko številko (ŽŠ), katero je treba vpisati na zapisnik o prigonu na pašo.

Za ukrepe kmetijske politike se podatki o kopitarjih prevzamejo neposredno iz CRK. Upošteva se stanje na 1. februar. Za izračun obtežb na kmetijskem gospodarstvu štejejo vsi kopitarji, ki se nahajajo na kmetijskem gospodarstvu več kot 30 dni. To velja tudi za kopitarje, ki so zgolj nastanjeni in so npr. v lasti nekoga drugega. Za vlagatelje je pomembno, da so podatki o kopitarjih in vse spremembe sproti sporočeni v CRK, ker neustrezni podatki vplivajo na izpolnjevanje pogojev za ukrepe.

Pri vlaganju zahtevka za operacijo ukrepa KOPOP Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje za avtohtone in tradicionalne pasme konj, je smiselno, da se ob vložitvi predloži veljavni dokument za konja: identifikacijski dokument (ID) ali potrdilo o označitvi.



### **7.2.5 Evidenca imetnikov rejnih živali (EIRŽ) in Evidenca rejnih živali (ERŽ)**

Izvajalec dejavnosti/imetnik rejnih živali je pravna ali fizična oseba, ki je odgovorna za živali in je lahko lastnik živali oziroma se po pooblastilu lastnika živali ukvarja z gojenjem/rejo, varstvom ali drugo vrsto rabe živali. Dolžan je sporočiti tudi podatke o staležu rejnih živali, ki jih goji/redi na svojem obratu/gospodarstvu.

Vsi obrati/gospodarstva, ki gojijo/redijo živali (reja, prodaja/oddaja živali ali proizvodov ...), se morajo vpisati v EIRŽ in registrirati obrat/gospodarstvo, saj predstavljajo tveganje za širjenje bolezni. Odstopanje velja le za obrate, ki gojijo perutnino ali kunce, in so izpolnjeni naslednji pogoji: živali se gojijo/redijo izključno za lastno domačo porabo, hkrati se ne goji/redi več kot 50 kljunov perutnine, pet nojev, 50 kuncev in se živali ne premika z obrata/gospodarstva, razen neposredno v klavnico v služnostno klanje za lastno domačo porabo.

Vpis v EIRŽ oz. postopek registracije obrata/gospodarstva in sporočanje staleža se izvaja po postopkih, ki so opisani na osrednjem spletnem mestu državne uprave na povezavah:

[Vpis v Evidenco imetnikov rejnih živali \(EIRŽ\)](#)

[Sporočanje staleža rejnih živali in podatkov o oddaji živali in živalskih proizvodov v promet v Evidenco rejnih živali \(ERŽ\)](#)

## **7.3 REGISTRACIJA OBRATOV NA PODROČJU PRIMARNE PRIDELAVE ŽIVIL RASTLINSKEGA IN ŽIVALSKEGA IZVORA IN OBRATOV NA PODROČJU PRIMARNE PRIDELAVE KRME**

Vsak nosilec živilske dejavnosti, ki oddaja na trg primarna živila rastlinskega oziroma živalskega izvora, namenjena za prehrano ljudi, in vsak nosilec dejavnosti, ki opravlja dejavnost primarne pridelave krme rastlinskega izvora oziroma opravlja dejavnosti povezane s primarno pridelavo krme, mora svoj obrat registrirati pri UVHVVR.

Na obrazcu za registracijo obrata na področju primarne pridelave so v sklopu zbirne vloge polja predizpolnjena s podatki iz zadnje vloge, ki je bila registrirana v register obratov primarne pridelave/proizvodnje. Nosilci dejavnosti morajo podatke ob oddaji zbirne vloge skrbno preveriti. Če je prišlo v letu 2024 do sprememb, je nosilec dejavnosti dolžan podatke spremeniti oz. dopolniti, če se ti razlikujejo od tistih, ki jih vsebuje predtiskana vloga.

## Kontakti, informacije



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,  
GOZDARSTVO IN PREHRANO

### Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)

Dunajska 22, 1000 Ljubljana  
Telefon: (01) 478 90 00  
E-pošta: [gp.mkgp@gov.si](mailto:gp.mkgp@gov.si), splet: <http://www.skp.si/>



### Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP)

Dunajska 160, 1000  
Ljubljana ali p.p. 189, SI-  
1001 Ljubljana.

Telefonska številka klicnega centra ARSKTRP: (01) 580 77 92.

Lahko kličete v klicni center ARSKTRP, kjer so vam od ponedeljka do četrтка od 8. do 15. ure in ob petkih od 8. do 14. ure na voljo naši informatorji.

E-pošta: [aktrp@gov.si](mailto:aktrp@gov.si)

Splet: <http://www.arsktrp.gov.si/>

**Zbirna vloga 2024 na spletni strani ARSKTRP:** <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letu-2024/>

**Forum ARSKTRP:** <https://forum2.arsktrp.gov.si/>

Uradne ure ARSKTRP so ob ponedeljkih, sredah in petkih med 8.30 in 12. uro, ob sredah pa tudi v popoldanskem času med 13. in 15. uro.

Ob obisku na ARSKTRP ali ob klicu imejte pri roki identifikacijsko številko vašega KMG (KMG-MID), po kateri vas bodo povprašali informatorji ter ustrezno dokumentacijo (kopijo zbirne vloge ali zahtevka, poziv k dopolnitvi, odločbo)